EIROPAS
KOMISIJA

Strasbūrā, 5.7.2016.
COM(2016) 444 final

ANNEX 1

PIELIKUMS

dokumentam

Priekšlikums Padomes lēmumam

par to, lai Eiropas Savienības vārdā parakstītu Visaptverošu ekonomikas un tirdzniecības nolīgumu starp Kanādu, no vienas puses, un Eiropas Savienību un tās dalībvalstīm, no otras puses

VISAPTVEROŠS EKONOMIKAS UN TIRDZNIECĪBAS NOLĪGUMS (*CETA*)
STARP KANĀDU, NO VIENAS PUSES,
UN EIROPAS SAVIENĪBU UN TĀS DALĪBVALSTĪM,

BEĻĢIJAS KARALISTI,

BULGĀRIJAS REPUBLIKU,

ČEHIJAS REPUBLIKU,

DĀNIJAS KARALISTI,

VĀCIJAS FEDERATĪVO REPUBLIKU,

IGAUNIJAS REPUBLIKU,

ĪRIJU,

GRIEĶIJAS REPUBLIKU,

SPĀNIJAS KARALISTI,

FRANCIJAS REPUBLIKU,

HORVĀTIJAS REPUBLIKU,

ITĀLIJAS REPUBLIKU,

KIPRAS REPUBLIKU,

LATVIJAS REPUBLIKU,

LIETUVAS REPUBLIKU,

LUKSEMBURGAS LIELHERCOGISTI,

UNGĀRIJU,

MALTAS REPUBLIKU,

NĪDERLANDES KARALISTI,

AUSTRIJAS REPUBLIKU,

POLIJAS REPUBLIKU,

PORTUGĀLES REPUBLIKU,

RUMĀNIJU,

SLOVĒNIJAS REPUBLIKU,

SLOVĀKIJAS REPUBLIKU,

SOMIJAS REPUBLIKU,

ZVIEDRIJAS KARALISTI,

LIELBRITĀNIJAS UN ZIEMEĻĪRIJAS APVIENOTO KARALISTI,

NO OTRAS PUSES,

turpmāk kopā “Puses”,

nolemj:

TURPINĀT stiprināt savas ciešās ekonomiskās attiecības un pamatoties uz savām attiecīgajām tiesībām un pienākumiem, kas izriet no 1994. gada 15. aprīlī parakstītā *Marakešas līguma par Pasaules Tirdzniecības organizācijas izveidošanu*, un citiem daudzpusējiem un divpusējiem sadarbības instrumentiem;

IZVEIDOT paplašinātu un drošu tirgu savām precēm un pakalpojumiem, samazinot vai novēršot šķēršļus tirdzniecības un ieguldījumu jomā;

IZVEIDOT skaidrus, pārredzamus, prognozējamus un savstarpēji izdevīgus noteikumus, ar ko pārvaldīt savu tirdzniecību un ieguldījumus,

UN,

ATKĀRTOTI APSTIPRINOT savu stingro atbalstu demokrātijai un pamattiesībām, kā noteikts Parīzē 1948. gada 10. decembrī parakstītajā *Vispārējā cilvēktiesību deklarācijā*, un piekrītot, ka masu iznīcināšanas ieroču izplatīšana ir nopietns drauds starptautiskajai drošībai;

ATZĪSTOT starptautiskās drošības, demokrātijas, cilvēktiesību un tiesiskuma nozīmīgumu starptautiskās tirdzniecības un ekonomiskās sadarbības attīstībā;

ATZĪSTOT, ka šā nolīguma noteikumi saglabā Pušu tiesības attiecībā uz reglamentēšanu savās teritorijās un Pušu elastību attiecībā uz tādu likumīgu politikas mērķu sasniegšanu kā sabiedrības veselība, drošība, vide, sabiedrības morāle un kultūras daudzveidības veicināšana un aizsardzība;

APSTIPRINOT savas saistības kā 2005. gada 20. oktobrī Parīzē parakstītās *UNESCO Konvencijas par kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzību un veicināšanu* pusēm un atzīstot, ka valstīm ir tiesības saglabāt, attīstīt un īstenot savu kultūras politiku, atbalstīt savu kultūras nozari nolūkā stiprināt kultūras izpausmju daudzveidību, kā arī saglabāt savu kultūras identitāti, tostarp izmantojot regulatīvos pasākumus un finansiālo atbalstu;

ATZĪSTOT, ka šā nolīguma noteikumi aizsargā ieguldījumus un ieguldītājus attiecībā uz to ieguldījumiem un ka minēto noteikumu nolūks ir veicināt savstarpēji izdevīgu uzņēmējdarbību, nemazinot Pušu tiesības attiecībā uz reglamentēšanu savās teritorijās sabiedrības interesēs;

ATKĀRTOTI APSTIPRINOT savu apņemšanos veicināt ilgtspējīgu attīstību un starptautiskās tirdzniecības attīstītu tā, lai sekmētu ilgtspējīgu attīstību ekonomiskajā, sociālajā un vides aspektā;

MUDINOT uzņēmumus, kas darbojas to teritorijā vai uz ko attiecas to jurisdikcija, ievērot starptautiski atzītas uzņēmumu sociālās atbildības pamatnostādnes un principus, tostarp ESAO Pamatnostādnes daudznacionāliem uzņēmumiem, un īstenot atbildīgas uzņēmējdarbības principu labāko praksi;

ĪSTENOJOT šo nolīgumu veidā, kas ir saderīgs ar to attiecīgo darba un vides tiesību aktu īstenošanu un kas uzlabo darba un vides aizsardzības līmeni, un pamatojoties uz to starptautiskajām saistībām darba un vides jomā;

ATZĪSTOT spēcīgo saikni starp inovācijām un tirdzniecību un inovāciju nozīmīgumu turpmākajā ekonomikas izaugsmē un apstiprinot savas saistības veicināt sadarbības paplašināšanu inovācijas jomā, kā arī saistītajās pētniecības un izstrādes un zinātnes un tehnoloģijas jomās, un veicināt attiecīgo publiskā un privātā sektora struktūru iesaistīšanos,

IR VIENOJUŠĀS ŠĀDI.

PIRMĀ NODAĻA

VISPĀRĪGAS DEFINĪCIJAS UN SĀKUMA NOTEIKUMI

A IEDAĻA

Vispārīgas definīcijas

1.1. PANTS

Vispārpiemērojamas definīcijas

Šajā nolīgumā, ja vien nav norādīts citādi:

vispārēji piemērojams administratīvs nolēmums ir administratīvs nolēmums vai interpretācija, ko piemēro visām personām un faktu situācijām, kas parasti ir tā piemērošanas jomā un kas nosaka rīcības normu, bet neietver:

a) administratīvā vai ar tiesvedībai pielīdzināmā procesā pieņemtu atzinumu vai nolēmumu, ko piemēro konkrētai otras Puses personai, precei vai pakalpojumam konkrētā lietā; vai

b) nolēmumu par konkrētu rīcību vai praksi;

Lauksaimniecības līgums ir *Līgums par lauksaimniecību*, kas ietverts PTO līguma 1.A pielikumā;

lauksaimniecības prece ir Lauksaimniecības līguma 1. pielikumā ietverts produkts;

Antidempinga līgums ir *Līgums par 1994. gada Vispārējās vienošanās par tarifiem un tirdzniecību VI panta īstenošanu*, kas ietverts PTO līguma 1.A pielikumā;

***CETA* kontaktpunkti** ir kontaktpunkti, kas izveidoti atbilstoši 26.5. pantam (*CETA* kontaktpunkti);

***CETA* Apvienotā komiteja** ir *CETA* Apvienotā komiteja, kas izveidota atbilstoši 26.1. pantam (*CETA* Apvienotā komiteja);

CPC ir pagaidu Centrālā preču klasifikācija, kas izklāstīta Apvienoto Nāciju Organizācijas Statistikas biroja statistikas dokumentu M sērijā, Nr. 77, *CPC prov.*, 1991. g.;

kultūras nozare nozīmē personas, kas iesaistītas:

a) grāmatu, žurnālu, periodikas vai laikrakstu (drukātā vai mašīnlasāmā formā) publicēšanā, izplatīšanā vai tirdzniecībā, izņemot gadījumu, ja iepriekšminēto materiālu drukāšana vai salikšana ir vienīgā darbība;

b) filmu vai videoierakstu izveidē, izplatīšanā, tirdzniecībā vai izrādīšanā;

c) mūzikas audioierakstu vai videoierakstu izveidē, izplatīšanā, tirdzniecībā vai izrādīšanā;

d) mūzikas publicēšanā, izplatīšanā vai tirdzniecībā drukātā vai mašīnlasāmā formā vai

e) radiosakaros, kuru pārraides ir paredzētas plašas sabiedrības tiešai uztveršanai, un visa veida radio, televīzijas un kabeļtelevīzijas apraides uzņēmumos un visos satelītu programmēšanas un apraides tīkla pakalpojumos;

muitas nodoklis ir nodoklis vai jebkāda veida maksājums, ko uzliek, preces importējot vai saistībā ar preču importēšanu, ieskaitot papildnodokļus vai uzcenojumus, kurus uzliek minētajam importam vai saistībā ar to, bet tajā neietilpst:

a) maksājums, kas ir līdzvērtīgs iekšējam nodoklim, kuru uzliek atbilstoši 2.3. pantam (Valsts režīms);

b) pasākums, ko piemēro atbilstoši *GATT* 1994 VI vai XIX panta noteikumiem, Antidempinga līgumam, *SCM* līgumam, Aizsardzības pasākumu līgumam vai VSI 22. pantam; vai

c) maksa vai cits maksājums, ko piemēro atbilstoši *GATT* 1994 VIII pantam;

Muitas vērtējuma līgums ir *Līgums par Vispārējās vienošanās par tarifiem un tirdzniecību 1994 VII panta īstenošanu*, kas ietverts PTO līguma 1.A pielikumā;

dienas ir kalendārās dienas, tostarp nedēļas nogales un brīvdienas;

VSI ir Vienošanās par noteikumiem un kārtību, kas nosaka strīdu noregulēšanu, kura ietverta PTO līguma 2. pielikumā;

uzņēmums ir vienība, kas izveidota vai organizēta saskaņā ar piemērojamajiem tiesību aktiem peļņas gūšanai vai citā nolūkā un atrodas privātas personas vai valsts īpašumā vai kontrolē, tostarp korporācija, fonds, personālsabiedrība, viens īpašnieks, kopuzņēmums vai cita asociācija;

esošs nozīmē spēkā esošs šā nolīguma spēkā stāšanās dienā;

GATS ir *Vispārējais līgums par pakalpojumu tirdzniecību*, kas ietverts PTO līguma 1.B pielikumā;

***GATT* 1994** ir *1994. gada Vispārējā vienošanās par tarifiem un tirdzniecību*, kas ietverta PTO līguma 1.A pielikumā;

Puses preces nozīmē vietējos ražojumus *GATT* 1994 izpratnē vai tādas preces, kā Puses var nolemt, un tās ietver minētās Puses noteiktas izcelsmes preces;

harmonizētā sistēma (HS) ir *preču aprakstīšanas un kodēšanas harmonizētā sistēma*, ieskaitot tās vispārīgos interpretācijas noteikumus, sadaļu piezīmes, nodaļu piezīmes un apakšpozīciju piezīmes;

pozīcija ir četrciparu numurs vai tāda numura pirmie četri cipari, kas izmantots HS nomenklatūrā;

pasākums ietver Puses tiesību aktu, regulējumu, noteikumu, procedūru, lēmumu, administratīvo procesu, prasību, praksi vai jebkāda cita veida pasākumu;

valstspiederīgais ir fiziska persona, kas ir Puses pilsonis, kā definēts 1.2. pantā, vai pastāvīgs iedzīvotājs;

noteiktas izcelsmes nozīmē tādu, kas kvalificējams atbilstoši Protokolā par izcelsmes noteikumiem un izcelsmes procedūrām izklāstītajiem izcelsmes noteikumiem;

Puses ir Eiropas Savienība vai tās dalībvalstis vai Eiropas Savienība un tās dalībvalstis to attiecīgajās kompetences jomās, kā izriet no Līguma par Eiropas Savienību un Līguma par Eiropas Savienības darbību (turpmāk "ES Puse"), no vienas puses, un Kanāda, no otras puses;

persona ir fiziska persona vai uzņēmums;

Puses persona ir Puses valstspiederīgais vai uzņēmums;

preferenciāla tarifa režīms nozīmē šajā nolīgumā paredzētas nodokļa likmes piemērošanu noteiktas izcelsmes precei atbilstoši tarifa atcelšanas grafikam;

Aizsardzības pasākumu līgums ir *Vienošanās par aizsardzības pasākumiem*, kas ietverta PTO līguma 1.A pielikumā;

sanitārs vai fitosanitārs pasākums ir *SPS* līguma A pielikuma 1. punktā minēts pasākums;

***SCM* līgums** ir *Vienošanās par subsīdijām un kompensācijas pasākumiem*, kas ietverta PTO līguma 1.A pielikumā;

pakalpojuma sniedzējs ir persona, kas sniedz vai vēlas sniegt pakalpojumu;

***SPS* līgums** ir *Līgums par sanitāro un fitosanitāro pasākumu piemērošanu,* kas ietverts PTO līguma 1.A pielikumā;

valsts uzņēmums nozīmē uzņēmumu, kurš pieder Pusei vai ko kontrolē Puse;

apakšpozīcija ir sešciparu numurs vai tāda numura pirmie seši cipari, kas izmantots HS nomenklatūrā;

tarifa klasifikācija nozīmē preces vai materiāla klasificēšanu HS nodaļā, pozīcijā vai apakšpozīcijā;

tarifa atcelšanas grafiks ir 2.–A pielikums (Tarifa atcelšana);

***TBT* līgums** ir *Līgums par tehniskajām barjerām tirdzniecībā*, kas ietverts PTO līguma 1.A pielikumā;

teritorija nozīmē teritoriju, kurā piemēro šo nolīgumu, kā izklāstīts 1.3. pantā;

trešā valsts ir valsts vai teritorija ārpus šā nolīguma ģeogrāfiskās piemērošanas jomas;

***TRIPS* līgums** ir *Līgums par ar tirdzniecību saistītajām intelektuālā īpašuma tiesībām*, kas ietverts PTO līguma 1.C pielikumā;

Vīnes konvencija par starptautisko līgumu tiesībām ir *Vīnes konvencija par starptautisko līgumu tiesībām*, kas parakstīta Vīnē 1969. gada 23. maijā;

PTO ir Pasaules Tirdzniecības organizācija;

PTO līgums ir 1994. gada 15. aprīlī parakstītais *Marakešas līgums par Pasaules tirdzniecības organizācijas izveidošanu*.

1.2. PANTS

Konkrētai Pusei piemērojamas definīcijas

Šajā nolīgumā, ja vien nav norādīts citādi:

pilsonis ir:

a) attiecībā uz Kanādu — fiziska persona, kas ir Kanādas pilsonis saskaņā ar Kanādas tiesību aktiem;

b) attiecībā uz ES Pusi — fiziska persona, kam ir kādas dalībvalsts valstspiederība; un

centrālā valdība ir:

a) attiecībā uz Kanādu — Kanādas valdība; un

b) attiecībā uz ES Pusi — Eiropas Savienība vai tās dalībvalstu valdības.

1.3. PANTS

Ģeogrāfiskā piemērošanas joma

Ja vien nav norādīts citādi, šo nolīgumu piemēro:

a) attiecībā uz Kanādu –

i) Kanādas sauszemes teritorijai, gaisa telpai, iekšējiem ūdeņiem un teritoriālajiem ūdeņiem;

ii) Kanādas ekskluzīvajai ekonomikas zonai, kā noteikts Kanādas tiesību aktos, atbilstoši V daļai *Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvencijā*, kas parakstīta Montegobejā 1982. gada 10. decembrī ("*UNCLOS"*); un

iii) Kanādas kontinentālajam šelfam, kā noteikts Kanādas tiesību aktos atbilstoši *UNCLOS* VI daļai;

b) attiecībā uz Eiropas Savienību – teritorijām, kurās tiek piemērots Līgums par Eiropas Savienību un Līgums par Eiropas Savienības darbību, atbilstoši minēto Līgumu nosacījumiem. Kas attiecas uz noteikumiem par tarifa režīmu precēm, šo nolīgumu piemēro arī Eiropas Savienības muitas teritorijas zonām, uz kurām neattiecas šā punkta pirmais teikums.

B IEDAĻA

Sākuma noteikumi

1.4. PANTS

Brīvās tirdzniecības zonas izveide

Atbilstīgi *GATT 1994* XXIV pantam un *GATS* V pantam Puses ar šo izveido brīvās tirdzniecības zonu.

1.5. PANTS

Saistība ar PTO līgumu un citiem nolīgumiem

Puses apstiprina savas tiesības un pienākumus vienai pret otru atbilstoši PTO līgumam un citiem nolīgumiem, kuru puses tās ir.

1.6. PANTS

Atsauce uz citiem nolīgumiem

Ja šis nolīgums attiecas vai ietver atsauci uz citiem nolīgumiem vai tiesību instrumentiem vai kādu to daļu, šajās atsaucēs ietver:

a) attiecīgos pielikumus, protokolus, zemsvītras piezīmes, skaidrojošās piezīmes un skaidrojumus; un

b) aizstājošos nolīgumus, kuru puses ir Puses, vai grozījumus, kas Pusēm ir saistoši, izņemot gadījumu, ja atsauce apstiprina esošās tiesības.

1.7. PANTS

Atsauce uz tiesību aktiem

Ja šajā nolīgumā ir atsauce uz tiesību aktiem vai nu vispārīgi, vai ar atsauci uz konkrētu likumu, regulu vai direktīvu, šī atsauce ir uz tiesību aktiem ar to iespējamajiem grozījumiem, ja vien nav norādīts citādi.

1.8. PANTS

Saistību apmērs

1. Katra Puse ir pilnībā atbildīga par visu šā nolīguma noteikumu ievērošanu.

2. Katra Puse nodrošina, ka ir veikti visi nepieciešamie pasākumi, lai stātos spēkā šā nolīguma noteikumi, tostarp ka tie tiek ievēroti visos pārvaldes līmeņos.

1.9. PANTS

Tiesības un pienākumi attiecībā uz ūdeni

1. Puses atzīst, ka ūdens tā dabīgajā veidā, tostarp ūdens ezeros, upēs, krātuvēs, pazemē un ūdens baseinos, nav prece vai ražojums. Tāpēc uz šādu ūdeni attiecas tikai 22. nodaļa (Tirdzniecība un ilgtspējīga attīstība) un 24. nodaļa (Tirdzniecība un vide).

2. Katrai Pusei ir tiesības aizsargāt un saudzēt tās dabīgos ūdens resursus. Nekas šajā nolīgumā neliek Pusēm atļaut ūdens komerciālu izmantošanu jebkādā nolūkā, tostarp tā izņemšanu, ieguvi vai novirzīšanu eksportam lielā apjomā.

3. Ja Puse atļauj komerciāli izmantot konkrētu ūdens avotu, Puse to dara veidā, kas ir saderīgs ar šo nolīgumu.

1.10. PANTS

Personas, kurām deleģētas valdības pilnvaras

Ja vien šajā nolīgumā nav noteikts citādi, katra Puse nodrošina, ka personas, kurām Puse ir deleģējusi regulatīvas, administratīvas vai citas pārvaldes pilnvaras jebkurā pārvaldes līmenī, īstenojot šīs pilnvaras, rīkojas saskaņā ar Puses saistībām, kas izriet no šā nolīguma.

OTRĀ NODAĻA

VALSTS REŽĪMS UN PREČU TIRGUS PIEEJAMĪBA

2.1. PANTS

Mērķis

Puses pakāpeniski liberalizē preču tirdzniecību saskaņā ar šā nolīguma noteikumiem pārejas perioda laikā, sākot no šā nolīguma stāšanās spēkā.

2.2. PANTS

Darbības joma

Šo nodaļu piemēro Puses preču tirdzniecībai, kā definēts 1. nodaļā (Vispārīgas definīcijas un sākuma noteikumi), izņemot gadījumus, ja šajā nolīgumā paredzēts citādi.

2.3. PANTS

Valsts režīms

1. Katra Puse saskaņā ar *GATT* 1994 III pantu nosaka valsts režīmu otras Puses precēm. Saistībā ar to *GATT* 1994 III pants tiek iekļauts šajā nolīgumā un kļūst par tā daļu.

2. Šā panta 1. punkts nozīmē – attiecībā uz Kanādas valdību, izņemot valdības federālo līmeni, vai attiecībā uz kādas Eiropas Savienības dalībvalsts valdību vai valdību kādā dalībvalstī – režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs par režīmu, kādu attiecīgā valdība noteikusi līdzīgām, tieši konkurējošām vai aizstājamām attiecīgi Kanādas vai dalībvalsts precēm.

3. Šo pantu nepiemēro pasākumam, tostarp pasākuma turpināšanai, tūlītējai atjaunošanai vai grozīšanai, saistībā ar Kanādas akcīzes nodokļiem absolūtajam spirtam, kas ietverts tarifa pozīcijā 2207.10.90 Kanādas koncesiju sarakstā (V saraksts), kurš pievienots 1994. gada 15. aprīlī parakstītajam *1994. gada Vispārējās vienošanās par tarifiem un tirdzniecību Marakešas protokolam* ("Marakešas protokols"), un kas izmantots ražošanā atbilstoši noteikumiem *Excise Act, 2001, S.C. 2002, c. 22*.

2.4. PANTS

Ievedmuitas nodokļu samazināšana un atcelšana

1. Katra Puse saskaņā ar 2.–A pielikumā ietvertajiem tarifa atcelšanas grafikiem samazina vai atceļ muitas nodokļus precēm, kuru izcelsme ir vienas vai otras Puses teritorijā. Šajā nodaļā "noteiktas izcelsmes" nozīmē to, ka izcelsme ir vienas vai otras Puses teritorijā atbilstoši Protokolā par izcelsmes noteikumiem un izcelsmes procedūrām izklāstītajiem noteikumiem.

2. Attiecībā uz katru preci muitas nodokļu pamatlikme, kurai saskaņā ar 1. punktu piemērojami secīgi samazinājumi, ir norādīta 2.–A pielikumā.

3. Precēm, uz ko attiecas tarifa preferences, kā norādīts Puses tarifa atcelšanas grafikā 2.–A pielikumā, katra Puse piemēro otras Puses noteiktas izcelsmes precēm mazāko no muitas nodokļiem, kas izriet, salīdzinot likmi, kura aprēķināta saskaņā ar attiecīgās Puses grafiku, un tās piemēroto lielākās labvēlības režīma likmi.

4. Pēc kādas Puses pieprasījuma Puses var apspriesties, lai apsvērtu Pušu importam piemērojamo muitas nodokļu atcelšanas paātrināšanu un piemērošanas jomas paplašināšanu. *CETA* Apvienotās komitejas lēmums par paātrināšanu vai muitas nodokļa atcelšanu precei aizstāj to nodokļa likmi vai klasifikācijas kategoriju, kas attiecīgajai precei noteikta atbilstoši Pušu grafikiem 2.–A pielikumā, kad katra Puse to apstiprina saskaņā ar tās piemērojamajām juridiskajām procedūrām.

2.5. PANTS

Ierobežojumi nodokļa atmaksas, nodokļa atlikšanas un nodokļa apturēšanas programmām

1. Ievērojot 2. un 3. punktu, Puse neatmaksā, neatliek vai neaptur muitas nodokli, kas samaksāts vai maksājams par nenoteiktas izcelsmes preci, kura importēta tās teritorijā, ar skaidru nosacījumu, ka prece vai identisks, līdzvērtīgs vai līdzīgs aizstājējs tiek izmantots kā materiāls citas preces ražošanā, kuru pēc tam eksportē uz otras Puses teritoriju atbilstoši preferenciāla tarifa režīmam saskaņā ar šo nolīgumu.

2. Šā panta 1. punktu nepiemēro Puses tarifa samazinājuma, atlikšanas vai atbrīvojuma pastāvīgam vai pagaidu režīmam, ja samazinājums, atlikšana vai atbrīvojums nav nepārprotami atkarīgs no preces eksporta.

3. Šā panta 1. punktu nepiemēro līdz trim gadiem pēc šā nolīguma spēkā stāšanās dienas.

2.6. PANTS

Nodokļi, nodevas vai citas maksas un maksājumi par eksportu

Puse nevar pieņemt vai atstāt spēkā jebkādus nodokļus, nodevas vai citas maksas un maksājumus, ko uzliek preču eksportam uz otras Puses teritoriju vai saistībā ar to, vai jebkādus iekšējos nodokļus, maksas un maksājumus precēm, ko eksportē uz otras Puses teritoriju, kuru lielums pārsniedz iekšējai pārdošanai paredzētām precēm uzliktos nodokļus, maksas un maksājumus.

2.7. PANTS

Jaunu pasākumu nepieņemšana

1. Stājoties spēkā šim nolīgumam, Puse nedrīkst palielināt muitas nodokli, kas bija spēkā stāšanās brīdī, vai pieņemt jaunu muitas nodokli attiecībā uz precēm, kuru izcelsme ir Pušu teritorijā.

2. Neatkarīgi no 1. punkta Puse var:

a) ārpus šā nolīguma grozīt tarifu precēm, kurām saskaņā ar šo nolīgumu nav pieprasīta tarifa preference;

b) pēc vienpusējas muitas nodokļa samazināšanas palielināt to līdz līmenim, kāds noteikts 2.–A pielikumā iekļautajā grafikā; vai

c) saglabāt vai palielināt muitas nodokli, kā atļauts šajā nolīgumā vai jebkurā nolīgumā, kas atbilst PTO līgumam.

3. Neatkarīgi no 1. un 2. punkta tikai Kanāda var piemērot īpašu aizsardzības pasākumu saskaņā ar PTO Lauksaimniecības līguma 5. pantu. Īpašo aizsardzības pasākumu var piemērot tikai attiecībā uz precēm, kas klasificētas pozīcijās ar apzīmējumu "*SSG*" Kanādas grafikā, kura ietverta 2.–A pielikumā. Šā īpašā drošības pasākuma izmantošana ir ierobežota uz importu, uz ko neattiecas tarifa preference, un tāda importa gadījumā, uz ko attiecas tarifa likmes kvota, — uz importu, kas pārsniedz piekļuves saistības.

2.8. PANTS

Preferenciāla tarifa režīma pagaidu apturēšana

1. Saskaņā ar 2.–5. punktu Puse uz laiku var apturēt preferenciāla tarifa režīmu, kas atbilst šim nolīgumam, attiecībā uz precēm, ko eksportējusi vai ražojusi otras Puses persona, ja šī Puse:

a) izmeklēšanas, kas pamatojas uz objektīvu, pārliecinošu un pārbaudāmu informāciju, rezultātā konstatē, ka otras Puses persona ir sistemātiski pārkāpusi muitas tiesību aktus, lai iegūtu preferenciāla tarifa režīmu saskaņā ar šo nolīgumu; vai

b) konstatē, ka otra Puse sistemātiski un nepamatoti noraida sadarbību attiecībā uz muitas tiesību aktu pārkāpumu izmeklēšanu saskaņā ar 6.13. panta 4. punktu (Sadarbība), un Pusei, kas pieprasa sadarbību, pamatojoties uz objektīvu, pārliecinošu un pārbaudāmu informāciju, ir pamatots iemesls secināt, ka otras Puses persona sistemātiski ir pārkāpusi muitas tiesību aktus, lai iegūtu preferenciāla tarifa režīmu saskaņā ar šo nolīgumu.

2. Puse, kas izdarījusi 1. punktā minēto konstatējumu:

a) informē otras Puses muitas dienestu un sniedz informāciju un pierādījumus, uz kā pamatojas konstatējums;

b) iesaistās apspriedēs ar otras Puses iestādēm nolūkā panākt savstarpēji pieņemamu risinājumu, kas novērš no konstatējuma izrietošās bažas; un

c) sniedz rakstisku paziņojumu otras Puses attiecīgajai personai, ietverot informāciju, kas pamato konstatējumu.

3. Ja iestādes nepanāk savstarpēji pieņemamu risinājumu pēc 30 dienām, Puse, kas izdarījusi konstatējumu, vēršas ar šo jautājumu Apvienotajā muitas sadarbības komitejā.

4. Ja pēc 60 dienām Apvienotā muitas sadarbības komiteja jautājumu nav atrisinājusi, Puse, kas izdarījusi konstatējumu, uz laiku var apturēt preferenciāla tarifa režīmu, kas atbilst šim nolīgumam, attiecībā uz otras Puses minētās personas preci. Pagaidu apturēšanu nepiemēro precēm, kas jau ir tranzītā starp Pusēm dienā, kurā pagaidu apturēšana stājas spēkā.

5. Puse, kas piemēro pagaidu apturēšanu atbilstoši 1. punktam, to piemēro tikai laikposmā, kas ir proporcionāls ietekmei uz attiecīgās Puses finansiālajām interesēm, kuras izriet no situācijas, kas saistīta ar atbilstoši 1. punktam izdarīto konstatējumu, un ne ilgāk kā 90 dienas. Ja Pusei, pamatojoties uz objektīvu, pārliecinošu un pārbaudāmu informāciju, ir pamatots iemesls uzskatīt, ka apstākļi, kas bija par iemeslu sākotnējai apturēšanai, nav mainījušies pēc 90 dienu laikposma beigām, attiecīgā Puse var atjaunot apturēšanu uz vēl vienu laikposmu, kas nav ilgāks par 90 dienām. Uz sākotnējo apturēšanu un jebkādu atjaunotu apturēšanu attiecas periodiska apspriešanās ar Apvienoto muitas sadarbības komiteju.

2.9. PANTS

Maksas un citi maksājumi

1. Saskaņā ar *GATT* 1994 VIII pantu Puse nepieņem vai nepatur spēkā maksu vai maksājumu par vai saistībā ar Puses preces importu vai eksportu, kas neatbilst sniegto pakalpojumu izmaksām vai kas ir vietējo preču netieša aizsardzība vai importa vai eksporta aplikšana ar nodokļiem fiskālos nolūkos.

2. Lielākai noteiktībai — 1. punkts neliedz Pusei piemērot muitas nodokli vai maksājumu, kas norādīts muitas nodokļa definīcijā 1.1. panta (Vispārpiemērojamas definīcijas) a)–d) punktā.

2.10. PANTS

Pēc remonta vai pārveidošanas atpakaļievestas preces

1. Šā panta nolūkā remonts vai pārveidošana nozīmē jebkādu apstrādes darbību, kas veikta precēm, lai novērstu darbības defektus vai būtisku kaitējumu, un iever preču atjaunošanu, lai tās pildītu savas sākotnējās funkcijas vai lai nodrošinātu to atbilstību lietošanas tehniskajām prasībām, bez kā preces vairs nevarētu izmantot parastā veidā nolūkā, kādā tās paredzētas. Preču remonts vai pārveidošana ietver atjaunošanu un uzturēšanu, bet neietver darbību vai procesu, kas:

a) iznīcina preces pamatīpašības vai rada jaunu vai komerciāli atšķirīgu preci;

b) pārveido nepabeigtu preci gatavā precē vai

c) ir izmantots, lai būtiski mainītu preces funkciju.

2. Izņemot 1. zemsvītras piezīmē paredzēto, Puse nepiemēro muitas nodokli precei, neatkarīgi no tās izcelsmes, ko ieved atpakaļ tās teritorijā pēc tam, kad šī prece uz laiku tikusi izvesta no tās teritorijas uz otras Puses teritoriju remonta vai pārveidošanas nolūkā, neatkarīgi no tā, vai šādu remontu vai pārveidošanu varētu veikt tās Puses teritorijā, no kuras prece tika izvesta remonta vai pārveidošanas nolūkā.[1,2]

3. Šā panta 2. punktu nepiemēro precēm, kas importētas ar muitas zīmi brīvās tirdzniecības zonās vai ar līdzīgu statusu, ko pēc tam eksportē remonta nolūkā un neieved atpakaļ ar muitas zīmi brīvās tirdzniecības zonās vai ar līdzīgu statusu.

4. Puse nepiemēro muitas nodokli precēm, neatkarīgi no to izcelsmes, kas uz laiku importētas no otras Puses teritorijas remonta vai pārveidošanas nolūkā[3].

2.11. PANTS

Importa un eksporta ierobežojumi

1. Izņemot, ja šajā nolīgumā paredzēts citādi, Puse nepieņem vai nepatur spēkā aizliegumu vai ierobežojumu attiecībā uz otras Puses jebkādu preču importu vai jebkādu tādu preču eksportu vai pārdošanu eksportam, kuru galamērķis ir otras Puses teritorija, izņemot, ja tas ir saskaņā ar *GATT* 1994 XI pantu. Saistībā ar to *GATT* 1994 XI pants tiek iekļauts šajā nolīgumā un kļūst par tā daļu.

---

1 Šādām HS 89. nodaļas precēm neatkarīgi no to izcelsmes, ko ieved atpakaļ Kanādas teritorijā no Eiropas Savienības teritorijas un kas ir reģistrētas atbilstoši *2001. gada Kanādas Pārvadājumu likumam*, Kanāda šādu preču remonta vai pārveidošanas vērtībai var piemērot muitas nodokļa likmi par šādām precēm saskaņā ar tās grafiku, kas ietverts 2.–A pielikumā (Tarifu atcelšana): 8901.10.10, 8901.10.90, 8901.30.00, 8901.90.10, 8901.90.91, 8901.90.99, 8904.00.00, 8905.20.19, 8905.20.20, 8905.90.19, 8905.90.90, 8906.90.19, 8906.90.91, 8906.90.99.

2 Eiropas Savienība īstenos šo punktu ar Regulas (ES) Nr. 952/2013 izvešanas pārstrādei procedūru tā, lai tas būtu saskaņā ar šo punktu.

3 Eiropas Savienība īstenos šo punktu ar Regulas (ES) Nr. 952/2013 izvešanas pārstrādei procedūru tā, lai tas būtu saskaņā ar šo punktu.

2. Ja Puse pieņem vai patur spēkā aizliegumu vai ierobežojumu veikt preces importu no trešās valsts vai eksportu uz trešo valsti, attiecīgā Puse var:

a) ierobežot vai aizliegt šīs trešās valsts preces importēšanu no otras Puses teritorijas vai

b) ierobežot vai aizliegt šīs trešās valsts preces eksportēšanu caur otras Puses teritoriju.

3. Ja Puse pieņem vai patur spēkā aizliegumu vai ierobežojumu preces importēšanai no trešās valsts, Puses pēc otras Puses pieprasījuma apspriežas nolūkā izvairīties no pārmērīgas iejaukšanās otras Puses cenu veidošanas, tirdzniecības vai izplatīšanas kārtībā vai tās kropļošanas .

4. Šo pantu nepiemēro pasākumam, tostarp šā pasākuma turpināšanai, tūlītējai atjaunošanai vai grozīšanai attiecībā uz:

a) visu apaļkoku no visu sugu kokiem eksportu. Ja Puse pārtrauc pieprasīt eksporta atļaujas attiecībā uz apaļkokiem, kuru galamērķis ir trešā valsts, šī Puse galīgi pārtrauc pieprasīt eksporta atļaujas attiecībā uz apaļkokiem, kuru galamērķis ir otra Puse;

b) neapstrādātu zivju eksportu atbilstoši Ņūfaundlendā un Labradorā piemērojamiem tiesību aktiem trīs gadu laikposmā pēc šā nolīguma stāšanās spēkā;

c) Kanāda akcīzes nodokli absolūtajam alkoholam, kas ietverts tarifa pozīcijā 2207.10.90 Kanādas koncesiju sarakstā, kurš pievienots Marakešas protokolam (V saraksts), un ko izmanto ražošanā saskaņā ar Akcīzes likuma noteikumiem (2001. g., *S.C.* 2002. g., 22. nodaļa); un

d) tādu lietotu transportlīdzekļu importēšanu Kanādā, kas neatbilst Kanādas prasībām drošības un vides jomā.

2.12. PANTS

Citi noteikumi saistībā ar preču tirdzniecību

Katra Puse cenšas nodrošināt, ka otras Puses preci, kas ir importēta un likumīgi pārdota vai piedāvāta pārdošanai importētājas Puses teritorijas jebkurā vietā, var arī pārdot vai piedāvāt pārdošanai visā importētājas Puses teritorijā.

2.13. PANTS

Preču tirdzniecības komiteja

1. Saskaņā ar 26.2. panta (Specializētās komitejas) 1. punkta a) apakšpunktu izveidotās Preču tirdzniecības komitejas funkcijās ietilpst:

a) veicināt preču tirdzniecību starp Pusēm, tostarp apspriežoties par tarifu atcelšanas paātrināšanu atbilstoši šim nolīgumam un attiecīgos gadījumos citiem jautājumiem;

b) ieteikt *CETA* Apvienotajai komitejai grozīt vai papildināt jebkādus šā nolīguma noteikumus, kas attiecas uz harmonizēto sistēmu; un

c) nekavējoties risināt jautājumus, kas saistīti ar preču apriti cauri Pušu ievešanas ostām.

2. Preču tirdzniecības komiteja var iesniegt *CETA* Apvienotajai komitejai lēmuma projektus par muitas nodokļa paātrināšanu vai atcelšanu precei.

3. Saskaņā ar 26.2. panta (Specializētās komitejas) 1. punkta a) apakšpunktu izveidotā Lauksaimniecības komiteja:

a) rīko sanāksmi 90 dienu laikā pēc kādas Puses pieprasījuma;

b) nodrošina forumu Pusēm, lai apspriestu jautājumus par lauksaimniecības precēm, uz ko attiecas šis nolīgums; un

c) nodod Preču tirdzniecības komitejai izskatīšanai jebkādus neatrisinātus jautājumus, kas norādīti b) apakšpunktā.

4. Puses ņem vērā sadarbību un informācijas apmaiņu lauksaimniecības jautājumos atbilstoši ikgada Kanādas un Eiropas Savienības lauksaimniecības dialogam, kā noteikts vēstulēs, kuru apmaiņa notika 2008. gada 14. jūlijā. Attiecīgos gadījumos lauksaimniecības dialogu var izmantot 3. punkta vajadzībām.

TREŠĀ NODAĻA

TIRDZNIECĪBAS AIZSARDZĪBAS INSTRUMENTI

A IEDAĻA

Antidempinga un kompensācijas pasākumi

3.1. PANTS

Vispārīgi noteikumi attiecībā uz antidempinga un kompensācijas pasākumiem

1. Puses atkārtoti apstiprina savas tiesības un pienākumus, kas izriet no *GATT* 1994 VI panta, Antidempinga līguma un *SCM* līguma.

2. Protokolu par izcelsmes noteikumiem un izcelsmes procedūrām neattiecina uz antidempinga un kompensācijas pasākumiem.

3.2. PANTS

Pārredzamība

1. Katra Puse piemēro antidempinga un kompensācijas pasākumus saskaņā ar attiecīgajām PTO prasībām un atbilstoši taisnīgam un pārredzamam procesam.

2. Puses pēc pagaidu pasākumu noteikšanas un katrā ziņā pirms galīgā lēmuma pieņemšanas nodrošina pilnīgu un jēgpilnu visu to būtisko pārbaudāmo faktu izpaušanu, uz kuru pamata pieņemts lēmums par to, vai piemērot galīgos pasākumus. Tas neskar Antidempinga līguma 6.5. pantu un *SCM* līguma 12.4. pantu.

3. Visām antidempinga vai kompensācijas izmeklēšanā[4] ieinteresētajām pusēm tiek dotas visas iespējas aizstāvēt savas intereses, ja tas nevajadzīgi neaizkavē izmeklēšanas veikšanu.

3.3. PANTS

Sabiedrības interešu ievērošana un mazāks maksājums

1. Katras Puses iestādes izskata informāciju, kas sniegta saskaņā ar Puses tiesību aktiem, attiecībā uz to, vai antidempinga vai kompensācijas maksājuma noteikšana būtu vai nebūtu sabiedrības interesēs.

[4] Šā panta nolūkā — **ieinteresētās puses** ir definētas Antidempinga līguma 6.11. pantā un *SCM* līguma 12.9. pantā.

2. Pēc 1. punktā norādītās informācijas izskatīšanas Puses iestādes var apsvērt, vai piemērojamā antidempinga vai kompensācijas maksājuma summa saskaņā ar Puses tiesību aktiem ir pilna dempinga starpība vai subsīdijas summa vai mazāks maksājums.

B IEDAĻA

Globāli aizsardzības pasākumi

3.4. PANTS

Vispārīgi noteikumi attiecībā uz globāliem aizsardzības pasākumiem

1. Puses atkārtoti apstiprina savas tiesības un pienākumus attiecībā uz globāliem aizsardzības pasākumiem atbilstoši *GATT* 1994 XIX pantam un Aizsardzības pasākumu līgumam.

2. Protokolu par izcelsmes noteikumiem un izcelsmes procedūrām neattiecina uz globāliem aizsardzības pasākumiem.

3.5. PANTS

Pārredzamība

1. Pēc eksportētājas Puses pieprasījuma Puse, kas uzsāk aizsardzības izmeklēšanu vai plāno pieņemt pagaidu vai galīgus globālus aizsardzības pasākumus, nekavējoties sniedz:

a) Aizsardzības pasākumu līguma 12.2. pantā norādīto informāciju formātā, ko noteikusi PTO Aizsardzības pasākumu komiteja;

b) attiecīgā gadījumā iekšzemes ražošanas nozares iesniegtās sūdzības publiski pieejamo versiju; un

c) publisku ziņojumu, kurā izklāstīti konstatējumi un pamatoti secinājumi par visiem attiecīgajiem faktiskajiem un tiesiskajiem jautājumiem, kas izskatīti aizsardzības izmeklēšanā. Publiskajā ziņojumā ietver analīzi, kas sasaista kaitējumu ar faktoriem, kuri to izraisījuši, un nosaka metodi, kas izmantota globālo aizsardzības pasākumu definēšanā.

2. Ja atbilstoši šim pantam ir sniegta informācija, importētāja Puse piedāvā iespēju apspriesties ar eksportētāju Pusi, lai pārskatītu sniegto informāciju.

3.6. PANTS

Galīgo pasākumu noteikšana

1. Puse, kas pieņem globālos aizsardzības pasākumus, cenšas tos piemērot tā, lai vismazāk ietekmētu divpusējo tirdzniecību.

2. Importētāja Puse piedāvā eksportētājai Pusei iespēju apspriesties, lai pārskatītu 1. punktā norādīto jautājumu. Importētāja Puse nepieņem pasākumus, līdz nav pagājušas 30 dienas no dienas, kad ir piedāvāta iespēja apspriesties.

C IEDAĻA

Vispārīgi noteikumi

3.7. PANTS

Domstarpību izšķiršanas nepiemērošana

Uz šo nodaļu neattiecas 29. nodaļa (Domstarpību izšķiršana).

CETURTĀ NODAĻA

TEHNISKIE ŠĶĒRŠĻI TIRDZNIECĪBAI

4.1. PANTS

Darbības joma un definīcijas

1. Šo nodaļu piemēro tehnisko noteikumu, standartu sagatavošanai, pieņemšanai un piemērošanai, un atbilstības novērtēšanas procedūrām, kas var ietekmēt preču tirdzniecību starp Pusēm.

2. Šo nodaļu nepiemēro:

a) iepirkuma specifikācijām, ko izstrādā valsts struktūra valsts struktūru ražošanas vai patēriņa prasībām; vai

b) sanitāriem vai fitosanitāriem pasākumiem, kas definēti *SPS* līguma A pielikumā.

3. Izņemot gadījumus, kad šajā nolīgumā, tostarp *TBT* līguma iekļautajos noteikumos atbilstoši 4.2. pantam, definēts termins vai tam sniegta nozīme, standartizācijas un atbilstības novērtēšanas procedūru vispārīgajiem terminiem parasti ir nozīme, kas tiem sniegta definīcijā, kura pieņemta ANO sistēmā un kuru pieņēmušas starptautiskās standartizācijas iestādes, ņemot vērā to kontekstu un ievērojot šīs nodaļas mērķi un nolūku.

4. Šajā nodaļā atsauces uz tehniskajiem noteikumiem, standartiem un atbilstības novērtēšanas procedūrām ietver to grozījumus, kā arī to noteikumu papildinājumus vai ietvertos ražojumus, izņemot nenozīmīgus grozījumus un papildinājumus.

5. Šā nolīguma 1.8. panta 2. punktu (Saistību apmērs) nepiemēro *TBT* līguma 3., 4., 7., 8. un 9. pantam, kā iekļauts šajā nolīgumā.

4.2. PANTS

TBT līguma iekļaušana

1. Šādi *TBT* līguma noteikumi ar šo tiek iekļauti šajā nolīgumā un kļūst par tā daļu:

a) 2. pants (Tehnisko noteikumu sagatavošana, pieņemšana un piemērošana, ko veic centrālās valdības institūcijas);

b) 3. pants (Tehnisko noteikumu sagatavošana, pielāgošana un piemērošana, ko veic pašvaldības un nevalstiskās organizācijas);

c) 4. pants (Standartu sagatavošana, pieņemšana un piemērošana);

d) 5. pants (Atbilstības novērtēšanas procedūras, ko veic centrālās valdības institūcijas);

e) 6. pants (Centrālās valdības institūciju veiktās atbilstības novērtēšanas atzīšana), neierobežojot Puses tiesības vai pienākumus atbilstoši Protokolam par atbilstības novērtēšanas rezultātu savstarpēju atzīšanu un Protokolam par atbilstības un izpildes programmu savstarpēju atzīšanu zāļu labas ražošanas prakses jomā;

f) 7. pants (Pašvaldību veiktās atbilstības novērtēšanas procedūras);

g) 8. pants (Nevalstisko institūciju veiktās atbilstības novērtēšanas procedūras);

h) 9. pants (Starptautiskās un reģionālās sistēmas);

i) 1. pielikums (Termini un to definīcijas šī līguma nolūkā); un

j) 3. pielikums (Pozitīvās prakses kodekss standartu sagatavošanās, pieņemšanā un piemērošanā).

2. Terminam "dalībvalstis" iekļautajos noteikumos šajā nolīgumā ir tāda pati nozīme kā *TBT* līgumā.

3. Attiecībā uz *TBT* līguma 3., 4., 7., 8. un 9. pantu, 29. nodaļu (Domstarpību izšķiršana) var piemērot gadījumos, ja Puse uzskata, ka otra Puse nav sasniegusi apmierinošus rezultātus atbilstoši minētajiem pantiem un tās tirdzniecības intereses ir būtiski ietekmētas. Šajā saistībā šādi rezultāti ir tādi paši kā gadījumā, ja attiecīgā struktūra būtu Puse.

4.3. PANTS

Sadarbība

Puses stiprina savu sadarbību tehnisko noteikumu, standartu, metroloģijas, atbilstības novērtēšanas procedūru, tirgus uzraudzības vai uzraudzības un izpildes pasākumu jomās, lai sekmētu tirdzniecību starp Pusēm, kā noteikts 21. nodaļā (Sadarbība regulējuma jomā). Tajā var ietilpt sadarbības veicināšana un sekmēšana starp Pusēm attiecībā uz publiskajām vai privātajām organizācijām, kas atbild par metroloģiju, standartizāciju, testēšanu, sertifikāciju un akreditāciju, tirgus uzraudzību vai uzraudzības un izpildes pasākumiem, un jo īpaši to akreditācijas un atbilstības novērtējuma struktūru mudināšana piedalīties sadarbības pasākumos, kas sekmē atbilstības novērtēšanas rezultātu atzīšanu.

4.4. PANTS

Tehniskie noteikumi

1. Puses apņemas sadarboties iespējamajā apjomā, lai nodrošinātu, ka to tehniskie noteikumi ir savstarpēji saderīgi. Šajā nolūkā, ja Puse pauž interesi izstrādāt tehniskus noteikumus, kuru darbības joma ir līdzvērtīga vai līdzīga noteikumiem, kas ir spēkā otras Puses teritorijā vai ko izstrādā otra Puse, šī otra Puse pēc pieprasījuma sniedz Pusei iespējamajā apjomā attiecīgo informāciju, pētījumus un datus, ko tā izmantojusi, sagatavojot savus tehniskos noteikumus, kas vai nu ir pieņemti, vai tiek izstrādāti. Puses atzīst, ka var būt nepieciešams noskaidrot un saskaņot konkrēta pieprasījuma jomu un ka konfidenciālu informāciju var neizpaust.

2. Puse, kas sagatavojusi tehniskos noteikumus, kurus tā uzskata par līdzvērtīgiem otras Puses tehniskajiem noteikumiem, un otrai Pusei ir saderīgs mērķis un ražojumu klāsts, var lūgt, lai otra Puse atzīst tehniskos noteikumus par līdzvērtīgiem. Puse pauž lūgumu rakstveidā un sīki izklāsta iemeslus, kāpēc tehniskie noteikumi būtu jāuzskata par līdzvērtīgiem, tostarp iemeslus attiecībā uz ražojumu klāstu. Puse, kas nepiekrīt tam, ka tehniskie noteikumi ir līdzvērtīgi, pēc otras Puses pieprasījuma sniedz tai sava lēmuma pamatojumu.

4.5. PANTS

Atbilstības novērtēšana

Puses ievēro Protokolu par atbilstības novērtēšanas rezultātu savstarpēju atzīšanu un Protokolu par atbilstības un izpildes programmu savstarpēju atzīšanu zāļu labas ražošanas prakses jomā.

4.6. PANTS

Pārredzamība

1. Katra Puse nodrošina, ka pārredzamības procedūras saistībā ar tehnisko noteikumu un atbilstības novērtēšanas procedūru izstrādi ļauj Pušu ieinteresētajām personām iesaistīties atbilstoši agrīnā posmā, kad vēl var ieviest grozījumus un ņemt vērā piezīmes, izņemot, ja rodas vai draud rasties neatliekamas problēmas drošības, veselības, vides aizsardzības vai valsts drošības jomā. Ja konsultāciju process saistībā ar tehnisko noteikumu vai atbilstības novērtēšanas procedūru izstrādi ir atklāts, katra Puse ļauj otras Puses personām piedalīties atbilstoši noteikumiem, kas nav mazāk labvēlīgi par noteikumiem, ko piemēro savas Puses personām.

2. Puses sekmē ciešāku sadarbību starp standartizācijas struktūrām, kas atrodas to attiecīgajās teritorijās, nolūkā sekmēt arī informācijas apmaiņu par to attiecīgajām darbībām, kā arī par standartu saskaņošanu, pamatojoties uz savstarpējām interesēm un savstarpīgumu, atbilstoši kārtībai, par ko jāvienojas attiecīgajām standartizācijas struktūrām.

3. Katra Puse cenšas nodrošināt vismaz 60 dienu laikposmu pēc tam, kad tā PTO centrālajam paziņojumu reģistram nosūtījusi ierosinātos tehniskos noteikumus un atbilstības novērtēšanas procedūras, lai otra Puse varētu sniegt rakstiskas piezīmes, izņemot gadījumu, ja rodas vai draud rasties neatliekamas problēmas drošības, veselības, vides aizsardzības vai valsts drošības jomā. Puse pozitīvi apsver pamatotu lūgumu pagarināt piezīmju iesniegšanas termiņu.

4. Ja Puse saņem piezīmes par tās ierosinātajiem tehniskajiem noteikumiem vai atbilstības novērtēšanas procedūru no otras Puses, tā rakstveidā atbild uz šīm piezīmēm, pirms tehniskie noteikumi vai atbilstības novērtēšanas procedūra ir pieņemti.

5. Katra Puse publicē vai citādi dara publiski pieejamas (drukātā veidā vai elektroniski) savas atbildes vai savu atbilžu kopsavilkumu par saņemtām būtiskām piezīmēm ne vēlāk kā dienā, kurā tā publicē pieņemtos tehniskos noteikumus vai atbilstības novērtēšanas procedūru.

6. Katras Puse pēc otras Puses pieprasījuma sniedz informāciju par mērķiem, juridisko pamatu un loģisko pamatojumu tehniskajiem noteikumiem vai atbilstības novērtēšanas procedūrai, ko Puse ir pieņēmusi vai ierosina pieņemt.

7. Puse pozitīvi apsver pamatotu lūgumu, ko iesniegusi otra Puse un kas saņemts pirms piezīmju iesniegšanas termiņa beigām pēc ierosināto tehnisko noteikumu nosūtīšanas, lai noteiktu vai pagarinātu laikposmu starp tehnisko noteikumu pieņemšanu un dienu, no kuras tos sāk piemērot, izņemot gadījumu, ja kavēšanās būtu neefektīva noteikto leģitīmo mērķu sasniegšanai.

8. Katra Puse nodrošina, ka tās pieņemtie tehniskie noteikumi un atbilstības novērtēšanas procedūras ir publiski pieejamas oficiālās tīmekļa vietnēs.

9. Ja Puse aiztur ievešanas muitas punktā preci, kas importēta no otras Puses teritorijas, pamatojoties uz to, ka prece neatbilst tehniskajiem noteikumiem, tā bez liekas vilcināšanās paziņo importētājam preces aizturēšanas iemeslus.

4.7. PANTS

Nodaļas pārvaldība

1. Puses sadarbojas jautājumos, uz ko attiecas šī nodaļa. Puses vienojas, ka saskaņā ar 26.2. panta 1. punkta a) apakšpunktu izveidotā Preču tirdzniecības komiteja:

a) pārvalda šīs nodaļas īstenošanu;

b) ātri risina Puse uzdoto jautājumu saistībā ar standartu, tehnisko noteikumu vai atbilstības novērtēšanas procedūru izstrādi, pieņemšanu vai piemērošanu;

c) pēc Puses pieprasījuma veicina diskusiju par riska vai bīstamības novērtējumu, ko vada otra Puse;

d) veicina sadarbību starp Pušu standartizācijas struktūrām un atbilstības novērtējuma struktūrām;

e) apmainās ar informāciju par standartiem, tehniskajiem noteikumiem vai atbilstības novērtējuma procedūrām, tostarp par trešo personu vai starptautisko organizāciju praksi šajās jomās, ja ir abpusēja interese to veikt;

f) pārskata šo nodaļu, ņemot vērā notikumu attīstību PTO Tehnisko šķēršļu tirdzniecībai komitejā, un vajadzības gadījumā izstrādā ieteikumus par šīs nodaļas grozīšanu, lai to izskata *CETA* Apvienotā komiteja;

g) veic citus pasākumus, kas, pēc Pušu domām, palīdzēs tām īstenot šo nodaļu un *TBT* līgumu un sekmēs tirdzniecību starp Pusēm; un

h) attiecīgi ziņo *CETA* Apvienotajai komitejai par šīs nodaļas īstenošanu.

2. Ja Puses pēc kādas Puses pieprasījuma Preču tirdzniecības komitejā nespēj atrisināt jautājumu, uz ko attiecas šī nodaļa, , *CETA* Apvienotā komiteja var izveidot *ad hoc* tehnisko darba grupu, lai apzinātu risinājumus tirdzniecības veicināšanai. Ja Puse nepiekrīt otras Puses lūgumam izveidot tehnisko darba grupu, tā pēc pieprasījuma paskaidro sava lēmuma iemeslus. Puses vada tehnisko darba grupu.

3. Ja Puse ir pieprasījusi informāciju, otra Puse sniedz šo informāciju saskaņā ar šīs nodaļas nosacījumiem drukātā vai elektroniskā formātā samērīgā termiņā. Puse cenšas atbildēt uz katru informācijas pieprasījumu 60 dienu laikā.

PIEKTĀ NODAĻA

SANITĀRIE UN FITOSANITĀRIE PASĀKUMI

5.1. PANTS

Definīcijas

1. Šajā nodaļā piemēro šādas definīcijas:

a) *SPS* līguma A pielikumā ietvertās definīcijas;

b) definīcijas, kas pieņemtas Pārtikas kodeksa komisijas aizbildnībā;

c) definīcijas, kas pieņemtas Pasaules Dzīvnieku veselības organizācijas ("*OIE*") aizbildnībā;

d) definīcijas, kas pieņemtas *Starptautiskās augu aizsardzības konvencijas* ("IPPC") kontekstā;

e) aizsargājama zona attiecībā uz konkrētu reglamentētu kaitīgo organismu nozīmē oficiāli noteiktu ģeogrāfisko teritoriju Eiropas Savienībā, kurā minētais organisms nav ieviesies, neraugoties uz labvēlīgajiem apstākļiem tā izplatībai un uz tā esamību citās Eiropas Savienības daļās; un

f) Puses kompetentā iestāde nozīmē 5.–A pielikumā iekļautu iestādi.

2. Papildus 1. punkta prasībām *SPS* līguma definīcijas ir prevalējošas, ciktāl nav nesaderības starp definīcijām, kas pieņemtas Pārtikas kodeksa komisijas, *OIE* un *IPPC* aizbildnībā, un *SPS* līgumā ietvertajām definīcijām.

5.2. PANTS

Mērķi

Šīs nodaļas mērķi ir šādi:

a) aizsargāt cilvēku, dzīvnieku dzīvību vai veselību un augu veselību, vienlaikus veicinot tirdzniecību;

b) nodrošināt, ka Pušu sanitārie un fitosanitārie ("*SPS*") pasākumi nerada nepamatotus šķēršļus tirdzniecībai; un

c) turpināt *SPS* līguma īstenošanu.

5.3. PANTS

Darbības joma

Šī nodaļa attiecas uz *SPS* pasākumiem, kas tieši vai netieši var ietekmēt Pušu savstarpējo tirdzniecību.

5.4. PANTS

Tiesības un pienākumi

Puses apstiprina savas tiesības un pienākumus, kas izriet no *SPS* līguma.

5.5. PANTS

Pielāgojumi attiecībā uz reģionāliem nosacījumiem

1. Attiecībā uz dzīvniekiem, dzīvnieku izcelsmes produktiem un dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem:

a) Puses atzīst zonējuma koncepciju, un tās ir nolēmušas attiecināt šo koncepciju uz 5.–B pielikumā ietvertajām slimībām;

b) ja Puses lemj par principiem un pamatnostādnēm reģionālo nosacījumu atzīšanai, Puses tos ietver 5.–C pielikumā;

c) šā punkta a) apakšpunkta nolūkā importētāja Puse savu sanitāro pasākumu, ko attiecina uz eksportētāju Pusi, kuras teritoriju skārusi 5.–B pielikumā ietvertā slimība, balsta uz zonējuma lēmumu, ko pieņēmusi eksportētāja Puse, ja importētāja Puse atzīst, ka eksportētājas Puses zonējuma lēmums atbilst principiem un pamatnostādnēm, ko Puses izklāstījušas 5.–C pielikumā, un tas balstās uz attiecīgajiem starptautiskajiem standartiem, pamatnostādnēm un ieteikumiem. Importētāja Puse var piemērot jebkādus papildu pasākumus, lai sasniegtu pienācīgu sanitārās aizsardzības līmeni;

d) ja kāda Puse uzskata, ka tai ir īpašs statuss attiecībā uz slimību, kas nav ietverta 5.–B pielikumā, tā var lūgt šā statusa atzīšanu. Importētāja Puse var pieprasīt papildu garantijas dzīvu dzīvnieku, dzīvnieku produktu un dzīvnieku blakusproduktu importam, kas atbilst saskaņotajam statusam, kuru atzinusi importētāja Puse, tostarp 5.–E pielikumā norādītajiem īpašajiem nosacījumiem; un

e) Puses atzīst nodalīšanas koncepciju un vienojas sadarboties šajā jautājumā.

2. Attiecībā uz augiem un augu produktiem:

a) kad importētāja Puse ievieš vai patur spēkā savu fitosanitāro pasākumu, tā ņem vērā arī teritorijas kaitīgo organismu statusu, piemēram, no kaitīgiem organismiem brīva teritorija, no kaitīgiem organismiem brīva ražošanas vieta, no kaitīgiem organismiem brīva ražotne, kaitīgā organisma zemas izplatības teritorija un aizsargājamā zona, kuru izveidojusi eksportētāja Puse; un

b) ja Puses lemj par principiem un pamatnostādnēm reģionālo nosacījumu atzīšanai, Puses tos ietver 5.–C pielikumā.

5.6. PANTS

Līdzvērtība

1. Importētāja Puse atzīst eksportētājas Puses *SPS* pasākumu par līdzvērtīgu savam, ja eksportētāja Puse objektīvi parāda importētājai Pusei, ka tās pasākums sasniedz importētājas Puses atbilstošo *SPS* aizsardzības līmeni.

2. Šā nolīguma 5.–D pielikumā izklāstīti principi un pamatnostādnes līdzvērtības noteikšanai, atzīšanai un paturēšanai spēkā.

3. Šā nolīguma 5.–E pielikumā norādīta:

a) teritorija, par kuru importētāja Puse atzīst, ka eksportētājas Puses *SPS* pasākums ir līdzvērtīgs tās pasākumam; un

b) teritorija, par kuru importētāja Puse atzīst, ka konkrētā īpašā nosacījuma izpilde apvienojumā ar eksportētājas Puses *SPS* pasākumu sasniedz importētājas Puses atbilstošo *SPS* aizsardzības līmeni.

4. Šīs nodaļas nolūkā 1.7. pantu (Atsauce uz tiesību aktiem) piemēro, pamatojoties uz šo pantu, 5.–D pielikumu un 5.–E pielikumā ietvertajām vispārīgajām piezīmēm.

5.7. PANTS

Tirdzniecības nosacījumi

1. Importētāja Puse dara pieejamas tās vispārējās *SPS* importa prasības visām precēm. Ja Puses kopīgi nosaka prioritāti kādai precei, importētāja Puse paredz īpašas *SPS* importa prasības attiecīgajai precei, ja vien Puses nenolemj citādi. Nosakot, kurām precēm ir prioritāte, Puses sadarbojas, lai nodrošinātu pieejamo resursu efektīvu pārvaldību. Īpašās importa prasības būtu jāpiemēro visā eksportētājas Puses teritorijā.

2. Saskaņā ar 1. punktu importētāja Puse bez nepamatotas kavēšanās uzsāk nepieciešamo procesu, nosakot īpašas *SPS* importa prasības precei, kas ir noteikta kā prioritāra prece. Kad šīs īpašās importa prasības ir noteiktas, importētāja Puse bez nepamatotas kavēšanās veic nepieciešamos pasākumus, lai atļautu tirdzniecību, pamatojoties uz šīm importa prasībām.

3. Nolūkā noteikt īpašās *SPS* importa prasības eksportētāja Puse pēc importētājas Puses pieprasījuma:

a) sniedz visu vajadzīgo informāciju, ko pieprasa importētāja Puse; un

b) nodrošina samērīgu piekļuvi importētājai Pusei, lai pārbaudītu, testētu, revidētu un veiktu pārējās vajadzīgās procedūras.

4. Ja importētāja Puse uztur preču importēšanai pilnvaroto uzņēmumu vai iestāžu sarakstu, tā apstiprina eksportētājas Puses teritorijā izvietotu uzņēmumu vai iestādi, neveicot iepriekšēju šā uzņēmuma vai iestādes pārbaudi, ja:

a) eksportētāja Puse ir pieprasījusi šādu apstiprinājumu uzņēmumam vai iestādei, pievienojot atbilstošās garantijas; un

b) ir izpildīti 5.–F pielikumā norādītie nosacījumi un procedūras.

5. Papildus 4. punkta prasībām importētāja Puse dara publiski pieejamus savus pilnvaroto uzņēmumu vai iestāžu sarakstus.

6. Puse parasti pieņem reglamentētu preču sūtījumu bez preču iepriekšējas pārbaudes attiecībā uz katru sūtījumu, ka vien Puses nenolemj citādi.

7. Importētāja Puse var pieprasīt, lai eksportētājas Puses attiecīgā kompetentā iestāde objektīvi pierāda atbilstīgi importētājas Puses prasībām, ka importa prasības var tikt izpildītas vai ir izpildītas.

8. Pusēm būtu jāievēro 5.–G pielikumā izklāstītā procedūra par īpašajām importa prasībām attiecībā uz augu veselību.

5.8. PANTS

Audits un pārbaude

1. Nolūkā saglabāt pārliecību par šīs nodaļas īstenošanu Puse var veikt auditu vai pārbaudi, vai abus attiecībā uz otras Puses kompetentās iestādes visu kontroles programmu vai tās daļu. Puse sedz savas izmaksas saistībā ar auditu vai pārbaudi.

2. Ja Puses lemj par principiem un pamatnostādnēm audita vai pārbaudes veikšanai, Puses tos ietver 5.–H pielikumā. Ja Puse veic auditu vai pārbaudi, Puse to dara saskaņā ar 5.–H pielikuma principiem un pamatnostādnēm.

5.9. PANTS

Eksporta sertifikācija

1. Ja ir nepieciešams oficiāls veselības sertifikāts, lai importētu dzīvu dzīvnieku vai dzīvnieku produktu sūtījumu, un ja importētāja Puse ir atzinusi eksportētājas puses *SPS* pasākumu par līdzvērtīgu savam *SPS* pasākumam attiecībā uz šādiem dzīvniekiem vai dzīvnieku produktiem, Puses šādam sertifikātam izmanto veselības apliecinājuma paraugu, kas norādīts 5.–I pielikumā, ja vien Puses nenolemj citādi. Puses var izmantot apliecinājuma paraugu arī citiem produktiem, ja tās tā nolemj.

2. Šā nolīguma 5.–I pielikumā noteikti principi un pamatnostādnes eksporta sertifikācijai, tostarp elektroniskajai sertifikācijai, sertifikātu atsaukšanai vai aizstāšanai, valodu režīmiem un apliecinājuma paraugiem.

5.10. PANTS

Importa pārbaudes un maksas

1. Šā nolīguma 5.–J pielikumā noteikti principi un pamatnostādnes attiecībā uz importa pārbaudēm un maksām, tostarp importa pārbaužu biežumu.

2. Ja importa pārbaudes atklāj neatbilstību attiecīgajām importa prasībām, importētājas Puses veiktā darbība jāpamato ar saistītā riska novērtējumu un tā nevar ierobežot tirdzniecību vairāk nekā vajadzīgs, lai sasniegtu Puses pienācīgo sanitārās vai fitosanitārās aizsardzības līmeni.

3. Ja iespējams, importētāja Puse paziņo neatbilstošā sūtījuma importētājam vai tā pārstāvim neatbilstības iemeslu un sniedz tiem iespēju pārskatīt lēmumu. Importētāja Puse apsver visu iesniegto saistīto informāciju, lai palīdzētu veikt pārskatīšanu.

4. Puse var iekasēt maksu par izmaksām saistībā ar robežkontroļu veikšanu, kam nevajadzētu pārsniegt izmaksu atgūšanu.

5.11. PANTS

Paziņojumi un informācijas apmaiņa

1. Puse bez nepamatotas kavēšanās paziņo otrai Pusei par:

a) būtiskām pārmaiņām kaitīgo organismu vai slimību statusā, piemēram, par 5.–B pielikumā iekļautas slimības novērošanu un attīstību;

b) epidemioloģiskas nozīmes konstatējumiem attiecībā uz dzīvnieku slimību, kas nav iekļauta 5.–B pielikumā, vai kas ir jauna slimība; un

c) svarīgiem pārtikas nekaitīguma jautājumiem saistībā ar produktu, ar kuru Puses tirgojas.

2. Puses cenšas apmainīties ar informāciju par citiem būtiskiem jautājumiem, tostarp par:

a) izmaiņām Puses *SPS* pasākumā;

b) jebkādām būtiskām izmaiņām Puses kompetentās iestādes struktūrā vai organizācijā;

c) pēc pieprasījuma, Puses oficiālās kontroles rezultātiem un ziņojumu, kas attiecas uz veiktās kontroles rezultātiem;

d) šā nolīguma 5.10. pantā paredzētās importa pārbaudes rezultātiem noraidīta vai neatbilstoša sūtījuma gadījumā; un

e) pēc pieprasījuma, riska analīzi vai zinātnisku atzinumu, ko ir sagatavojusi Puse un kas attiecas uz šo nodaļu.

3. Ja vien Apvienotā pārvaldības komiteja nenolemj citādi, kad 1. vai 2. punktā minētā informācija ir darīta pieejama, izmantojot paziņojumu PTO centrālajam paziņojumu reģistram vai attiecīgajai starptautiskajai standartizācijas struktūrai, saskaņā ar tās attiecīgajiem noteikumiem, ir izpildītas 1. un 2. punkta prasības, kā tās piemērojamas šai informācijai.

5.12. PANTS

Tehniskās konsultācijas

Ja Pusei ir nopietnas bažas par pārtikas nekaitīgumu, augu vai dzīvnieku veselību vai *SPS* pasākumu, ko ierosinājusi vai īstenojusi otra Puse, šī Puse var lūgt otrai Pusei tehniskās konsultācijas. Pusei, uz kuru attiecas lūgums, būtu jāatbild uz to bez nepamatotas kavēšanās. Katra Puse cenšas sniegt vajadzīgo informāciju, lai izvairītos no tirdzniecības traucējumiem un attiecīgā gadījumā panāktu savstarpēji pieņemamu risinājumu.

5.13. PANTS

Ārkārtas *SPS* pasākumi

1. Puse paziņo otrai Pusei par ārkārtas *SPS* pasākumu 24 stundu laikā pēc lēmuma pieņemšanas par pasākuma īstenošanu. Ja Puse lūdz tehniskās konsultācijas, lai veiktu ārkārtas *SPS* pasākumu, tām jānotiek 10 dienu laikā pēc paziņojuma saņemšanas par ārkārtas *SPS* pasākumu. Puses izskata jebkādu tehniskajās konsultācijās sniegto informāciju.

2. Importētāja Puse apsver informāciju, ko laikus sniegusi eksportētāja Puse, kad tā pieņem lēmumu par sūtījumu, kurš ārkārtas *SPS* pasākuma pieņemšanas laikā tiek pārvadāts starp Pusēm.

5.14. PANTS

Sanitāro un fitosanitāro pasākumu apvienotā pārvaldības komiteja

1. Sanitāro un fitosanitāro pasākumu apvienotajā pārvaldības komitejā (“Apvienotā pārvaldības komiteja”), kas izveidota atbilstoši 26.2. panta 1. punkta d) apakšpunktam, ietilpst katras Puses regulatīvie un tirdzniecības pārstāvji, kas atbild par *SPS* pasākumiem.

2. Apvienotās pārvaldības komitejas pienākumos ietilpst šādas darbības:

a) pārraudzīt šīs nodaļas īstenošanu, apsvērt visus jautājumus saistībā ar šo nodaļu un pārbaudīt visus jautājumus, kas var rasties saistībā ar tās īstenošanu;

b) norādīt virzienu jautājumu noteikšanai, prioritāšu noteikšanai, vadībai un risināšanai;

c) risināt jebkādu Puses lūgumu grozīt importa pārbaudi;

d) vismaz vienu reizi gadā pārskatīt šīs nodaļas pielikumus, jo īpaši ievērojot progresu, kas panākts atbilstoši šajā nolīgumā paredzētajām konsultācijām. Pēc pārskatīšanas Apvienotā pārvaldības komiteja var nolemt grozīt šīs nodaļas pielikumus. Puses var apstiprināt Apvienotās pārvaldības komitejas lēmumu saskaņā ar to attiecīgajām procedūrām, kas nepieciešamas, lai grozījums stātos spēkā. Lēmums stājas spēkā Pušu saskaņotā dienā;

e) uzraudzīt d) apakšpunktā norādītā lēmuma īstenošanu, kā arī d) apakšpunktā norādīto pasākumu darbību;

f) nodrošināt regulāru forumu informācijas apmaiņai attiecībā uz katras Puses regulatīvo sistēmu, tostarp zinātnisko un riska novērtēšanas bāzi *SPS* pasākumam; un

g) sagatavot un uzturēt dokumentu, kurā sīki izklāstīts Pušu sarunu stāvoklis par to darbu saistībā ar konkrētu *SPS* pasākumu līdzvērtības atzīšanu.

3. Apvienotā pārvaldības komiteja var arī:

a) apzināt iespējas attiecībā uz plašāku divpusējo sadarbību, tostarp attiecību uzlabošanu, kas var būt saistīta ar amatpersonu apmaiņu;

b) agrīnā posmā apspriest izmaiņas vai kādu ierosinātu izmaiņu attiecībā uz izskatāmu *SPS* pasākumu;

c) sekmēt labāku izpratni starp Pusēm par *SPS* līguma īstenošanu un veicināt sadarbību starp Pusēm *SPS* jautājumos, apspriežoties daudzpusējos forumos, tostarp vajadzības gadījumā PTO Sanitāro un fitosanitāro pasākumu komitejā un starptautiskajās standartizācijas struktūrās; vai

d) agrīnā posmā apzināt un apspriest iniciatīvas, kurām ir *SPS* komponente un kuras gūtu labumu no sadarbības.

4. Lai risinātu konkrētus *SPS* jautājumus, Apvienotā pārvaldības komiteja var izveidot darba grupas, kurās ietilpst Pušu ekspertu līmeņa pārstāvji.

5. Puse var adresēt ikvienu *SPS* jautājumu Apvienotajai pārvaldības komitejai. Apvienotajai pārvaldības komitejai jautājums būtu jāizskata iespējami ātri.

6. Ja Apvienotā pārvaldības komiteja nespēj ātri atrisināt jautājumu, tā pēc kādas Puses pieprasījuma par to nekavējoties paziņo *CETA* Apvienotajai komitejai.

7. Ja vien Puses nenolemj citādi, Apvienotā pārvaldības komiteja rīko sanāksmi un izveido savu darba programmu ne vēlāk kā 180 dienas pēc šā nolīguma stāšanās spēkā un savu reglamentu – ne vēlāk kā vienu gadu pēc šā nolīguma stāšanās spēkā.

8. Pēc pirmās sanāksmes Apvienotās pārvaldības komitejas sanāksmes notiek pēc nepieciešamības, parasti reizi gadā. Apvienotā pārvaldības komiteja var nolemt rīkot sanāksmi, izmantojot videokonferenci vai telekonferenci, un tā var arī risināt jautājumus ārpus sēdēm korespondences veidā.

9. Apvienotā pārvaldības komiteja ik gadu ziņo par savām darbībām un darba programmu *CETA* Apvienotajai komitejai.

10. Stājoties spēkā šim nolīgumam, katra Puse izraugās kontaktpunktu un rakstveidā informē par to otru Pusi, un minētais kontaktpunkts koordinē Apvienotās pārvaldības komitejas darba kārtību un atvieglo saziņu *SPS* jautājumos.

SESTĀ NODAĻA

MUITA UN TIRDZNIECĪBAS VEICINĀŠANA

6.1. PANTS

Mērķi un principi

1. Puses atzīst muitas un tirdzniecības veicināšanas jautājumu nozīmību mainīgajā globālās tirdzniecības vidē.

2. Puses, cik vien iespējams, sadarbojas un apmainās ar informāciju, tostarp ar labākās prakses informāciju, lai sekmētu šajā nolīgumā paredzēto tirdzniecības veicināšanas pasākumu piemērošanu un atbilstību tiem.

3. Pasākumi tirdzniecības veicināšanai nekavē mehānismus personu aizsardzībai, efektīvi īstenojot Puses tiesību aktus un nodrošinot atbilstību tiem.

4. Importa, eksporta un tranzīta prasības un procedūras nerada lielāku administratīvo slogu vai tirdzniecības ierobežojumus nekā vajadzīgs, lai sasniegtu leģitīmo mērķi.

5. Spēkā esošie starptautiskie tirdzniecības un muitas instrumenti un standarti ir pamats importa, eksporta un tranzīta prasībām un procedūrām, izņemot gadījumus, kad tie būtu nepiemēroti vai neefektīvi līdzekļi noteiktā leģitīmā mērķa sasniegšanai.

6.2. PANTS

Pārredzamība

1. Katra Puse publicē vai citādi dara pieejamus, arī ar elektroniskiem līdzekļiem, savus tiesību aktus, noteikumus, tiesu nolēmumus un administratīvo politiku, kas attiecas uz preču importa vai eksporta prasībām.

2. Katra Puse cenšas darīt publiski pieejamus, tostarp internetā, ierosinātos noteikumus un administratīvo politiku saistībā ar muitas jautājumiem, un pirms to pieņemšanas dot iespēju ieinteresētajām personām iesniegt piezīmes.

3. Katra Puse izraugās vai patur vienu vai vairākus kontaktpunktus, kas izskata ieinteresēto personu ierosināto izmeklēšanu saistībā ar muitas jautājumiem, un dara pieejamu internetā informāciju par procedūrām šādas izmeklēšanas ierosināšanai.

6.3. PANTS

Preču izlaišana

1. Katra Puse pieņem vai patur spēkā vienkāršotas muitas procedūras preču efektīvai izlaišanai, lai sekmētu tirdzniecību starp Pusēm un samazinātu izmaksas importētājiem un eksportētājiem.

2. Katra Puse nodrošina, ka šīs vienkāršotās procedūras:

a) ļauj izlaist preces laikposmā, kas nav ilgāks, nekā nepieciešams, lai nodrošinātu atbilstību Puses tiesību aktiem;

b) ļauj preces un iespējamajā apjomā arī kontrolētās vai reglamentētās preces izlaist pirmajā ierašanās punktā;

c) cenšas atļaut paātrināti izlaist preces, kam nepieciešama neatliekama muitošana;

d) atļauj importētājam vai tā aģentam izņemt preces no muitas kontroles pirms galīgā lēmuma pieņemšanas un muitas nodokļu, nodevu un maksu nomaksas. Pirms preču izlaišanas Puse var pieprasīt, lai importētājs sniedz pietiekamas garantijas galvojuma, noguldījuma vai cita atbilstoša instrumenta veidā; un

e) saskaņā ar tās tiesību aktiem paredz vienkāršotas dokumentācijas prasības zemas vērtības preču ievešanai, kā noteikusi katra Puse.

3. Katra Puse savās vienkāršotajās procedūrās var pieprasīt iesniegt plašāku informāciju, attiecīgi izmantojot pēcievešanas uzskaites un verifikācijas procedūras.

4. Katra Puse atļauj paātrinātu preču izlaišanu un iespējamā apmērā un attiecīgos gadījumos:

a) nodrošina informācijas iepriekšēju elektronisku iesniegšanu un apstrādi pirms preču fiziskas ievešanas, lai nodrošinātu to izlaišanu prešu ievešanas brīdī, ja nav noteikts risks vai ja nav jāveic izlases veida pārbaudes; un

b) nodrošina konkrētu preču muitošanu ar minimālu dokumentāciju.

5. Katra Puse iespējamajā apjomā nodrošina, ka tās iestādes un aģentūras, kas iesaistītas robežkontrolē un citās importa un eksporta kontrolēs, sadarbojas un koordinē darbu, lai sekmētu tirdzniecību, arī tuvinot prasības par importa un eksporta datiem un dokumentāciju un izveidojot vienu atrašanās vietu sūtījumu vienreizējām dokumentārajām un fiziskajām pārbaudēm.

6. Katra Puse, ciktāl iespējams, nodrošina, ka tās preču importa un eksporta prasības ir saskaņotas, lai sekmētu tirdzniecību, neatkarīgi no tā, vai šīs prasības pārvalda aģentūra vai muitas pārvalde attiecīgās aģentūras vārdā.

6.4. PANTS

Muitas vērtības noteikšana

1. Ar Muitas vērtējuma līgumu reglamentē muitas vērtības noteikšanu, ko piemēro Pušu savstarpējai tirdzniecībai.

2. Puses sadarbojas nolūkā vienoties par kopīgu pieeju jautājumos, kas saistīti ar muitas vērtības noteikšanu.

6.5. PANTS

Preču klasifikācija

Preču klasifikācija Pušu savstarpējā tirdzniecībā atbilstoši šim nolīgumam ir noteikta katras Puses attiecīgajā tarifu nomenklatūrā atbilstoši harmonizētajai sistēmai.

6.6. PANTS

Maksas un maksājumi

Katra Puse publicē vai dara citādi pieejamu informāciju par maksām un maksājumiem, ko piemēro attiecīgās Puses muitas pārvalde, tostarp izmantojot elektroniskos līdzekļus. Šajā informācijā ietver piemērojamās maksas vai maksājumus, konkrētu maksas vai maksājuma iemeslu, atbildīgo iestādi un maksājuma laiku un kārtību. Puse nepiemēro jaunas maksas un maksājumus vai negroza tos, līdz tā nav publicējusi vai darījusi citādi pieejamu minēto informāciju.

6.7. PANTS

Riska pārvaldība

1. Katra Puse savas pārbaudes, izlaišanas un pēcievešanas verifikācijas procedūras balsta uz riska novērtēšanas principiem, nevis pieprasa katru sūtījumu, ko piedāvā ievest, visaptveroši pārbaudīt attiecībā uz atbilstību importa prasībām.

2. Katra Puse pieņem un piemēro savas preču importa, eksporta un tranzīta prasības un procedūras, pamatojoties uz riska pārvaldības principiem, un koncentrē atbilstības pasākumus uz darījumiem, kam ir vērts pievērst uzmanību.

3. Šā panta 1. un 2. punkts neliedz Pusei veikt kvalitātes kontroli un atbilstības pārskatīšanu, kam var būt nepieciešamas plašākas pārbaudes.

6.8. PANTS

Automatizācija

1. Katra Puse izmanto informācijas tehnoloģijas, kas paātrina tās procedūras preču izlaišanai, lai sekmētu tirdzniecību, tostarp tirdzniecību starp Pusēm.

2. Katra Puse:

a) izmantojot elektroniskos līdzekļus, cenšas darīt pieejamas muitas veidlapas, kas ir vajadzīgas preču importam vai eksportam;

b) pamatojoties uz saviem tiesību aktiem, atļauj minētās muitas veidlapas iesniegt elektroniskā formātā; un

c) ja iespējams, ar Puses muitas pārvaldes starpniecību nodrošina elektronisku informācijas apmaiņu ar saviem tirgotājiem.

3. Katra Puse cenšas:

a) izveidot vai atstāt spēkā pilnībā sasaistītas vienotā kontaktpunkta sistēmas, kas atvieglo tās informācijas vienotu iesniegšanu elektroniskās formātā, kas prasīta muitas un citos tiesību aktos par preču pārrobežu apriti; un

b) izstrādāt datu elementu un procesu kopumu saskaņā ar Pasaules Muitas organizācijas ("PMO") datu modeli un saistītajiem PMO ieteikumiem un pamatnostādnēm.

4. Puses cenšas sadarboties, izstrādājot sadarbspējīgas elektroniskās sistēmas, tostarp ņemot vērā PMO darbu, lai sekmētu Pušu savstarpējo tirdzniecību.

6.9. PANTS

Iepriekšēji nolēmumi

1. Katra Puse pēc rakstiska pieprasījuma izsniedz iepriekšējus nolēmumus par tarifu klasifikāciju saskaņā ar Puses tiesību aktiem.

2. Pamatojoties uz konfidencialitātes prasībām, katra Puse publicē, piemēram, internetā, informāciju saistībā ar iepriekšējiem nolēmumiem par tarifu klasifikāciju, kas ir būtiski, lai izprastu un piemērotu tarifu klasifikācijas noteikumus.

3. Lai sekmētu tirdzniecību, Puses ietver to divpusējā dialogā regulārus atjauninājumus par izmaiņām to attiecīgajos tiesību aktos un īstenošanas pasākumos, kas saistīti ar 1. un 2. punktā norādītajiem jautājumiem.

6.10. PANTS

Pārskatīšana un pārsūdzēšana

1. Katra Puse nodrošina, ka administratīvu procesu vai oficiālu lēmumu, kas pieņemts attiecībā uz preču importu, nekavējoties var pārskatīt tiesas, šķīrējtiesas vai administratīvās tiesas vai ar administratīvām procedūrām.

2. Tiesa vai amatpersona, kas rīkojas saskaņā ar minētajām administratīvajām procedūrām, ir neatkarīga no amatpersonas vai iestādes, kas pieņem lēmumu, un minētās tiesas vai amatpersonas kompetencē ir atstāt spēkā, grozīt vai atcelt lēmumu saskaņā ar Puses tiesību aktiem.

3. Pirms lūgt personu meklēt risinājumu formālākā vai tiesas līmenī, katra Puse paredz administratīvu pārsūdzības vai pārskatīšanas līmeni, kas ir neatkarīgs no amatpersonas vai iestādes, kura atbild par sākotnējo darbību vai lēmumu.

4. Katra Puse piešķir būtībā tādas pašas tiesības pārskatīt un pārsūdzēt savas muitas pārvaldes iepriekšējos nolēmumus, kādas tā nodrošina importētājiem savā teritorijā, personai, kas ir saņēmusi iepriekšēju nolēmumu atbilstoši 6.9. pantam.

6.11. PANTS

Sankcijas

Katra Puse nodrošina, ka tās muitas tiesību akti paredz, ka sodi, ko piemēro par pārkāpumiem, ir samērīgi un nediskriminējoši un ka šo sodu piemērošanas rezultātā nenotiek nepamatota kavēšanās.

6.12. PANTS

Konfidencialitāte

1. Katra Puse saskaņā ar tās tiesību aktiem uzskata par stingri konfidenciālu visu informāciju, kas iegūta atbilstoši šai nodaļai un kas pēc savas būtības ir konfidenciāla vai iesniegta konfidenciāli, un aizsargā šo informāciju pret izpaušanu, kas kaitētu tās personas konkurētspējai, kura sniedz informāciju.

2. Ja Pusei, kas saņem vai iegūst 1. punktā norādīto informāciju, saskaņā ar tās tiesību aktiem ir jāizpauž informācija, minētā Puse to paziņo Pusei vai personai, kas sniegusi šo informāciju.

3. Katra Puse nodrošina, ka konfidenciālā informācija, kas iegūta atbilstoši šai nodaļai, netiks izmantota citos nolūkos, kā tikai muitas jautājumu pārvaldības un īstenošanas nolūkā, izņemot ar tās Puses vai personas atļauju, kas sniegusi šo konfidenciālo informāciju.

4. Puse var atļaut atbilstoši šai nodaļai iegūto informāciju izmantot administratīvā tiesvedībā, tiesas procesā vai ar tiesvedībai pielīdzināmā procesā, kas uzsākta saistībā ar to muitas tiesību aktu neievērošanu, ar kuriem īsteno šo nodaļu. Par šādu izmantošanu Puse iepriekš paziņo Pusei vai personai, kas sniegusi informāciju.

6.13. PANTS

Sadarbība

1. Puses turpina sadarboties starptautiskajos forumos, piemēram, PMO, lai sasniegtu savstarpēji atzītus mērķus, tostarp mērķus, kas noteikti PMO Standartu sistēmā pasaules tirdzniecības drošībai un atvieglošanai.

2. Puses regulāri pārskata attiecīgās starptautiskās iniciatīvas tirdzniecības veicināšanai, tostarp ANO Tirdzniecības un attīstības konferences un ANO Eiropas Ekonomikas komisijas izstrādāto Tirdzniecības veicināšanas ieteikumu kopsavilkumu, lai apzinātu jomas, kurās turpmāka kopīga rīcība veicinātu tirdzniecību starp Pusēm un sekmētu kopīgus daudzpusējos mērķus.

3. Puses sadarbojas atbilstoši Otavā 1997. gada 4. decembrī parakstītajam *Kanādas un Eiropas Kopienas nolīgumam par muitas sadarbību un savstarpējo palīdzību muitas lietās* (“Kanādas un ES muitas sadarbības nolīgums”).

4. Puses sniedz viena otrai savstarpēju palīdzību muitas jautājumos saskaņā ar Kanādas un ES muitas sadarbības nolīgumu, tostarp jautājumos, kas saistīti ar kādas Puses muitas tiesību aktu iespējamu pārkāpumu, kā definēts minētajā nolīgumā, un šā nolīguma īstenošanā.

6.14. PANTS

Apvienotā muitas sadarbības komiteja

1. Apvienotā muitas sadarbības komiteja, kurai ir piešķirtas pilnvaras darboties *CETA* Apvienotās komitejas aizbildnībā kā specializētai komitejai atbilstoši 26.2. panta (Specializētās komitejas) 1. punkta c) apakšpunktam, nodrošina šīs nodaļas, Protokola par izcelsmes noteikumiem un izcelsmes procedūrām, kā arī 20.43. panta (Robežpasākumu darbības joma) un 2.8. panta (Preferenciāla tarifa režīma pagaidu apturēšana) pareizu darbību. Apvienotā muitas sadarbības komiteja pārbauda jautājumus saistībā ar to piemērošanu atbilstoši šā nolīguma mērķiem.

2. Lai izskatītu jautājumus, uz ko attiecas šis nolīgums, Apvienotajā muitas sadarbības komitejā ir muitas, tirdzniecības vai citu kompetento iestāžu pārstāvji atbilstoši katras Puses ieskatiem.

3. Katra Puse nodrošina, ka tās pārstāvjiem Apvienotās muitas sadarbības komitejas sanāksmēs ir speciālās zināšanas, kas atbilst darba kārtības punktiem. Lai risinātu jautājumus saistībā ar izcelsmes noteikumiem vai izcelsmes procedūrām, Apvienotā muitas sadarbības komiteja var tikties sastāvā, kurā pārstāvētas īpašās speciālās zināšanas, attiecīgi kā Apvienotā muitas sadarbības komiteja izcelsmes noteikumā jomā vai kā Apvienotā muitas sadarbības komiteja izcelsmes procedūru jomā.

4. Apvienotā muitas sadarbības komiteja var sagatavot tādas rezolūcijas, ieteikumus vai atzinumus un iesniegt tādus lēmuma projektus *CETA* Apvienotajai komitejai, ko tā uzskata par vajadzīgiem, lai sasniegtu kopīgos mērķus un stabilu to mehānismu darbību, kas paredzēti šajā nodaļā un Protokolā par izcelsmes noteikumiem un izcelsmes procedūrām, kā arī 20.43. pantā (Robežpasākumu darbības joma) un 2.8. pantā (Preferenciāla tarifa režīma pagaidu apturēšana).

SEPTĪTĀ NODAĻA

SUBSĪDIJAS

7.1. PANTS

Subsīdijas definīcija

1. Šajā nolīgumā **subsīdija** ir pasākums, kas attiecas uz preču tirdzniecību un kas atbilst *SCM* līguma 1.1. pantā izklāstītajiem nosacījumiem.

2. Šīs nodaļas noteikumi attiecas uz subsīdiju tikai tad, ja tā ir īpaša *SCM* līguma 2. panta nozīmē.

7.2. PANTS

Pārredzamība

1. Reizi divos gados katra Puse par jebkādu tās teritorijā piešķirtu vai saglabātu subsīdiju paziņo otrai Pusei šādus datus:

a) subsīdijas juridiskais pamats;

b) subsīdijas veids; un

c) subsīdijas summa vai budžetā paredzētā summa subsīdijai.

2. Uzskata, ka paziņojumi, kas sniegti PTO atbilstoši *SCM* līguma 25.1. pantam, atbilst 1. punktā izklāstītajām prasībām.

3. Pēc otras Puses pieprasījuma Puse nekavējoties sniedz informāciju un atbild uz jautājumiem, kas attiecas uz konkrētiem valsts atbalsta gadījumiem saistībā ar tās teritorijā sniegtu pakalpojumu tirdzniecību.

7.3. PANTS

Apspriešanās par subsīdijām un valsts atbalstu nozarēs, kas nav lauksaimniecības un zivsaimniecības nozare

1. Ja Puse uzskata, ka subsīdija vai konkrēts valsts atbalsta gadījums saistībā ar pakalpojumu tirdzniecību, ko piešķīrusi otra Puse, negatīvi skar vai var negatīvi skart tās intereses, tā var paust savas bažas šai otrajai Pusei un lūgt apspriesties par šo jautājumu. Atbildētāja Puse pilnībā un atsaucīgi izskata minēto lūgumu.

2. Apspriešanās laikā Puse var meklēt papildu informāciju par subsīdiju vai konkrētu valsts atbalsta gadījumu saistībā ar pakalpojumu tirdzniecību, ko piešķīrusi otra Puse, tostarp subsīdijas vai atbalsta politikas mērķi, summu un jebkādiem pasākumiem, kas veikti, lai ierobežotu potenciālo kropļojošo ietekmi uz tirdzniecību.

3. Pamatojoties uz apspriešanos, atbildētāja Puse prasītājas Puses interesēs cenšas novērst vai līdz minimumam samazināt subsīdijas vai konkrētā valsts atbalsta, kas attiecas uz pakalpojumu tirdzniecību, jebkādu nelabvēlīgo ietekmi.

4. Šo pantu nepiemēro subsīdijām, kas attiecas uz lauksaimniecības precēm un zivsaimniecības produktiem, un tas neskar 7.4. un 7.5. pantu.

7.4. PANTS

Apspriešanās par subsīdijām saistībā ar lauksaimniecības precēm un zivsaimniecības produktiem

1. Pusēm ir kopīgs mērķis sadarboties, lai panāktu vienošanos:

a) turpināt uzlabot daudzpusējās disciplīnas un noteikumus par lauksaimniecības preču tirdzniecību PTO; un

b) palīdzēt izstrādāt globālu, daudzpusēju risinājumu attiecībā uz zivsaimniecības subsīdijām.

2. Ja Puse uzskata, ka subsīdija vai sniegtais valsts atbalsts, ko piešķīrusi otra Puse, negatīvi skar vai var negatīvi skart tās intereses attiecībā uz lauksaimniecības precēm vai zivsaimniecības produktiem, tā var paust savas bažas šai otrajai Pusei un lūgt apspriesties par šo jautājumu.

3. Atbildētāja Puse pilnībā un atsaucīgi izskata minēto lūgumu un dara visu iespējamo, lai prasītājas Puses interesēs attiecībā uz lauksaimniecības precēm un zivsaimniecības produktiem novērstu vai līdz minimumam samazinātu subsīdijas vai sniegtā valsts atbalsta nelabvēlīgo ietekmi.

7.5. PANTS

Lauksaimniecības eksporta subsīdijas

1. Šajā pantā:

a) **eksporta subsīdija** ir eksporta subsīdija, kā definēts Lauksaimniecības līguma 1. panta e) punktā; un

b) **pilnīga tarifa atcelšana** — gadījumos, ja eksistē tarifu kvotas, — ir vai nu kvotas tarifa, vai pārsniegtas kvotas tarifa atcelšana.

2. Puse nepieņem vai nepatur spēkā eksporta subsīdiju lauksaimniecības precēm, ko eksportē vai kas ir iekļautas ražojumā, kuru eksportē, uz otras Puses teritoriju pēc tam, kad šī otra Puse ir pilnībā atcēlusi tarifu (nekavējoties vai pēc pārejas perioda) attiecīgajām lauksaimniecības precēm saskaņā ar 2.–A pielikumu (Tarifu atcelšana), tostarp tajā ietvertajiem tarifu sarakstiem.

7.6. PANTS

Konfidencialitāte

Sniedzot informāciju atbilstoši šai nodaļai, Pusei nav pienākuma izpaust konfidenciālu informāciju.

7.7. PANTS

Subsīdiju un valsts atbalsta
audiovizuālajiem pakalpojumiem un kultūras nozarei izslēgšana

Šo nolīgumu nepiemēro subsīdijām vai valsts atbalstam attiecībā uz audiovizuālajiem pakalpojumiem Eiropas Savienībā un kultūras nozari Kanādā.

7.8. PANTS

Saistība ar PTO līgumu

Puses atkārtoti apstiprina savas tiesības un pienākumus, kas izriet no *GATT* 1994 VI panta, *SCM* līguma un Lauksaimniecības līguma.

7.9. PANTS

Domstarpību izšķiršana

Uz šīs nodaļas 7.3. un 7.4. pantu neattiecas šā nolīguma noteikumi par domstarpību izšķiršanu.

ASTOTĀ NODAĻA

IEGULDĪJUMI

A IEDAĻA

Definīcijas un piemērošanas joma

8.1. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā:

darbības, ko veic, īstenojot valsts pilnvaras, ir darbības, ko neveic ne komerciālā nolūkā, ne konkurējot ar vienu vai vairākiem saimnieciskās darbības veicējiem;

gaisa kuģu remonta un uzturēšanas pakalpojumi ir darbības, kas veiktas gaisa kuģim vai gaisa kuģa daļai, kamēr tas neatrodas ekspluatācijā, un tie neietver tā saukto līnijas tehnisko apkopi;

lidostu ekspluatācijas pakalpojumi ir lidostas infrastruktūras, tostarp terminālu, skrejceļu, manevrēšanas ceļu un peronu, stāvvietu un lidostas iekšējo transporta sistēmu, darbība vai vadība par atlīdzību vai uz līguma pamata. Lielākai noteiktībai — lidostu ekspluatācijas pakalpojumos neietilpst lidostu vai lidostu zemju īpašumtiesības vai ieguldījumi tajās vai jebkādas citas funkcijas, ko veic direktoru padome. Lidostu ekspluatācijas pakalpojumos neietilpst aeronavigācijas pakalpojumi;

aresta uzlikšana īpašumam ir strīdā iesaistītās puses īpašuma apķīlāšana, lai nodrošinātu vai garantētu tiesas nolēmuma izpildi;

datoru rezervācijas sistēmas pakalpojumi nozīmē pakalpojumus, ko sniedz datorizētās sistēmas, kuras satur informāciju par gaisa pārvadātāju grafikiem, pieejamību, braukšanas maksām un noteikumiem, kurus izmantojot var veikt rezervēšanu vai izsniegt biļetes;

konfidenciāla vai aizsargāta informācija nozīmē:

a) konfidenciālu uzņēmējdarbības informāciju vai

b) informāciju, kas ir aizsargāta pret izpaušanu sabiedrībai,

   i) atbildētāja informācijas gadījumā — saskaņā ar atbildētāja tiesību aktiem;

   ii) citas informācijas gadījumā — saskaņā ar tiesību aktiem vai noteikumiem, ko šķīrējtiesa nosaka par piemērojamiem attiecībā uz šādas informācijas izpaušanu;

aptverts ieguldījums attiecībā uz kādu Pusi ir ieguldījums:

a) tās teritorijā;

b) kas veikts saskaņā ar tiesību aktiem, kuri piemērojami ieguldījuma veikšanas laikā;

c) kas tieši vai netieši pieder otras Puses ieguldītājam vai ko tas kontrolē; un

d) kas eksistē šā nolīguma spēkā stāšanās dienā vai ir veikts vai iegādāts pēc tam;

strīdā iesaistītā puse ir ieguldītājs, kas ierosina tiesvedību atbilstoši F iedaļai, vai atbildētājs. F iedaļas nolūkā un neskarot 8.14. pantu, ieguldītājs nav Puse;

strīdā iesaistītās puses ir gan ieguldītājs, gan atbildētājs;

aizliegums ir rīkojums, ar ko aizliedz vai ierobežo darbību;

uzņēmums ir uzņēmums, kā definēts 1.1. pantā (Vispārpiemērojamas definīcijas), un uzņēmuma filiāle vai pārstāvniecība;

apkalpošana uz zemes ir pakalpojuma sniegšana par atlīdzību vai uz līguma pamata par: administratīvajiem pakalpojumiem uz zemes un pārraudzību, tostarp kravu kontroli un sakariem; pasažieru apkalpošanu; bagāžas apstrādi; kravas un pasta apstrādi, apkalpošanu uz perona un gaisa kuģu apkalpošanu; degvielas un eļļas uzpildi; gaisa kuģa līnijas tehnisko apkopi; lidojumu vadību un apkalpes pārvaldību; virszemes transportu un ēdināšanas pakalpojumiem. Apkalpošanā uz zemes neietilpst drošības pakalpojumi vai lidostas centralizētās infrastruktūras darbība vai vadība, piemēram, bagāžas apstrādes sistēmas, atledošanas iekārtas, degvielas uzpildes sistēmas vai lidostas iekšējās transporta sistēmas;

ICSID nozīmē Starptautisko Investīciju strīdu izšķiršanas centru;

***ICSID* papildu mehānisma noteikumi** ir *Noteikumi, ar ko nosaka papildu mehānismu, lai pārvaldītu Starptautiskā Investīciju strīdu izšķiršanas centra Sekretariāta tiesvedības*;

***ICSID* konvencija** ir Vašingtonā 1965. gada 18. martā parakstītā *Konvencija par ieguldījumu strīdu izšķiršanu starp valstīm un citu valstu pilsoņiem*;

intelektuālā īpašuma tiesības nozīmē autortiesības un blakustiesības, tiesības uz preču zīmi, tiesības attiecībā uz ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm, rūpniecisko dizainparaugu tiesības, patentu tiesības, tiesības uz integrālshēmu konfigurācijas shēmām, tiesības uz neizpaužamas informācijas aizsardzību, augu selekcionāru tiesības un, ja tādas tiesības ir paredzētas Puses tiesību aktos, funkcionālā modeļa izmantošanas tiesības. *CETA* Apvienotā komiteja, pieņemot lēmumu, šai definīcijai var pievienot citas intelektuālā īpašuma kategorijas;

ieguldījums ir jebkāda veida aktīvs, kas tieši vai netieši pieder ieguldītājam vai ko tas kontrolē, kam ir ieguldījuma īpašības, kurās ietilpst noteikts ilgums un citas tādas īpašības kā saistības attiecībā uz kapitālu vai citiem līdzekļiem, paredzamā peļņa vai ienākums vai riska uzņemšanās. Ieguldījuma veidi var būt šādi:

a) uzņēmums;

b) daļas, akcijas vai cita veida kapitāla līdzdalība uzņēmumā;

c) uzņēmuma obligācijas, parādzīmes un citi parāda instrumenti;

d) aizdevums uzņēmumam;

e) jebkura cita veida intereses uzņēmumā;

f) interese, kas saistīta ar:

   i) koncesiju, kura piešķirta saskaņā ar vienas Puses tiesību aktiem vai saskaņā ar līgumu, tostarp, lai meklētu, apstrādātu, iegūtu vai izmantotu dabas resursus;

   ii) darbuzņēmuma, būvniecības, ražošanas vai ieņēmumu sadales līgumu; vai

   iii) citiem līdzīgiem līgumiem;

g) intelektuālā īpašuma tiesības;

h) citas kustamā īpašuma, materiāla vai nemateriāla, vai nekustamā īpašuma tiesības un blakustiesības;

i) prasījumi skaidrā naudā vai prasījumi attiecībā uz izpildi saskaņā ar līgumu.

Lielākai noteiktībai — **prasījumi skaidrā naudā** neattiecas uz:

i) prasījumiem skaidrā naudā, kas izriet tikai no fiziskas personas vai uzņēmuma tirdzniecības līgumiem par preču vai pakalpojumu pārdošanu kādas Puses teritorijā fiziskai personai vai uzņēmumam otras Puses teritorijā;

ii) šādu līgumu iekšzemes finansēšanu vai

iii) jebkādu rīkojumu, spriedumu vai šķīrējtiesas nolēmumu, kas attiecas uz i) vai ii) apakšpunktu.

Ieņēmumus, kas tiek ieguldīti, uzskata par ieguldījumiem. Jebkādas izmaiņas veidā, kādā aktīvi tiek ieguldīti vai atkārtoti ieguldīti, neietekmē tos kā ieguldījumu;

ieguldītājs nozīmē Pusi, Puses fizisku personu vai uzņēmumu, izņemot filiāli vai pārstāvniecību, kas vēlas veikt, veic vai ir veikusi ieguldījumu otras Puses teritorijā.

Šīs definīcijas nolūkā **Puses uzņēmums** ir:

a) uzņēmums, kas izveidots vai organizēts saskaņā ar attiecīgās Puses tiesību aktiem un kas veic reālu uzņēmējdarbību attiecīgās Puses teritorijā; vai

b) uzņēmums, kas izveidots vai organizēts saskaņā ar attiecīgās Puses tiesību aktiem un kas tieši vai netieši pieder attiecīgās Puses fiziskai personai vai a) punktā norādītam uzņēmumam vai ko tie kontrolē;

vietējs uzņēmums ir juridiska persona, kas izveidota vai organizēta saskaņā ar atbildētāja tiesību aktiem un kas pieder otras Puses ieguldītājam vai ko tas kontrolē, tieši vai netieši;

fiziska persona nozīmē:

a) Kanādas gadījumā — fizisku personu, kas ir Kanādas pilsonis vai pastāvīgais iedzīvotājs; un

b) ES Puses gadījumā — fizisku personu, kam ir kādas Eiropas Savienības dalībvalsts valstspiederība saskaņā ar tās attiecīgajiem tiesību aktiem, un attiecībā uz Latviju arī fizisku personu, kas pastāvīgi uzturas Latvijas Republikā, kas nav Latvijas Republikas vai kādas citas valsts pilsonis, bet kam saskaņā ar Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem ir tiesības saņemt nepilsoņa pasi.

Fizisku personu, kas ir Kanādas pilsonis un kam ir kādas Eiropas Savienības dalībvalsts valstspiederība, uzskata tikai par tās Puses fizisku personu, kurā viņam ir dominējošā un faktiskā valstspiederība.

Fizisku personu, kas ir kādas Eiropas Savienības dalībvalsts pilsonis vai Kanādas pilsonis un kas ir arī otras Puses pastāvīgais iedzīvotājs, uzskata tikai par tās Puses fizisku personu, kuras valstspiederīgais vai pilsonis viņš ir (atbilstoši situācijai);

Ņujorkas konvencija ir Ņujorkā 1958. gada 10. jūnijā parakstītā ANO *Konvencija par ārvalstu šķīrējtiesu nolēmumu atzīšanu un izpildīšanu*;

strīdā neiesaistītā puse ir Kanāda, ja atbildētājs ir Eiropas Savienība vai Eiropas Savienības dalībvalsts, vai Eiropas Savienība, ja atbildētājs ir Kanāda;

atbildētājs ir Kanāda vai — Eiropas Savienības gadījumā — vai nu Eiropas Savienības dalībvalsts, vai Eiropas Savienība atbilstoši 8.21. pantam;

ieņēmumi ir visas summas, ko devis ieguldījums vai atkārtots ieguldījums, tostarp peļņa, honorāri un procenti vai cita veida maksa un maksājumi natūrā;

gaisa pārvadājumu pakalpojumu pārdošana un tirdzniecība nozīmē iespējas attiecīgajam gaisa pārvadātājam brīvi pārdot un tirgot savus gaisa pārvadājumu pakalpojumus, tostarp visi tādi tirdzniecības aspekti kā tirgus izpēte, reklāma un izplatīšana, bet neietverot cenu noteikšanu par gaisa pārvadājumu pakalpojumiem vai piemērojamos nosacījumus;

trešās personas finansējums ir jebkāds tādas fiziskas vai juridiskas personas finansējums, kas nav strīdā iesaistītā puse, bet kas noslēdz vienošanos ar strīdā iesaistīto pusi par tiesvedības izmaksu daļas vai visu tiesvedības izmaksu segšanu vai nu, izmantojot dotāciju vai subsīdiju, vai par atlīdzību atkarībā no strīda iznākuma;

šķīrējtiesa ir tiesa, kas izveidota atbilstoši 8.27. pantam;

***UNCITRAL* šķīrējtiesas noteikumi** ir ANO Starptautisko tirdzniecības tiesību komisijas šķīrējtiesas noteikumi; un

***UNCITRAL* pārredzamības noteikumi** ir *UNCITRAL Noteikumi par pārredzamību ieguldījumu līgumā paredzētā šķīrējtiesas procesā starp ieguldītāju un valsti.*

8.2. PANTS

Darbības joma

1. Šo nodaļu attiecina uz pasākumu, ko Puse pieņēmusi vai paturējusi spēkā savā teritorijā[5] attiecībā uz:

a) otras Puses ieguldītāju;

b) aptverto ieguldījumu; un

c) attiecībā uz 8.5. pantu — jebkādiem ieguldījumiem tās teritorijā.

[5] Lielākai noteiktībai — šīs nodaļas saistības attiecas uz ekskluzīvajām ekonomikas zonām un kontinentālajiem šelfiem, kā norādīts *Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvencijā*, kas parakstīta Montego Bejā 1982. gada 10. decembrī:
a) kuri pieder Kanādai, kā norādīts 1.3. panta a) punktā (Ģeogrāfiskā piemērošanas joma); un
b) kuriem piemēro Līgumu par Eiropas Savienību un Līgumu par Eiropas Savienības darbību, kā norādīts 1.3. panta b) punktā (Ģeogrāfiskā piemērošanas joma).

2. Attiecībā uz aptvertā ieguldījuma izveidi vai iegādi[6], B un C iedaļu nepiemēro pasākumam, kas attiecas uz:

a) gaisa satiksmes pakalpojumiem vai saistītiem pakalpojumiem, kas atbalsta gaisa satiksmes pakalpojumus un citus pakalpojumus, kurus sniedz, izmantojot gaisa transportu[7], izņemot:

   i) gaisa kuģu remonta un uzturēšanas pakalpojumus;

   ii) gaisa pārvadājumu pakalpojumu pārdošanu un tirdzniecību;

   iii) datorizētas rezervēšanas sistēmas (*CRS*) pakalpojumus;

   iv) apkalpošanu uz zemes;

   v) lidostu ekspluatācijas pakalpojumus; vai

b) darbībām, ko veic, īstenojot valsts pilnvaras.

3. Kas attiecas uz ES Pusi, B un C iedaļu nepiemēro pasākumiem, kas ietilpst audiovizuālo pakalpojumu jomā. Kas attiecas uz Kanādu, B un C iedaļu nepiemēro pasākumiem, kas ietilpst kultūras nozares jomā.

---

6 Lielākai noteiktībai — Puse var atstāt spēkā pasākumus, kas attiecas uz aptvertā ieguldījuma izveidi vai iegādi, un turpināt piemērot šādus pasākumus aptvertajam ieguldījumam pēc tā izveides vai iegādes.

7 Šajos pakalpojumos ietilpst pakalpojumi, kuros gaisa kuģi izmanto, lai veiktu specializētas darbības tādās jomās kā lauksaimniecība, būvniecība, fotografēšana, mērniecība, kartēšana, mežsaimniecība, novērošana un patrulēšana vai reklāma, ja šo specializēto darbību nodrošina persona, kas atbild par gaisa kuģa ekspluatāciju.

4. Atbilstoši šai nodaļai ieguldītājs var iesniegt prasības tikai saskaņā ar 8.18. pantu un atbilstoši procedūrām, kas noteiktas F iedaļā. Uz prasībām, kas attiecas uz B iedaļā norādītu pienākumu, neattiecas F iedaļas piemērošanas joma. Ar C iedaļu saistītas prasības par aptvertā ieguldījuma izveidi vai iegādi ir izslēgtas no F iedaļas piemērošanas jomas. D iedaļa attiecas tikai uz aptvertajiem ieguldījumiem un ieguldītājiem saistībā ar to aptvertajiem ieguldījumiem.

5. Šī nodaļa neskar Pušu tiesības un pienākumus, kas izriet no *Gaisa transporta nolīguma starp Kanādu un Eiropas Kopienu un tās dalībvalstīm*, kas parakstīts Briselē 2009. gada 17. decembrī un Otavā 2009. gada 18. decembrī.

8.3. PANTS

Saistība ar citām nodaļām

1. Šo nodaļu neattiecina uz pasākumiem, ko Puse pieņēmusi vai paturējusi spēkā, ciktāl šie pasākumi attiecas uz ieguldītājiem vai viņu ieguldījumiem, uz ko attiecas 13. nodaļa (Finanšu pakalpojumi).

2. Puses prasība, ka otras Puses pakalpojumu sniedzējiem jāsniedz galvojums vai cita veida finansiālais nodrošinājums kā nosacījums tam, lai sniegtu pakalpojumu tās teritorijā, pati par sevi nenozīmē, ka šī nodaļa ir attiecināma uz pasākumiem, ko pieņēmusi vai paturējusi spēkā Puse saistībā ar minētā pārrobežu pakalpojuma sniegšanu. Šī nodaļa attiecas uz pasākumiem, ko Puse pieņēmusi vai paturējusi spēkā saistībā ar iesniegto galvojumu vai finansiālo nodrošinājumu, ciktāl šāds galvojums vai finansiālais nodrošinājums ir aptverts ieguldījums.

B IEDAĻA

Ieguldījumu izveide

8.4. PANTS

Piekļuve tirgum

1. Attiecībā uz otras Puses ieguldītāja uzņēmuma piekļuvi tirgum Puse nepieņem vai nepatur spēkā pasākumu, ko attiecina uz visu tās teritoriju vai valsts, provinces, teritoriālā, reģionālā vai vietējā līmeņa teritoriju un kas:

a) nosaka ierobežojumus:

   i) to uzņēmumu skaitam, kas var veikt konkrētu ekonomisko darbību vai nu skaitlisku kvotu, monopolu, ekskluzīvu piegādātāju, vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasību veidā;

ii) darījumu vai aktīvu kopējai vērtībai skaitlisku kvotu vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasību veidā;

iii) darījumu kopskaitam vai sniegto pakalpojumu kopējam daudzumam, kas izteikti noteiktās skaitliskās vienībās, kvotu vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasību veidā;[8]

iv) ārvalstu kapitāla līdzdalībai, kas izpaužas kā ārvalstu akciju daļas vai atsevišķu vai kopējo ārvalstu ieguldījumu maksimālās procentuālās daļas limits; vai

v) to fizisko personu kopskaitam, kuras var nodarbināt konkrētā nozarē vai kuras uzņēmums var nodarbināt un kuras ir nepieciešamas ekonomiskās darbības veikšanai un tieši saistītas ar to, izsakot skaitlisku kvotu vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasību veidā; vai

b) ierobežo vai prasa konkrētus tiesību subjekta vai kopuzņēmumu veidus, ar kuru starpniecību uzņēmums var veikt saimniecisku darbību.

2. Lielākai noteiktībai — ar 1. punktu ir saderīgi šādi pasākumi:

a) pasākums, kas attiecas uz zonējuma un plānošanas noteikumiem un skar zemes platību apguvi vai izmantošanu, vai cits līdzīgs pasākums;

[8] Panta 1. punkta a) apakšpunkta i), ii) un iii) punkts neattiecas uz pasākumiem, ko veic, lai ierobežotu kādas lauksaimniecības preces ražošanu.

b) pasākums, kam nepieciešama infrastruktūras īpašumtiesību atdalīšana no to preču vai pakalpojumu īpašumtiesībām, ko sniedz, izmantojot minēto infrastruktūru, lai nodrošinātu godīgu konkurenci, piemēram, enerģētikas, transporta un telekomunikāciju jomā;

c) pasākums, kas ierobežo īpašumtiesību koncentrāciju, lai nodrošinātu godīgu konkurenci;

d) pasākums, ar ko vēlas saglabāt un aizsargāt dabas resursus un vidi, tostarp ierobežojot piešķirto koncesiju pieejamību, skaitu un jomu, un nosakot moratoriju vai aizliegumu;

e) pasākums, ar ko ierobežo piešķirto pilnvaru skaitu, pamatojoties uz tehniskajiem vai fiziskajiem ierobežojumiem, piemēram, telekomunikāciju spektru un frekvencēm; vai

f) pasākums, kas prasa, lai konkrēts uzņēmuma akcionāru, īpašnieku, partneru vai direktoru procentuālais daudzums būtu kvalificēts vai darbotos konkrētā profesijā, piemēram, advokāti vai grāmatveži.

8.5. PANTS

Veiktspējas prasības

1. Puse nenosaka vai neīsteno šādas prasības, vai neīsteno saistības vai apņemšanos attiecībā uz jebkādu ieguldījumu izveidi, iegūšanu, paplašināšanu, vadīšanu, darbību vai pārvaldību tās teritorijā, lai:

a) eksportētu konkrētu preču vai pakalpojumu apjomu vai procentuālo daudzumu;

b) sasniegtu konkrētu iekšzemes daļas apjomu vai procentuālo daudzumu;

c) pirktu vai izmantotu tās teritorijā ražotas preces vai sniegtus pakalpojumus vai piešķirtu tiem priekšrocību, vai lai pirktu preces vai pakalpojumu no fiziskām personām vai uzņēmumiem tās teritorijā;

d) saistītu importa apjomu vai vērtību ar eksporta apjomu vai vērtību vai ar ārvalstu valūtas plūsmu summu, kas saistītas ar attiecīgo ieguldījumu;

e) ierobežotu preču vai pakalpojumu pārdošanu savā teritorijā, ko rada vai sniedz ieguldījums, attiecinot šo pārdošanu uz tās eksporta vai ārvalstu valūtas ieņēmumu apjomu vai vērtību;

f) nodotu tehnoloģijas, ražošanas procesu vai citas savas zināšanas fiziskai personai vai uzņēmumam tās teritorijā vai

g) piegādātu tikai no Puses teritorijas ar ieguldījuma palīdzību saražotas preces vai sniegtus pakalpojumus konkrētam reģionālam vai pasaules tirgum.

2. Puse nenosaka, ka priekšrocības saņemšanai un turpināšanai saistībā ar jebkāda ieguldījuma izveidi, iegūšanu, paplašināšanu, pārvaldību, vadīšanu vai darbību tās teritorijā jāatbilst kādai no šādām prasībām:

a) sasniegt konkrētu iekšzemes daļas apjomu vai procentuālo daudzumu;

b) pirkt vai izmantot tās teritorijā saražotās preces vai piešķirt tām priekšrocību, vai pirkt preces no ražotāja tās teritorijā;

c) saistīt importa apjomu vai vērtību ar eksporta apjomu vai vērtību vai ar ārvalstu valūtas plūsmu summu, kas saistītas ar attiecīgo ieguldījumu; vai

d) ierobežot preču vai pakalpojumu pārdošanu savā teritorijā, ko rada vai sniedz ieguldījums, attiecinot šo pārdošanu uz tās eksporta vai ārvalstu valūtas ieņēmumu apjomu vai vērtību.

3. Šā panta 2. punkts neliedz Pusei noteikt, ka priekšrocības saņemšana vai saņemšanas turpināšana saistībā ar ieguldījumu tās teritorijā ir atkarīga no atbilstības prasībai par ražošanas izvietošanu, pakalpojuma sniegšanu, darbinieku apmācību vai nodarbināšanu, konkrētas infrastruktūras būvniecību vai paplašināšanu vai pētniecības un attīstības veikšanu tās teritorijā.

4. Šā panta 1. punkta f) apakšpunktu nepiemēro, ja prasība vai saistības vai apņemšanās novērst konkurences tiesību aktu pārkāpumu ir noteikta tiesas, administratīvās tiesas vai konkurences iestādes lēmumā.

5. Noteikumus, kas izklāstīti:

a) šā panta 1. punkta a), b) un c) apakšpunktā un 2. punkta a) un b) apakšpunktā, nepiemēro precei vai pakalpojumam izvirzāmām kvalifikācijas prasībām attiecībā uz līdzdalību eksporta veicināšanā un ārvalstu palīdzības programmās;

b) šajā pantā, nepiemēro Puses preču vai pakalpojumu iepirkumam valstiskām vajadzībām, nevis komerciālas tālākpārdošanas nolūkā vai arī nolūkā izmantot preču vai pakalpojumu sniegšanā komerciālai pārdošanai neatkarīgi no tā, vai šis iepirkums ir vai nav "aptverts iepirkums" 19.2. panta (Darbības joma un tvērums) nozīmē.

6. Lielākai noteiktībai — 2. punkta a) un b) apakšpunktu nepiemēro prasībām, ko importētāja Puse noteikusi attiecībā uz preces sastāvu, kas nepieciešams, lai kvalificētos preferenciāliem tarifiem vai preferenciālām kvotām.

7. Šis pants neskar Puses saistības attiecībā uz Pasaules Tirdzniecības organizāciju.

C IEDAĻA

Nediskriminējoša attieksme

8.6. PANTS

Valsts režīms

1. Katra Puse nosaka otras Puses ieguldītājam un aptvertajam ieguldījumam režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs kā režīms, ko tā līdzīgās situācijās nosaka saviem ieguldītājiem un to ieguldījumiem attiecībā uz ieguldījumu izveidi, iegūšanu, paplašināšanu, vadīšanu, darbību, pārvaldību, uzturēšanu, izmantošanu, baudīšanu un pārdošanu vai nodošanu tās teritorijā.

2. Režīms, ko Puse noteikusi saskaņā ar 1. punktu, nozīmē — attiecībā uz Kanādas valdību, izņemot tās federālo līmeni, vai attiecībā uz Eiropas Savienības vai Eiropas Savienības dalībvalsts valdību — režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs kā attiecīgās valdības līdzīgās situācijās noteiktais vislabvēlīgākais režīms minētās Puses ieguldītājiem tās teritorijā un šādu ieguldītāju ieguldījumiem.

8.7. PANTS

Vislielākās labvēlības režīms

1. Katra Puse nosaka otras Puses ieguldītājam un aptvertajam ieguldījumam režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs kā režīms, ko tā līdzīgās situācijās nosaka trešās valsts ieguldītājiem un to ieguldījumiem attiecībā uz ieguldījumu izveidi, iegūšanu, paplašināšanu, vadīšanu, darbību, pārvaldību, uzturēšanu, izmantošanu, baudīšanu un pārdošanu vai nodošanu tās teritorijā.

2. Lielākai noteiktībai — režīms, ko Puse noteikusi saskaņā ar 1. punktu, nozīmē — attiecībā uz Kanādas valdību, izņemot tās federālo līmeni, vai attiecībā uz Eiropas Savienības vai Eiropas Savienības dalībvalsts valdību — režīmu, ko attiecīgā valdība līdzīgās situācijās nosaka ieguldītājiem tās teritorijā un šādu trešās valsts ieguldītāju ieguldījumiem.

3 Šā panta 1. punktu nepiemēro režīmam, ko Puse noteikusi, paredzot atzīšanu, tostarp izmantojot vienošanos vai nolīgumu ar trešo valsti, kas atzīst testēšanas un analīzes pakalpojumu un šo pakalpojumu sniedzēju akreditāciju, remonta un apkopes pakalpojumu un šo pakalpojumu sniedzēju akreditāciju, kā arī šo akreditēto pakalpojumu un pakalpojumu sniedzēju kvalifikācijas sertifikāciju vai rezultātus, vai paveikto darbu.

4. Lielākai noteiktībai — 1. un 2. punktā minētais “režīms" neietver procedūras ieguldījumu strīdu izšķiršanai starp ieguldītājiem un valstīm, kas paredzētas citos starptautiskajos ieguldījumu līgumos un citos tirdzniecības nolīgumos. Būtiskas saistības, kas paredzētas citos starptautiskos ieguldījumu līgumos un citos tirdzniecības nolīgumos, pašas par sevi nav “režīms”, un tādējādi tās nevar būt par iemeslu šā panta pārkāpumam, ja nav Puses pieņemtu vai spēkā paturētu pasākumu atbilstoši minētajām saistībām.

8.8. PANTS

Augstākā līmeņa vadība un direktoru padomes

Puse nepieprasa, lai attiecīgās Puses uzņēmums, kas ir arī aptverts ieguldījums, ieceļ augstākā līmeņa vadības vai direktoru padomes amatos fiziskas personas ar kādu konkrētu valstspiederību.

D IEDAĻA

Ieguldījumu aizsardzība

8.9. PANTS

Ieguldījumu un regulatīvie pasākumi

1. Šīs nodaļas nolūkā Puses atkārtoti apstiprina savas tiesības reglamentēt to teritorijās, lai sasniegtu tādus leģitīmus politikas mērķus kā sabiedrības veselības aizsardzība, drošība, vide vai sabiedrības morāle, sociālā vai patērētāju tiesību aizsardzība vai kultūras daudzveidības veicināšana un aizsardzība.

2. Lielākai noteiktībai — tikai tas, ka Puse, tostarp veicot grozījumus savos tiesību aktos, reglamentē tādā veidā, kas negatīvi ietekmē ieguldījumu vai skar ieguldītāja gaidas, tostarp tā iecerēto peļņu, nav uzskatāms par kāda pienākuma pārkāpumu atbilstoši šai iedaļai.

3. Lielākai noteiktībai — Puses lēmums nesniegt, neatjaunot vai nesaglabāt subsīdiju:

a) ja saskaņā ar tiesību aktiem vai līgumu nav īpašu saistību izsniegt, atjaunot vai saglabāt subsīdiju; vai

b) saskaņā ar jebkādiem noteikumiem vai nosacījumiem, kas saistīti ar subsīdijas izsniegšanu, atjaunošanu vai saglabāšanu,

nav šīs iedaļas noteikumu pārkāpums.

4. Lielākai noteiktībai — nekas šajā iedaļā neliedz Pusei neturpināt subsīdijas piešķiršanu[9] vai pieprasīt atlīdzinājumu, ja šāds pasākums ir vajadzīgs, lai atbilstu Pušu starptautiskajām saistībām vai ja tā ir norīkojusi kompetentā tiesa, administratīvā tiesa vai cita kompetentā iestāde[10], vai pieprasīt Pusei kompensēt to ieguldītājam.

9 Eiropas Savienības gadījumā "subsīdijā" ietilpst "valsts atbalsts", kā definēts tās tiesību aktos.

10 Eiropas Savienības gadījumā "kompetentā iestāde" ir Eiropas Komisija saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. pantu.

8.10. PANTS

Attieksme pret ieguldītājiem un aptvertajiem ieguldījumiem

1. Katra Puse nodrošina tās teritorijā taisnīgu un objektīvu attieksmi pret otras Puses aptvertajiem ieguldījumiem un pret ieguldītājiem attiecībā uz to aptvertajiem ieguldījumiem, kā arī pilnīgu aizsardzību un drošību saskaņā ar 2. – 7. punkta noteikumiem.

2. Puse pārkāpj taisnīgas un objektīvas attieksmes pienākumu, kas norādīts 1. punktā, ja pasākums vai pasākumu virkne ir saistīta ar:

a) tiesiskuma neievērošanu attiecībā uz tiesvedību krimināllietā un civilo vai administratīvo tiesvedību;

b) tiesību aktos paredzētās kārtības būtisku pārkāpumu, tostarp pārredzamības būtisku pārkāpumu tiesvedībā un administratīvajā tiesvedībā;

c) nepārprotamu patvaļu;

d) mērķtiecīgu diskrimināciju nepārprotami nepamatotu iemeslu, piemēram, dzimuma, rases vai reliģiskās pārliecības;

e) aizskarošu attieksmi pret ieguldītājiem, piemēram, spaidiem, piespiešanu un aizskaršanu; vai

f) jebkuru citu elementu pārkāpumu saistībā ar taisnīgas un objektīvas attieksmes pienākumu, ko Puses pieņēmušas saskaņā ar šā panta 3. punktu.

3. Puses regulāri vai pēc kādas Puses pieprasījuma pārskata šā pienākuma saturu, lai nodrošinātu taisnīgu un objektīvu attieksmi. Pakalpojumu un ieguldījumu komiteja, kas izveidota atbilstoši 26.2. panta (Specializētās komitejas) 1. punkta b) apakšpunktam, šajā saistībā var izstrādāt ieteikumus un iesniegt tos *CETA* Apvienotajai komitejai lēmuma pieņemšanai.

4. Piemērojot iepriekšminēto taisnīgas un objektīvas attieksmes pienākumu, šķīrējtiesa var ņemt vērā, vai Puse ir izteikusi īpašu aicinājumu ieguldītājam, pamudinot veikt aptvertu ieguldījumu, kas radīja tiesisko paļāvību un uz ko ieguldītājs paļāvās, nolemjot veikt vai saglabāt aptverto ieguldījumu, bet ko Puse pēc tam izjauca.

5. Lielākai noteiktībai — "pilnīga aizsardzība un drošība" attiecas uz Puses pienākumiem saistībā ar ieguldītāju un aptverto ieguldījumu fizisko drošību.

6. Lielākai noteiktībai — kāda cita šā nolīguma noteikuma pārkāpums vai atsevišķa starptautiska nolīguma pārkāpums nenozīmē šā panta pārkāpumu.

7. Lielākai noteiktībai — tas, ka pasākums ir Puses tiesību aktu pārkāpums, pats par sevi nav šā panta pārkāpums. Lai noskaidrotu, vai pasākums ir šā panta pārkāpums, šķīrējtiesai jāapsver, vai Puse ir rīkojusies neatbilstīgi 1. punktā norādītajiem pienākumiem.

8.11. PANTS

Zaudējumu atlīdzināšana

Neatkarīgi no 8.15. panta 5. punkta b) apakšpunkta katra Puse nodrošina otras Puses ieguldītājiem, kuru aptvertie ieguldījumi tās teritorijā cieš zaudējumus bruņota konflikta, pilsoņu kara, ārkārtas stāvokļa vai dabas katastrofa dēļ, ne mazāk labvēlīgu attieksmi par to, ko Puse nodrošina saviem ieguldītājiem vai trešās valsts ieguldītājiem – atkarībā no tā, kura attieksme ir labvēlīgāka attiecīgajam ieguldītājam –, attiecībā uz restitūciju, atlīdzināšanu, kompensāciju vai citu noregulējumu.

8.12. PANTS

Ekspropriācija

1. Puse nenacionalizē vai neatsavina aptvertu ieguldījumu ne tieši, ne netieši, veicot pasākumus, kuru ietekme ir līdzvērtīga nacionalizācijai vai ekspropriācijai ("ekspropriācija"), izņemot:

a) sabiedriskiem mērķiem;

b) likumā paredzētā kārtībā;

c) nediskriminējoši; un

d) samaksājot tūlītēju, atbilstīgu un iedarbīgu kompensāciju.

Lielākai noteiktībai — šo punktu interpretē saskaņā ar 8.–A pielikumu.

2. Šā panta 1. punktā norādītās kompensācijas summa atbilst ieguldījuma faktiskajai tirgus vērtībai laikā tieši pirms ekspropriācijas vai brīdī, kad kļuva zināms par gaidāmo ekspropriāciju – atkarībā no tā, kas notiek agrāk. Vērtēšanas kritērijos ietilpst uzņēmuma uzskaites vērtība, aktīvu vērtība, tostarp materiālā īpašuma deklarētā ar nodokli apliekamā vērtība un attiecīgi citi kritēriji faktiskās tirgus vērtības noteikšanai.

3. Kompensācijā ietilpst arī procenti atbilstoši parastai komerclikmei no ekspropriācijas dienas līdz maksājuma dienai, un, lai kompensācija būtu efektīva ieguldītājam, to samaksā un nekavējoties dara pārvedamu uz ieguldītāja norādītu valsti un tās valsts valūtā, kuras valstspiederīgais ir ieguldītājs, vai brīvi konvertējamā valūtā, kuru akceptējis ieguldītājs.

4. Attiecīgajam ieguldītājam saskaņā ar atsavinātājas Puses tiesību aktiem ir tiesības uz ātru viņa prasības izskatīšanu un viņa ieguldījuma novērtēšanu, ko veic minētās Puses tiesu vai cita neatkarīga iestāde saskaņā ar šajā pantā izklāstītajiem principiem.

5. Šo pantu nepiemēro obligāto licenču izsniegšanai, kas piešķirtas attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesībām, ciktāl šāda izsniegšana ir saderīga ar *TRIPS* līgumu.

6. Lielākai noteiktībai — intelektuālā īpašuma tiesību atsaukšana, ierobežošana vai radīšana, ciktāl šādi pasākumi ir saderīgi ar *TRIPS* līgumu un 20. nodaļu (Intelektuālais īpašums), nav ekspropriācija. Turklāt apstiprinājums tam, ka šie pasākumi ir nesaderīgi ar *TRIPS* līgumu vai 20. nodaļu (Intelektuālais īpašums), nenozīmē, ka ir notikusi ekspropriācija.

8.13. PANTS

Pārvedumi

1. Katra Puse atļauj visus pārvedumus, kas attiecas uz aptvertu ieguldījumu, veikt bez ierobežojumiem vai vilcināšanās, brīvi konvertējamā valūtā un atbilstoši tirgus valūtas maiņas kursam, ko piemēro pārveduma dienā. Šādos pārvedumos ietilpst:

a) iemaksas kapitālā, piemēram, galvenie un papildu līdzekļi, lai uzturētu, attīstītu vai palielinātu ieguldījumu;

b) peļņa, dividendes, procenti, kapitāla pieaugums, honorāru maksājumi, pārvaldības maksas, tehniskās palīdzības un citas maksas vai cita veida ieņēmumi vai summas no aptvertajiem ieguldījumiem;

c) ieņēmumi no aptvertā ieguldījuma vai tā daļas pārdošanas vai likvidācijas;

d) maksājumi, ko veic atbilstoši līgumam, kuru noslēdzis ieguldītājs, vai aptvertajam ieguldījumam, tostarp maksājumi, ko veic atbilstoši aizdevuma līgumam;

e) maksājumi, ko veic saskaņā ar 8.11. un 8.12. pantu;

f) ārvalstu darbinieku, kas strādā saistībā ar ieguldījumu, ienākumi un cits atalgojums; un

g) zaudējumu atlīdzināšana atbilstoši nolēmumam, kas sniegts saskaņā ar F iedaļu.

2. Puse neprasa saviem ieguldītājiem pārvest ieņēmumus, ienākumus, peļņu vai citas summas, kas iegūtas no ieguldījumiem otras Puses teritorijā vai ir saistītas ar tiem, un nesoda savus ieguldītājus par to, kas minētās summas netiek pārvestas.

3. Nekas šajā pantā neliedz Pusei objektīvā un nediskriminējošā veidā, nevis veidā, kas būtu slēpts pārvedumu ierobežojums, piemērot savus tiesību aktus šādās jomās:

a) bankrots, maksātnespēja vai kreditoru tiesību aizsardzība;

b) vērtspapīru emisija, tirdzniecība vai darījumi;

c) noziedzīgi nodarījumi vai sodāmi pārkāpumi;

d) finanšu pārskatu iesniegšana vai darījumu uzskaite, kas nepieciešama, lai sniegtu palīdzību tiesībaizsardzības iestādēm vai finanšu regulatoriem; un

e) tiesvedības rezultātā pasludinātu spriedumu apmierināšana.

8.14. PANTS

Subrogācija

Ja Puse vai Puses pārstāvis veic maksājumu atbilstoši kompensācijai, garantijai vai apdrošināšanas līgumam, ko tā noslēgusi attiecībā uz ieguldījumu, kuru viens vai vairāki tās ieguldītāji veikuši otras Puses teritorijā, otra Puse atzīst, ka Pusei vai tās pārstāvim visos gadījumos tiks nodrošinātas tādas pašas tiesības, kādas ir ieguldītājam attiecībā uz ieguldījumu. Šīs tiesības var īstenot Puse vai Puses pārstāvis vai ieguldītājs, ja Puse vai Puses pārstāvis ieguldītāju šādi ir pilnvarojis.

E IEDAĻA

Atrunas un izņēmumi

8.15. PANTS

Atrunas un izņēmumi

1. Šā nolīguma 8.4.–8.8. pantu nepiemēro:

a) esošam neatbilstošam pasākumam, ko Puse īsteno šādā līmenī:

i) Eiropas Savienības līmenī, kā noteikts tās I pielikuma sarakstā;

ii) valsts valdības līmenī, kā attiecīgā Puse noteikusi tās I pielikuma sarakstā;

iii) provinces, teritoriālās vai reģionālās valdības līmenī, kā attiecīgā Puse noteikusi tās I pielikuma sarakstā; vai

iv) pašvaldības līmenī;

b) šā punkta a) apakšpunktā norādīta neatbilstoša pasākuma turpināšanai vai tūlītējai atjaunošanai vai

c) šā punkta a) apakšpunktā norādīta neatbilstoša pasākuma grozīšanai, ciktāl grozījums nesamazina pasākuma atbilstību, kāda tā bija tieši pirms grozījumiem, 8.4.–8.8. pantam.

2. Šā nolīguma 8.4.–8.8. pantu nepiemēro pasākumiem, ko Puse pieņem vai patur spēkā attiecībā uz nozari, apakšnozari vai darbību, kā norādīts II pielikuma sarakstā.

3. Neskarot 8.10. un 8.12. pantu, Puse pēc šā nolīguma spēkā stāšanās dienas nepieņem pasākumu vai vairākus pasākumus, uz ko attiecas tās II pielikuma saraksts, kuros tieši vai netieši tiek prasīts, ka otras Puses ieguldītājam tā valstspiederības dēļ jāpārdod vai kā citādi jāatsavina ieguldījums, kas tam bija laikā, kad pasākums vai pasākumu virkne stājās spēkā.

4. Attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesībām Puse var atkāpties no 8.5. panta 1. punkta f) apakšpunkta, 8.6. panta un 8.7. panta, ja to atļauj *TRIPS* līgums, tostarp jebkādi grozījumi *TRIPS* līgumā, kas ir spēkā attiecībā uz abām Pusēm, un atteikšanās no *TRIPS* līguma, kas pieņemta atbilstoši PTO līguma IX pantam.

5. Šā nolīguma 8.4., 8.6., 8.7. un 8.8. pantu nepiemēro:

a) Puses preču vai pakalpojumu iepirkumam valstiskām vajadzībām, nevis komerciālas tālākpārdošanas nolūkā vai arī nolūkā izmantot preču vai pakalpojumu piegādē komerciālai pārdošanai neatkarīgi no tā, vai šis iepirkums ir vai nav "aptverts iepirkums" 19.2. panta (Darbības joma un tvērums) nozīmē; vai

b) subsīdijām vai valsts atbalstam attiecībā uz pakalpojumu tirdzniecību, ko nodrošina Puse.

8.16. PANTS

Priekšrocību neattiecināšana

Puse var neattiecināt šīs nodaļas priekšrocības uz otras Puses ieguldītāju, kas ir minētās Puses uzņēmums, un uz šāda ieguldītāja ieguldījumiem, ja:

a) šis uzņēmums pieder trešās valsts ieguldītājam vai tas ir viņa kontrolē; un

b) Puse, kas neattiecina priekšrocības, attiecībā uz trešo valsti pieņem vai patur spēkā pasākumu, kurš:

   i) saistīts ar starptautiskā miera un drošības saglabāšanu; un

   ii) aizliedz darījumus ar šo uzņēmumu vai tiktu pārkāpts vai apiets, ja šīs nodaļas priekšrocības tiktu piešķirtas šim uzņēmumam vai tā ieguldījumiem.

8.17. PANTS

Formālās prasības

Neatkarīgi no 8.6. un 8.7. panta Puse var pieprasīt otras Puses vai tās segtā ieguldījuma ieguldītājam sniegt regulāru informāciju par šo ieguldījumu tikai informācijas vai statistikas nolūkā, ja šie pieprasījumi ir samērīgi un nav pārmērīgi apgrūtinoši. Puse aizsargā konfidenciālu vai aizsargātu informāciju pret jebkādu izpaušanu, kas kaitētu ieguldītāja vai aptvertā ieguldījuma konkurētspējai. Šis punkts neliedz Pusei citādi iegūt vai izpaust informāciju saistībā ar tās tiesību aktu taisnīgu un labticīgu piemērošanu.

F IEDAĻA

Ieguldītāju un valstu ieguldījumu strīdu izšķiršana

8.18. PANTS

Darbības joma

1. Neskarot Pušu tiesības un pienākumus atbilstoši 29. nodaļai (Domstarpību izšķiršana), Puses ieguldītājs atbilstoši šai iedaļai izveidotai šķīrējtiesai var iesniegt prasību par otras Puses pienākuma pārkāpumu saistībā ar:

a) C iedaļu attiecībā uz tās aptvertā ieguldījuma paplašināšanu, vadīšanu, darbību, pārvaldību, uzturēšanu, izmantošanu, baudīšanu un pārdošanu vai nodošanu vai

b) D iedaļu,

ja ieguldītājs apgalvo, ka ir cietis zaudējumus vai tam nodarīts kaitējums iespējama pārkāpuma rezultātā.

2. Šā panta 1. punkta a) apakšpunktā norādītās prasības attiecībā uz aptverta ieguldījuma paplašināšanu var iesniegt tikai, ciktāl šāds pasākums attiecas uz notiekošu darījumdarbību saistībā ar aptvertu ieguldījumu, un rezultātā ieguldītājam rodas zaudējumi vai nodarīts kaitējums attiecībā uz aptverto ieguldījumu.

3. Lielākai noteiktībai — ieguldītājs neiesniedz prasību atbilstoši šai iedaļai, ja ieguldījums ir veikts, īstenojot krāpniecisku sagrozīšanu, slēpšanu, korupciju vai rīcību, kuras rezultātā notiek procesa ļaunprātīga izmantošana.

4. Prasību par Puses sniegtu parāda pārstrukturēšanu atbilstoši šai iedaļai var iesniegt tikai saskaņā ar 8.–B pielikumu.

5. Šķīrējtiesa, kuras sastāvs izveidots atbilstoši šai iedaļai, nepieņem lēmumu par prasībām, kas neietilpst šā panta piemērošanas jomā.

8.19. PANTS

Apspriešanās

1. Strīds būtu jāizšķir iespējami miermīlīgi. Par šādu atrisinājumu var vienoties jebkurā laikā, tostarp pēc tam, kad prasība iesniegta saskaņā ar 8.23. pantu. Ja vien strīdā iesaistītās puses nevienojas par ilgāku laikposmu, apspriešanās notiek 60 dienu laikā pēc pieprasījuma rīkot apspriešanos iesniegšanas atbilstoši 4. punktam.

2. Ja vien strīdā iesaistītās puses nevienojas citādi, apspriešanās vieta ir:

a) Otava, ja apstrīdētie pasākumi ir Kanādas pasākumi;

b) Brisele, ja apstrīdētie pasākumi attiecas uz Eiropas Savienības pasākumu; vai

c) Eiropas Savienības dalībvalsts galvaspilsēta, ja apstrīdētie pasākumi ir tikai šīs dalībvalsts pasākumi.

3. Strīdā iesaistītās puses var apspriesties, izmantojot videokonferenci vai citus atbilstošus līdzekļus, piemēram, gadījumā, ja uzņēmums ir mazs vai vidējs uzņēmums.

4. Ieguldītājs iesniedz otrai Pusei pieprasījumu rīkot apspriešanos, norādot:

a) ieguldītāja nosaukumu un adresi un, ja šādu pieprasījumu iesniedz vietēja uzņēmuma vārdā – vietējā uzņēmuma nosaukumu, adresi un reģistrācijas vietu;

b) ja ir vairāk nekā viens ieguldītājs – katra ieguldītāja nosaukumu un adresi – un, ja ir vairāk nekā viens vietējais uzņēmums – katra vietējā uzņēmuma nosaukumu, adresi un reģistrācijas vietu;

c) šā nolīguma noteikumus, kas, iespējams, ir pārkāpti;

d) prasības juridisko un faktisko pamatojumu, tostarp aplūkojamos pasākumus; un

e) lūgto palīdzību un pieprasītās zaudējumu atlīdzības aplēsto summu.

Pieprasījumā rīkot apspriešanos ietver pierādījumu, kas apstiprina, ka ieguldītājs ir otras Puses ieguldītājs un ka tam pieder ieguldījums vai tas to kontrolē, tostarp, attiecīgā gadījumā, ka viņam pieder vietējais uzņēmums vai viņš kontrolē vietējo uzņēmumu, kura vārdā pieprasījums iesniegts.

5. Pieprasījuma rīkot apspriešanos prasības, kā norādīts 4. punktā, izpilda pietiekami precīzi, lai ļautu atbildētājam konstruktīvi iesaistīties apspriešanā un sagatavoties aizstāvībai.

6. Pieprasījums rīkot apspriešanos jāiesniedz:

a) trīs gadu laikā no dienas, kurā ieguldītājs vai attiecīgā gadījumā vietējais uzņēmums pirmo reizi uzzināja vai arī viņam būtu bijis jāuzzina par iespējamo pārkāpumu un par to, ka ieguldītājs vai attiecīgā gadījumā vietējais uzņēmums tādējādi ir radījis zaudējumu vai nodarījis kaitējumu; vai

b) divu gadu laikā pēc tam, kad ieguldītājs vai attiecīgā gadījumā vietējais uzņēmums pārstāj uzturēt prasības vai tiesvedību šķīrējtiesā vai tiesā atbilstoši Puses tiesību aktiem, vai ja šāda tiesvedība ir izbeigta citādi, un jebkurā gadījumā ne vēlāk kā 10 gadus no dienas, kurā ieguldītājs vai attiecīgā gadījumā vietējais uzņēmums pirmo reizi uzzināja vai arī viņam būtu bijis jāuzzina par iespējamo pārkāpumu un par to, ka ieguldītājs tādējādi ir radījis zaudējumu vai nodarījis kaitējumu.

7. Pieprasījumu rīkot apspriešanos par iespējamu Eiropas Savienības vai Eiropas Savienības dalībvalsts pārkāpumu nosūta Eiropas Savienībai.

8. Gadījumā, ja ieguldītājs nav iesniedzis prasību atbilstoši 8.23. pantam 18 mēnešu laikā no pieprasījuma rīkot apspriešanos iesniegšanas, uzskata, ka ieguldītājs ir atsaucis savu pieprasījumu rīkot apspriešanos un attiecīgā gadījumā savu paziņojumu par atbildētāja noteikšanu, un viņš neiesniedz prasību atbilstoši šai iedaļai par tiem pašiem pasākumiem. Šo laikposmu var pagarināt, strīdā iesaistītajām pusēm vienojoties.

8.20. PANTS

Mediācija

1. Strīdā iesaistītās puses jebkurā laikā var vienoties par mediācijas izmantošanu.

2. Mediācijas izmantošana neskar vienas vai otras strīdā iesaistītās puses tiesisko stāvokli vai tiesības atbilstoši šai iedaļai, un to reglamentē noteikumi, par ko vienojušās strīdā iesaistītās puses, tostarp, ja iespējams, noteikumi par mediāciju, ko pieņēmusi Pakalpojumu un ieguldījumu komiteja atbilstoši 8.44. panta 3. punkta c) apakšpunktam.

3. Mediatoru ieceļ, strīdā iesaistītajām pusēm vienojoties. Strīdā iesaistītās puses var arī pieprasīt, lai *ICSID* ģenerālsekretārs ieceļ mediatoru.

4. Strīdā iesaistītās puses cenšas panākt strīdu izšķiršanu 60 dienu laikā no mediatora iecelšanas.

5. Ja strīdā iesaistītās puses vienojas izmantot mediāciju, 8.19. panta 6. un 8. punktu nepiemēro no dienas, kurā strīda iesaistītās puses vienojušās izmantot mediāciju, līdz dienai, kurā viena vai otra strīdā iesaistītā puse nolemj pārtraukt mediāciju. Strīdā iesaistītās puses lēmumu par mediācijas pārtraukšanu nosūta mediatoram un otrai strīdā iesaistītajai pusei, izmantojot vēstuli.

8.21. PANTS

Atbildētāja noteikšana strīdos ar Eiropas Savienību vai tās dalībvalstīm

1. Ja strīdu nevar atrisināt 90 dienu laikā pēc pieprasījuma rīkot apspriešanos iesniegšanas, ja pieprasījums attiecas uz šā nolīguma iespējamu pārkāpumu, ko izdarījusi Eiropas Savienība vai Eiropas Savienības dalībvalsts, un ja ieguldītājs plāno iesniegt prasību atbilstoši 8.23. pantam, ieguldītājs iesniedz Eiropas Savienībai paziņojumu, kurā lūgts noteikt atbildētāju.

2. Atbilstoši 1. punktam sagatavotajā paziņojumā norāda pasākumus, attiecībā uz kuriem ieguldītājs plāno iesniegt prasību.

3. Eiropas Savienība pēc atbildētāja noteikšanas informē ieguldītāju par to, vai atbildētājs būs Eiropas Savienība vai Eiropas Savienības dalībvalsts.

4. Gadījumā, ja ieguldītājs nav informēts par atbildētāja noteikšanu 50 dienu laikā no sava paziņojuma iesniegšanas par šādu noteikšanu:

a) ja paziņojumā norādītie pasākumi ir tikai Eiropas Savienības dalībvalsts pasākumi, atbildētājs ir dalībvalsts;

b) ja paziņojumā norādītajos pasākumos ietilpst Eiropas Savienības pasākumi, atbildētājs ir Eiropas Savienība.

5. Ieguldītājs var iesniegt prasību atbilstoši 8.23. pantam, pamatojoties uz atbildētāja noteikšanu, kas veikta atbilstoši 3. punktam, un, ja šāda noteikšana nav paziņota ieguldītājam, piemērojot 4. punktu.

6. Ja atbildētājs ir Eiropas Savienība vai Eiropas Savienības dalībvalsts, saskaņā ar 3. vai 4. pantu ne Eiropas Savienība, ne Eiropas Savienības dalībvalsts nedrīkst uzstāt, ka prasība nav pieņemama, šķīrējtiesai nav jurisdikcijas, vai citādi iebilst pret prasību vai nolēmumu pamatojoties uz to, ka atbildētājs nebija pienācīgi noteikts atbilstoši 3. punktam vai apzināts, piemērojot 4. punktu.

7. Šķīrējtiesai ir saistoša atbildētāja noteikšana, kas veikta atbilstoši 3. punktam, un, ja šāda noteikšana nav paziņota ieguldītājam, 4. punkta piemērošana.

8.22. PANTS

Procesuālie un citi noteikumi prasības iesniegšanai šķīrējtiesā

1. Ieguldītājs drīkst iesniegt prasību atbilstoši 8.23. pantam tikai tad, ja ieguldītājs:

a) iesniedzot prasību, sniedz atbildētājam savu piekrišanu strīdu izšķiršanai šķīrējtiesā saskaņā ar šajā iedaļā paredzētajām procedūrām;

b) ļauj paiet vismaz 180 dienām no pieprasījuma rīkot apspriešanos iesniegšanas un attiecīgā gadījumā vismaz 90 dienām no paziņojuma iesniegšanas, kurā lūgts noteikt atbildētāju;

c) ir izpildījis paziņojumā, kurā lūgts noteikt atbildētāju, ietvertās prasības;

d) ir izpildījis prasības, kas attiecas uz pieprasījumu rīkot apspriešanos;

e) savā prasībā nenorāda pasākumu, kas netika norādīts tā pieprasījumā rīkot apspriešanos;

f) atsauc vai pārtrauc jebkādu esošu tiesvedību šķīrējtiesā vai tiesā saskaņā ar vietējiem vai starptautiskajiem tiesību aktiem attiecībā uz pasākumu, kas, iespējams, ir tā prasībā norādītais pārkāpums; un

g) atsakās no tiesībām ierosināt prasību vai tiesvedību šķīrējtiesā vai tiesā saskaņā ar vietējiem vai starptautiskiem tiesību aktiem attiecībā uz pasākumu, kas, iespējams, ir tā prasībā norādītais pārkāpums.

2. Ja atbilstoši 8.23. pantam iesniegtā prasība attiecas uz zaudējumu vai kaitējumu, kas nodarīts vietējam uzņēmumam vai interesēm vietējā uzņēmumā, kurš pieder ieguldītājam vai kuru tieši vai netieši kontrolē ieguldītājs, 1. punkta f) un g) apakšpunkta prasības piemēro gan ieguldītājam, gan vietējam uzņēmumam.

3. Šā panta 1. punkta f) un g) apakšpunkta un 2. punkta prasības nepiemēro attiecībā uz vietēju uzņēmumu, ja atbildētāja vai ieguldītāja uzņēmējvalsts ir liegusi ieguldītājam vietējā uzņēmuma kontroli vai citādi ir atturējusi vietējo uzņēmumu no šo prasību izpildes.

4. Pēc atbildētāja lūguma šķīrējtiesa atsakās no jurisdikcijas, ja ieguldītājs vai attiecīgā gadījumā vietējais uzņēmums nepilda jebkādas 1. vai 2. punkta prasības.

5. Atteikumu, kas sniegts attiecīgi atbilstoši 1. punkta g) apakšpunktam vai 2. punktam, pārstāj piemērot:

a) ja šķīrējtiesa noraida prasību, pamatojoties uz neatbilstību 1. vai 2. punkta prasībām vai jebkādu citu procesuālu vai ar jurisdikciju saistītu iemeslu dēļ;

b) ja šķīrējtiesa noraida prasību atbilstoši 8.32. vai 8.33. pantam vai

c) ja ieguldītājs atsauc savu prasību saskaņā ar piemērojamajiem noteikumiem atbilstoši 8.23. panta 2. punktam 12 mēnešu laikā pēc šķīrējtiesas sastāva izveides.

8.23. PANTS

Prasības iesniegšana šķīrējtiesā

1. Ja strīds nav izšķirts apspriešanās procesā, prasību var iesniegt atbilstoši šai iedaļai:

a) Puses ieguldītājs savā vārdā vai

b) Puses ieguldītājs vietējā uzņēmuma vārdā, kurš tam pieder vai kuru tas kontrolē tieši vai netieši.

2. Prasību var iesniegt atbilstoši šādiem noteikumiem:

a) *ICSID* konvencija un šķīrējtiesas reglaments;

b) *ICSID* papildu mehānisma noteikumi, ja nepiemēro tiesvedības nosacījumus atbilstoši a) apakšpunktam;

c) *UNCITRAL* šķīrējtiesas noteikumi vai

d) jebkādi citi noteikumi, par ko vienojas strīdā iesaistītās puses.

3. Ja ieguldītājs ierosina noteikumus atbilstoši 2. punkta d) apakšpunktam, atbildētājs atbild uz ieguldītāja priekšlikumu 20 dienu laikā no saņemšanas brīža. Ja strīdā iesaistītās puses nav vienojušās par šādiem noteikumiem 30 dienu laikā no saņemšanas, ieguldītājs var iesniegt prasību atbilstoši noteikumiem, kas norādīti 2. punkta a), b) vai c) apakšpunktā.

4. Lielākai noteiktībai — atbilstoši 1. punkta b) apakšpunktam iesniegta prasība atbilst *ICSID* konvencijas 25. panta 1. punkta prasībām.

5. Iesniedzot prasību, ieguldītājs var ierosināt, ka prasību izskata viena dalībvalsts šķīrējtiesa. Atbildētājs ar izpratni izturas pret šādu prasību, jo īpaši, ja ieguldītājs ir mazs vai vidējs uzņēmums vai arī prasītā kompensācija vai zaudējumu atlīdzība ir salīdzinoši zema.

6. Noteikumi, kas piemērojami atbilstoši 2. punktam, ir noteikumi, kas ir spēkā dienā, kurā prasība vai prasības iesniegtas šķīrējtiesā atbilstoši šai iedaļai, pamatojoties uz īpašajiem noteikumiem, kas norādīti šajā iedaļā un papildināti ar noteikumiem, kuri pieņemti atbilstoši 8.44. panta 3. punkta b) apakšpunktam.

7. Prasība ir iesniegta strīdu izšķiršanai atbilstoši šai iedaļai, ja:

a) pieprasījumu atbilstoši *ICSID* konvencijas 36. panta 1. punktam ir saņēmis *ICSID* ģenerālsekretārs;

b) pieprasījumu atbilstoši *ICSID* papildu mehānisma noteikumu C saraksta 2. pantam ir saņēmis *ICSID* sekretariāts;

c) paziņojumu par atbilstoši *UNCITRAL* šķīrējtiesas noteikumu 3. pantam ir saņēmis atbildētājs vai

d) pieprasījumu vai paziņojumu par tiesvedības ierosināšanu ir saņēmis atbildētājs saskaņā ar noteikumiem, par ko bijusi vienošanās atbilstoši 2. punkta d) apakšpunktam.

8. Katra Puse paziņo otrai Pusei vietu, uz kuru ieguldītājiem atbilstoši šai iedaļai jānogādā paziņojumi un citi dokumenti. Katra Puse nodrošina, ka šī informācija ir publiski pieejama.

8.24. PANTS

Tiesvedība atbilstoši citiem starptautiskiem nolīgumiem

Ja prasība tiek iesniegta atbilstoši šai iedaļai un citam starptautiskam nolīgumam un

a) ir iespēja, ka kompensācijas varētu pārklāties; vai

b) cita starptautiska prasība varētu būtiski ietekmēt atbilstoši šai iedaļai iesniegtas prasības izskatīšanu,

šķīrējtiesa, cik ātri vien iespējams pēc strīdā iesaistīto pušu uzklausīšanas, aptur savu tiesvedību vai citādi nodrošina, ka atbilstoši citam starptautiskam nolīgumam ierosinātā tiesvedība ir ņemta vērā tās lēmumā, rīkojumā vai nolēmumā.

8.25. PANTS

Piekrišana strīdu izšķiršanai šķīrējtiesā

1. Atbildētājs piekrīt strīdu izšķiršanai šķīrējtiesā saskaņā ar šajā iedaļā paredzētajām procedūrām.

2. Šā panta 1. punktā norādītā piekrišana un prasības iesniegšana šķīrējtiesā atbilstoši šai iedaļai atbilst prasībām, kas norādītas:

a) *ICSID* konvencijas 25. pantā un *ICSID* papildu mehānisma noteikumu C saraksta II nodaļā attiecībā uz strīdā iesaistīto pušu rakstisku piekrišanu; un

b) Ņujorkas konvencijas II pantā par rakstveida vienošanos.

8.26. PANTS

Trešās personas finansējums

1. Ja ir iesaistīts trešās personas finansējums, strīdā iesaistītā puse, kas no tā gūst labumu, izpauž otrai strīdā iesaistītajai pusei un šķīrējtiesai trešās personas finansētāja nosaukumu un adresi.

2. Informācijas izpaušanu veic prasības iesniegšanas laikā vai, ja pēc prasības iesniegšanas ir noslēgts finansēšanas līgums vai sniegta dotācija vai subsīdija – nekavējoties, tiklīdz ir noslēgts nolīgums vai sniegta dotācija vai subsīdija.

8.27. PANTS

Šķīrējtiesas sastāva izveide

1. Atbilstoši šai iedaļai izveidotā šķīrējtiesa pieņem lēmumu par prasībām, kas iesniegtas atbilstoši 8.23. pantam.

2. *CETA* Apvienotā komiteja pēc šā nolīguma stāšanās spēkā ieceļ piecpadsmit šķīrējtiesas locekļus. Pieci šķīrējtiesas locekļi ir kādas Eiropas Savienības dalībvalsts valstspiederīgie, pieci ir Kanādas valstspiederīgie[11] un pieci ir trešo valstu valstspiederīgie.

[11] Abas Puse tā vietā var ierosināt iecelt ne vairāk kā piecus jebkādas valstspiederības šķīrējtiesas locekļus. Šādā gadījumā šādus šķīrējtiesas locekļus uzskata par tās Puses valstspiederīgajiem, kas ierosināja viņu iecelšanu šā panta vajadzībām.

3. *CETA* Apvienotā komiteja var nolemt palielināt vai samazināt šķīrējtiesas locekļu skaitu par skaitu, kas dalās ar trīs. Papildu locekļus ieceļ atbilstoši tādiem pašiem nosacījumiem, kā paredzēts 2. punktā.

4. Šķīrējtiesas locekļiem ir to attiecīgajās valstīs nepieciešamā kvalifikācija iecelšanai tiesneša amatā vai arī viņi ir juristi ar atzītu kompetenci. Viņi jābūt apliecinājušiem zināšanas starptautiskajās publiskajās tiesībās. Vēlams, lai viņiem būtu speciālās zināšanas jo īpaši starptautiskajās ieguldījumu tiesībās, starptautiskajās tirdzniecības tiesībās un strīdu izšķiršanā, kas izriet no starptautiskiem ieguldījumu vai starptautiskiem tirdzniecības nolīgumiem.

5. Šķīrējtiesas locekļus, kas iecelti atbilstoši šai iedaļai, ieceļ uz piecu gadu termiņu, kas atjaunojams vienu reizi. Tomēr no 15 personām, kas ieceltas uzreiz pēc šā nolīguma stāšanās spēkā, septiņu personu (kuras nosaka ar izlozes palīdzību) pilnvaru termiņu pagarina līdz sešiem gadiem. Ja rodas vakances, tās uzreiz aizpilda. Persona, kas iecelta, aizstājot tādu šķīrējtiesas locekli, kuras pilnvaru termiņš nav beidzies, pilda amata pienākumus priekšgājēja atlikušo pilnvaru termiņu. Principā šķīrējtiesas loceklis, kas darbojas šķīrējtiesas sastāvā laikā, kad beidzas viņa pilnvaru termiņš, var turpināt darboties šajā sastāvā, līdz tiek sniegts galīgais nolēmums.

6. Šķīrējtiesa iztiesā lietas sastāvos, kuros ietilpst trīs šķīrējtiesas locekļi, no kuriem viens ir Eiropas Savienības dalībvalsts valstspiederīgais, viens — Kanādas valstspiederīgais un viens — trešās valsts valstspiederīgais. Šķīrējtiesas sastāva priekšsēdētājs ir šķīrējtiesas loceklis, kas ir trešās valsts valstspiederīgais.

7. Tiesas priekšsēdētājs 90 dienu laikā pēc prasības iesniegšanas atbilstoši 8.23. pantam ieceļ šķīrējtiesas locekļus, kas veido šķīrējtiesas sastāvu lietas iztiesāšanai rotācijas kārtībā, lai nodrošinātu, ka sastāvu salikums ir nejaušs un neprognozējams, vienlaikus nodrošinot vienlīdzīgas iespējas strādāt visiem šķīrējtiesas locekļiem.

8. Šķīrējtiesas priekšsēdētājs un priekšsēdētāja vietnieks atbild par organizatoriskiem jautājumiem, un viņus ieceļ uz divu gadu termiņu un izlozē no to šķīrējtiesas locekļu vidus, kas ir trešo valstu valstspiederīgie. Viņi pilda amata pienākumus rotācijas kārtībā, kā izlozējis *CETA* Apvienotās komitejas priekšsēdētājs. Priekšsēdētāja vietnieks aizstāj priekšsēdētāju laikā, kad viņš nav pieejams.

9. Neatkarīgi no 6. punkta noteikumiem strīdā iesaistītās puses var vienoties, ka lietu iztiesā viens šķīrējtiesas loceklis, ko gadījumatlasē ieceļ no trešās valsts valstspiederīgajiem. Atbildētājs ar izpratni izturas pret prasītāja lūgumu par to, ka lietu iztiesā viens šķīrējtiesas loceklis, jo īpaši, ja prasītājs ir mazs vai vidējs uzņēmums vai arī prasītā kompensācija vai zaudējumu atlīdzība ir salīdzinoši neliela. Šādu lūgumu izsaka pirms šķīrējtiesas sastāva izveides.

10. Šķīrējtiesa var izstrādāt savas darba procedūras.

11. Šķīrējtiesas locekļi nodrošina, ka viņi ir pieejami un spēj pildīt šajā iedaļā norādītos amatpienākumus.

12. Lai nodrošinātu šķīrējtiesas locekļu pieejamību, viņiem maksā ikmēneša honorāru, ko nosaka *CETA* Apvienotā komiteja.

13. Šā panta 12. punktā norādīto maksu abas Puses vienādā apmērā ieskaita *ICSID* sekretariāta pārvaldītā kontā. Gadījumā, ka viena Puse nesamaksā honorāru, otra Puse var nolemt to samaksāt. Jebkādi šādi Puses parādi nomaksājami, pieskaitot atbilstošos procentus.

14. Ja vien *CETA* Apvienotā komiteja nepieņem lēmumu saskaņā ar 15. punktu, lietas iztiesāšanai izveidotā šķīrējtiesas locekļu sastāva izmaksu un izdevumu summa, izņemot 12. punktā norādītās izmaksas, ir summa, kas noteikta atbilstoši *ICSID* konvencijas Administratīvo un finanšu noteikumu 14. noteikuma 1. punktam, kuri ir spēkā prasības iesniegšanas dienā, un ko šķīrējtiesa iedalījusi strīdā iesaistītajām pusēm saskaņā ar 8.39. panta 5. punktu.

15. *CETA* Apvienotā komiteja, pieņemot lēmumu, var pārveidot honorāru un citas izmaksas un izdevumus par regulāru atalgojumu un lemt par piemērojamo kārtību un nosacījumiem.

16. *ICSID* sekretariāts darbojas kā šķīrējtiesas sekretariāts un nodrošina tai piemērotu atbalstu.

17. Ja *CETA* Apvienotā komiteja nav veikusi iecelšanu atbilstoši 2. punktam 90 dienu laikā no dienas, kurā prasība iesniegta strīdu izšķiršanai, *ICSID* ģenerālsekretārs pēc vienas vai otras strīdā iesaistītās puses lūguma ieceļ šķīrējtiesas sastāvu, kurā ietilpst trīs šķīrējtiesas locekļi, ja vien strīdā iesaistītās puses nav vienojušās, ka lieta jāiztiesā vienam šķīrējtiesas loceklim. *ICSID* ģenerālsekretārs veic iecelšanu gadījumatlasē no esošo kandidātu vidus. *ICSID* ģenerālsekretārs nedrīkst iecelt par šķīrējtiesas priekšsēdētāju ne Kanādas, ne kādas Eiropas Savienības dalībvalsts valstspiederīgo, ja vien visas strīdā iesaistītās puses nevienojas citādi.

8.28. PANTS

Apelācijas tiesa

1. Ar šo tiek izveidota apelācijas tiesa, kas pārskata atbilstoši šai iedaļai sniegtos nolēmumus.

2. Apelācijas tiesa var atbalstīt, grozīt vai atcelt šķīrējtiesas nolēmumu, pamatojoties uz:

   a) kļūdām piemērojamo tiesību aktu piemērošanā vai interpretācijā;

   b) nepārprotamām kļūdām faktu novērtēšanā, tostarp Pušu attiecīgo tiesību aktu novērtēšanā;

   c) iemesliem, kas norādīti *ICSID* konvencijas 52. panta 1. punkta a)–e) apakšpunktā, ciktāl uz tiem neattiecas a) un b) apakšpunkts.

3. Apelācijas tiesas locekļus ieceļ ar *CETA* Apvienotās komitejas lēmumu tajā pašā laikā, kad pieņem 7. punktā norādīto lēmumu.

4. Apelācijas tiesas locekļi atbilst 8.27. panta 4. punkta prasībām un ievēro 8.30. panta noteikumus.

5. Apelācijas tiesas sastāvā, kas izveidots apelācijas izskatīšanai, ietilpst trīs gadījumatlasē iecelti apelācijas tiesas locekļi.

6. Šā nolīguma 8.36. un 8.38. pantu piemēro tiesvedībai apelācijas tiesā.

7. *CETA* Apvienotā komiteja nekavējoties pieņem lēmumu, saistībā ar apelācijas tiesas darbību nosakot šādus administratīvus un organizatoriskus jautājumus:

a) administratīvais atbalsts;

b) procedūras apelācijas tiesvedības ierosināšanai un veikšanai un procedūras jautājumu atpakaļnosūtīšanai šķīrējtiesai nolūkā attiecīgi pielāgot nolēmumu;

c) procedūras vakances aizpildīšanai apelācijas tiesā un apelācijas tiesas sastāvā, kas izveidots lietas iztiesāšanas nolūkā;

d) apelācijas tiesas locekļu atalgojums;

e) noteikumi saistībā ar apelācijas tiesvedības izmaksām;

f) apelācijas tiesas locekļu skaits; un

g) jebkādi citi elementi, ko tā uzskata par vajadzīgiem apelācijas tiesas efektīvai darbībai.

8. Pakalpojumu un ieguldījumu komiteja periodiski pārbauda apelācijas tiesas darbību un var izteikt ieteikumus *CETA* Apvienotajai komitejai. *CETA* Apvienotā komiteja vajadzības gadījumā var pārskatīt 7. punktā norādīto lēmumu.

9. Pieņemot 7. punktā norādīto lēmumu:

a) strīdā iesaistītā puse var pārsūdzēt nolēmumu, kas sniegts atbilstoši šai iedaļai, apelācijas tiesā 90 dienu laikā pēc tā sniegšanas;

b) strīdā iesaistītā puse nemēģina pārbaudīt, atlikt, anulēt, pārskatīt vai ierosināt citu līdzīgu procedūru attiecībā uz nolēmumu, kas sniegts atbilstoši šai iedaļai;

c) atbilstoši 8.39. pantam sniegtu nolēmumu neuzskata par galīgu un nedrīkst veikt nekādu darbību nolēmuma izpildei, pirms:

i) pagājušas 90 dienas no šķīrējtiesas nolēmuma sniegšanas un nav ierosināta apelācijas tiesvedība;

ii) ierosināta apelācijas tiesvedība ir noraidīta vai atsaukta vai

iii) pagājušas 90 dienas no apelācijas tiesas nolēmuma un apelācijas tiesa nav nosūtījusi jautājumu atpakaļ šķīrējtiesai;

d) apelācijas tiesas galīgo nolēmumu uzskata par galīgo nolēmumu 8.41. panta nolūkā; un

e) 8.41. panta 3. punktu nepiemēro.

8.29. PANTS

Daudzpusējas ieguldījumu tiesas un apelācijas mehānisma izveide

Puses kopā ar citiem tirdzniecības partneriem izveido daudzpusēju ieguldījumu tiesu un apelācijas mehānisma ieguldījumu strīdu izšķiršanas vajadzībām. Pēc šāda daudzpusēja mehānisma izveides *CETA* Apvienotā komiteja pieņem lēmumu, kurā paredz, ka ieguldījumu strīdus atbilstoši šai iedaļai izšķirs saskaņā ar daudzpusēju mehānismu, un veic attiecīgus pārejas pasākumus.

8.30. PANTS

Ētika

1. Šķīrējtiesas locekļi ir neatkarīgi. Viņi nav saistīti ar kādu valdību[12]. Šķīrējtiesas locekļi nesaņem norādījumus no kādas organizācijas vai valdības jautājumos, kas attiecas uz strīdu. Viņi nepiedalās tādu strīdu izskatīšanā, kas radītu tiešu vai netiešu interešu konfliktu. Šķīrējtiesas locekļi ievēro Starptautiskās advokātu asociācijas pamatnostādnes par interešu konfliktiem starptautiskajā arbitrāžā vai jebkādus papildu noteikumus, kas pieņemti atbilstoši 8.44. panta 2. punktam. Turklāt pēc iecelšanas viņi neveic darbības kā advokāts, puses iecelts eksperts vai liecinieks jebkādā neizšķirtā vai jaunā ieguldījumu strīdā saskaņā ar šo vai jebkādu citu starptautisku nolīgumu.

2. Ja strīdā iesaistītā puse uzskata, ka šķīrējtiesas loceklim ir interešu konflikts, tā var aicināt Starptautiskās Tiesas priekšsēdētāju pieņemt lēmumu par šāda locekļa iecelšanas apstrīdēšanu. Jebkādu apstrīdēšanas paziņojumu Starptautiskās Tiesas priekšsēdētājam nosūta 15 dienu laikā no dienas, kurā šķīrējtiesas sastāva salikums ir paziņots strīdā iesaistītajai pusei, vai 15 dienu laikā no dienas, kurā attiecīgie fakti tai kļuva zināmi, ja tie pamatotu iemeslu dēļ nevarēja būt zināmi sastāva veidošanas laikā. Apstrīdēšanas paziņojumā norāda apstrīdēšanas pamatojumu.

[12] Lielākai noteiktībai — tas, ka persona saņem atalgojumu no valdības, nepadara šo personu par nepiemērotu.

3. Ja 15 dienu laikā no apstrīdēšanas paziņojuma dienas apstrīdētais šķīrējtiesas loceklis ir nolēmis neatkāpties no sastāva, Starptautiskās Tiesas priekšsēdētājs var pēc strīdā iesaistīto pušu iesniegumu saņemšanas un šķīrējtiesas loceklim dotās iespējas iesniegt apsvērumus pieņem lēmumu par apstrīdēšanu. Starptautiskās Tiesas priekšsēdētājs tiecas pieņemt lēmumu un informēt strīdā iesaistītās puses un pārējos šķīrējtiesas sastāva locekļus 45 dienu laikā no apstrīdēšanas paziņojuma saņemšanas. Ar šķīrējtiesas locekļa diskvalifikāciju vai atkāpšanos saistīto vakanci aizpilda nekavējoties.

4. Pamatojoties uz šķīrējtiesas priekšsēdētāja argumentētu ieteikumu vai Pušu kopīgu iniciatīvu, Puses ar *CETA* Apvienotās komitejas lēmumu var atcelt no amata šķīrējtiesas locekli, ja viņa rīcība ir neatbilstīga 1. punktā norādītajiem pienākumiem un nesaderīga ar viņa dalības turpināšanu šķīrējtiesā.

8.31. PANTS

Piemērojamie tiesību akti un interpretācija

1. Pieņemot savu lēmumu, šķīrējtiesa, kuras sastāvs izveidots atbilstoši šai iedaļai, piemēro šo nolīgumu, kā interpretēts saskaņā ar Vīnes Konvenciju par starptautisko līgumu tiesībām un citiem starptautisko tiesību aktu noteikumiem un principiem, kas piemērojami starp Pusēm.

2. Tiesai nav jurisdikcijas noteikt tāda pasākuma likumību, kas, iespējams, ir šā nolīguma pārkāpums, atbilstoši Puses tiesību aktiem. Lielākai noteiktībai — nosakot pasākuma saderību ar šo nolīgumu, šķīrējtiesa attiecīgā gadījumā var faktiski izskatīts Puses tiesību aktus. Rīkojoties šādi, šķīrējtiesa ievēro prevalējošo interpretāciju, ko par Puses tiesību aktiem sniegušas minētās Puses tiesas vai iestādes, un jebkāda šķīrējtiesas sniegta Puses tiesību aktu interpretācija minētās Puses tiesām vai iestādēm nav saistoša.

3. Ja rodas nopietnas bažas attiecībā uz jautājumiem par interpretāciju, kas var skart ieguldījumu, Pakalpojumu un ieguldījumu komiteja saskaņā ar 8.44. panta 3. punkta a) apakšpunktu var ieteikt *CETA* Apvienotajai komitejai pieņemt šā nolīguma interpretāciju. *CETA* Apvienotās komitejas pieņemta interpretācija ir saistoša šķīrējtiesai, kuras sastāvs izveidots atbilstoši šai iedaļai. *CETA* Apvienotā komiteja var nolemt, ka interpretācija ir saistoša no konkrētas dienas.

8.32. PANTS

Prasības bez acīmredzamas juridiskās būtības

1. Atbildētājs ne vēlāk kā 30 dienas pēc šķīrējtiesas sastāva izveides un jebkurā gadījumā pirms tās pirmās sēdes var iesniegt iebildumu, ka prasība ir bez acīmredzamas juridiskās būtības.

2. Iebildumu atbilstoši 1. punktam neiesniedz, ja atbildētājs ir iesniedzis iebildumu atbilstoši 8.33. pantam.

3. Atbildētājs, cik precīzi vien iespējams, norāda iebilduma pamatojumu.

4. Saņemot iebildumu atbilstoši šim pantam, šķīrējtiesa pārtrauc tiesvedību pēc būtības un sagatavo šāda iebilduma izskatīšanas grafiku, kas ir saderīgs ar tās grafiku cita prejudiciāla jautājuma izskatīšanai.

5. Šķīrējtiesa, devusi iespēju strīdā iesaistītajām pusēm iesniegt savus apsvērumus, savā pirmajā sēdē vai uzreiz pēc tās sniedz lēmumu vai nolēmumu, norādot tā pamatojumu. Rīkojoties šādi, šķīrējtiesa pieņem, ka norādītie fakti ir patiesi.

6. Šis pants neskar šķīrējtiesas pilnvaras izskatīt citus iebildumus kā prejudiciālu jautājumu vai atbildētāja tiesības tiesvedības laikā iebilst, ka prasība ir bez juridiskās būtības.

8.33. PANTS

No juridiskā viedokļa nepamatotas prasības

1. Neskarot šķīrējtiesas pilnvaras izskatīt citus iebildumus kā prejudiciālu jautājumu vai atbildētāja tiesības celt jebkādus šādus iebildumus piemērotā laikā, šķīrējtiesa izskata un izlemj kā prejudiciālu jautājumu jebkādu atbildētāja iebildumu, ka no juridiskā viedokļa prasība vai jebkura tās daļa, kas iesniegta atbilstoši 8.23. pantam, nav prasība, par kuru prasītāja labā var pieņemt nolēmumu atbilstoši šai iedaļai, pat ja pieņem, ka norādītie fakti ir patiesi.

2. Iebildumu atbilstoši 1. punktam iesniedz šķīrējtiesā ne vēlāk kā dienā, ko šķīrējtiesa nosaka atbildētājam kā diena pretargumentu iesniegšanai.

3. Ja iebildums ir iesniegts atbilstoši 8.32. pantam, šķīrējtiesa, ņemot vērā šā iebilduma apstākļus, saskaņā ar šajā pantā paredzētajām procedūrām var atteikties izskatīt iebildumu, kas iesniegts atbilstoši 1. punktam.

4. Saņemot 1. punktā norādīto iebildumu un attiecīgā gadījumā sniedzot lēmumu atbilstoši 3. punktam, šķīrējtiesa pārtrauc jebkādu tiesvedību pēc būtības, izveido iebilduma izskatīšanas grafiku, kas saderīgs ar grafiku, kuru tā izveidojusi jebkāda cita prejudiciāla jautājuma izskatīšanai, un sniedz lēmumu vai nolēmumu par iebildumu, norādot tā pamatojumu.

8.34. PANTS

Pagaidu aizsardzības pasākumi

Šķīrējtiesa var noteikt pagaidu aizsardzības pasākumu, lai aizsargātu strīdā iesaistītās puses tiesības vai lai nodrošinātu, ka šķīrējtiesa pilnībā īsteno savu jurisdikciju, tostarp izdot rīkojumu saglabāt pierādījumu, kas ir strīdā iesaistītās puses rīcībā vai kontrolē, vai aizsargāt šķīrējtiesas jurisdikciju. Šķīrējtiesa nenorīko aresta uzlikšanu īpašumam vai aizliegumu piemērot tādu pasākumu, kas, iespējams, ir 8.23. pantā norādīts pārkāpums. Šā panta nolūkā rīkojumā ietilpst ieteikums.

8.35. PANTS

Atteikšanās no prasības

Ja pēc prasības iesniegšanas atbilstoši šai iedaļai ieguldītājs neveic nekādus pasākumus tiesvedībā 180 secīgu dienu laikā vai laikposmā, par kādu strīdā iesaistītās puses var vienoties, uzskata, ka ieguldītājs ir atsaucis savu prasību un pārtraucis tiesvedību. Šķīrējtiesa pēc atbildētāja pieprasījuma un pēc paziņojuma strīdā iesaistītajām pusēm izdod rīkojumu, kurā atzīmē tiesvedības pārtraukšanu. Pēc rīkojuma sniegšanas šķīrējtiesas pilnvaras beidzas.

8.36. PANTS

Tiesvedības pārredzamība

1. Tiesvedībām atbilstoši šai iedaļai piemēro *UNCITRAL* pārredzamības noteikumus, kas grozīti ar šo nodaļu.

2. Pieprasījumu rīkot apspriešanos, paziņojumu, ar ko prasa noteikt atbildētāju, paziņojumu par atbildētāja noteikšanu, vienošanos par mediāciju, paziņojumu par nodomu apstrīdēt šķīrējtiesas locekli, lēmumu par šķīrējtiesas locekļa apstrīdēšanu un konsolidācijas pieprasījumu iekļauj to dokumentu sarakstā, kas jādara publiski pieejami atbilstoši *UNCITRAL* pārredzamības noteikumu 3. panta 1. punktam.

3. To dokumentu sarakstā, kas jādara publiski pieejami atbilstoši *UNCITRAL* pārredzamības noteikumu 3. panta 2. punktam, ir ietverti lietiskie pierādījumi.

4. Neatkarīgi no *UNCITRAL* pārredzamības noteikumu 2. panta pirms šķīrējtiesas sastāva izveides Kanāda vai attiecīgā gadījumā Eiropas Savienība laikus dara publiski pieejamus attiecīgos dokumentus, kas norādīti 2. punktā, ievērojot konfidenciālas vai aizsargātas informācijas rediģēšanu. Šādus dokumentus var darīt publiski pieejamus, sazinoties ar repozitoriju.

5. Lietas iztiesāšana ir atklāta. Šķīrējtiesa, apspriežoties ar strīdā iesaistītajām pusēm, nosaka attiecīgos loģistikas pasākumus, lai atvieglotu publisku piekļuvi šādai lietas iztiesāšanai. Ja šķīrējtiesa nosaka, ka ir jāaizsargā konfidenciāla vai aizsargāta informācija, tā veic atbilstošos pasākumus, lai noturētu slēgtā sēdē to lietas iztiesāšanas daļu, kurai nepieciešama šāda aizsardzība.

6. Nekas šajā nodaļā neliek atbildētājam neizpaust publiski informāciju, kas jāizpauž saskaņā ar tā tiesību aktiem. Atbildētājam būtu jāpiemēro minētie tiesību akti tādā veidā, kas aizsargā pret izpaušanu informāciju, kura klasificēta kā konfidenciāla vai aizsargāta informācija.

8.37. PANTS

Informācijas apmaiņa

1. Strīdā iesaistītā puse var izpaust citām tiesvedībā iesaistītajām personām, tostarp lieciniekiem un ekspertiem, tādus nerediģētus dokumentus, kādus tā uzskata par vajadzīgiem tiesvedības laikā atbilstoši šai iedaļai. Tomēr strīdā iesaistītā puse nodrošina, ka šīs personas aizsargā konfidenciālu vai aizsargātu informāciju, kas ietverta šajos dokumentos.

2. Šis nolīgums neliedz atbildētājam izpaust attiecīgi Eiropas Savienības, Eiropas Savienības dalībvalstu un zemāka līmeņa valdību amatpersonām tādus nerediģētus dokumentus, kādus tas uzskata par vajadzīgiem tiesvedības laikā atbilstoši šai iedaļai. Tomēr atbildētājs nodrošina, ka šīs amatpersonas aizsargā konfidenciālu vai aizsargātu informāciju, kas ietverta šajos dokumentos.

8.38. PANTS

Strīdā neiesaistītā Puse

1. Atbildētājs 30 dienu laikā pēc saņemšanas vai uzreiz pēc strīda par konfidenciālu vai aizsargātu informāciju izšķiršanas iesniedz strīdā neiesaistītajai Pusei:

a) pieprasījumu rīkot apspriešanos, paziņojumu, ar ko prasa noteikt atbildētāju, paziņojumu par atbildētāja noteikšanu, prasību, kas iesniegta atbilstoši 8.23. pantam, konsolidācijas pieprasījumu un jebkādus citus dokumentus, kas pievienoti šādiem dokumentiem;

b) pēc pieprasījuma:

   i) iesniegumus šķīrējtiesai, apsvēruma rakstus, īsus lietas izklāstus un citus dokumentus, ko strīdā iesaistītā puse iesniegusi šķīrējtiesā;

   ii) rakstiskus iesniegumus šķīrējtiesai atbilstoši *UNCITRAL* pārredzamības noteikumu 4. pantam;

iii) šķīrējtiesas lietas iztiesāšanas protokolus vai pierakstus, ja tādi ir pieejami; un

iv) šķīrējtiesas rīkojumus, nolēmumus un lēmumus; un

c) pēc pieprasījuma un uz strīdā neiesaistītās Puses rēķina visus pierādījumus vai daļu pierādījumu, kas iesniegti šķīrējtiesā, ja vien pieprasītais pierādījums nav publiski pieejams.

2. Šķīrējtiesa pieņem vai pēc apspriešanās ar strīdā iesaistītajām pusēm var aicināt iesniegt mutiskus vai rakstiskus apsvērumus no strīdā neiesaistītās Puses par šā nolīguma interpretāciju. Strīdā neiesaistītā Puse var piedalīties lietas iztiesāšanā, kas notiek atbilstoši šai iedaļai.

3. Šķīrējtiesa neizdara nekādus secinājumus no tā, ka nav iesniegti apsvērumi atbilstoši 2. punktam.

4. Šķīrējtiesa nodrošina, ka strīdā iesaistītajām pusēm ir dota pienācīga iespēja izteikt savus apsvērumus par strīdā neiesaistītas šā nolīguma Puses sniegto informāciju.

8.39. PANTS

Galīgais nolēmums

1. Ja šķīrējtiesa pieņem galīgo nolēmumu attiecībā uz atbildētāju, tā var piespriest tikai atsevišķi vai apvienojumā:

a) finansiālu zaudējumu atlīdzināšanu un jebkādus piemērojamos procentus;

b) īpašuma restitūciju. Šādā gadījumā nolēmumā norāda, ka restitūcijas vietā atbildētājs var segt finansiālos zaudējumus, kas atbilst īpašuma faktiskajai tirgus vērtībai laikā tieši pirms ekspropriācijas vai laikā, kad kļuva zināms par ekspropriāciju, atkarībā no tā, kas notiek agrāk, un jebkādus piemērojamos procentus, kas noteikti ar 8.12. pantu saderīgā veidā.

2. Pamatojoties uz 1. un 5. punktu, ja prasība ir celta atbilstoši 8.23. panta 1. punkta b) apakšpunktam:

a) nolēmumā par finansiālu zaudējumu atlīdzināšanu un jebkādiem piemērojamajiem procentiem noteikts, ka summas saņēmējs ir vietējs uzņēmums;

b) nolēmumā par īpašuma restitūciju noteikts, ka restitūcijas saņēmējs ir vietējs uzņēmums;

c) nolēmumā par tiesāšanās izdevumu atlīdzību ieguldītājam noteikts, ka atlīdzības saņēmējs ir ieguldītājs; un

d) nolēmumā norāda, ka tas ir sagatavots, neskarot tiesības, kas personai, izņemot personu, kura ir sniegusi atteikumu atbilstoši 8.22. pantam, var būt finansiālu zaudējumu vai īpašuma atlīdzināšanas jomā atbilstoši Puses tiesību aktiem.

3. Finansiālu zaudējumu atlīdzība nav lielāka nekā ieguldītāja vai attiecīgā gadījumā vietējā uzņēmuma zaudējumu summa, no kuras atņem jebkādu iepriekš jau sniegtu zaudējumu atlīdzību vai kompensāciju. Aprēķinot finansiālos zaudējumus, šķīrējtiesa arī samazina zaudējumu atlīdzību, ņemot vērā īpašuma restitūciju vai pasākuma atcelšanu vai grozīšanu.

4. Šķīrējtiesa nepiespriež zaudējumu atlīdzināšanu kā sodu.

5. Šķīrējtiesa nosaka, ka tiesvedības izmaksas sedz tiesvedībā zaudējusī strīdā iesaistītā puse. Izņēmuma gadījumos šķīrējtiesa var sadalīt izmaksas starp strīdā iesaistītajām pusēm, ja tā nosaka, ka sadalīšana ir atbilstoša, ņemot vērā prasības apstākļus. Citas pamatotas izmaksas, tostarp izmaksas par juridisko pārstāvību un palīdzību, sedz tiesvedībā zaudējusī strīdā iesaistītā puse, ja vien šķīrējtiesa nenosaka, ka šāda sadalīšana ir nepamatota, ņemot vērā prasības apstākļus. Ja ir apmierinātas tikai prasības daļas, izmaksas proporcionāli pielāgo prasību apmierināto daļu skaitam vai apmēram.

6. *CETA* Apvienotā komiteja apsver papildu noteikumus, kuru mērķis ir samazināt finanšu slogu prasītājiem, kas ir fiziskas personas vai mazi un vidēji uzņēmumi. Šādos papildu noteikumos jo īpaši var ņemt vērā šādu prasītāju finanšu resursus un pieprasīto kompensācijas summu.

7. Šķīrējtiesa un strīdā iesaistītās puses dara visu, lai nodrošinātu to, ka strīdu izšķiršanas process tiek īstenots savlaicīgi. Šķīrējtiesa sniedz savu galīgo nolēmumu 24 mēnešu laikā no dienas, kad prasība ir iesniegta saskaņā ar 8.23. pantu. Ja šķīrējtiesa pieprasa papildu laiku sava galīgā nolēmuma sniegšanai, tā norāda strīdā iesaistītajām pusēm kavēšanās iemeslus.

8.40. PANTS

Kompensācija vai cita atlīdzība

Atbildētājs nepieprasa un šķīrējtiesa nepieņem aizstāvību, pretprasību, tiesības uz ieskaitu vai līdzīgu apgalvojumu, ka ieguldītājs vai attiecīgā gadījumā vietējs uzņēmums ir saņēmis vai saņems kompensāciju vai citu atlīdzību atbilstoši apdrošināšanas vai garantiju līgumam attiecībā uz visu pieprasīto kompensāciju vai tās daļu strīdā, kas uzsākts atbilstoši šai iedaļai.

8.41. PANTS

Nolēmumu izpilde

1. Atbilstoši šai iedaļai sniegts nolēmums ir saistošs strīdā iesaistītajām pusēm un attiecībā uz konkrēto lietu.

2. Pamatojoties uz 3. punktu, strīdā iesaistītā puse atzīst un ievēro nolēmumu nekavējoties.

3. Strīdā iesaistītā puse nemēģina panākt galīgā nolēmuma izpildi, pirms:

a) gadījumā, kad galīgais nolēmums sniegts atbilstoši *ICSID* konvencijai:

   i) pagājušas 120 dienas no nolēmuma sniegšanas dienas un neviena strīdā iesaistītā puse nav pieprasījumi pārskatīt vai anulēt nolēmumu; vai

   ii) nolēmuma piemērošana ir apturēta un ir pabeigta tiesvedība saistībā ar pārskatīšanu un anulēšanu;

b) gadījumā, kad galīgais nolēmums sniegts atbilstoši *ICSID* papildu mehānisma noteikumiem, *UNCITRAL* šķīrējtiesas noteikumiem vai jebkādiem citiem noteikumiem, ko piemēro atbilstoši 8.23. panta 2. punkta d) apakšpunktam:

i) pagājušas 90 dienas no nolēmuma sniegšanas dienas un neviena strīdā iesaistītā puse nav uzsākusi tiesvedību par nolēmuma pārskatīšanu, atlikšanu vai anulēšanu; vai

ii) nolēmuma piemērošana ir apturēta, un tiesa ir noraidījusi vai atzinusi pieteikumu par nolēmuma pārskatīšanu, atlikšanu vai anulēšanu, un nav turpmākas pārsūdzības.

4. Nolēmuma izpildi reglamentē atbilstoši tiesību aktiem par spriedumu vai nolēmumu izpildi, kuri ir spēkā vietā, kurā izpilde tiek prasīta.

5. Atbilstoši Ņujorkas konvencijas I pantam galīgais nolēmums, kas sniegts saskaņā ar šo iedaļu, ir šķīrējtiesas nolēmums, ko uzskata par tādu, kas saistīts ar prasībām, kuras izriet no komercattiecībām vai komercdarījuma.

6. Lielākai noteiktībai — ja prasība ir iesniegta, ievērojot 8.23. panta 2. punkta a) apakšpunktu, saskaņā ar šo iedaļu sniegtu galīgu nolēmumu kvalificē kā nolēmumu atbilstoši *ICSID* konvencijas 6. iedaļai.

8.42. PANTS

Pušu pienākums

1. Puse neiesniedz starptautisku prasību attiecībā uz prasību, kas iesniegta atbilstoši 8.23. pantam, izņemot gadījumu, kad otra Puse neievēro un nepilda par minēto strīdu pieņemto nolēmumu.

2. Šā panta 1. punkts neizslēdz strīdu izšķiršanas iespēju atbilstoši 29. nodaļai (Domstarpību izšķiršana) attiecībā uz vispārēji piemērojamu pasākumu pat tad, ja ir aizdomas, ka šis pasākums ir šā nolīguma pārkāpums attiecībā uz konkrētu ieguldījumu, saistībā ar ko prasība iesniegta atbilstoši 8.23. pantam, neskarot 8.38. pantu.

3. Šā panta 1. punkts nekavē veikt informācijas apmaiņu tikai un vienīgi nolūkā sekmēt strīdu izšķiršanu.

8.43. PANTS

Lietu apvienošana

1. Ja divām vai vairākām prasībām, kas iesniegtas atsevišķi atbilstoši 8.23. pantam, ir kopīgs juridisks vai fakta konstatēšanas jautājums un tās saistītas ar tiem pašiem notikumiem vai apstākļiem, strīdā iesaistītā puse vai strīdā iesaistītās puses kopīgi var lūgt izveidot atsevišķu šķīrējtiesas sastāvu atbilstoši šim pantam un pieprasīt, lai šāds sastāvs izdod lietu apvienošanas rīkojumu (“lietu apvienošanas lūgums”).

2. Strīdā iesaistītā puse, kas vēlas lietu apvienošanas rīkojumu, vispirms sniedz paziņojumu tām strīdā iesaistītajām pusēm, ko tās vēlas ietvert minētajā rīkojumā.

3. Ja strīdā iesaistītās puses, kas informētas atbilstoši 2. punktam, ir panākušas vienošanos par lietu apvienošanas rīkojuma lūgšanu, tās var sagatavot kopīgu lūgumu par atsevišķa šķīrējtiesas sastāva izveidi un lietu apvienošanas rīkojumu atbilstoši šim pantam. Ja strīdā iesaistītās puses, kas informētas atbilstoši 2. punktam, nav panākušas vienošanos par lietu apvienošanas rīkojuma lūgšanu 30 dienu laikā pēc paziņojuma, strīdā iesaistītā puse var sagatavot lūgumu par atsevišķa šķīrējtiesas sastāva izveidi un lietu apvienošanas rīkojumu atbilstoši šim pantam.

4. Rakstisku lūgumu nogādā šķīrējtiesas priekšsēdētājam un visām strīdā iesaistītajām pusēm, ko lūgts iekļaut rīkojumā, un tajā norāda:

a) to strīdā iesaistīto pušu nosaukumus un adreses, ko lūdz iekļaut rīkojumā;

b) prasības vai to daļas, ko lūdz iekļaut rīkojumā; un

c) prasītā rīkojuma pamatojumu.

5. Lietu apvienošanas lūgumam, kas attiecas uz vairāk nekā vienu atbildētāju, jāsaņem visu šādu atbildētāju piekrišana.

6. Noteikumus, kas attiecas uz tiesvedību atbilstoši šim pantam, nosaka šādi:

a) ja visas prasības, par ko lūgts lietu apvienošanas rīkojums, ir iesniegtas strīdu izšķiršanai atbilstoši vienādiem noteikumiem saskaņā ar 8.23. pantu, piemēro minētos noteikumus;

b) ja prasības, par ko lūgts lietu apvienošanas rīkojums, nav iesniegtas strīdu izšķiršanai atbilstoši vienādiem noteikumiem:

i) ieguldītāji var kopīgi vienoties par noteikumiem atbilstoši 8.23. panta 2. punktam; vai

ii) ja ieguldītāji nevar vienoties par piemērojamajiem noteikumiem 30 dienu laikā no brīža, kad šķīrējtiesas priekšsēdētājs saņem lietu apvienošanas lūgumu, piemēro *UNCITRAL* šķīrējtiesas noteikumus.

7. Šķīrējtiesas priekšsēdētājs pēc lietu apvienošanas lūguma saņemšanas un saskaņā ar 8.27. panta 7. punkta prasībām izveido jaunu šķīrējtiesas sastāvu (“lietu apvienošanas sastāvu”), kam ir jurisdikcija attiecībā uz dažām vai visām prasībām, kopumā vai daļēji, uz kurām attiecas kopīgais lietu apvienošanas lūgums.

8. Ja pēc strīdā iesaistīto pušu uzklausīšanas lietu apvienošanas sastāvs pārliecinās, ka atbilstoši 8.23. pantam iesniegtajām prasībām ir kopīgs juridisks vai fakta konstatēšanas jautājums, ka tās saistītas ar tiem pašiem notikumiem vai apstākļiem un ka lietu apvienošana vislabāk darbotos prasību taisnīgas un efektīvas atrisināšanas interesēs, tostarp nolēmumu konsekvences interesēs, šķīrējtiesas lietu apvienošanas sastāvs ar rīkojumu kopumā vai daļēji var uzņemties jurisdikciju pār kādu prasību vai pār visām prasībām.

9. Ja šķīrējtiesas lietu apvienošanas sastāvs ir uzņēmusies jurisdikciju atbilstoši 8. punktam, ieguldītājs, kurš iesniedzis prasību atbilstoši 8.23. pantam un kura prasība nav iekļauta apvienošanā, var izteikt rakstisku lūgumu šķīrējtiesai par viņa iekļaušanu šādā rīkojumā ar nosacījumu, ka lūgums atbilst 4. punktā izklāstītajām prasībām. Šķīrējtiesas lietu apvienošanas sastāvs sniedz šādu rīkojumu, ja tas ir pārliecinājies, ka ir ievēroti 8. punkta nosacījumi un ka šāda lūguma piešķiršana nepamatoti neapgrūtinātu strīdā iesaistītās puses vai netaisnīgi nekaitētu tām, vai nepamatoti netraucētu tiesvedībai. Pirms šķīrējtiesas lietu apvienošanas sastāvs izdod šādu rīkojumu, tas apspriežas ar strīdā iesaistītajām pusēm.

10. Pēc strīdā iesaistītās puses lūguma šķīrējtiesas lietu apvienošanas sastāvs, kas izveidots atbilstoši šim pantam, līdz lēmuma pieņemšanai atbilstoši 8. pantam var norīkot, ka šķīrējtiesas sastāva, kurš izveidots atbilstoši 8.27. panta 7. punktam, tiesvedība tiek apturēta, ja vien minētā šķīrējtiesa jau nav pārtrauksi savu tiesvedību.

11. Šķīrējtiesas sastāvs, kas iecelts atbilstoši 8.27. panta 7. punktam, atsakās no jurisdikcijas attiecībā uz prasībām vai to daļām, kurās atbilstoši šim pantam izveidotais šķīrējtiesas lietu apvienošanas sastāvs ir uzņēmies jurisdikciju.

12. Atbilstoši šim pantam izveidotā šķīrējtiesas lietu apvienošanas sastāva nolēmums attiecībā uz tām prasībām vai to daļām, kurās tas ir uzņēmies jurisdikciju, ir saistošs šķīrējtiesas sastāvam, kas izveidots atbilstoši 8.27. panta 7. punktam, attiecībā uz šīm prasībām vai to daļām.

13. Ieguldītājs var atsaukt prasību atbilstoši šai iedaļai, uz ko attiecas lietu apvienošana, un šādu prasību atbilstoši 8.23. pantam atkārtoti neiesniedz. Ja tas rīkojas šādi ne vēlāk kā 15 dienas pēc lietu apvienošanas paziņojuma saņemšanas, tā agrākais prasības iesniegums neaizliedz ieguldītājam izmantot tādu strīdu izšķiršanas procedūru, uz ko neattiecas šī iedaļa.

14. Pēc ieguldītāja lūguma šķīrējtiesas lietu apvienošanas sastāvs var veikt tādus pasākumus, kādus tas uzskata par piemērotiem, lai saglabātu konfidenciālu vai aizsargātu šā ieguldītāja informāciju attiecībā pret pārējiem ieguldītājiem. Šie pasākumi var ietvert tādu dokumentu rediģēto versiju, kas satur konfidenciālu vai aizsargātu informāciju, sniegšanu pārējiem ieguldītājiem vai arī pasākumus lietas daļu iztiesāšanai slēgtās sēdēs.

8.44. PANTS

Pakalpojumu un ieguldījumu komiteja

1. Pakalpojumu un ieguldījumu komiteja nodrošina forumu Pusēm, lai apspriestos par jautājumiem, kas attiecas uz šo nodaļu, tostarp:

a) grūtībām, kas var izrietēt no šīs nodaļas īstenošanas;

b) iespējamiem šīs nodaļas uzlabojumiem, jo īpaši, ņemot vērā pieredzi un notikumus citos starptautiskajos forumos un atbilstoši citiem Pušu nolīgumiem.

2. Pakalpojumu un ieguldījumu komiteja, Pusēm vienojoties un pēc to attiecīgo iekšējo prasību un procedūru pabeigšanas pieņem šķīrējtiesas locekļu rīcības kodeksu, ko piemēro strīdos, kuri izriet no šīs nodaļas, un kas var aizstāt vai papildināt piemērojamos noteikumus un risināt tādus jautājumus kā:

a) izpaušanas pienākumi;

b) šķīrējtiesas locekļu neatkarība un godprātība; un

c) konfidencialitāte.

Puses dara visu iespējamo, lai nodrošinātu, ka rīcības kodekss tiek pieņemts ne vēlāk kā šā nolīguma provizoriskās piemērošanas vai spēkā stāšanās pirmajā dienā (atkarībā no situācijas) un jebkurā gadījumā ne vēlāk kā divus gadus pēc šādas dienas.

3. Pakalpojumu un ieguldījumu komiteja, Pusēm vienojoties un pēc to attiecīgo iekšējo prasību procedūru pabeigšanas, var:

a) ieteikt *CETA* Apvienotajai komitejai pieņemt šā nolīguma interpretāciju atbilstoši 8.31. panta 3. punktam;

b) pieņemt un grozīt noteikumus, kas papildina piemērojamos strīdu izšķiršanas noteikumus, un grozīt piemērojamos noteikumus par pārredzamību. Šie noteikumi un grozījumi ir saistoši šķīrējtiesai, kuras sastāvs izveidots atbilstoši šai iedaļai;

c) pieņemt noteikumus par mediāciju, ko izmanto strīdā iesaistītās puses, kā norādīts 8.20. pantā;

d) ieteikt *CETA* Apvienotajai komitejai pieņemt jebkādus citus taisnīgas un objektīvas attieksmes pienākuma elementus atbilstoši 8.10. panta 3. punktam; un

e) izteikt ieteikumus *CETA* Apvienotajai komitejai par apelācijas tiesas darbību atbilstoši 8.28. panta 8. punktam.

8.45. PANTS

Izņēmums

Šajā iedaļā un 29. nodaļā (Domstarpību izšķiršana) norādītos strīdu izšķiršanas noteikumus nepiemēro 8.–C pielikumā norādītajiem jautājumiem.

DEVĪTĀ NODAĻA

PAKALPOJUMU PĀRROBEŽU TIRDZNIECĪBA

9.1. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā:

gaisa kuģu remonta un uzturēšanas pakalpojumi ir darbības, kas veiktas gaisa kuģim vai gaisa kuģa daļai, kamēr tas neatrodas ekspluatācijā, un tie neietver tā saukto līnijas tehnisko apkopi;

lidostu ekspluatācijas pakalpojumi ir lidostas infrastruktūras, tostarp terminālu, skrejceļu, manevrēšanas ceļu un peronu, stāvvietu un lidostas iekšējo transporta sistēmu, darbība vai vadība par atlīdzību vai uz līguma pamata. Lielākai noteiktībai — lidostu ekspluatācijas pakalpojumos neietilpst lidostu vai lidostu zemju īpašumtiesības vai ieguldījumi tajās vai jebkādas citas funkcijas, ko veic direktoru padome. Lidostu ekspluatācijas pakalpojumos neietilpst aeronavigācijas pakalpojumi;

datoru rezervācijas sistēmas pakalpojumi nozīmē pakalpojumus, ko sniedz datorizētās sistēmas, kuras satur informāciju par gaisa pārvadātāju grafikiem, pieejamību, braukšanas maksām un noteikumiem, kurus izmantojot, var veikt rezervēšanu vai izsniegt biļetes;

pakalpojumu pārrobežu tirdzniecība vai **pakalpojumu pārrobežu sniegšana** ir pakalpojuma sniegšana:

a) no vienas Puses teritorijas otras Puses teritorijā vai

b) vienas Puses teritorijā otras Puses pakalpojuma patērētājam,

bet neietver pakalpojuma sniegšanu vienas Puses teritorijā, ko veic otras Puses persona:

apkalpošana uz zemes ir pakalpojuma sniegšana par atlīdzību vai uz līguma pamata par: administratīvajiem pakalpojumiem uz zemes un pārraudzību, tostarp kravu kontroli un sakariem; pasažieru apkalpošanu; bagāžas apstrādi; kravas un pasta apstrādi, apkalpošanu uz perona un gaisa kuģu apkalpošanu; degvielas un eļļas uzpildi; gaisa kuģa līnijas tehnisko apkopi; lidojumu vadību un apkalpes pārvaldību; virszemes transportu un ēdināšanas pakalpojumiem. Apkalpošanā uz zemes neietilpst drošības pakalpojumi vai lidostas centralizētās infrastruktūras darbība vai vadība, piemēram, bagāžas apstrādes sistēmas, atledošanas iekārtas, degvielas uzpildes sistēmas vai lidostas iekšējās transporta sistēmas;

gaisa pārvadājumu pakalpojumu pārdošana un tirdzniecība nozīmē iespējas attiecīgajam gaisa pārvadātājam brīvi pārdot un tirgot savus gaisa pārvadājumu pakalpojumus, tostarp visi tādi tirdzniecības aspekti kā tirgus izpēte, reklāma un izplatīšana, bet neietverot cenu noteikšanu par gaisa pārvadājumu pakalpojumiem vai piemērojamos nosacījumus; un

pakalpojumi, ko sniedz, īstenojot valsts pilnvaras, ir jebkurš pakalpojums, ko nesniedz komerciāli vai konkurējot ar vienu vai vairākiem pakalpojumu sniedzējiem.

9.2. PANTS

Darbības joma

1. Šī nodaļa attiecas uz pasākumu, ko pieņēmusi vai paturējusi spēkā Puse un kas attiecas uz pakalpojumu pārrobežu tirdzniecību, kuru veic otras Puse pakalpojumu sniedzējs, tostarp pasākums, kas attiecas uz:

a) pakalpojuma izveidi, izplatīšanu, tirdzniecību, pārdošanu un sniegšanu;

b) pakalpojuma pirkšanu, izmantošanu vai apmaksu; un

c) saistībā ar pakalpojuma sniegšanu — tādu pakalpojumu pieejamību un izmantošanu, kam jābūt piedāvātiem vispārējai publiskai lietošanai.

2. Šo nodaļu nepiemēro pasākumam, kas attiecas uz:

a) pakalpojumiem, ko sniedz, īstenojot valsts pilnvaras;

b) Eiropas Savienības gadījumā — audiovizuālajiem pakalpojumiem;

c) Kanādas gadījumā — kultūras nozari;

d) finanšu pakalpojumiem, kā definēts 13.1. pantā (Definīcijas);

e) gaisa satiksmes pakalpojumiem, saistītiem pakalpojumiem, kas atbalsta gaisa satiksmes pakalpojumus un citus pakalpojumus, kurus sniedz, izmantojot gaisa transportu[13], izņemot:

i) gaisa kuģu remonta un uzturēšanas pakalpojumus;

ii) gaisa pārvadājumu pakalpojumu pārdošanu un tirdzniecību;

iii) datorizētas rezervēšanas sistēmas (*CRS*) pakalpojumus;

iv) apkalpošanu uz zemes;

v) lidostu ekspluatācijas pakalpojumus;

f) Puses veiktu preču vai pakalpojumu iepirkumu valstiskām vajadzībām, nevis komerciālas tālākpārdošanas nolūkā vai arī nolūkā izmantot preču vai pakalpojumu piegādē komerciālai pārdošanai neatkarīgi no tā, vai šis iepirkums ir vai nav "aptverts iepirkums" 19.2. panta 2. punkta (Darbības joma un tvērums) nozīmē; vai

g) subsīdijām vai citu valsts atbalstu saistībā ar tādu pakalpojumu pārrobežu tirdzniecību, ko nodrošina Puse.

3. Šī nodaļa neskar Pušu tiesības un pienākumus, kas izriet no *Gaisa transporta nolīguma starp Kanādu un Eiropas Kopienu un tās dalībvalstīm*, kas parakstīts Briselē 2009. gada 17. decembrī un Otavā 2009. gada 18. decembrī.

[13] Šajos pakalpojumos ietilpst pakalpojumi, kuros gaisa kuģi izmanto, lai veiktu specializētas darbības tādās jomās kā lauksaimniecība, būvniecība, fotografēšana, mērniecība, kartēšana, mežsaimniecība, novērošana un patrulēšana vai reklāma, ja šo specializēto darbību nodrošina persona, kas atbild par gaisa kuģa ekspluatāciju.

4. Šī nodaļa neuzliek Pusei pienākumu attiecībā uz otras Puses valstspiederīgo, kas vēlas piekļūt tās darba tirgum vai meklē pastāvīgu nodarbinātību tās teritorijā, vai jebkādu tiesību piešķiršanu šim valstspiederīgajam attiecībā uz šo piekļuvi vai nodarbinātību.

9.3. PANTS

Valsts režīms

1. Katra Puse piešķir otras Puses pakalpojumu sniedzējiem un pakalpojumiem režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs par režīmu, ko tā līdzīgās situācijās piešķir saviem pakalpojumu sniedzējiem un pakalpojumiem.

2. Lielākais noteiktībai — režīms, ko Puse attiecina saskaņā ar 1. punktu, nozīmē — attiecībā uz Kanādas valdību, izņemot tās federālo līmeni, vai attiecībā uz Eiropas Savienības vai Eiropas Savienības dalībvalsts valdību — režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs kā attiecīgās valdības līdzīgās situācijās noteiktais vislabvēlīgākais režīms tās pakalpojumu sniedzējiem un pakalpojumiem.

9.4. PANTS

Formālās prasības

Šā nolīguma 9.3. pants neliedz Pusei pieņemt vai atstāt spēkā pasākumu, kas paredz formālas prasības saistībā ar pakalpojuma sniegšanu, ja šādas prasības nepiemēro veidā, kas būtu patvaļīga vai neattaisnojama diskriminācija. Šie pasākumi ietver šādas prasības:

a) licences, reģistrācijas, sertifikācijas vai atļaujas saņemšanai, lai sniegtu pakalpojumu, vai arī dalības prasības konkrētai profesijai, piemēram, prasība iesaistīties profesionālā organizācijā vai darboties kolektīvās kompensācijas fondos profesionālo organizāciju dalībniekiem;

b) par to, ka pakalpojumu sniedzējam vajadzīgs vietējais pārstāvis pakalpojuma sniegšanai vai vietēja adrese;

c) par valsts valodas prasmi vai autovadītāja apliecības uzrādīšanu; vai

d) par to, ka pakalpojumu sniedzējs:

   i) sniedz galvojumu vai cita veida finansiālo nodrošinājumu;

   ii) izveido trasta kontu vai iegulda tajā;

   iii) uztur konkrēta veida apdrošināšanu un apdrošināšanas summu;

iv) nodrošina citas līdzīgas garantijas vai

v) nodrošina dokumentācijas pieejamību.

9.5. PANTS

Vislielākās labvēlības režīms

1. Katra Puse piešķir otras Puses pakalpojumu sniedzējiem un pakalpojumiem režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs par režīmu, ko tā līdzīgās situācijās piešķir trešās valsts pakalpojumu sniedzējiem un pakalpojumiem.

2. Lielākai noteiktībai — režīms, ko Puse attiecina saskaņā ar 1. punktu, nozīmē — attiecībā uz Kanādas valdību, izņemot tās federālo līmeni, vai attiecībā uz Eiropas Savienības vai Eiropas Savienības dalībvalsts valdību — režīmu, ko attiecīgā valdība līdzīgās situācijās nosaka savā teritorijā trešās valsts pakalpojumiem vai pakalpojumu sniedzējiem.

3. Šā panta 1. punktu nepiemēro režīmam, ko Puse attiecina saskaņā ar spēkā esošu vai nākotnē paredzētu pasākumu, paredzot atzīšanu, tostarp izmantojot vienošanos vai nolīgumu ar trešo valsti, kas atzīst testēšanas un analīzes pakalpojumu un šo pakalpojumu sniedzēju akreditāciju, remonta un apkopes pakalpojumu un šo pakalpojumu sniedzēju akreditāciju, kā arī šo akreditēto pakalpojumu un pakalpojumu sniedzēju kvalifikācijas sertifikāciju vai rezultātus, vai veikto darbu.

9.6. PANTS

Piekļuve tirgum

Puse nepieņem vai nepatur spēkā pasākumu, ko attiecina uz visu tās teritoriju vai valsts, provinces, teritoriālā, reģionālā vai vietējā līmeņa teritoriju un kas nosaka ierobežojumus attiecībā uz:

a) pakalpojumu sniedzēju skaitu skaitlisko kvotu, monopolu, ekskluzīvu pakalpojumu sniedzēju vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasību veidā;

b) darījumu vai aktīvu kopējo vērtību skaitlisku kvotu vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasību veidā; vai

c) darījumu kopskaitu pakalpojumu jomā vai sniegto pakalpojumu kopējo daudzumu, kas izteikti noteiktās skaitliskās vienībās, kvotu vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasību veidā.

9.7. PANTS

Atrunas

1. Šā nolīguma 9.3., 9.5. un 9.6. pantu nepiemēro:

a) esošam neatbilstošam pasākumam, ko Puse īsteno šādā līmenī:

i) Eiropas Savienības līmenī, kā noteikts tās I pielikuma sarakstā;

ii) valsts valdības līmenī, kā attiecīgā Puse noteikusi tās I pielikuma sarakstā;

iii) provinces, teritoriālās vai reģionālās valdības līmenī, kā attiecīgā Puse noteikusi tās I pielikuma sarakstā; vai

iv) pašvaldības līmenī;

b) šā punkta a) apakšpunktā norādīta neatbilstoša pasākuma turpināšanai vai tūlītējai atjaunošanai vai

c) šā punkta a) apakšpunktā norādīta neatbilstoša pasākuma grozīšanai, ciktāl grozījums nesamazina pasākuma atbilstību 9.3., 9.5. un 9.6. pantam, kāda tā bija tieši pirms grozījumiem.

2. Šā nolīguma 9.3., 9.5. un 9.6. pantu nepiemēro pasākumam, ko Puse pieņem vai patur spēkā attiecībā uz nozari, apakšnozari vai darbību, kā norādīts II pielikuma sarakstā.

9.8. PANTS

Priekšrocību neattiecināšana

Puse var neattiecināt šīs nodaļas priekšrocības uz otras Puses pakalpojumu sniedzēju, kas ir minētās Puses uzņēmums, un uz šāda pakalpojumu sniedzēja pakalpojumiem, ja:

a) šis uzņēmums pieder trešās valsts pakalpojumu sniedzējam vai tas ir viņa kontrolē; un

b) Puse, kas neattiecina priekšrocības, attiecībā uz trešo valsti pieņem vai patur spēkā pasākumu, kurš:

   i) saistīts ar starptautiskā miera un drošības saglabāšanu; un

   ii) aizliedz darījumus ar šo uzņēmumu vai kurš tiktu pārkāpts vai apiets, ja šīs nodaļas priekšrocības tiktu piešķirtas šim uzņēmumam.

DESMITĀ NODAĻA

FIZISKU PERSONU PAGAIDU IECEĻOŠANA UN UZTURĒŠANĀS DARĪJUMDARBĪBAS NOLŪKĀ

10.1. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā:

līgumpakalpojumu sniedzēji ir fiziskas personas, kas ir nodarbinātas vienas Puses uzņēmumā, kurš neveic uzņēmējdarbību otras Puses teritorijā un kurš labticīgi ir noslēdzis līgumu (neizmantojot aģentūru atbilstīgi *CPC* kodam 872) par tāda pakalpojuma sniegšanu otras Puses patērētājam, kā izpildei ir vajadzīga tā darbinieku pagaidu uzturēšanās otras Puses teritorijā, lai pildītu līgumu par pakalpojumu sniegšanu;

uzņēmums nozīmē "uzņēmumu", kā definēts 8.1. pantā (Definīcijas);

neatkarīgi speciālisti ir fiziskas personas, kas iesaistītas pakalpojumu sniegšanā un reģistrētas kā pašnodarbinātas personas kādas Puses teritorijā, kas neveic uzņēmējdarbību otras Puses teritorijā un kas labticīgi (neizmantojot aģentūru atbilstīgi *CPC* kodam 872) ir noslēgušas tādu līgumu par pakalpojumu sniegšanu otras Puses patērētājam, kura izpildei ir vajadzīga fiziskas personu pagaidu klātbūtne otras Puses teritorijā, lai pildītu līgumu par pakalpojumu sniegšanu;

vadošie darbinieki nozīmē personas, kas ieceļo darījumu nolūkā, lai veiktu ieguldījumus, ieguldītājus vai uzņēmuma pārceltos darbiniekus:

a) **personas, kas ieceļo darījumu nolūkā, lai veiktu ieguldījumus**, nozīmē fiziskas personas, kas nodarbinātas vadības vai speciālistu līmenī, kuri atbild par uzņēmuma izveidi, bet neiesaistās tiešos darījumos ar plašu sabiedrību un nesaņem atlīdzību no avota, kas atrodas uzņēmējas Puses teritorijā;

b) **ieguldītāji** nozīmē fiziskas personas, kas, darbojoties uzraudzības vai administratīvā amatā, izveido, attīsta vai pārvalda ieguldījuma procesu, kurā šīs personas vai uzņēmums, kas nodarbina šīs personas, ir nodevuši ievērojamu kapitāla summu vai ir šīs nodošanas procesā; un

c) **uzņēmuma pārceltie darbinieki** nozīmē fiziskas personas, kuras ir nodarbinājis Puses uzņēmums vai kuras vismaz vienu gadu ir bijušas partneri Puses uzņēmumā un kuras tiek uz laiku pārceltas uz uzņēmumu (tas var būt Puses uzņēmuma meitasuzņēmums, filiāle vai mātesuzņēmums) otras Puses teritorijā. Attiecīgajai fiziskajai personai jāietilpst vienā no šādām kategorijām:

i) **vadošais personāls** ir fiziskas personas, kas strādā uzņēmuma vadošā amatā un:

A) kas galvenokārt nodarbojas ar uzņēmuma vadību vai vada uzņēmumu vai uzņēmuma nodaļu vai apakšvienību; un

B) kam ir plašas iespējas lēmumu pieņemšanā, kurā var ietilpt pilnvaras personīgi pieņemt darbā un atlaist vai veikt citas ar personālu saistītas darbības (piemēram, paaugstināšana amatā vai atvaļinājumu piešķiršana); un

I) ko tikai vispārīgi uzrauga vai vada galvenokārt augstāka līmeņa vadītāji, valdes vai uzņēmuma akcionāri vai tamlīdzīgas personas vai

II) kas pārrauga un kontrolē citu pārraudzības, profesionālo vai vadošo darbinieku darbu un īsteno diskrecionāras pilnvaras ikdienas darbībās; vai

ii) **speciālisti** ir fiziskas personas, kas strādā uzņēmumā un kam ir:

A) īpašas zināšanas par uzņēmuma ražojumiem vai pakalpojumiem un to piemērošanu starptautiskajos tirgos vai

B) augstāks zināšanu vai pieredzes līmenis attiecībā uz tādiem uzņēmuma procesiem un procedūrām kā uzņēmuma ražošana, pētniecības iekārtas, metodes vai vadība.

Novērtējot šādas zināšanas vai pieredzi, Puses ņem vērā spējas, kas ir neparastas un atšķiras no parasti pieejamām spējām konkrētajā nozarē un ko nevar viegli nodot citai fiziskai personai īstermiņā. Šīm spējām vajadzētu būt iegūtām specifiskā akadēmiskajā kvalifikācijā vai plašā pieredzē, kas gūta uzņēmumā; vai

iii) **stažieri ar augstāko izglītību** ir fiziskas personas,

A) kam ir augstākā izglītība un

B) kas uz laiku ir pārceltas uz uzņēmumu otras Puses teritorijā karjeras veidošanas nolūkā vai darba metožu vai paņēmienu apguves nolūkā; un

fiziskas personu darījumu nolūkā ir vadošie darbinieki, līgumpakalpojumu sniedzēji, neatkarīgi speciālisti vai personas, kas īstermiņā ieceļo darījumu nolūkā, un tie visi ir Puses pilsoņi.

10.2. PANTS

Mērķi un darbības joma

1. Šajā nodaļā izklāstītas Pušu preferenciālās tirdzniecības attiecības, kā arī abpusējais mērķis sekmēt pakalpojumu tirdzniecību un ieguldījumus, darījumdarbības nolūkā ļaujot uz laiku ieceļot un uzturēties fiziskām personām un nodrošinot šā procesa pārredzamību.

2. Šī nodaļa attiecas uz Puses pieņemtajiem vai spēkā paturētajiem pasākumiem saistībā ar vadošo darbinieku, līgumpakalpojumu sniedzēju, neatkarīgo speciālistu un personu, kuras īstermiņā ieceļo darījumu nolūkā, pagaidu ieceļošanu un uzturēšanos tās teritorijā. Šī nodaļa neattiecas uz pasākumiem, kas skar fiziskas personas, kuras vēlas piekļūt Puses darba tirgum, un uz pasākumiem saistībā ar pilsonību, uzturēšanos vai pastāvīgu nodarbinātību.

3. Šī nodaļa neliedz Pusei piemērot pasākumus, kas reglamentē fizisko personu ieceļošanu vai pagaidu uzturēšanos tās teritorijā, tostarp pasākumus, kas vajadzīgi, lai aizsargātu robežu neaizskaramību un nodrošinātu to, ka fiziskās personas likumīgi šķērso robežas, ja vien tādus pasākumus nepiemēro tā, ka tie likvidē vai mazina ieguvumus, kas kādai no Pusēm rodas saskaņā ar šīs nodaļas noteikumiem. Vīzu pieprasīšana fiziskām personām no konkrētas valsts un to nepieprasīšana fiziskām personām no citām valstīm netiek uzskatīta par ieguvumu likvidēšanu vai mazināšanu saskaņā ar šo nodaļu.

4. Ciktāl šajā nodaļā nav ietvertas saistības, turpina piemērot visas citas Pušu tiesību aktos ietvertās prasības attiecībā uz ieceļošanu un uzturēšanos, tostarp attiecībā uz uzturēšanās termiņu.

5. Neatkarīgi no šīs nodaļas noteikumiem turpina piemērot visas Pušu tiesību aktu prasības par nodarbinātību un sociālā nodrošinājuma pasākumiem, tostarp noteikumus par minimālajām algām, kā arī algu koplīgumiem.

6. Šī nodaļa neattiecas uz gadījumiem, kad pagaidu ieceļošanas un uzturēšanās nodoms vai mērķis ir traucēt vai citādi ietekmēt darba strīda vai vadības strīda vai sarunu rezultātu vai to fizisko personu nodarbinātību, kas ir iesaistītas šādos strīdos vai sarunās.

10.3. PANTS

Vispārēji pienākumi

1. Saskaņā ar šo nodaļu katra Puse atļauj tādu otras Puses fizisko personu pagaidu ieceļošanu darījumdarbības nolūkā, kas citādi atbilst Puses imigrācijas pasākumiem, kurus piemēro pagaidu ieceļošanai.

2. Katra Puse piemēro tās pasākumus attiecībā uz šīs nodaļas noteikumiem saskaņā ar 10.2. panta 1. punktu un jo īpaši piemēro šos pasākumus, lai izvairītos no tā, ka nepamatoti tiek pasliktināta vai aizkavēta preču vai pakalpojumu tirdzniecība vai ieguldījumu darbību veikšana saskaņā ar šo nolīgumu.

3. Katra Puse nodrošina, ka jebkādas maksas par pagaidu ieceļošanas pieteikumu apstrādi ir samērīgas un atbilstošas faktiskajām izmaksām.

10.4. PANTS

Informācijas sniegšana

1. Papildus 27. nodaļai (Pārredzamība) un atzīstot, cik nozīmīga Pusēm ir pagaidu ieceļošanas informācijas pārredzamība, katra Puse ne vēlāk kā 180 dienas pēc šā nolīguma spēkā stāšanās dienas dara pieejamu otrai Pusei paskaidrojošu materiālu par pagaidu ieceļošanas prasībām atbilstoši šai nodaļai, ļaujot otras Puses uzņēmējiem iepazīties ar šīm prasībām.

2. Ja saskaņā ar šo nodaļu Puse apkopo un saglabā datus par pagaidu ieceļošanu atbilstoši uzņēmēju kategorijai, šī Puse dara šos datus pieejamus otrai Pusei pēc pieprasījuma saskaņā ar tiesību aktiem privātuma un datu aizsardzības jomā.

10.5. PANTS

Kontaktpunkti

1. Puses ar šo izveido šādus kontaktpunktus:

a) attiecībā uz Kanādu:

Kanādas Pilsonības un imigrācijas departamenta
Imigrācijas nodaļas
Pagaidu rezidentu politikas
direktors;

b) attiecībā uz Eiropas Savienību:

Eiropas Komisijas
Tirdzniecības ģenerāldirektorāta
ģenerāldirektors;

c) attiecībā uz Eiropas Savienības dalībvalstīm: 10.–A pielikumā iekļautie kontaktpunkti vai to attiecīgie saistību pārņēmēji.

2. Kanādas un Eiropas Savienības kontaktpunkti un pēc vajadzības Eiropas Savienības dalībvalstu kontaktpunkti apmainās ar informāciju atbilstoši 10.4. pantam un tiekas pēc vajadzības, lai apsvērtu jautājumus, kas attiecas uz šo nodaļu, piemēram:

a) šīs nodaļas īstenošana un pārvaldība, tostarp Pušu prakse pagaidu ieceļošanas atļaušanai;

b) kopīgu kritēriju, kā arī interpretāciju izstrāde un pieņemšana, īstenojot šo nodaļu;

c) pasākumu izstrāde, lai turpinātu veicināt uzņēmēju pagaidu ieceļošanu; un

d) ieteikumi *CETA* Apvienotajai komitejai saistībā ar šo nodaļu.

10.6. PANTS

Citās nodaļās noteiktās saistības

1. Šis nolīgums neuzliek Pusei pienākumus saistībā ar tās imigrācijas pasākumiem, izņemot, kā īpaši norādīts šajā nodaļā un 27. pantā (Pārredzamība).

2. Neskarot nevienu lēmumu, ar ko atļauj otras Puses fizisko personu pagaidu ieceļošanu atbilstoši šīs nodaļas noteikumiem, tostarp attiecībā uz uzturēšanās ilgumu, kas atļauts atbilstoši šādai atļaujai:

a) 9.3. pants (Valsts režīms) un 9.6. pants (Piekļuve tirgum), pamatojoties uz 9.4. pantu (Formālās prasības) un 9.2. pantu (Piemērošanas joma), bet ne 9.2. panta 2. punkta d) apakšpunktu, tiek iekļauti šajā nodaļā un kļūst par tās daļu, un attiecas uz režīmu, ko piemēro fiziskajām personām, kuras otras Puses teritorijā atrodas darījumdarbības nolūkā, šādās kategorijās:

   i) vadošie darbinieki; un

   ii) līgumpakalpojumu sniedzēji un neatkarīgie speciālisti visās 10.–E pielikumā ietvertajās nozarēs; un

b) 9.5. pants (Vislielākās labvēlības režīms), pamatojoties uz 9.4. pantu (Formālās prasības) un 9.2. pantu (Piemērošanas joma), bet ne 9.2. panta 2. punkta d) apakšpunktu, ir iekļauts šajā nodaļā un kļūst par tās daļu, un attiecas uz režīmu, ko piemēro fiziskajām personām, kuras otras Puses teritorijā atrodas darījumdarbības nolūkā, šādās kategorijās:

i) vadošie darbinieki, līgumpakalpojumu sniedzēji un neatkarīgie speciālisti, un

ii) personas, kas īstermiņā ieceļo darījumu nolūkā, kā norādīts 10.9. pantā.

3. Lielākai noteiktībai — 2. punkts attiecas uz režīmu, ko piemēro fiziskajām personām, kuras otras Puses teritorijā atrodas darījumdarbības nolūkā, kuras ietilpst attiecīgajās kategorijās un kuras sniedz finanšu pakalpojumus, kā definēts 13. nodaļas (Finanšu pakalpojumi) 13.1. pantā (Definīcijas). Šā panta 2. punktu nepiemēro pasākumiem, kas attiecas uz pagaidu ieceļošanas atļaujas piešķiršanu Puses vai trešās valsts fiziskajām personām.

4. Ja Puse savā I, II vai III pielikuma sarakstā ir norādījusi atrunu, šī atruna attiecas arī uz 2. punktu, ciktāl atrunā norādītais vai ar atrunu atļautais pasākums skar režīmu, ko piemēro fizikām personām, kuras otras Puses teritorijā atrodas darījumdarbības nolūkā.

10.7. PANTS

Vadošie darbinieki

1. Katra Puse atļauj pagaidu ieceļošanu un uzturēšanos otras Puses vadošajiem darbiniekiem, pamatojoties uz atrunām un izņēmumiem, kas norādīti 10.–B pielikumā.

2. Neviena Puse nepieņem vai nepatur spēkā ierobežojumus attiecībā uz to otras Puses vadošo darbinieku kopskaitu, kam atļauta pagaidu ieceļošana, skaitlisku ierobežojumu vai ekonomisko vajadzību pārbaudes veidā.

3. Katra Puse atļauj pagaidu ieceļošanu personām, kas ieceļo darījumu nolūkā, lai veiktu ieguldījumus, neprasot darba atļauju vai citu līdzīga nolūka iepriekšējas apstiprināšanas procedūru.

4. Katra Puse atļauj savā teritorijā pagaidu kārtā nodarbināt otras Puses uzņēmuma pārceltos darbiniekus un ieguldītājus.

5. Atļautais uzturēšanās ilgums vadošajiem darbiniekiem ir šāds:

a) uzņēmuma pārceltajiem darbiniekiem (speciālistiem un vadošajam personālam): līdz trim gadiem vai līguma darbības termiņš, ar iespējamu pagarinājumu līdz 18 mēnešiem pēc tās Puses ieskatiem, kas piešķir pagaidu ieceļošanas un uzturēšanās atļauju[14];

b) uzņēmuma pārceltajiem darbiniekiem (stažieriem ar augstāko izglītību): līdz vienam gadam vai līguma darbības termiņš;

[14] Saskaņā ar šo nodaļu atļautās uzturēšanās ilgumu nevar ņemt vērā saistībā ar pieteikumu pilsonības saņemšanai kādā no Eiropas Savienības dalībvalstīm.

c) ieguldītājiem: viens gads, ar iespējamiem pagarinājumiem pēc tās Puses ieskatiem, kas piešķir pagaidu ieceļošanas un uzturēšanās atļauju;

d) personām, kas ieceļo darījumu nolūkā, lai veiktu ieguldījumus: 90 dienas jebkurā 6 mēnešu laikposmā[15].

10.8. PANTS

Līgumpakalpojumu sniedzēji un neatkarīgie speciālisti

1. Saskaņā ar 10.–E pielikumu katra Puse atļauj pagaidu ieceļošanu un uzturēšanos otras Puses līgumpakalpojumu sniedzējiem, pamatojoties uz šādiem nosacījumiem:

a) fiziskajām personām jābūt iesaistītām pakalpojumu sniegšanā pagaidu kārtā kā tāda uzņēmuma darbiniekiem, kas ir ieguvis pakalpojumu sniegšanas līgumu uz laiku, kurš nepārsniedz 12 mēnešus. Ja pakalpojumu sniegšanas līgums ir garāks par 12 mēnešiem, šīs nodaļas saistības attiecas tikai uz līguma pirmajiem 12 mēnešiem;

b) fiziskajām personām, kas ieceļo otras Puses teritorijā, jāpiedāvā šie pakalpojumi kā tāda uzņēmuma darbiniekiem, kas ir sniedzis pakalpojumus vismaz vienu gadu tieši pirms dienas, kurā iesniegts pieteikums par ieceļošanu otras Puses teritorijā, un iesniegšanas dienā minētajām personām jābūt vismaz trīs gadu profesionālajai pieredzei[16] tajā darbības jomā, uz ko attiecas līgums;

---

15 Tas neskar Eiropas Savienības dalībvalstu Kanādai piešķirtās tiesības atbilstoši divpusējai vīzu režīma atcelšanai.

16 Profesionālajai pieredzei jābūt iegūtai pēc tam, kad persona sasniegusi pilngadību.

c) fiziskajām personām, kas ieceļo otras Puses teritorijā, jābūt:

i) akadēmiskajam grādam vai kvalifikācijai, kas norāda uz līdzvērtīgu zināšanu līmeni[17]; un

ii) profesionālajai kvalifikācijai, ja tas ir vajadzīga darba veikšanai saskaņā ar tās Puses tiesību aktiem vai prasībām, kurā sniedz pakalpojumu;

d) savas uzturēšanās laikā otras Puses teritorijā fiziskās personas nesaņem atlīdzību par pakalpojumu sniegšanu, izņemot atlīdzību, ko maksā uzņēmums, kurš nodarbina līgumpakalpojumu sniedzējus;

e) pagaidu ieceļošana un uzturēšanās, ko piešķir saskaņā ar šo pantu, attiecas tikai uz tāda pakalpojumu sniegšanu, kas ir līguma priekšmets. Tiesības izmantot tās Puses profesionālo nosaukumu, kurā sniedz pakalpojumu, pēc vajadzības var piešķirt attiecīgā iestāde, kā definēts 11.1. pantā (Definīcijas), izmantojot Savstarpējās atzīšanas nolīgumu ("SAN"), vai citādi; un

f) līgums par pakalpojumu sniegšanu atbilst tās Puses tiesību aktiem un citām juridiskajām prasībām, kurā līgumu izpilda[18].

---

17 Ja grāds vai kvalifikācija nav iegūta Pusē, kurā tiek sniegts pakalpojums, minētā Puse var izvērtēt, vai tas atbilst akadēmiskajam grādam, kas tiek prasīts tās teritorijā. Puse piemēro 10.–C pielikumu, pamatojoties uz 10.–E pielikumā ietvertajām atrunām, nolūkā novērtēt šādu līdzvērtību.

18 Lielākai noteiktībai — uzņēmumam jāiesaista fiziskā persona tā pakalpojumu sniegšanas līguma īstenošanā, atbilstoši kuram ir lūgta pagaidu ieceļošana.

2. Saskaņā ar 10.–E pielikumu katra Puse atļauj pagaidu ieceļošanu un uzturēšanos otras Puses neatkarīgiem speciālistiem, pamatojoties uz šādiem nosacījumiem:

a) fiziskajām personām jābūt iesaistītām pakalpojumu sniegšanā pagaidu kārtā kā otrā Pusē reģistrētām pašnodarbinātām personām, un tām jābūt ieguvušām pakalpojumu sniegšanas līgumu uz laiku, kas nepārsniedz 12 mēnešus. Ja pakalpojumu sniegšanas līgums ir garāks par 12 mēnešiem, šīs nodaļas saistības attiecas tikai uz līguma pirmajiem 12 mēnešiem;

b) pieteikuma par ieceļošanu otras Puses teritorijā iesniegšanas dienā fiziskajām personām, kas ieceļo otras Puses teritorijā, jābūt vismaz sešu gadu profesionālajai pieredzei tajā darbības nozarē, kas ir līguma priekšmets;

c) fiziskajām personām, kas ieceļo otras Puses teritorijā, jābūt:

   i) akadēmiskajam grādam vai kvalifikācijai, kas norāda uz līdzvērtīgu zināšanu līmeni[19]; un

   ii) profesionālajai kvalifikācijai, ja tā ir vajadzīga darba veikšanai saskaņā ar tās Puses tiesību aktiem, noteikumiem vai prasībām, kurā sniedz pakalpojumu;

[19] Ja grāds vai kvalifikācija nav iegūta Pusē, kurā tiek sniegts pakalpojums, minētā Puse var izvērtēt, vai tas atbilst akadēmiskajam grādam, kas tiek prasīts tās teritorijā. Puse piemēro 10.–C pielikumu, pamatojoties uz 10.–E pielikumā ietvertajām atrunām, nolūkā novērtēt šādu līdzvērtību.

d) pagaidu ieceļošana un uzturēšanās, ko piešķir saskaņā ar šā panta noteikumiem, attiecas tikai uz tāda pakalpojumu sniegšanu, kas ir līguma priekšmets. Tiesības izmantot tās Puses profesionālo nosaukumu, kurā sniedz pakalpojumu, pēc vajadzības var piešķirt attiecīgā iestāde, kā definēts 11.1. pantā (Definīcijas), izmantojot SAN, vai citādi; un

e) līgums par pakalpojumu sniegšanu atbilst tās Puses tiesību aktiem un citām juridiskajām prasībām, kurā līgumu izpilda.

3. Ja vien 10.–E pielikumā nav norādīts citādi, Puse nepieņem vai nepatur spēkā ierobežojumus par to otras Puses līgumpakalpojumu sniedzēju un neatkarīgo speciālistu kopskaitu, kam atļauta pagaidu ieceļošana, skaitlisku ierobežojumu vai ekonomisko vajadzību pārbaudes veidā.

4. Līgumpakalpojumu sniedzēju vai neatkarīgo speciālistu uzturēšanās ilgums kopumā nepārsniedz 12 mēnešus, pagarinājumi ir iespējami atbilstoši Puses ieskatiem jebkurā 24 mēnešu laikposmā vai līguma darbības laikā – atkarībā no tā, kurš periods ir īsāks.

10.9. PANTS

Personas, kas īstermiņā ieceļo darījumu nolūkā

1. Saskaņā ar 10.–B pielikumu Puse atļauj pagaidu ieceļošanu un uzturēšanos otras Puses personām, kas īstermiņā ieceļo darījumu nolūkā, lai veiktu 10.–D pielikumā ietvertās darbības, ar nosacījumu, ka personas, kas īstermiņā ieceļo darījumu nolūkā:

a) nav iesaistītas preču vai pakalpojumu pārdošanā plašai sabiedrībai;

b) savā vārdā nesaņem atlīdzību no avota, kas atrodas tās Puses teritorijā, kurā personas, kas īstermiņā ieceļo darījumu nolūkā, uzturas pagaidu kārtā; un

c) nav iesaistītas pakalpojumu sniegšanā atbilstoši līgumam, kurš noslēgts starp uzņēmumu, kas nav komerciāli pārstāvēts tās Puses teritorijā, kurā personas, kas īstermiņā ieceļo darījumu nolūkā, uzturas pagaidu kārtā, un patērētāju minētajā teritorijā, izņemot 10.–D pielikumā paredzētos gadījumus.

2. Katra Puse atļauj pagaidu ieceļošanu personām, kas īstermiņā ieceļo darījumu nolūkā, neprasot darba atļauju vai citu līdzīga nolūka iepriekšējas apstiprināšanas procedūru.

3. Maksimālais uzturēšanās ilgums personām, kas īstermiņā ieceļo darījumu nolūkā, ir 90 dienas jebkurā sešu mēnešu laikposmā[20].

10.10. PANTS

Saistību pārskatīšana

Piecu gadu laikā pēc šā nolīguma stāšanās spēkā Puses apsver nepieciešamību atjaunināt savas attiecīgās saistības atbilstoši 10.7.–10.9. pantam.

[20] Tas neskar Eiropas Savienības dalībvalstu piešķirtās tiesības atbilstoši divpusējai vīzu režīma atcelšanai.

VIENPADSMITĀ NODAĻA

PROFESIONĀLO KVALIFIKĀCIJU SAVSTARPĒJA ATZĪŠANA

11.1. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā:

jurisdikcija ir Kanādas un visu tās teritoriju un provinču teritorija vai arī Eiropas Savienības visu dalībvalstu teritorija, ciktāl šis nolīgums piemērojams šajās teritorijās saskaņā ar 1.3. pantu (Ģeogrāfiskā piemērošanas joma);

pārrunu dalībnieks ir Puses persona vai struktūra, kas tiesīga vai pilnvarota iesaistīties sarunās par profesionālo kvalifikāciju savstarpējas atzīšanas nolīgumu (“SAN”);

profesionālā pieredze nozīmē efektīvu un likumīgu pakalpojuma sniegšanu;

profesionālās kvalifikācijas nozīmē kvalifikācijas, kas apstiprinātas ar oficiālas kvalifikācijas un/vai profesionālās pieredzes apliecinājumu;

attiecīgā iestāde nozīmē iestādi vai struktūru, kas iecelta atbilstoši normatīvajiem vai administratīvajiem aktiem nolūkā atzīt kvalifikācijas un atļaut profesijas praktizēšanu kādā jurisdikcijā; un

reglamentēta profesija ir darbs, uz kura veikšanu, tostarp profesionālā nosaukuma vai zinātniskā grāda izmantošanu, attiecas konkrētu kvalifikāciju iegūšana saskaņā ar normatīvajiem vai administratīvajiem aktiem.

11.2. PANTS

Mērķi un darbības joma

1. Ar šo nodaļu izveido sistēmu Pušu profesionālo kvalifikāciju savstarpējas atzīšanas taisnīga, pārredzama un saderīga režīma veicināšanai un nosaka vispārējus principus sarunām par SAN.

2. Šo nodaļu attiecina uz profesijām, ko reglamentē katras Puses teritorijā, tostarp visās vai dažās Eiropas Savienības dalībvalstīs un visās vai dažās Kanādas provincēs un teritorijās.

3. Puse neizdara atzīšanu, piemērojot tās kritērijus pakalpojumu sniedzēja pilnvarošanai, licencēšanai vai sertifikācijai, veidā, kas radītu diskrimināciju vai slēptus ierobežojumus pakalpojumu tirdzniecībā.

4. SAN, kas pieņemts atbilstoši šai nodaļai, piemēro visās Eiropas Savienības un Kanādas teritorijās.

11.3. PANTS

Sarunas par SAN

1. Katra Puse mudina tās attiecīgās iestādes vai profesionālās struktūras (pēc vajadzības) izstrādāt un sniegt Profesionālo kvalifikāciju savstarpējās atzīšanas apvienotajai komitejai (“SAN komitejai”), kas izveidota atbilstoši 26.2. panta 1. punkta b) apakšpunktam, kopīgus ieteikumus par ierosinātajiem SAN.

2. Ieteikumā sniedz SAN potenciālās vērtības novērtējumu, pamatojoties uz tādiem kritērijiem kā esošais tirgus atvērtības līmenis, nozares vajadzības un uzņēmējdarbības iespējas, piemēram, to profesionāļu skaits, kas varētu gūt labumu no SAN, citu SAN esamība nozarē un gaidāmie ieguvumi ekonomikas un uzņēmējdarbības attīstības ziņā. Turklāt tajā sniegts novērtējums par Pušu licencēšanas vai kvalifikācijas režīmu savienojamību un plānoto pieeju sarunās par SAN.

3. SAN komiteja samērīgā termiņā pārskata ieteikumu nolūkā nodrošināt tā saderību ar šīs nodaļas prasībām. Ja šīs prasības ir izpildītas, SAN komiteja sagatavo nepieciešamos pasākumus sarunu veikšanai un katra Puse informē savas attiecīgās saistītās iestādes par šiem pasākumiem.

4. Pēc tam pārrunu dalībnieki veic pārrunas un iesniedz SAN teksta projektu SAN komitejai.

5. Pēc tam SAN komiteja pārskata SAN projektu, lai nodrošinātu tā saderību ar šo nolīgumu.

6. Ja SAN komiteja uzskata, ka SAN ir saderīgs ar šo nolīgumu, SAN komiteja pieņem SAN ar lēmumu, kam piemēro nosacījumu, ka katrai Pusei pēc tam jāsniedz paziņojums SAN komitejai par tās attiecīgo iekšējo prasību izpildi. Lēmums kļūst saistošs Pusēm, kad katra Puse sniegusi šo paziņojumu SAN komitejai.

11.4. PANTS

Atzīšana

1. SAN paredzētā profesionālo kvalifikāciju atzīšana ļauj pakalpojumu sniedzējam veikt profesionālās darbības uzņēmējvalsts jurisdikcijā saskaņā ar SAN norādītajiem noteikumiem.

2. Ja Puses pakalpojumu sniedzēja profesionālas kvalifikācijas atbilstoši SAN atzīst otra Puse, uzņēmējvalsts jurisdikcijas attiecīgās iestādes piešķir šim pakalpojumu sniedzējam režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs par režīmu, kāds līdzīgās situācijās piešķirts līdzīgam pakalpojumu sniedzējam, kura profesionālās kvalifikācijas ir sertificētas vai apstiprinātas šīs Puses jurisdikcijā.

3. Uz atzīšanu atbilstoši SAN nevar attiecināt šādus nosacījumus:

a) pakalpojumu sniedzēja atbilstība pilsonības vai jebkāda veida dzīvesvietas prasībām vai

b) pakalpojumu sniedzēja izglītības, pieredzes vai apmācības iegūšana Puses jurisdikcijā.

11.5. PANTS

Profesionālo kvalifikāciju savstarpējas atzīšanas apvienotā komiteja

SAN komiteja, kas atbild par11.3. panta īstenošanu:

a) sastāv no Kanādas un Eiropas Savienības pārstāvjiem, kas ir tās līdzpriekšsēdētāji un neietilpst attiecīgajās iestādēs vai profesionālās struktūrās, kuras norādītas 11.3. panta 1. punktā. Šo pārstāvju sarakstu apstiprina vēstuļu apmaiņā;

b) rīko sanāksmi viena gada laikā pēc šā nolīguma stāšanās spēkā un pēc tam, kā vajadzīgs vai nolemts;

c) nosaka savu reglamentu;

d) sekmē informācijas apmaiņu par tiesību aktiem, regulējumu, politiku un praksi, kas attiecas uz reglamentēto profesiju atļaušanas, licencēšanas vai sertifikācijas standartiem vai kritērijiem;

e) dara publiski pieejamu informāciju par SAN apspriešanu un īstenošanu;

f) paziņo *CETA* Apvienotajai komitejai par SAN apspriešanas un īstenošanas progresu; un

g) pēc vajadzības sniedz informāciju un papildina 11.–A pielikumā norādītās pamatnostādnes.

11.6. PANTS

Pamatnostādnes par SAN apspriešanu un noslēgšanu

Lai panāktu kvalifikāciju savstarpēju atzīšanu, Puses 11.–A pielikumā nosaka nesaistošas pamatnostādnes attiecībā uz SAN apspriešanu un noslēgšanu.

11.7. PANTS

Kontaktpunkti

Katra Puse izveido vienu vai vairākus kontaktpunktus šīs nodaļas pārvaldībai.

DIVPADSMITĀ NODAĻA

IEKŠZEMES REGULĒJUMS

12.1. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā:

licencēšana nozīmē atļaujas piešķiršanu personai par pakalpojuma sniegšanu vai citas saimnieciskās darbības veikšanu;

kompetentā iestāde nozīmē jebkādu Puses pārvaldes iestādi vai nevalstisku struktūru, kas īsteno pilnvaras, kuras tai deleģējusi jebkāda Puses pārvaldes iestāde; kompetentā iestāde veic licencēšanu;

licencēšanas procedūras nozīmē administratīvus vai procedūras noteikumus, tostarp nolūkā grozīt vai atjaunot licenci, kas jāievēro, lai parādītu atbilstību licencēšanas prasībām;

licencēšanas prasības ir pamatprasības, kas nav kvalifikācijas prasības un kas jāievēro, lai saņemtu, grozītu vai atjaunotu licenci;

kvalifikācijas procedūras ir administratīvi vai procedūras noteikumi, kas jāievēro, lai parādītu atbilstību kvalifikācijas prasībām; un

kvalifikācijas prasības ir pamatprasības, kas attiecas uz kompetenci un kas jāievēro, lai saņemtu, grozītu vai atjaunotu licenci.

12.2. PANTS

Darbības joma

1. Šī nodaļa attiecas uz Puses pieņemtu vai spēkā paturētu pasākumu, kas saistīts ar licencēšanas prasībām, licencēšanas procedūrām, kvalifikācijas prasībām vai kvalifikācijas procedūrām un kas skar:

a) pakalpojumu pārrobežu sniegšanu, kā definēts 9.1. pantā (Definīcijas);

b) pakalpojuma sniegšanu vai jebkādas citas saimnieciskās darbības veikšanu, izmantojot komerciālu klātbūtni otras Puses teritorijā, tostarp izveidojot šādu komerciālu klātbūtni; un

c) pakalpojuma sniegšanu, izmantojot otras Puses fiziskas personas klātbūtni Puses teritorijā saskaņā ar 10.6. panta 2. punktu (Citās nodaļās noteiktās saistības).

2. Šo nodaļu nepiemēro licencēšanas prasībām, licencēšanas procedūrām, kvalifikācijas prasībām vai kvalifikācijas procedūrām:

a) kas saistītas ar Puses uzturētu neatbilstošu pasākumu, kā norādīts tās I pielikuma sarakstā; vai

b) kas attiecas uz vienu no šādām nozarēm vai darbībām:

i) Kanādas gadījumā — kultūras nozari un, kā norādīts tās II pielikuma sarakstā, sociālajiem pakalpojumiem, aborigēnu jautājumiem, minoritāšu jautājumiem, azartspēļu un derību pakalpojumiem, un ūdens iegūšanu, attīrīšanu un apgādi; un

ii) ES Puses gadījumā — audiovizuālajiem pakalpojumiem un, kā norādīts tās II pielikuma sarakstā, veselības, izglītības un sociālajiem pakalpojumiem, azartspēļu un derību pakalpojumiem[21], un ūdens iegūšanu, attīrīšanu un apgādi.

[21] Izņemot Maltu.

12.3. PANTS

Licencēšanas un kvalificēšanas prasības un procedūras

1. Katra Puse nodrošina, ka licencēšanas prasības, kvalifikācijas prasības, licencēšanas procedūras vai kvalifikācijas procedūras, ko tā pieņem vai patur spēkā, pamatojas uz kritērijiem, kas nepieļauj to, ka kompetentā iestāde īsteno savas novērtēšanas pilnvaras patvaļīgi.

2. Šā panta 1. punktā minētie kritēriji ir:

a) skaidri un pārredzami;

b) objektīvi; un

c) noteikti iepriekš un publiski pieejami.

3. Puses atzīst, ka ministram piešķirtās likumā noteiktās rīcības brīvības īstenošana attiecībā uz lēmumu par licences piešķiršanu sabiedrības interesēs nav nesaderīga ar 2. punkta c) apakšpunktu, ja to veic saskaņā ar piemērojamo tiesību aktu objektu, nevis patvaļīgi un ja tās īstenošana nav citādi nesaderīga ar šo nolīgumu.

4. Šā panta 3. punktu nepiemēro profesionāla pakalpojuma licencēšanas prasībām vai kvalifikācijas prasībām.

5. Katra Puse nodrošina, ka licenci piešķir, tiklīdz kompetentā iestāde nosaka, ka ir ievēroti licencēšanas nosacījumi, un kad licence piešķirta, ka tā stājas spēkā nekavējoties saskaņā ar tajā norādītajiem noteikumiem.

6. Katra Puse saglabā vai izveido tiesas, šķīrējtiesas vai administratīvas tiesas vai procedūras, kas pēc skartā ieguldītāja vai pakalpojumu sniedzēja, kā definēts 8.1. pantā (Definīcijas) un 1.1. pantā (Vispārpiemērojamas definīcijas), pieprasījuma ļauj tūlīt pārskatīt administratīvos lēmumus, kas attiecas uz pakalpojuma sniegšanu vai jebkādas citas saimnieciskās darbības veikšanu, un pamatotos gadījumos nodrošināt atbilstošus tiesiskās aizsardzības līdzekļus saistībā ar tiem. Ja šādas procedūras nav neatkarīgas no iestādes, kurai uzticēts attiecīgais administratīvais lēmums, katra Puse nodrošina, ka procedūras ir piemērotas veidā, kas nodrošina objektīvu un taisnīgu pārskatīšanu.

7. Katra Puse nodrošina, ka licencēšanas procedūras vai kvalifikācijas procedūras, ko tā pieņem vai patur spēkā, ir iespējami vienkāršas un pārmērīgi neapgrūtina vai neaizkavē pakalpojuma sniegšanu vai citas saimnieciskās darbības veikšanu.

8. Licencēšanas maksa, ko pieteikuma iesniedzējam var noteikt saistībā ar tā pieteikumu licences izsniegšanai, ir samērīga un atbilstoša faktiskajām izmaksām, un pati par sevi tā neierobežo pakalpojuma sniegšanu vai citas saimnieciskās darbības veikšanu.

9. Licencēšanas maksas neietver izsoles maksu, maksu par dabas resursu izmantošanu, autoratlīdzību, maksu par iepirkuma procedūras rīkošanu vai citām nediskriminējošām koncesiju piešķiršanas metodēm, vai obligātos maksājumus par universālā pakalpojuma sniegšanu.

10. Katra Puse nodrošina, ka kompetentās iestādes izmantotās licencēšanas procedūras vai kvalifikācijas procedūras un kompetentās iestādes lēmumi licencēšanas procesā ir objektīvi attiecībā uz visiem pieteikuma iesniedzējiem. Kompetentajai iestādei tās lēmumu pieņemšanā vajadzētu būt neatkarīgai un jo īpaši tai nevajadzētu atskaitīties nevienam pakalpojumu sniedzējam vai citas saimnieciskās darbības veicējam, kuram nepieciešama licence.

11. Ja ir noteikti konkrēti termiņi licencēšanas pieteikumu iesniegšanai, pieteikuma iesniedzējam tiek dots pietiekams laiks, lai iesniegtu pieteikumu. Kompetentā iestāde sāk pieteikuma izskatīšanu bez liekas kavēšanās. Ja iespējams, pieteikumi būtu jāpieņem elektroniskā formā ar līdzīgiem autentiskuma nosacījumiem kā pieteikumi uz papīra.

12. Dokumentu oriģinālu vietā, ja to uzskata par atbilstošu, būtu jāpieņem arī apliecinātas kopijas.

13. Katra Puse nodrošina, lai licencēšanas pieteikuma apstrāde, tostarp galīgā lēmuma pieņemšana, tiktu pabeigta samērīgā laikposmā no pilnīga pieteikuma iesniegšanas. Katrai Pusei būtu jānosaka parastais termiņš, kurā apstrādāt pieteikumu.

14. Pēc pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma Puses kompetentā iestāde bez nepamatotas kavēšanās sniedz informāciju par pieteikuma statusu.

15. Ja pieteikumu uzskata par nepilnīgu, Puses kompetentā iestāde samērīgā termiņā informē pieteikuma iesniedzēju, norāda, kāda papildu informācija nepieciešama, lai pieteikums būtu pilnīgi noformēts, un nodrošina pieteikuma iesniedzējam iespēju novērst trūkumus.

16. Ja Puses kompetentā iestāde pieteikumu noraida, tā bez nepamatotas kavēšanās un rakstveidā informē pieteikuma iesniedzēju. Pēc pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma Puses kompetentā iestāde informē pieteikuma iesniedzēju arī par pieteikuma noraidīšanas iemesliem un par laikposmu, kurā lēmumu var pārsūdzēt vai pārskatīt. Būtu jāļauj pieteikuma iesniedzējam samērīgā termiņā pieteikumu iesniegt vēlreiz.

TRĪSPADSMITĀ NODAĻA

FINANŠU PAKALPOJUMI

13.1. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā:

Puses pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzējs ir Puses persona, kas ir iesaistījusies finanšu pakalpojumu sniegšanas darījumos šīs Puses teritorijā un kas vēlas sniegt vai sniedz finanšu pakalpojumus, sniedzot minēto pakalpojumu pāri robežām;

finanšu pakalpojumu pārrobežu sniegšana vai **finanšu pakalpojumu pārrobežu tirdzniecība** ir finanšu pakalpojumu sniegšana:

a) no vienas Puses teritorijas otras Puses teritorijā vai

b) Puses teritorijā, ko veic attiecīgās Puses persona otras Puses personai;

bet neietver pakalpojumu sniegšanu kādas Puses teritorijā, veicot ieguldījumu šajā teritorijā;

finanšu iestāde ir pakalpojumu sniedzējs, kas veic vienu vai vairākas darbības, kuras šajā pantā definētas kā finanšu pakalpojumi, ja pakalpojumu sniedzēju regulē vai uzrauga attiecībā uz šo pakalpojumu sniegšanu kā finanšu iestādi saskaņā ar tās Puses tiesību aktiem, kuras teritorijā tas atrodas, tostarp šāda finanšu pakalpojumu sniedzēja filiāle Puses teritorijā, kuras galvenais birojs atrodas otras Puses teritorijā;

otras Puses finanšu iestāde ir otras Puses personas kontrolēta finanšu iestāde, tostarp filiāle, kas atrodas Puses teritorijā;

finanšu pakalpojums ir finansiāla rakstura pakalpojums, tostarp apdrošināšanas un ar apdrošināšanu saistīti pakalpojumi, bankas un citi finanšu pakalpojumi (izņemot apdrošināšanu), un pakalpojumi, kas saistīti ar finansiāla rakstura pakalpojumu, vai finansiāla rakstura pakalpojuma palīgpakalpojumi. Finanšu pakalpojumi ietver šādas darbības:

a) apdrošināšana un ar to saistītie pakalpojumi:

i) tiešā apdrošināšanu (tostarp kopapdrošināšana):

A) dzīvības apdrošināšana vai

B) nedzīvības apdrošināšana;

ii) pārapdrošināšana un retrocesija;

iii) apdrošināšanas starpniecība, piemēram, apdrošināšanas brokeru un aģentūru darbība; vai

iv) apdrošināšanas palīgpakalpojumi, piemēram, konsultācijas, aktuāra pakalpojumi, riska novērtēšana un pretenziju izskatīšanas pakalpojumi; un

b) banku un citi finanšu pakalpojumi (izņemot apdrošināšanu):

i) noguldījumu un citu atmaksājamu līdzekļu pieņemšana no sabiedrības;

ii) visa veida kreditēšana, tostarp patēriņa kredīti, hipotekārie kredīti, faktūrkreditēšana un komercdarījumu finansēšana;

iii) finanšu noma;

iv) visi maksājumu un naudas pārskaitījumu pakalpojumi, tostarp kredītkartes, maksājumu kartes un debetkartes, ceļotāju čeki un bankas pārvedu vekseļi;

v) galvojumi un saistības;

vi) tirdzniecība savā vārdā vai klientu vārdā biržā vai ārpusbiržas tirgū ar turpmāk minētajiem:

A) naudas tirgus instrumentiem (ieskaitot čekus, vekseļus, noguldījumu apliecības);

B) ārvalstu valūtu;

C) atvasinātajiem instrumentiem, tostarp standartizētiem nākotnes līgumiem un iespēju līgumiem;

D) valūtas maiņas un procentu likmes instrumentiem, ieskaitot tādus instrumentus kā mijmaiņas darījumu līgumi un nestandartizēti procentu likmes nākotnes līgumi;

E) pārvedamiem vērtspapīriem vai

F) citiem apgrozāmiem instrumentiem un finanšu aktīviem, tostarp dārgmetāliem;

vii) dalība visu veidu vērtspapīru emisijā, tostarp riska parakstīšana un izvietošana, darbojoties kā aģentam (publiski vai privāti), un pakalpojumu sniegšana saistībā ar šādu emisiju;

viii) starpniecība naudas darījumos;

ix) aktīvu pārvaldība, tostarp skaidras naudas vai vērtspapīru portfeļa pārvaldība, visu veidu kolektīvo ieguldījumu pārvaldība, pensiju fondu pārvaldība, noguldījumu pārvaldīšanas un trasta pakalpojumi;

x) finanšu aktīvu, tostarp vērtspapīru, atvasināto finanšu instrumentu un citu apgrozāmu līdzekļu, norēķinu un mijieskaita pakalpojumi;

xi) finanšu informācijas sniegšana un nosūtīšana un finanšu datu apstrāde un ar to saistītā programmatūra; vai

xii) konsultatīvi, starpniecības un citi finanšu papildpakalpojumi saistībā ar visām darbībām, kas minētas i) līdz xi) apakšpunktā, tostarp kredītu datubāze un kredītu analīze, ieguldījumu un portfeļu analīze un konsultācijas, un konsultācijas par pārņemšanu un par uzņēmumu reorganizēšanu un stratēģiju;

finanšu pakalpojumu sniedzējs ir Puses persona, kas iesaistīta finanšu pakalpojumu sniegšanas darījumos minētās Puses teritorijā, bet neietver publisku struktūru;

ieguldījums nozīmē “ieguldījumu”, kā definēts 8.1. pantā (Definīcijas), izņemot to, ka šīs nodaļas nolūkos attiecībā uz “aizdevumiem” un “parāda instrumentiem” kas norādīti minētajā pantā:

a) finanšu iestādes izsniegts aizdevums vai parāda instruments ir ieguldījums šajā finanšu iestādē tikai tad, ja to uzskata par tās Puses pamatkapitālu, kuras teritorijā finanšu iestāde atrodas; un

b) finanšu iestādes piešķirts aizdevums vai finanšu iestādes parāda instruments, izņemot aizdevumu finanšu iestādei vai finanšu iestādes parāda instrumentu, kā norādīts a) apakšpunktā, nav ieguldījums;

lielākai noteiktībai —

c) 8. nodaļu (Ieguldījumi) piemēro aizdevumiem vai parāda instrumentiem, ciktāl uz tiem neattiecas šī nodaļa; un

d) pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzēja piešķirts aizdevums vai pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzēja parāda instruments, izņemot finanšu iestādes izsniegtu aizdevumu vai parāda instrumentu, ir ieguldījums 8. nodaļas (Ieguldījumi) nolūkā, ja šis aizdevums vai parāda instruments atbilst ieguldījumu kritērijiem, kas norādīti 8.1. pantā (Definīcijas);

ieguldītājs nozīmē “ieguldītāju”, kā definēts 8.1. pantā (Definīcijas);

jauns finanšu pakalpojums ir finanšu pakalpojums, ko nesniedz Puses teritorijā, bet ko sniedz otras Puses teritorijā, un tajā ietilpst finanšu pakalpojuma jebkāds jauns sniegšanas veids vai tāda finanšu produkta pārdošana, ko nepārdod Puses teritorijā;

Puses persona nozīmē "Puses personu", kā definēts 1.1. pantā (Vispārpiemērojamas definīcijas), un, lielākai noteiktībai, neietver trešās valsts uzņēmuma filiāli;

publiska struktūra ir:

a) Puses valdības iestāde, centrālā banka vai monetārā iestāde, vai Puses īpašumā vai kontrolē esoša struktūra, kas galvenokārt veic valstiskas funkcijas vai darbības valstiskām vajadzībām, izņemot struktūras, kas galvenokārt nodarbojas ar finanšu pakalpojumu sniegšanu saskaņā ar komerciāliem noteikumiem; vai

b) privāta struktūra, kas veic funkcijas, kuras parasti veic centrālā banka vai monetārā iestāde, kad tā izpilda šīs funkcijas; un

pašregulējoša organizācija ir nevalstiska struktūra, tostarp jebkāda vērtspapīru vai standartizētu nākotnes līgumu birža vai tirgus, mijieskaita aģentūra, cita organizācija vai asociācija, kas īsteno savas vai deleģētas regulēšanas vai uzraudzības pilnvaras pār finanšu pakalpojumu sniedzējiem vai finanšu iestādēm.

13.2. PANTS

Darbības joma

1. Šo nodaļu attiecina uz pasākumu, ko Puse pieņēmusi vai paturējusi spēkā attiecībā uz:

a) otras Puses finanšu iestādēm;

b) otras Puses ieguldītāju un šā ieguldītāja ieguldījumu finanšu iestādē Puses teritorijā; un

c) finanšu pakalpojumu pārrobežu tirdzniecību.

2. Lielākai noteiktībai — 8. nodaļas (Ieguldījumi) noteikumus piemēro:

a) pasākumam, kas attiecas uz Puses ieguldītāju un šā ieguldītāja ieguldījumu finanšu pakalpojumu sniedzējā, kas nav finanšu iestāde; un

b) pasākumam, izņemot uz finanšu pakalpojumu sniegšanu attiecināmu pasākumu, kas attiecas uz Puses ieguldītāju vai šā ieguldītāja ieguldījumu finanšu iestādē.

3. Šā nolīguma 8.10. pants (Attieksme pret ieguldītājiem un aptvertajiem ieguldījumiem), 8.11. pants (Zaudējumu atlīdzināšana), 8.12. pants (Ekspropriācija), 8.13. pants (Pārvedumi), 8.14. pants (Subrogācija), 8.16. pants (Priekšrocību neattiecināšana) un 8.17. pants (Formālās prasības) ir iekļauti šajā nodaļā un kļūst par tās daļu.

4. Šā nolīguma 8. nodaļas (Ieguldītāju un valstu ieguldījumu strīdu izšķiršana) F iedaļa ir iekļauta šajā nodaļā un kļūst par tās daļu tikai attiecībā uz prasībām saistībā ar to, ka Puse ir pārkāpusi 13.3. pantu vai 13.4. pantu attiecībā uz finanšu iestādes vai ieguldījuma finanšu iestādē paplašināšanu, vadīšanu, darbību, pārvaldību, uzturēšanu, izmantošanu, baudīšanu un pārdošanu vai nodošanu, vai 8.10. pantu (Attieksme pret ieguldītājiem un aptvertajiem ieguldījumiem), 8.11. pantu (Zaudējumu atlīdzināšana), 8.12. pantu (Ekspropriācija), 8.13. pantu (Pārvedumi) vai 8.16. pantu (Priekšrocību neattiecināšana).

5. Šo nodaļu neattiecina uz pasākumu, ko Puse pieņēmusi vai paturējusi spēkā attiecībā uz:

a) darbībām vai pakalpojumiem, kas ir daļa no valsts pensiju plāna vai tiesību aktos noteiktas sociālās nodrošinājuma sistēmas; vai

b) darbībām vai pakalpojumiem, ko veic uz Puses rēķina, izmantojot garantiju vai Puses finanšu resursus, tostarp publiskās struktūras,

izņemot to, ka šo nodaļu piemēro tiktāl, ciktāl Puse atļauj a) vai b) apakšpunktā norādītās darbības vai pakalpojumus veikt tās finanšu iestādēm, konkurējot ar publisku struktūru vai finanšu iestādi.

6. Šā nolīguma 12. nodaļa (Iekšzemes regulējums) ir iekļauta šajā nodaļā un kļūst par tās daļu. Lielākai noteiktībai — 12.3. pants (Licencēšanas un kvalificēšanas prasības un procedūras) attiecas uz Pušu finanšu regulatoru likumā noteiktās rīcības brīvības īstenošanu.

7. Šā nolīguma 12. nodaļas (Iekšzemes regulējums) noteikumus, kas iekļauti šajā nodaļā atbilstoši 6. punktam, nepiemēro licencēšanas prasībām, licencēšanas procedūrām, kvalifikācijas prasībām vai kvalifikācijas procedūrām:

a) kas saistītas ar Kanādas uzturētu neatbilstošu pasākumu, kā norādīts tās III–A pielikuma sarakstā;

b) kas saistītas ar Eiropas Savienības uzturētu neatbilstošu pasākumu, kā norādīts I pielikuma sarakstā, ciktāl šāds pasākums attiecas uz finanšu pakalpojumiem; un

c) kā norādīts 12.2. panta 2. punkta b) apakšpunktā (Darbības joma), ciktāl šāds pasākums attiecas uz finanšu pakalpojumiem.

13.3. PANTS

Valsts režīms

1. Šā nolīguma 8.6. pants (Valsts režīms) ir iekļauts šajā nodaļā un kļūst par tās daļu, un to piemēro režīmam, ko attiecina uz otras Puses finanšu iestādēm un ieguldītājiem un to ieguldījumiem finanšu iestādēs.

2. Režīms, ko Puse attiecina uz saviem ieguldītājiem un savu ieguldītāju ieguldījumiem atbilstoši 8.6. panta (Valsts režīms) 1. un 2. punktam, nozīmē režīmu, ko attiecina uz tās finanšu iestādēm un tās ieguldītāju ieguldījumiem finanšu iestādēs.

13.4. PANTS

Vislielākās labvēlības režīms

1. Šā nolīguma 8.7. pants (Vislielākās labvēlības režīms) ir iekļauts šajā nodaļā un kļūst par tās daļu, un to piemēro režīmam, ko attiecina uz otras Puses finanšu iestādēm un ieguldītājiem un to ieguldījumiem finanšu iestādēs.

2. Režīms, ko Puse attiecina uz trešās valsts ieguldītājiem un trešās valsts ieguldītāju ieguldījumiem atbilstoši 8.7. panta (Vislielākās labvēlības režīms) 1. un 2. punktam, nozīmē režīmu, ko attiecina uz trešās valsts finanšu iestādēm un trešās valsts ieguldītāju ieguldījumiem finanšu iestādēs.

13.5. PANTS

Piesardzības pasākumu atzīšana

1. Puse, piemērojot pasākumu, uz ko attiecas šī nodaļa, var atzīt trešās valsts piesardzības pasākumu. Atzīšanu var:

a) noteikt vienpusēji;

b) panākt ar harmonizāciju vai citiem līdzekļiem vai

c) pamatot ar nolīgumu vai vienošanos ar trešo valsti.

2. Puse, atzīstot piesardzības pasākumu, sniedz atbilstošu iespēju otrai Pusei uzskatāmi parādīt, ka ir apstākļi, kuros ir vai būs līdzvērtīgs regulējums, uzraudzība, regulējuma īstenošana un attiecīgā gadījumā procedūras, kas attiecas uz informācijas apmaiņu starp Pusēm.

3. Ja Puse atzīst piesardzības pasākumu atbilstoši 1. punkta c) apakšpunktam un ir novērojami 2. punktā aprakstītie apstākļi, Puse nodrošina atbilstošu iespēju otrai Puse veikt pārrunas par nolīguma vai vienošanās atbalstīšanu vai veikt pārrunas par salīdzināmu nolīgumu vai vienošanos.

13.6. PANTS

Piekļuve tirgum

1. Attiecībā uz otras Puses finanšu iestādi vai attiecībā uz piekļuvi tirgum, otras Puses ieguldītājam izveidojot finanšu iestādi, Puse nepieņem vai nepatur spēkā pasākumu, ko attiecina uz visu tās teritoriju vai valsts, provinces, teritoriālā, reģionālā vai vietējā līmeņa teritoriju un kas:

a) nosaka ierobežojumus:

   i) finanšu iestāžu skaitam skaitlisku kvotu, monopolu, ekskluzīvu pakalpojumu sniedzēju vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasību veidā;

ii) finanšu pakalpojumu darījumu vai aktīvu kopējai vērtībai skaitlisku kvotu vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasību veidā;

iii) finanšu pakalpojumu darījumu kopskaitam vai sniegto finanšu pakalpojumu kopējam daudzumam, kas izteikti noteiktās skaitliskās vienībās, kvotu vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasību veidā;

iv) ārvalstu kapitāla līdzdalībai, kas izpaužas kā maksimālās procentuālās daļas ierobežojums attiecībā uz ārvalstu akciju / kapitāldaļu paketi finanšu iestādēs vai atsevišķu vai kopēju ārvalstu ieguldījumu finanšu iestādēs kopējā vērtība; vai

v) to fizisko personu kopskaitam, ko var nodarbināt konkrētā finanšu pakalpojumu sektorā vai ko finanšu iestāde drīkst nodarbināt un kas ir nepieciešamas konkrēta finanšu pakalpojuma sniegšanai un tieši saistītas ar to, izsakot skaitlisku kvotu vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasību veidā;

b) ierobežo vai prasa konkrētus tiesību subjekta vai kopuzņēmumu veidus, ar kuru starpniecību finanšu iestāde var veikt saimniecisku darbību.

2. Šā nolīguma 8.4. panta 2. punkts (Piekļuve tirgum) ir iekļauts šajā pantā un kļūst par tā daļu.

3. Lielākai noteiktībai:

a) Puse var izvirzīt noteikumus un noteikt procedūras, saskaņā ar kurām ļauj izveidot vai paplašināt komerciālu klātbūtni, ciktāl šie noteikumi un procedūras nepārkāpj Puses 1. punktā norādītās saistības un atbilst pārējiem šīs nodaļas nosacījumiem; un

b) šis pants neliedz Pusei pieprasīt finanšu iestādei sniegt konkrētus finanšu pakalpojumus, izmantojot atsevišķus tiesību subjektus, ja saskaņā ar Puses tiesību aktiem finanšu iestādes sniegto finanšu pakalpojumu klāstu nedrīkst sniegt viena iestāde.

13.7. PANTS

Finanšu pakalpojumu pārrobežu sniegšana

1. Šā nolīguma 9.3. pants (Valsts režīms), 9.4. pants (Formālās prasības) un 9.6. pants (Piekļuve tirgum) ir iekļauti šajā nodaļā un kļūst par tās daļu, un tos piemēro režīmam, ko attiecina uz tiem pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzējiem, kuri sniedz 13.–A pielikumā norādītos finanšu pakalpojumus.

2. Režīms, ko Puse attiecina uz saviem pakalpojumu sniedzējiem un pakalpojumiem atbilstoši 9.3. panta 2. punktam (Valsts režīms), nozīmē režīmu, kas attiecināts uz tās finanšu pakalpojumu sniedzējiem un finanšu pakalpojumiem.

3. Pasākumi, ko Puse nepieņem vai nepatur spēkā attiecībā uz otras Puses pakalpojumu sniedzējiem un pakalpojumiem atbilstoši 9.6. punktam (Piekļuve tirgum), nozīmē pakalpojumus, kas saistīts ar otras Puses pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzējiem, kuri sniedz finanšu pakalpojumus.

4. Šā nolīguma 9.5. pants (Vislielākās labvēlības režīms) ir iekļauts šajā nodaļā un kļūst par tās daļu, un to piemēro režīmam, ko attiecina uz otras Puses pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzējiem.

5. Režīms, ko Puse attiecina uz trešās valsts pakalpojumu sniedzējiem un pakalpojumiem atbilstoši 9.5. pantam (Vislielākās labvēlības režīms), nozīmē režīmu, kas attiecināts uz trešās valsts finanšu pakalpojumu sniedzējiem un trešās valsts finanšu pakalpojumiem.

6. Katra Puse atļauj tās teritorijā reģistrētai personai un valstspiederīgajam neatkarīgi no reģistrācijas vietas pirkt finanšu pakalpojumu no otras Puses pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzēja, kas reģistrēts šīs otras Puses teritorijā. Šis pienākums neliek Pusei atļaut šādiem pakalpojumu sniedzējiem veikt uzņēmējdarbību vai piedāvāt pakalpojumus tās teritorijā. Katra Puse var definēt "uzņēmējdarbības veikšanu" un "pakalpojumu piedāvāšanu" šā panta vajadzībām saskaņā ar 1. punktu.

7. Attiecībā uz 13.–A pielikumā norādītajiem finanšu pakalpojumiem katra Puse atļauj otras Puses pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzējam pēc pieprasījuma vai paziņojuma attiecīgajam regulatoram vajadzības gadījumā sniegt finanšu pakalpojumu, izmantojot jebkādu jaunu sniegšanas veidu, vai pārdot finanšu produktu, kas netiek tirgots Puses teritorijā, ja pirmā Puse saskaņā ar saviem tiesību aktiem līdzīgās situācijās atļauj saviem finanšu pakalpojumu sniedzējiem sniegt šādu pakalpojumu vai pārdot šādu produktu.

13.8. PANTS

Augstākā līmeņa vadība un direktoru padomes

Puse nepieprasa, lai otras Puses finanšu iestāde ieceļ augstākā līmeņa vadības vai direktoru padomes amatos fiziskas personas ar kādu konkrētu valstspiederību.

13.9. PANTS

Veiktspējas prasības

1. Attiecībā uz ieguldījumiem finanšu iestādēs Puses veic pārrunas par veiktspējas prasībām, piemēram, 8.5. pantā (Veiktspējas prasības) ietvertajām prasībām.

2. Ja trīs gadus pēc šā nolīguma stāšanās spēkā Puses nav vienojušās par šādām prasībām, pēc Puses lūguma 8.5. pantu (Veiktspējas prasības) iever šajā nodaļā, tas kļūst par šīs nodaļas daļu un to piemēro ieguldījumiem finanšu iestādēs. Šajā nolūkā 8.5. pantā (Veiktspējas prasības) norādītais "ieguldījums" nozīmē "ieguldījumu finanšu iestādē tās teritorijā".

3. 180 dienu laikā pēc tam, kad Puses sekmīgi apspriedušas 1. punktā norādītās veiktspējas prasības, vai pēc Puses lūguma iekļaut 8.5. pantu (Veiktspējas prasības) šajā nodaļā saskaņā ar 2. punktu – atkarībā no situācijas –, katra Puse var grozīt tās sarakstu atbilstoši vajadzībai. Jebkādi grozījumi jāierobežo atbilstoši to esošo pasākumu atrunu uzskaitījumam, kas neatbilst šajā nodaļā norādītajām veiktspējas prasību saistībām, Kanādas saistības uzskaitītas III pielikuma saraksta A iedaļā un Eiropas Savienības saistības uzskaitītas I pielikuma sarakstā. Nolīguma 13.10. panta 1. punktu šādiem pasākumiem piemēro attiecībā uz veiktspējas prasībām, par kurām veiktas pārrunas atbilstoši 1. punktam, vai 8.5. pantu (Veiktspējas prasības), kā iekļauts šajā nodaļā atbilstoši 2. Punktam – atkarībā no situācijas.

13.10. PANTS

Atrunas un izņēmumi

1. Šā nolīguma 13.3., 13.4., 13.6. un 13.8. pantu nepiemēro:

a) esošam neatbilstošam pasākumam, ko Puse īsteno šādā līmenī:

i) Eiropas Savienības līmenī, kā noteikts tās I pielikuma sarakstā;

ii) valsts valdības līmenī, kā Kanāda noteikusi tās III pielikuma saraksta A iedaļā vai Eiropas Savienība — tās I pielikuma sarakstā;

iii) provinces, teritoriālās vai reģionālās valdības līmenī, kā Kanāda noteikusi tās III pielikuma saraksta A iedaļā vai Eiropas Savienība — tās I pielikuma sarakstā; vai

iv) pašvaldības līmenī;

b) šā punkta a) apakšpunktā norādīta neatbilstoša pasākuma turpināšanai vai tūlītējai atjaunošanai vai

c) šā punkta a) apakšpunktā norādīta neatbilstoša pasākuma grozīšanai, ciktāl grozījums nesamazina pasākuma atbilstību 13.3., 13.4., 13.6. vai 13.8. pantam, kāda tā bija tieši pirms grozījumiem.

2. Šā nolīguma 13.7. pantu nepiemēro:

a) esošam neatbilstošam pasākumam, ko Puse īsteno šādā līmenī:

i) Eiropas Savienības līmenī, kā noteikts tās I pielikuma sarakstā;

ii) valsts valdības līmenī, kā Kanāda noteikusi tās III pielikuma saraksta A iedaļā vai Eiropas Savienība — tās I pielikuma sarakstā;

iii) provinces, teritoriālās vai reģionālās valdības līmenī, kā Kanāda noteikusi tās III pielikuma saraksta A iedaļā vai Eiropas Savienība — tās I pielikuma sarakstā; vai

iv) pašvaldības līmenī;

b) šā punkta a) apakšpunktā norādīta neatbilstoša pasākuma turpināšanai vai tūlītējai atjaunošanai vai

c) šā punkta a) apakšpunktā norādīta neatbilstoša pasākuma grozīšanai, ciktāl grozījums nesamazina pasākuma atbilstību 13.7. pantam, kāda tā bija šā nolīguma spēkā stāšanās brīdī.

3. Šā nolīguma 13.3., 13.4., 13.6., 13.7. un 13.8. pantu nepiemēro pasākumiem, ko Kanāda pieņem vai patur spēkā attiecībā uz finanšu pakalpojumiem, kuri norādīti tās III pielikuma saraksta B iedaļā, vai pasākumiem, ko Eiropas Savienība pieņem vai patur spēkā attiecībā uz finanšu pakalpojumiem, kuri norādīti tās II pielikuma sarakstā.

4. Ja Puse savā I vai II pielikuma sarakstā ir noteikusi atrunu uz 8.4. pantu (Piekļuve tirgum), 8.5. pantu (Veiktspējas prasības), 8.6. pantu (Valsts režīms), 8.7. pantu (Vislielākās labvēlības režīms), 8.8. pantu (Augstākā līmeņa vadība un direktoru padomes), 9.3. pantu (Valsts režīms), 9.5. pantu (Vislielākās labvēlības režīms) vai 9.6. pantu (Piekļuve tirgum), šī atruna ir arī atruna uz 13.3., 13.4., 13.6., 13.7. vai 13.8. pantu, vai jebkādām veiktspējas prasībām, par ko veiktas pārrunas atbilstoši 13.9. panta 1. punktam vai kas iekļautas šajā nodaļā atbilstoši 13.9. panta 2. punktam, atkarībā no situācijas, ciktāl šī nodaļa attiecas uz atrunā norādīto pasākumu, nozari, apakšnozari vai darbību.

5. Pēc šā nolīguma spēkā stāšanās dienas Puse nepieņem pasākumu vai vairākus pasākumus, uz ko attiecas Kanādas III pielikuma saraksta B iedaļa vai Eiropas Savienības II pielikuma saraksts, kas tieši vai netieši prasa, ka otras Puses ieguldītājam tā valstspiederības dēļ jāpārdod vai kā citādi jāatsavina ieguldījums, kas tam bija laikā, kad pasākums vai pasākumu virkne stājās spēkā.

6. Kas attiecas uz intelektuālā īpašuma tiesībām, Puse var atkāpties no 13.3. un 13.4. panta un no jebkādām prasībām par tehnoloģiju nodošanu saistībā ar veiktspējas prasībām, par ko veiktas pārrunas atbilstoši 13.9. panta 1. punktam vai kas iekļautas šajā nodaļā atbilstoši 13.9. panta 2. punktam – atkarībā no situācijas –, ja atkāpi atļauj *TRIPS* līgums, tostarp atteikšanās no *TRIPS* līguma, kas pieņemta atbilstoši PTO līguma IX pantam.

7. Šā nolīguma 13.3., 13.4., 13.6., 13.7., 13.8. un 13.9. pantu nepiemēro:

a) Puses preču vai pakalpojumu iepirkumam valstiskām vajadzībām, nevis komerciālas tālākpārdošanas nolūkā vai arī nolūkā izmantot preces vai pakalpojumu piegādē komerciālai pārdošanai neatkarīgi no tā, vai šis iepirkums ir vai nav "aptverts iepirkums" 19.2. panta (Darbības joma un tvērums) nozīmē; vai

b) subsīdijām vai valsts atbalstam attiecībā uz pakalpojumu tirdzniecību, ko nodrošina Puse.

13.11. PANTS

Efektīvs un pārredzams regulējums

1. Katra Puse nodrošina, ka visi vispārēji piemērojami pasākumi, uz ko attiecas šī nodaļa, tiek izpildīti pamatoti, objektīvi un taisnīgi.

2. Katra Puse nodrošina, ka tās tiesību akti, regulējums, procedūras un vispārēji piemērojami administratīvi nolēmumi attiecībā uz jebkuru jautājumu, uz ko attiecas šī nodaļa, nekavējoties tiek publicēti vai darīti pieejami veidā, kas ļauj ieinteresētai personai un otrai Pusei ar tiem iepazīties. Katra Puse pēc iespējas:

a) iepriekš paziņo par jebkādiem pasākumiem, ko tā ierosina pieņemt;

b) sniedz ieinteresētajai personai un otrai Pusei pienācīgu iespēju sniegt piezīmes par šiem ierosinātajiem pasākumiem; un

c) paredz samērīgu termiņu starp pasākumu galīgās versijas publicēšanu un to spēkā stāšanās dienu.

Šīs nodaļas nolūkos šīs prasības aizstāj 27.1. pantā (Publicēšana) norādītās prasības.

3. Katra Puse uztur vai izveido atbilstošus mehānismus, lai samērīgā termiņā atbildētu uz ieinteresētas personas lūgumu par vispārēji piemērojamiem pasākumiem, uz ko attiecas šī nodaļa.

4. Regulatīvā iestāde administratīvu lēmumu par aizpildītu pieteikumu, ko iesniedzis otras Puses ieguldītājs, kurš veic ieguldījumu finanšu iestādē, pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzējs vai finanšu iestāde saistībā ar finanšu pakalpojumu sniegšanu, pieņem samērīgā termiņā, kuru nosaka atbilstoši pieteikuma sarežģītībai un parastajam termiņam, kas paredzēts pieteikuma apstrādei. Kanādas gadījumā šāds samērīgs termiņš ir 120 dienas. Regulatīvā iestāde nekavējoties paziņo pieteikuma iesniedzējam par lēmumu. Ja praktiski nav iespējams pieņemt lēmumu samērīgā termiņā, regulatīvā iestāde nekavējoties informē pieteikuma iesniedzēju un cenšas pieņemt lēmumu iespējami ātri. Lielākai noteiktībai — pieteikumu neuzskata par aizpildītu, līdz nav notikusi visa saistītā uzklausīšana un regulatīvā iestāde nav saņēmusi visu vajadzīgo informāciju.

13.12. PANTS

Pašregulējošas organizācijas

Ja Puse pieprasa, ka otras Puses finanšu iestādei vai pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzējam jābūt dalībniekam vai jāiesaistās pašregulējošā organizācijā vai tam vajadzīga pieeja šādai organizācijai, lai sniegtu finanšu pakalpojumus minētās Puses teritorijā, vai arī piešķir privilēģiju vai priekšrocību, ja finanšu pakalpojums tiek sniegts, izmantojot pašregulējošu organizāciju, tad prasītāja Puse nodrošina, ka pašregulējošā organizācija ievēro šīs nodaļas noteikumus.

13.13. PANTS

Maksājumu un norēķinu sistēmas

Saskaņā ar noteikumiem, ar ko nosaka valsts režīmu, katra Puse otras Puses finanšu pakalpojumu sniedzējam, kas reģistrēts tās teritorijā, piešķir piekļuvi Puses vai struktūrvienības, kam Puse deleģējusi valdības pilnvaras, maksājumu un mijieskaita sistēmām, un piekļuvi oficiāliem finansēšanas un refinansēšanas mehānismiem, kuri pieejami parastā uzņēmējdarbības veikšanā. Šis pants nenodrošina piekļuvi Puses pēdējās instances aizdevēju iespējām.

13.14. PANTS

Jauni finanšu pakalpojumi

1. Katra Puse atļauj otras Puses finanšu iestādei sniegt jebkādu jaunu finanšu pakalpojumu, ko pirmā Puse līdzīgās situācijās atļautu sniegt savām finanšu iestādēm atbilstoši Puses tiesību aktiem, vajadzības gadījumā sniedzot pieprasījumu vai paziņojumu attiecīgajam regulatoram.

2. Puse var noteikt institucionālo un juridisko formu, kādā attiecīgo jauno pakalpojumu var sniegt, un pieprasīt licences izdošanu pakalpojuma sniegšanai. Ja licence tiek pieprasīta, lēmumu pieņem samērīgā termiņā, un licenci var atteikt tikai piesardzības apsvērumu dēļ.

3. Šis pants neliedz Puses finanšu iestādei vērsties pie otras Puses, lai apsvērtu, vai atļaut tāda finanšu pakalpojuma sniegšanu, ko nesniedz nevienas Puses teritorijā. Uz šo pieteikumu attiecas tās Puses tiesību akti, kas saņem pieteikumu, un neattiecas šajā pantā noteiktās saistības.

13.15. PANTS

Informācijas pārsūtīšana un apstrāde

1. Katra Puse atļauj otras Puses finanšu iestādei vai pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzējam uz tās teritoriju un no tās pārsūtīt informāciju elektroniskā vai citādā formā datu apstrādes nolūkā, ja šāda apstrāde ir vajadzīga finanšu iestādes vai pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzēja parastajai uzņēmējdarbībai.

2. Katra Puse nodrošina atbilstošus aizsardzības pasākumus privātuma aizsardzībai, jo īpaši attiecībā uz personiskas informācijas pārsūtīšanu. Ja finanšu informācijas pārsūtīšanā ietverta personiska informācija, šāda pārsūtīšana atbilst tiesību aktiem, kas reglamentē personiskas informācijas aizsardzību tās Puses teritorijā, kurā pārsūtīšana ierosināta.

13.16. PANTS

Piesardzības atkāpe

1. Šis nolīgums neliedz Pusei pieņemt vai atstāt spēkā pamatotus pasākumus piesardzības nolūkā, tostarp šādus pasākumus:

a) ieguldītāju, noguldītāju, apdrošinājuma ņēmēju vai tādu personu aizsardzība, pret kurām finanšu iestādei, pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzējam vai finanšu pakalpojumu sniedzējam ir fiduciāri pienākumi;

b) finanšu iestādes, pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzēju vai finanšu pakalpojumu sniedzēju drošības, stabilitātes, integritātes vai finansiālās atbildības uzturēšana vai

c) Puses finanšu sistēmas viengabalainības un stabilitātes nodrošināšana.

2. Neskarot citus finanšu pakalpojumu pārrobežu tirdzniecības piesardzīgas uzraudzības līdzekļus, Puse var pieprasīt otras Puses pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzēju un finanšu instrumentu reģistrāciju.

3. Pamatojoties uz 13.3. un 13.4. pantu, Puse piesardzības nolūkā var aizliegt konkrētu finanšu pakalpojumu vai darbību. Šādu aizliegumu neattiecina uz visiem finanšu pakalpojumiem vai uz visu finanšu pakalpojumu apakšnozari, piemēram, banku nozari.

13.17. PANTS

Īpaši izņēmumi

1. Šo nolīgumu nepiemēro pasākumiem, ko veic publiska struktūra, īstenojot monetāro vai valūtas maiņas kursa politiku. Šis punkts neskar Puses saistības atbilstoši 8.5. pantam (Veiktspējas prasības), 8.13. pantam (Pārvedumi) vai 13.9. pantam.

2. Šis nolīgums neprasa Pusei nodrošināt vai atļaut piekļuvi informācijai par individuālo klientu darījumiem un kontiem, pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzējiem, finanšu iestādēm vai jebkādai citai konfidenciālai informācijai, kas, ja to izpaustu, traucētu konkrētiem regulatīviem, uzraudzības vai tiesībaizsardzības jautājumiem vai citādi būtu pretrunā sabiedrības interesēm vai kaitētu konkrētu uzņēmumu likumīgajām komerciālajām interesēm.

13.18. PANTS

Finanšu pakalpojumu komiteja

1. Finanšu pakalpojumu komitejā, kas izveidota atbilstoši 26.2. panta (Specializētās komitejas) 1. punkta f) apakšpunktam, ietilpst pārstāvji no iestādēm, kas atbild par finanšu pakalpojumu politiku, ar speciālām zināšanām jomā, uz kuru attiecas šī nodaļa. Kanādas gadījumā komitejas pārstāvis ir Kanādas Finanšu departamenta amatpersona vai tās pēctecis.

2. Finanšu pakalpojumu komiteja pieņem lēmumus, savstarpēji vienojoties.

3. Finanšu pakalpojumu komitejas sanāksmes notiek reizi gadā vai saskaņā ar tās lēmumu par citādu periodiskumu, un tā:

a) uzrauga šīs nodaļas īstenošanu;

b) risina dialogu par finanšu pakalpojumu nozares regulējumu nolūkā uzlabot Pušu savstarpējās zināšanas par regulatīvām sistēmām un sadarboties, izstrādājot starptautiskos standartus, kā apliecina Vienošanās par dialogu saistībā ar finanšu pakalpojumu jomas regulējumu, kas ietverta 13.–C pielikumā; un

c) īsteno 13.21. pantu.

13.19. PANTS

Apspriešanās

1. Puse var pieprasīt apspriešanos ar otru Pusi par ikvienu jautājumus, kas izriet no šā nolīguma un skar finanšu pakalpojumus. Otra Puse atsaucīgi izskata minēto lūgumu.

2. Katra Puse nodrošina, ka, ja notiek apspriešanās atbilstoši 1. punktam, tās delegācijā ietilpst amatpersonas ar attiecīgajām speciālajām zināšanām jomā, uz kuru attiecas šī nodaļa. Kanādas gadījumā tās ir Kanādas Finanšu departamenta amatpersonas vai tās pēctecis.

13.20. PANTS

Domstarpību izšķiršana

1. Šā nolīguma 29. nodaļu (Domstarpību izšķiršana) atbilstoši grozījumiem, kas veikti ar šo pantu, piemēro tādu domstarpību izšķiršanai, kas izriet no šīs nodaļas.

2. Ja Puses nespēj vienoties par tādas šķīrējtiesas kolēģijas sastāvu, kas izveidota nolūkā iztiesāt domstarpības, kuras izriet no šīs nodaļas, piemēro 29.7. pantu (Šķīrējtiesas kolēģijas sastāvs). Tomēr visas atsauces uz šķīrējtiesnešu sarakstu, kas izveidots atbilstoši 29.8. pantam (Šķīrējtiesnešu saraksts), saprot kā atsauci uz šķīrējtiesnešu sarakstu, kas izveidots atbilstoši šim pantam.

3. *CETA* Apvienotā komiteja var izveidot sarakstu ar vismaz 15 personām, kuras izvēlas, pamatojoties uz objektivitāti, uzticamību un labām spriešanas spējām, un kuras vēlas un spēj būt par šķīrējtiesnešiem. Saraksts sastāv no trim apakšsarakstiem: katrai Pusei viens apakšsaraksts un viens to personu apakšsaraksts, kas nav nevienas Puses valstspiederīgie un var būt šķīrējtiesas priekšsēdētāji. Katra apakšsarakstā ietver vismaz piecas personas. *CETA* Apvienotā komiteja var pārskatīt sarakstu jebkurā laikā un nodrošina, ka saraksts atbilst šā panta prasībām.

4. Sarakstā ietvertajiem šķīrējtiesnešiem jābūt speciālajām zināšanām vai pieredzei finanšu pakalpojumu tiesību vai regulējuma jomā vai to praktiskajā pielietošanā, tostarp par regulējumu attiecībā uz finanšu pakalpojumu sniedzējiem. Šķīrējtiesnešiem, kas darbojas kā priekšsēdētāji, jābūt arī pieredzei kā advokātam, kolēģijas loceklim vai šķīrējtiesnesim domstarpību izšķiršanas tiesvedībā. Šķīrējtiesneši ir neatkarīgi, rīkojas patstāvīgi un nepieņem norādījumus no organizācijām vai valdības. Viņi atbilst 29.–B pielikumā (Rīcības kodekss) ietvertajam rīcības kodeksam.

5. Ja šķīrējtiesas kolēģija konstatē, ka pasākums ir nesaderīgs ar šo nolīgumu un pasākums attiecas uz:

a) finanšu pakalpojumu nozari un jebkuru citu nozari, prasītāja Puse var pārtraukt to priekšrocību piemērošanu finanšu pakalpojumu nozarē, kuru ietekme ir līdzvērtīga pasākuma ietekmei Puses finanšu pakalpojumu nozarē; vai

b) tikai tādu nozari, kas nav finanšu pakalpojumu nozare, prasītāja Puse nepārtrauc priekšrocību piemērošanu finanšu pakalpojumu nozarē.

13.21. PANTS

Ieguldījumu strīdi finanšu pakalpojumu jomā

1. Šā nolīguma 8. nodaļas F iedaļu (Ieguldītāju un valstu ieguldījumu strīdu izšķiršana) atbilstoši grozījumiem, kas izdarīti ar šo pantu un 13.–B pielikumu, piemēro:

a) ieguldījumu strīdiem, kas attiecas uz pasākumiem, kuriem piemēro šo nodaļu un kuros ieguldītājs apgalvo, ka Puse ir pārkāpusi 8.10. pantu (Attieksme pret ieguldītājiem un aptvertajiem ieguldījumiem), 8.11. pantu (Zaudējumu atlīdzināšana), 8.12. pantu (Ekspropriācija), 8.13. pantu (Pārvedumi), 8.16. pantu (Priekšrocību neattiecināšana), 13.3. vai 13.4. pantu; vai

b) ieguldījumu strīdiem, kuri sākušies atbilstoši 8. nodaļas F iedaļai (Ieguldītāju un valstu ieguldījumu strīdu izšķiršana) un kuros ir atsauce uz 13.16. panta 1. punktu.

2. Ieguldījumu strīda gadījumā atbilstoši 1. punkta a) apakšpunktam vai gadījumā, ja 60 dienu laikā pēc prasības iesniegšanas šķīrējtiesā atbilstoši 8.23. pantam (Prasības iesniegšana šķīrējtiesā) atbildētājs atsaucas uz 13.16. panta 1. punktu, izveido šķīrējtiesas sastāvu saskaņā ar 8.27. panta (Šķīrējtiesas sastāva izveide) 7. punktu no saraksta, kas sagatavots atbilstoši 13.20. panta 3. punktam. Ja atbildētājs atsaucas uz 13.16. panta 1. punktu 60 dienu laikā pēc prasības iesniegšanas attiecībā uz ieguldījumu strīdu, izņemot 1. punkta a) apakšpunktā norādīto, laikposms, ko piemēro tiesas sastāva izveidei atbilstoši 8.27. panta (Šķīrējtiesas sastāva izveide) 7. punktam, sākas dienā, kurā atbildētājs atsaucas uz 13.16. panta 1. punktu. Ja *CETA* Apvienotā komiteja nav veikusi iecelšanu atbilstoši 8.27. panta (Šķīrējtiesas sastāva izveide) 2. punktam laikposmā, kas norādīts 8.27. panta (Šķīrējtiesas sastāva izveide) 17. punktā, viena vai otra strīdā iesaistītā puse var lūgt, lai Starptautiskā Investīciju strīdu izšķiršanas centra ("*ICSID*") ģenerālsekretārs izraugās šķīrējtiesas locekļus no saraksta, kas izveidots atbilstoši 13.20. pantam. Ja saraksts atbilstoši 13.20. pantam nav izveidots dienā, kurā prasība iesniegta atbilstoši 8.23. pantam (Prasības iesniegšana šķīrējtiesā), *ICSID* ģenerālsekretārs izraugās šķīrējtiesas locekļus no to personu vidus, ko ierosinājusi viena Puse vai abas Puses saskaņā ar 13.20. pantu.

3. Atbildētājs var rakstveidā nodot jautājumu lēmuma pieņemšanai Finanšu pakalpojumu komitejā par to vai un kādā apmērā 13.16. panta 1. punktā noteiktais izņēmums ir izmantojams kā arguments pret prasību. Šo atzinuma pieprasījumu nosūta ne vēlāk kā dienā, ko šķīrējtiesa noteikusi atbildētājam pretargumentu iesniegšanai. Ja atbildētājs atbilstoši šim punktam iesniedz jautājumu Finanšu pakalpojumu komitejai, tiek atlikti laikposmi vai tiesvedības, kas norādīti 8. nodaļas F iedaļā (Ieguldītāju un valstu ieguldījumu strīdu izšķiršana).

4. Par šā panta 3. punktā minēto atzinuma pieprasījumu Finanšu pakalpojumu komiteja vai *CETA* Apvienotā komiteja, atbilstoši situācijai, var kopīgi pieņemt lēmumu, vai un kādā apjomā 13.16. panta 1. punkts ir izmantojams kā arguments pret prasību. Finanšu pakalpojumu komiteja vai *CETA* Apvienotā komiteja, atbilstoši situācijai, nosūta kopīgi pieņemtā lēmuma kopiju ieguldītājam un šķīrējtiesai, ja tās sastāvs ir izveidots. Ja kopīgi pieņemtajā lēmumā secināts, ka 13.16. panta 1. punkts ir izmantojams kā arguments pret pilnīgi visām prasības daļām, uzskata, ka ieguldītājs ir atsaucis savu prasību un tiesvedība ir pārtraukta saskaņā ar 8.35. pantu (Atteikšanās no prasības). Ja kopīgi pieņemtajā lēmumā secināts, ka 13.16. panta 1. punkts ir izmantojams kā arguments tikai pret atsevišķām prasības daļām, kopīgi pieņemtais lēmums šķīrējtiesai ir saistošs attiecībā uz šīm prasības daļām. Šā panta 3. punktā aprakstītā laikposmu vai tiesvedības atlikšana tad vairs netiek piemērota, un ieguldītājs var turpināt tiesvedību attiecībā uz atlikušajām prasības daļām.

5. Ja *CETA* Apvienotā komiteja nav pieņēmusi kopīgu lēmumu trīs mēnešu laikā no Finanšu pakalpojumu komitejas atzinuma pieprasījuma lietā, 3. punktā norādīto laikposmu vai tiesvedības atlikšanu vairs nepiemēro un ieguldītājs var turpināt savu prasību.

6. Pēc atbildētāja lūguma šķīrējtiesa var izlemt kā prejudiciālu jautājumu, vai un kādā apjomā 13.16. panta 1. punkts ir izmantojams kā arguments pret prasību. Ja atbildētājs neiesniedz šādu lūgumu, tas neskar atbildētāja tiesības 13.16. panta 1. punktu izmantot kā argumentu tiesvedības vēlākā posmā. Šķīrējtiesa neizdara nelabvēlīgu secinājumu no tā, ka Finanšu pakalpojumu komiteja vai *CETA* Apvienotā komiteja nav vienojusies par kopīgu lēmumu saskaņā ar 13.–B pielikumu.

ČETRPADSMITĀ NODAĻA

STARPTAUTISKIE JŪRAS TRANSPORTA PAKALPOJUMI

14.1. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā:

muitošanas pakalpojumi jeb **muitas brokeru pakalpojumi** nozīmē par atlīdzību vai uz līguma pamata kārtot muitas formalitātes saistībā ar kravu importu, eksportu vai tranzītu neatkarīgi no tā, vai šie pakalpojumi ir pakalpojumu sniedzēja galvenā vai sekundārā darbība;

konteineru izvietošanas un novietošanas pakalpojumi nozīmē konteineru uzglabāšanu, piekraušanu, izkraušanu vai remontu un to sagatavošanu nosūtīšanai vai nu ostas teritorijās, vai iekšzemē;

tiešs vai multimodāls pārvadājums nozīmē kravas pārvadājumus ar vienotu pārvadājumu dokumentu, kurā izmanto vairāk nekā vienu transporta veidu, starp kuriem ir arī pārvadājums pa jūru;

apgādes pakalpojumi nozīmē starptautiskas kravas, tostarp konteineros iekrautas, sadalītas beztaras kravas un sausas vai šķidras beztaras kravas, sagatavošanu transportēšanai un tālāku transportēšanu pa jūru, starp ostām, kas atrodas kādas Puses teritorijā. Lielākai noteiktībai — Kanādas gadījumā apgādes pakalpojumi var ietvert transportēšanu starp jūras un iekšējiem ūdeņiem, kur iekšējie ūdeņi ir ūdeņi, kā definēts *Muitas likumā* (*Customs Act*, R.S.C. 1985, c.1 (2nd Supp.));

starptautiskā krava nozīmē kravu, ko pārvadā ar jūras kuģiem starp vienas Puses ostu un otras Puses vai trešās valsts ostu vai starp vienas Eiropas Savienības dalībvalsts ostu un citas Eiropas Savienības dalībvalsts ostu;

starptautiskie jūras transporta pakalpojumi nozīmē pasažieru vai kravas pārvadājumus ar jūras kuģiem starp vienas Puses ostu un otras Puses vai trešās valsts ostu vai starp vienas Eiropas Savienības dalībvalsts ostu un citas Eiropas Savienības dalībvalsts ostu, kā arī tiešu līgumu slēgšanu ar citiem transporta pakalpojumu sniedzējiem, lai nodrošinātu tiešos vai multimodālos pārvadājumus, bet ne šādu citu pārvadājumu pakalpojumu sniegšanu;

starptautisko jūras pārvadājumu pakalpojumu sniedzēji nozīmē:

a) Puses uzņēmumu, kā definēts 1.1. pantā (Vispārpiemērojamas definīcijas), un jebkādas šādas struktūras filiāli;

b) trešās valsts uzņēmumu, kā definēts 1.1. pantā (Vispārpiemērojamas definīcijas), kas pieder kādas Puses valstspiederīgajiem vai ko tie kontrolē, ja tās kuģi ir reģistrēti saskaņā ar minētās Puses tiesību aktiem un kuģo ar minētās Puses karogu; vai

c) trešās puses uzņēmuma filiāli, kas veic nozīmīgus darījumus tādas Puses teritorijā un ir iesaistīta starptautisko jūras transporta pakalpojumu sniegšanā. Lielākai noteiktībai — 8. nodaļu (Ieguldījumi) neattiecina uz šādu filiāli;

jūras aģentūras pakalpojumi ir vienas vai vairāku jūras līniju vai kuģniecību uzņēmējdarbības interešu pārstāvība (kā aģentam) noteiktā ģeogrāfiskā apgabalā šādiem mērķiem:

a) jūras pārvadājumu un saistīto pakalpojumu tirdzniecība un pārdošana, sākot ar cenas noteikšanu un beidzot ar rēķina izrakstīšanu, kravaszīmju sagatavošana uzņēmumu vārdā, nepieciešamo saistīto pakalpojumu iegūšana un tālākpārdošana, dokumentu sagatavošana un ar darījumiem saistītas informācijas sniegšana; un

b) rīkošanās uzņēmumu vārdā, organizējot kuģu iebraukšanu ostā vai attiecīgā gadījumā kravu kontroles uzņemšanos;

jūras palīgpakalpojumi nozīmē jūras kravu apkalpošanas pakalpojumus, muitošanas pakalpojumus, konteineru izvietošanas un novietošanas pakalpojumus, jūras aģentūras pakalpojumus, jūras kravu pārvadājumu pakalpojumus, un glabāšanas un noliktavu pakalpojumus;

jūras kravu apkalpošanas pakalpojumi ir šādu pakalpojumu veikšana, organizēšana un uzraudzība:

a) kravas iekraušana kuģī vai izkraušana no tā;

b) kravas nostiprināšana vai stiprinājumu noņemšana; un

c) kravas pieņemšana vai nodošana un uzglabāšana pirms nosūtīšanas vai pēc saņemšanas,

ko veic dokeru sabiedrības vai terminālu operatoru uzņēmumi, bet neietver darbu, ko veic doka darbaspēks, ja šo darbaspēku organizē neatkarīgi no dokeru sabiedrībām vai terminālu operatoru uzņēmumiem;

jūras kravu pārvadājumu pakalpojumi nozīmē pārvadājumu organizēšanu un uzraudzību kravas nosūtītāju vārdā, sniedzot šādus pakalpojumus kā transporta un saistīto pakalpojumu nodrošināšanu, kravas nostiprināšanu un iepakošanu, dokumentācijas sagatavošanu un ar darījumiem saistītas informācijas sniegšanu;

glabāšanas un noliktavas pakalpojumi nozīmē saldētu vai atdzesētu preču glabāšanas pakalpojumus, šķidrumu vai gāzu uzglabāšanas vairumā pakalpojumus, un citus glabāšanas vai noliktavas pakalpojumus.

14.2. PANTS

Darbības joma

1. Šo nodaļu attiecina uz pasākumu, ko Puse pieņēmusi vai paturējusi spēkā attiecībā uz starptautisko jūras transporta pakalpojumu sniegšanu[22]. Lielākai noteiktībai — šādam pasākumam pēc vajadzības piemēro arī 8. nodaļu (Ieguldījumi) un 9. nodaļu (Pakalpojumu pārrobežu tirdzniecība).

[22] Šo nodaļu neattiecina uz zvejas kuģiem, kā definēts Puses tiesību aktos.

2. Lielāki noteiktībai — papildus 8.6. pantam (Valsts režīms), 8.7. pantam (Vislielākās labvēlības režīms), 9.3. pantam (Valsts režīms) un 9.5. pantam (Vislielākās labvēlības režīms) Puse nepieņem vai nepatur spēkā pasākumu, kas attiecas uz:

a) kuģi, kas sniedz starptautisku jūras pārvadājumu pakalpojumu un kuģo ar otras Puses karogu[23]; vai

b) otras Puses starptautiska jūras pārvadājumu pakalpojuma sniedzēju,

ja pasākums nodrošina režīmu, kurš ir mazāk labvēlīgs nekā režīms, ko attiecīgā Puse līdzīgās situācijās piemēro saviem kuģiem vai starptautiskiem jūras pārvadājumu pakalpojumu sniedzējiem vai arī trešās valsts kuģiem vai starptautisko jūras pārvadājumu pakalpojumu sniedzējiem attiecībā uz:

a) piekļuvi ostām;

b) tādu ostu infrastruktūras un pakalpojumu izmantošanu kā kuģu vilkšanu un vadīšanu;

c) jūras palīgpakalpojumu izmantošanu, kā arī saistīto maksu un maksājumu noteikšanu;

d) piekļuvi muitas atvieglojumiem vai

e) enkurvietu un iekraušanas un izkraušanas iekārtu piešķiršanu.[24]

---

[23] Šajā nodaļā attiecībā uz Eiropas Savienību — kuģot ar kādas Puses karogu nozīmē kuģot ar kādas Eiropas Savienības dalībvalsts karogu.

[24] Šo punktu nepiemēro kuģiem vai starptautisko jūras pārvadājumu pakalpojumu sniedzējiem, uz ko attiecas Romā 2009. gada 22. novembrī parakstītais *Nolīgums par ostas valsts pasākumiem nelegālas, nereģistrētas un neregulētas zvejas novēršanai, aizkavēšanai un likvidēšanai*.

14.3. PANTS

Pienākumi

1. Katra Puse atļauj otras Puses starptautisko jūras pārvadājumu pakalpojumu sniedzējiem pārvietot savus vai nomātus tukšus konteinerus, kas tiek nekomerciāli pārvadāti starp šīs Puses ostām.

2. Puse atļauj otras Puses starptautisko jūras pārvadājumu pakalpojumu sniedzējiem sniegt apgādes pakalpojumus starp šīs Puses ostām.

3. Puse nepieņem vai nepatur spēkā kravu dalīšanas režīmu ar kādu trešo valsti attiecībā uz jebkādiem starptautiskiem jūras transporta pakalpojumiem, tostarp sauso un šķidro beztaras preču tirdzniecību un līnijpārvadājumiem.

4. Puse nepieņem vai nepatur spēkā pasākumu, kas prasa visu vai daļu no jebkādas starptautiskas kravas pārvadāt tikai ar minētajā Pusē reģistrētiem kuģiem vai ar kuģiem, kas pieder vai ko kontrolē minētās Puses valstspiederīgie.

5. Puse nepieņem vai nepatur spēkā pasākumu, kas liedz otras Puses starptautisko jūras pārvadājumu pakalpojumu sniedzējiem tieši slēgt līgumus ar citiem transporta pakalpojumu sniedzējiem par tiešiem vai multimodāliem pārvadājumiem.

14.4. PANTS

Atrunas

1. Šā nolīguma 14.3. pantu nepiemēro:

a) esošam neatbilstošam pasākumam, ko Puse īsteno šādā līmenī:

i) Eiropas Savienības līmenī, kā noteikts tās I pielikuma sarakstā;

ii) valsts valdības līmenī, kā attiecīgā Puse noteikusi tās I pielikuma sarakstā;

iii) provinces, teritoriālās vai reģionālās valdības līmenī, kā attiecīgā Puse noteikusi tās I pielikuma sarakstā vai

iv) pašvaldības līmenī;

b) šā punkta a) apakšpunktā norādīta neatbilstoša pasākuma turpināšanai vai tūlītējai atjaunošanai vai

c) šā punkta a) apakšpunktā norādīta neatbilstoša pasākuma grozīšanai, ciktāl grozījums nesamazina pasākuma atbilstību 14.3. pantam, kāda tā bija tieši pirms grozījumiem.

2. Šā nolīguma 14.3. pantu nepiemēro pasākumam, ko Puse pieņem vai patur spēkā attiecībā uz nozarēm, apakšnozarēm vai darbībām, kā norādīts II pielikuma sarakstā.

PIECPADSMITĀ NODAĻA

TELEKOMUNIKĀCIJAS

15.1. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā:

piegādes trakts ir trakts skaņas vai televīzijas apraides signālu pārraidīšanai uz programmu formēšanas centru;

uz izmaksām vērsts nozīmē balstīts uz izmaksām un var ietvert dažādas izmaksu metodoloģijas attiecībā uz dažādām iespējām vai pakalpojumiem;

uzņēmums nozīmē "uzņēmumu", kā definēts 8.1. pantā (Definīcijas);

pamataprīkojums ir publiskā telekomunikāciju piegādes tīkla aprīkojums vai pakalpojums, ko:

a) sniedz tikai vai galvenokārt viens piegādātājs vai ierobežots skaits piegādātāju; un

b) nevar ekonomiski vai tehniski izdevīgi aizstāt, lai sniegtu pakalpojumu;

starpsavienojums ir saikne ar pakalpojumu sniedzējiem, kuri nodrošina publiskos telekomunikāciju piegādes tīklus vai pakalpojumus, lai viena pakalpojumu sniedzēja lietotāji varētu sazināties ar cita pakalpojumu sniedzēja lietotājiem un piekļūt cita pakalpojumu sniedzēja piedāvātajiem pakalpojumiem;

interkorporatīvās komunikācijas nozīmē telekomunikācijas, kuras uzņēmums izmanto saziņai uzņēmuma iekšienē vai ar saviem meitasuzņēmumiem, filiālēm un, pamatojoties uz Puses tiesību aktiem, saistītajiem uzņēmumiem, bet neietver komerciālus vai nekomerciālus pakalpojumus, ko sniedz uzņēmumiem, kuri nav saistītie meitasuzņēmumi, filiāles vai saistītie uzņēmumi vai ko piedāvā klientiem vai potenciālajiem klientiem. Šīs definīcijas nolūkā "meitasuzņēmumi", "filiāles" un attiecīgā gadījumā "saistītie uzņēmumi" lietojami, kā definējusi katra Puse;

nomātas sakaru ķēdes nozīmē telekomunikāciju aprīkojumu starp diviem vai vairākiem izraudzītiem punktiem, kas rezervēti, lai tos lietotu vai lai tie būtu pieejami konkrētam klientam vai citiem lietotājiem pēc klienta izvēles;

nozīmīgs pakalpojumu sniedzējs ir pakalpojumu sniedzējs, kurš, ņemot vērā cenu un nodrošinātos publiskos telekomunikāciju piegādes tīklus vai pakalpojumus attiecīgajā tirgū, spēj būtiski ietekmēt dalības nosacījumus šādu iemeslu dēļ:

a) tam ir kontrole pār pamataprīkojumu vai

b) tas izmanto savu stāvokli tirgū;

tīkla pieslēgumpunkts nozīmē fizisku punktu, kurā lietotājam tiek nodrošināta piekļuve publiskajam telekomunikāciju piegādes tīklam;

numuru pārnesamība ir iespēja publisko telekomunikāciju piegādes pakalpojumu tiešajiem lietotājiem tajā pašā vietā saglabāt iepriekšējos tālruņa numurus, neradot kvalitātes, uzticamības vai izdevīguma pasliktināšanos, mainot līdzīgus publisko telekomunikāciju piegādes pakalpojumu sniedzējus;

publiskais telekomunikāciju piegādes **tīkls** ir publisko telekomunikāciju infrastruktūra, kas nodrošina telekomunikāciju starp diviem un vairākiem noteiktiem tīkla pieslēgumpunktiem;

publiskais telekomunikāciju piegādes pakalpojums ir telekomunikāciju piegādes pakalpojums, ko Puse precīzi vai faktiski lūdz piedāvāt vispārējai publiskai lietošanai, kas saistīts ar klienta sniegtās informācijas pārraidīšanu reāllaika režīmā starp diviem vai vairākiem punktiem bez jebkādām izmaiņām klienta informācijas veidā vai saturā. Šis pakalpojums var ietvert arī balss sakaru pakalpojumus, pakešu komutācijas datu pārraides pakalpojumus, ķēžu komutācijas datu pārraides pakalpojumus, teleksa pakalpojumus, telegrāfa pakalpojumus, telefaksa pakalpojumus, privātu nomātu sakaru ķēžu pakalpojumus un mobilo un personālo sakaru pakalpojumus un sistēmas;

regulatīvā iestāde ir struktūra, kas atbild par telekomunikāciju regulējumu;

telekomunikāciju pakalpojumi ir visi pakalpojumi, ko veido ar jebkādiem elektromagnētiskiem līdzekļiem raidītu signālu pārraidīšana un uztveršana, bet tajos neietilpst saimnieciskā darbība, kas nodrošina satura sniegšanu, izmantojot telekomunikāciju; un

lietotājs ir uzņēmums vai fiziska persona, kas izmanto vai pieprasa publiski pieejamu telekomunikāciju pakalpojumu.

15.2. PANTS

Darbības joma

1. Šo nodaļu piemēro pasākumam, ko Puse pieņem vai patur spēkā attiecībā uz telekomunikāciju tīkliem vai pakalpojumiem, pamatojoties uz Puses tiesībām ierobežot pakalpojuma sniegšanu saskaņā ar tās I vai II pielikuma sarakstā norādītajām atrunām.

2. Šo nodaļu nepiemēro Puses pasākumam, kas attiecas uz publiskai uztveršanai paredzētu radio vai televīzijas pārraižu pārraidīšanu, ko veic jebkādiem telekomunikāciju līdzekļiem, tostarp izmantojot apraidi un kabeļizplatīšanu. Lielākai noteiktībai — šo nodaļu piemēro piegādes traktam.

3. Šī nodaļa:

a) neprasa, lai Puse atļautu otras Puses pakalpojumu sniedzējam izveidot, uzbūvēt, iegādāties, izīrēt, izmantot vai nodrošināt telekomunikāciju tīklus vai pakalpojumus, kas nav īpaši paredzēti šajā nolīgumā; vai

b) neprasa Pusei (vai neprasa, lai Puse kādam pakalpojumu sniedzējam liktu) izveidot, uzbūvēt, iegādāties, izīrēt, izmantot vai nodrošināt telekomunikāciju tīklus vai pakalpojumus, kas netiek piedāvāti vispārējai publiskai lietošanai.

15.3. PANTS

Piekļuve publiskajiem telekomunikāciju piegādes tīkliem vai pakalpojumiem un to izmantošana

1. Puse nodrošina, ka otras Puses uzņēmumiem ir nodrošināta piekļuve publiskajiem telekomunikāciju piegādes tīkliem vai pakalpojumiem un to lietošana atbilstoši pamatotiem un nediskriminējošiem noteikumiem, tostarp attiecībā uz kvalitāti, tehniskajiem standartiem un specifikācijām[25].Puses piemēro šo noteikumu arī, kā norādīts 2.–6. punktā.

2. Katra Puse nodrošina, ka otras Puses uzņēmumiem ir pieejami un tie var lietot jebkuru publisko telekomunikāciju piegādes tīklu vai pakalpojumu, ko piedāvā tās teritorijā vai ārpus tās, tostarp privātas nomātas sakaru ķēdes, un šajā saistībā, pamatojoties uz 5. un 6. punktu nodrošina, ka šiem uzņēmumiem ir atļauts:

a) pirkt vai nomāt un pievienot termināli vai citu iekārtu, kam ir saskarne ar publisko telekomunikāciju piegādes tīklu;

b) veidot savienojumus starp privātām nomātām vai īpašumā esošām sakaru ķēdēm un minētās Puses publiskiem telekomunikāciju piegādes tīkliem un pakalpojumiem vai cita uzņēmuma nomātām vai īpašumā esošām sakaru ķēdēm;

c) izmantot darbību protokolus pēc savas izvēles; un

d) veikt pārslēgšanas, signalizācijas un apstrādes funkcijas.

[25] **Nediskriminējošs** nozīmē attieksmi, kas nav mazāk labvēlīga par attieksmi pret jebkuru citu uzņēmumu, kurš izmanto līdzīgus publisko telekomunikāciju piegādes tīklus vai pakalpojumus līdzīgos apstākļos.

3. Katra Puse nodrošina, ka otras Puses uzņēmumi var izmantot publiskos telekomunikāciju piegādes tīklus un pakalpojumus informācijas apritei tās teritorijā vai ārpus tās, tostarp šādu uzņēmumu interkorporatīvajai komunikācijai, un lai piekļūtu informācijai, kas atrodas datubāzēs vai citādi tiek glabātas mašīnlasāmā veidā vienas vai otras Puses teritorijā.

4. Papildus 28.3. pantam (Vispārīgi izņēmumi) un neatkarīgi no 3. punkta Puse veic atbilstošus pasākumus, lai aizsargātu:

a) publisko telekomunikāciju piegādes pakalpojumu drošību un konfidencialitāti; un

b) publisko telekomunikāciju piegādes pakalpojumu lietotāju privātumu,

pamatojoties uz prasību, ka šos pasākumus nepiemēro veidā, kas būtu patvaļīga vai neattaisnojama diskriminācija vai slēpts tirdzniecības ierobežojums.

5. Katra Puse nodrošina, ka nekādi nosacījumi netiek izvirzīti attiecībā uz piekļuvi publiskajiem telekomunikāciju piegādes tīkliem vai pakalpojumiem un to izmantošanu, izņemot tos, kas nepieciešami:

a) lai aizsargātu publisko pakalpojumu sniegšanas saistības, ko piemēro publisko telekomunikāciju piegādes tīklu vai pakalpojumu sniedzējiem, jo īpaši to spēju padarīt savus tīklus vai pakalpojumus pieejamus vispārējai publiskai lietošanai;

b) lai aizsargātu publisko telekomunikāciju piegādes tīklu vai pakalpojumu tehnisko integritāti vai

c) lai nodrošinātu, ka otras Puses pakalpojumu sniedzēji nesniedz pakalpojumus, kas ierobežoti ar Puses atrunām, kā norādīts tās I vai II pielikuma sarakstā.

6. Gadījumā, ja nosacījumi par piekļuvi publiskajiem telekomunikāciju piegādes tīkliem vai pakalpojumiem vai to izmantošanu atbilst 5. punktā norādītajiem kritērijiem, tie var ietvert:

a) ierobežojumus attiecībā uz šo pakalpojumu atkārtotu pārdošanu vai dalītu izmantošanu;

b) prasību izmantot noteiktas tehniskas saskarnes, tostarp saskarņu protokolus, savienojumiem ar šādiem tīkliem vai pakalpojumiem;

c) vajadzības gadījumā prasības šo pakalpojumu sadarbspējai;

d) tipa apstiprinājumu terminālim vai citai iekārtai, kas ir savietojami ar tīklu un tehniskajām prasībām par šādu iekārtu pievienošanu tīkliem;

e) ierobežojumus privātu nomātu vai īpašumā esošu sakaru ķēžu savienošanai ar šiem tīkliem vai pakalpojumiem vai ar cita uzņēmuma nomātām vai īpašumā esošām sakaru ķēdēm; un

f) paziņošanu, reģistrāciju un licencēšanu.

15.4. PANTS

Galvenajiem piegādātājiem piemērojamie drošības pasākumi konkurences jomā

1. Katra Puse patur spēkā atbilstošus pasākumus, lai novērstu to, ka pakalpojumu sniedzēji, kuri atsevišķi vai kopā ir nozīmīgs pakalpojumu sniedzējs, uzsāk vai turpina pret konkurenci vērstu praksi.

2. Šā panta 1. punktā norādītā pret konkurenci vērstā prakse ietver:

a) iesaistīšanos pret konkurenci vērstā šķērssubsidēšanā;

b) no konkurentiem iegūtas informācijas izmantošanu ar rezultātiem, kas vērsti pret konkurenci; un

c) liegumu citiem pakalpojumu sniedzējiem laikus piekļūt tehniskajai informācijai par pamataprīkojumu un būtiskai komerciālai informācijai, kas tiem vajadzīga, lai sniegtu pakalpojumus.

15.5. PANTS

Piekļuve pamataprīkojumam

1. Katra Puse nodrošina, ka nozīmīgs pakalpojumu sniedzējs tās teritorijā dara pieejamu savu pamataprīkojumu, kurā var ietilpt arī tīkla elementi, darbības atbalsta sistēmas vai atbalsta konstrukcijas, otras Puses telekomunikāciju pakalpojumu sniedzējiem saskaņā ar pamatotiem un nediskriminējošiem noteikumiem un uz izmaksām vērtiem tarifiem.

2. Katra Puse saskaņā ar tās tiesību aktiem var noteikt to pamataprīkojumu, kas jādara pieejams tās teritorijā.

15.6. PANTS

Starpsavienojums

1. Puse nodrošina, ka nozīmīgs pakalpojumu sniedzējs tās teritorijā sniedz starpsavienojumu:

a) katrā tehniskie iespējamā tīkla punktā;

b) atbilstoši nediskriminējošiem noteikumiem, tostarp tehniskajiem standartiem un specifikācijām, un tarifiem;

c) kura kvalitāte nav mazāk labvēlīga kā kvalitāte, kas nodrošināta līdzīgiem saviem pakalpojumiem vai nesaistītu pakalpojumu sniedzēju vai to meitasuzņēmumu vai citu saistīto uzņēmumu līdzīgiem pakalpojumiem;

e) laikus, saskaņā ar noteikumiem (tostarp tehniskajiem standartiem un specifikācijām) un uz izmaksām vērstiem tarifiem, kas ir pārredzami, samērīgi, ņemot vērā ekonomisko pamatojumu, un pietiekami nodalīti, lai pakalpojumu sniedzējam nebūtu jāmaksā par tīkla komponentēm vai aprīkojumu, kas tam nav vajadzīgi pakalpojuma sniegšanai; un

f) pēc pieprasījuma — punktos papildus vairumam lietotāju piedāvātajiem tīkla pieslēgumpunktiem par maksu, kas atspoguļo nepieciešamā papildaprīkojuma uzstādīšanas izmaksas.

2. Pakalpojumu sniedzējam, kas ir pilnvarots sniegt telekomunikāciju pakalpojumus, ir tiesības iesaistīties sarunās par jaunu starpsavienojuma nolīgumu ar citiem publisko telekomunikāciju piegādes tīklu un pakalpojumu sniedzējiem. Katra Puse nodrošina, ka nozīmīgiem pakalpojumu sniedzējiem ir jāizveido starpsavienojuma standartpiedāvājums vai jāiesaistās sarunās par starpsavienojuma nolīgumiem ar citiem telekomunikāciju tīklu un pakalpojumu sniedzējiem.

3. Katra Puse nodrošina, ka publisko telekomunikāciju piegādes pakalpojumu sniedzēji, kas starpsavienojuma pasākumu apspriešanas procesā iegūst informāciju no cita pakalpojumu sniedzēja, to izmanto vienīgi tam mērķim, kam tā sniegta, un vienmēr ievēro pārraidītās vai uzglabātās informācijas konfidencialitāti.

4. Katra Puse nodrošina, ka procedūras, kas piemērojamas starpsavienojumam ar nozīmīgu pakalpojumu sniedzēju, tiek darītas publiski pieejamas.

5. Katra Puse nodrošina, ka nozīmīgs pakalpojumu sniedzējs atbilstošos gadījumos dara publiski pieejamus savus starpsavienojuma nolīgumus vai starpsavienojuma standartpiedāvājumu.

15.7. PANTS

Telekomunikāciju pakalpojumu sniegšanas licence

Katra Puse nodrošina, ka, ja iespējams, telekomunikāciju pakalpojumu sniegšanas licences pamatā ir vienkārša paziņošanas procedūra.

15.8. PANTS

Universālais pakalpojums

1. Katrai Pusei ir tiesības noteikt tās universālā pakalpojuma saistības, kuras tā vēlas saglabāt.

2. Katra Puse nodrošina, ka ikviens universālā pakalpojuma pasākums, ko tā pieņem vai patur spēkā, tiek pārvaldīts pārredzami, objektīvi, nediskriminējoši un konkurētspējīgi. Katra Puse arī nodrošina, ka ikvienas universālā pakalpojuma saistības, ko tā nosaka, nav apgrūtinošākas, nekā vajadzīgs tāda veida universālajam pakalpojumam, ko Puse ir definējusi.

3. Visiem pakalpojumu sniedzējiem jābūt tiesīgiem nodrošināt universālo pakalpojumu. Ja pakalpojumu sniedzējs ir izraudzīts par universālā pakalpojuma sniedzēju, Puse nodrošina, ka šī izvēle ir veikta, izmantojot efektīvu, pārredzamu un nediskriminējošu mehānismu.

15.9. PANTS

Ierobežoti resursi

1. Katra Puse savas procedūras attiecībā uz ierobežotu resursu, tostarp frekvenču, numuru un piekļuves tiesību, piešķiršanu un izmantošanu pārvalda objektīvi, savlaicīgi, pārredzami un nediskriminējoši.

2. Neatkarīgi no 8.4. panta (Piekļuve tirgum) un 9.6. panta (Piekļuve tirgum) Puse var pieņemt vai atstāt spēkā pasākumu, ar ko sadala un piešķir spektru un pārvalda frekvences. Tādējādi katra Puse saglabā tiesības izveidot un piemērot savu spektra un frekvenču pārvaldības politiku, kas var ierobežot publisko telekomunikāciju piegādes pakalpojumu sniedzēju skaitu. Katra Puse patur arī tiesības sadalīt frekvenču joslas, ņemot vērā pašreizējās un nākotnes vajadzības.

3. Katra Puse dara publiski pieejamus datus par pašreizējo situāciju attiecībā uz sadalītajām frekvenču joslām, bet tai nav sīkāk jānorāda dati par frekvencēm, kas piešķirtas īpašām valsts pārvaldes vajadzībām.

15.10. PANTS

Numuru pārnesamība

Katra Puse nodrošina, ka publisko telekomunikāciju piegādes pakalpojumu sniedzēji tās teritorijā nodrošina numuru pārnesamību, ievērojot samērīgus noteikumus.

15.11. PANTS

Regulatīvā iestāde

1. Katra Puse nodrošina, ka tās regulatīvā iestāde ir juridiski nošķirta un funkcionāli neatkarīga no visiem telekomunikāciju piegādes tīklu, pakalpojumu vai aprīkojuma sniedzējiem, arī tad, ja Puse saglabā īpašumtiesības vai kontroli pār telekomunikāciju piegādes tīkla vai pakalpojumu sniedzēju.

2. Katra Puse nodrošina, ka tās regulatīvās iestādes lēmumi un procedūras ir objektīvi attiecībā uz visiem tirgus dalībniekiem un ka tie tiek pārvaldīti pārredzami un laikus.

3. Katra Puse nodrošina, ka tās regulatīvajai iestādei ir pietiekamas pilnvaras nozares regulēšanai, tostarp nodrošinot, ka tai ir pilnvaras:

a) pieprasīt telekomunikāciju piegādes tīklu vai pakalpojumu sniedzējiem iesniegt jebkādu informāciju, ko regulatīvā iestāde uzskata par vajadzīgu, lai pārvaldītu tās pienākumus; un

b) izpildīt tās lēmumus attiecībā uz 15.3.–15.6. pantā norādītajām saistībām, piemērojot atbilstošas sankcijas, kurās var ietilpt finansiālas sankcijas, koriģējoši rīkojumi vai licenču darbības apturēšana vai atsaukšana.

15.12. PANTS

Domstarpību izšķiršana telekomunikāciju jomā

Vēršanās regulatīvajās iestādēs

1. Papildus 27.3. pantam (Administratīvā tiesvedība) un 27.4. pantam (Pārskatīšana un pārsūdzēšana) katra Puse nodrošina, ka:

a) uzņēmumi ir laikus vērsušies savās regulatīvajās iestādēs, lai izšķirtu domstarpības ar publisko telekomunikāciju piegādes tīklu vai pakalpojumu sniedzējiem jautājumos, uz ko attiecas 15.3.–15.6. pants un kas saskaņā ar Puses tiesību aktiem ir regulatīvās iestādes jurisdikcijā. Regulatīvā iestāde pēc vajadzības sniedz saistošu lēmumu, lai izšķirtu domstarpības samērīgā termiņā; un

b) otras Puses telekomunikāciju tīklu vai pakalpojumu sniedzēji, kas lūdz piekļuvi pamataprīkojumam vai starpsavienojumam ar nozīmīgu pakalpojumu sniedzēju Puses teritorijā, samērīgā un publiski norādītā termiņā var vērsties regulatīvajā iestādē, lai izšķirtu domstarpības par atbilstošiem noteikumiem un tarifiem attiecībā uz starpsavienojumu vai piekļuvi šim nozīmīgajam pakalpojumu sniedzējam.

Regulatīvās iestādes nolēmumu vai lēmumu pārsūdzēšana un pārskatīšana

2. Katra Puse nodrošina, ka uzņēmums, kura intereses negatīvi skāris regulatīvās iestādes nolēmums vai lēmums, var saņemt objektīvas un neatkarīgas tiesas, tiesai pielīdzināmas vai administratīvas iestādes sniegtu nolēmuma vai lēmuma pārskatu, kā paredzēts Puses tiesību aktos. Tiesas, tiesai pielīdzināmā vai administratīvā iestāde sniedz uzņēmumam rakstiskus apsvērumus, kas pamato tās nolēmumu vai lēmumu. Katra Puse nodrošina, ka regulatīvā iestāde īsteno šos nolēmumus vai lēmumus atbilstoši paredzētajai pārsūdzēšanas vai papildu pārskatīšanas procedūrai.

3. Pieteikums par pārskatīšanu tiesā nav pamats regulatīvās iestādes nolēmuma vai lēmuma neievērošanai, ja vien attiecīgā tiesu iestāde neatstāj spēkā šādu nolēmumu vai lēmumu.

15.13. PANTS

Pārredzamība

1. Papildus 27.1. pantam (Publicēšana), 27.2. pantam (Informācijas sniegšana) un citiem šīs nodaļas noteikumiem par informācijas publicēšanu katra Puse dara publiski pieejamus:

a) regulatīvās iestādes pienākumus viegli pieejamā un skaidrā formā, jo īpaši, ja šie pienākumi ir uzticēti vairāk nekā vienai struktūrai;

b) tās pasākumus attiecībā uz publiskajiem telekomunikāciju piegādes tīkliem vai pakalpojumiem, tostarp:

i) tās regulatīvās iestādes noteikumus, kā arī šo noteikumu pamatojumu;

ii) tarifus un citus pakalpojumu noteikumus;

iii) tehniskās saskarnes specifikācijas;

iv) nosacījumus par terminālļa vai citas iekārtas pievienošanu publiskajiem telekomunikāciju piegādes tīkliem;

v) paziņošanas, atļaujas, reģistrācijas vai licenzēšanas prasības, ja tādas ir; un

c) informāciju par struktūrām, kas atbildīgas par tādu pasākumu sagatavošanu, grozīšanu un pieņemšanu, kuri saistīti ar standartiem.

15.14. PANTS

Atturēšanās

Puse atzīst konkurētspējīga tirgus nozīmīgumu, lai sasniegtu likumīgus sabiedriskās politikas mērķus telekomunikāciju pakalpojumu jomā. Šajā nolūkā un katras Puses tiesību aktos paredzētajā apjomā katra Puse var atturēties no kāda noteikuma piemērošanas telekomunikāciju pakalpojumam, ja, veicot tirgus analīzi, ir konstatēts, ka ir sasniegta efektīva konkurence.

15.15. PANTS

Saistība ar citām nodaļām

Ja ir nesaderība starp šo nodaļu un kādu citu nodaļu, tad šī nodaļa prevalē, ciktāl tas attiecas uz nesaderību.

SEŠPADSMITĀ NODAĻA

ELEKTRONISKĀ KOMERCIJA

16.1. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā:

piegāde nozīmē datorprogrammas, teksta, video, attēla, skaņu ieraksta vai citu piegādi, kas ir digitāli kodēta; un

elektroniskā komercija nozīmē komerciju, kas veikta, izmantojot telekomunikācijas, vai nu vienas pašas, vai kopā ar citām informācijas un sakaru tehnoloģijām.

16.2. PANTS

Mērķis un darbības joma

1. Puses atzīst, ka elektroniskā komercija palielina ekonomikas izaugsmi un tirdzniecības iespējas daudzās nozarēs un apliecina PTO noteikumu piemērojamību elektroniskajai komercijai. Tās vienojas veicināt elektroniskās komercijas attīstību Pušu starpā, jo īpaši atbilstoši šīs nodaļas noteikumiem sadarbojoties jautājumos, ko izvirzījusi elektroniskā komercija.

2. Šī nodaļa neuzliek Pusei pienākumu atļaut piegādi, kas pārraidīta ar elektroniskiem līdzekļiem, izņemot, ja tas atbilst Puses saistībām saskaņā ar citiem šā nolīguma noteikumiem.

16.3. PANTS

Muitas nodokļi par elektroniskām piegādēm

1. Puse neuzliek muitas nodokli, maksu vai maksājumu piegādei, kas pārraidīta ar elektroniskiem līdzekļiem.

2. Lielākai noteiktībai — 1. punkts neliedz Pusei uzlikt iekšēju nodokli vai citu iekšēju maksājumu piegādei, kas pārraidīta ar elektroniskiem līdzekļiem, ja nodokli vai maksājumu uzliek ar šo nolīgumu saderīgā veidā.

16.4. PANTS

Uzticēšanās un paļāvība attiecībā uz elektronisko komerciju

Katra Puse pieņem vai patur spēkā normatīvos vai administratīvos pasākumus par elektroniskajā komercijā iesaistīto lietotāju personiskās informācijas aizsardzību un, rīkojoties šādi, pienācīgi ņem vērā to attiecīgo starptautisko organizāciju datu aizsardzības starptautiskos standartus, kuru dalībnieki ir abas Puses.

16.5. PANTS

Vispārīgi noteikumi

Ņemot vērā elektroniskās komercijas kā sociālās un ekonomiskās attīstības līdzekļa potenciālu, Puses atzīst, kāda nozīme ir:

a) skaidrībai, pārredzamībai un prognozējamībai to iekšzemes regulatīvajos noteikumos, maksimālajā iespējamajā apmērā sekmējot elektroniskās komercijas attīstību;

b) sadarbspējai, inovācijai un konkurencei, sekmējot elektronisko komerciju; un

c) elektroniskās komercijas izmantojuma sekmēšanai mazos un vidējos uzņēmumos.

16.6. PANTS

Dialogs par elektronisko komerciju

1. Atzīstot elektroniskās komercijas globālo raksturu, Puses vienojas uzturēt dialogu elektroniskās komercijas izvirzītajos jautājumos, kas cita starpā risinās šādus jautājumus:

a) sabiedrībai izdoto elektronisko parakstu sertifikātu atzīšana un pārrobežu sertifikācijas pakalpojumu veicināšana;

b) starpnieku pakalpojumu sniedzēju atbildība par informācijas pārraidi vai glabāšanu;

c) nevēlamu elektroniskās komercijas paziņojumu apstrāde; un

d) personiskās informācijas aizsardzība un patērētāju un uzņēmumu aizsardzība no krāpnieciskas un maldinošas komercprakses elektroniskās komercijas jomā.

2. Šā panta 1. punktā norādītais dialogs var būt informācijas apmaiņa par Pušu attiecīgajiem tiesību aktiem, regulējumu un citiem pasākumiem šajos jautājumos, kā arī pieredzes apmaiņa par šādu tiesību aktu, regulējuma un citu pasākumu īstenošanu.

3. Atzīstot elektroniskās komercijas globālo raksturu, Puses apstiprina, cik svarīgi ir aktīvi iesaistīties daudzpusējos forumos, lai sekmētu elektroniskās komercijas attīstību.

16.7. PANTS

Saistība ar citām nodaļām

Ja ir nesaderība starp šo nodaļu un kādu citu šā nolīguma nodaļu, tad cita nodaļa prevalē, ciktāl tas attiecas uz nesaderību.

SEPTIŅPADSMITĀ NODAĻA

KONKURENCES POLITIKA

17.1. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā:

pret konkurenci vērsta uzņēmējdarbība nozīmē pret konkurenci vērstas vienošanās, konkurentu starpā saskaņotu praksi vai pasākumus, tirgū dominējoša uzņēmuma pret konkurenci vērstu praksi un apvienošanos, kam ir būtiska pret konkurenci vērsta ietekme; un

vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojums Eiropas Savienības gadījumā nozīmē pakalpojumu, ko uzņēmums, kas darbojas parastos tirgus apstākļos, nevar nodrošināt apmierinoši un atbilstoši tādiem nosacījumiem kā cena, objektīvas kvalitātes īpašības, nepārtrauktība un pakalpojuma pieejamība atbilstoši sabiedrības interesēm. Vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojuma sniegšana valstij ir jāuztic vienam vai vairākiem uzņēmumiem, piešķirot sabiedriskā pakalpojuma sniegšanas tiesības, kurās definētas attiecīgo uzņēmumu un valsts saistības.

17.2. PANTS

Konkurences politika

1. Puses atzīst, ka to tirdzniecības attiecībās liela nozīme ir brīvai un neizkropļotai konkurencei. Puses atzīst, ka pret konkurenci vērsta uzņēmējdarbības prakse potenciāli var izkropļot tirgu pareizu darbību un mazina ieguvumus, ko sniedz tirdzniecības liberalizācija.

2. Puses veic atbilstošus pasākumus, lai aizliegtu pret konkurenci vērstu uzņēmējdarbību, atzīstot, ka šādi pasākumi uzlabos šā nolīguma mērķu sasniegšanu.

3. Puses sadarbojas jautājumos, kas attiecas uz aizliegumu īstenot pret konkurenci vērstu uzņēmējdarbību brīvās tirdzniecības zonā saskaņā ar *Nolīgumu starp Eiropas Kopienām un Kanādas valdību par konkurences tiesību aktu piemērošanu*, kas parakstīts Bonnā 1999. gada 17. jūnijā.

4. Šā panta 2. punktā norādītie pasākumi ir saderīgi ar pārredzamības, nediskriminācijas un procesuālā taisnīguma principiem. Izņēmumi no konkurences tiesību aktu piemērošanas ir pārredzami. Puse darba pieejamu otrai Pusei publisku informāciju par šādiem izņēmumiem, kas paredzēti tās konkurences tiesību aktos.

17.3. PANTS

Konkurences politikas attiecināšana uz uzņēmumiem

1. Puse nodrošina, ka 17.2. panta 2. punktā norādītie pasākumi attiecināmi uz Pusēm, ciktāl to pieprasa Puses tiesību akti.

2. Lielākai noteiktībai:

a) Kanādā saistošs ir *Konkurences likums* (*R.S.C.*, 1985. g., C–34. nodaļa), un to piemēro Viņas Majestātes Kanādas pārstāvim vai provinces pārstāvim, kas ir sabiedrība, attiecībā uz komercdarbībām, kurās iesaistījusies sabiedrība, faktiski vai potenciāli konkurējot ar citām personām, ciktāl to piemērotu, ja pārstāvis nebūtu Viņas Majestātes pārstāvis. Šāds pārstāvis var būt valsts uzņēmumi, monopoli un uzņēmumi, kam piešķirtas īpašas vai ekskluzīvas tiesības vai privilēģijas; un

b) Eiropas Savienībā uz valsts uzņēmumiem, monopoliem un uzņēmumiem, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, attiecas Eiropas Savienības konkurences noteikumi. Tomēr uz uzņēmumiem, kam uzticēta vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu sniegšana vai kas darbojas kā fiskāli monopoli, šie noteikumi attiecas, ciktāl noteikumu piemērošana juridiski vai faktiski netraucē veikt tiem uzticētos konkrētos uzdevumus.

17.4. PANTS

Domstarpību izšķiršana

Uz šīs nodaļas noteikumiem neattiecas nekāda veida domstarpību izšķiršana, kas paredzēta šajā nolīgumā.

ASTOŅPADSMITĀ NODAĻA

VALSTS UZŅĒMUMI, MONOPOLI UN UZŅĒMUMI, KAM PIEŠĶIRTAS ĪPAŠAS TIESĪBAS VAI PRIVILĒĢIJAS

18.1. PANTS.

Definīcijas

Šajā nodaļā:

aptverta iestāde ir:

a) monopols;

b) preču vai pakalpojumu sniedzējs, ja tas ir viens no neliela skaita preču vai pakalpojumu sniedzējiem, ko juridiski vai faktiski pilnvarojusi vai izveidojusi Puse, un šī Puse būtiski kavē konkurenci starp šiem pakalpojumu sniedzējiem savā teritorijā;

c) ikviena iestāde, kurai Puse juridiski vai faktiski piešķīrusi īpašas tiesības vai privilēģijas piegādāt preces vai sniegt pakalpojumus, būtiski ietekmējot jebkura cita uzņēmuma spēju piegādāt tās pašas preces vai sniegt tos pašus pakalpojumus tajā pašā ģeogrāfiskajā teritorijā atbilstoši līdzvērtīgiem nosacījumiem un atļaujot uzņēmumam pilnībā vai daļēji izvairīties no konkurences spiediena vai tirgus ierobežojumiem[26]; vai

d) valsts uzņēmums;

noteikt nozīmē izveidot vai pilnvarot monopolu vai paplašināt monopola darbības jomu, ietverot papildu preci vai pakalpojumu;

saskaņā ar komerciāliem apsvērumiem nozīmē saskaņā ar privāta uzņēmuma ierasto uzņēmējdarbības praksi attiecīgajā uzņēmējdarbības veidā vai nozarē; un

nediskriminējoša attieksme ir vai nu valsts režīms, vai vislielākās labvēlības režīmu, kā noteikts šajā nolīgumā un atkarībā no tā, kurš no minētajiem režīmiem ir labāks.

26 Lielākai noteiktībai — licences piešķiršana nelielam uzņēmumu skaitam ierobežotu resursu sadales apstākļos, izmantojot objektīvus, samērīgus un nediskriminējošus kritērijus, pati par sevi nav uzskatāma par īpašām tiesībām.

18.2. PANTS

Darbības joma

1. Puses apstiprina savas tiesības un pienākumus, kas izriet no *GATT* 1994 XVII:1.–XVII:3. panta, no *Vienošanās par GATT 1994 XVII panta interpretāciju*, un no *GATS* VIII:1. un VIII:2. panta, kas ar šo tiek iekļauti šajā nolīgumā un kļūst par tā daļu.

2. Šo nodaļu nepiemēro Puses preču vai pakalpojumu iepirkumam valstiskām vajadzībām, nevis komerciālas tālākpārdošanas nolūkā vai arī nolūkā izmantot preču vai pakalpojumu sniegšanā komerciālai pārdošanai neatkarīgi no tā, vai šis iepirkums ir vai nav "aptverts iepirkums" 19.2. panta (Darbības joma un tvērums) nozīmē.

3. Šā nolīguma 18.4. un 18.5. pantu nepiemēro 8.2. pantā (Darbības joma) un 9.2. pantā (Darbības joma) norādītajām nozarēm.

4 Šā nolīguma 18.4. un 18.5. pantu nepiemēro aptvertas iestādes pasākumam, ja būtu piemērojama Puses atruna, ņemot vērā valsts režīma vai vislielākās labvēlības režīma pienākumu, kā norādīts minētās Puses I, II vai III pielikuma sarakstā, ja šo pašu pasākumu būtu pieņēmusi vai paturējusi spēkā minētā Puse.

18.3. PANTS

Valsts uzņēmumi, monopoli un uzņēmumi, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas

1. Neskarot Pušu tiesības un pienākumus saskaņā ar šo nolīgumu, nekas šajā nodaļā neliedz Pusei noteikt vai saglabāt valsts uzņēmumu vai monopolu, vai piešķirt kādam uzņēmumam īpašas tiesības vai privilēģijas.

2. Puse neprasa aptvertai iestādei vai nemudina to rīkoties veidā, kas nav saderīgs ar šo nolīgumu.

18.4. PANTS

Nediskriminējoša attieksme

1. Katra Puse nodrošina, ka tās teritorijā aptverta iestāde nodrošina nediskriminējošu attieksmi pret aptvertu ieguldījumu, otras Puses preci vai otras Puses pakalpojumu sniedzēju, veicot preces vai pakalpojuma pirkumu.

2. Ja aptverta iestāde, kas aprakstīta 18.1. pantā “aptvertas iestādes” definīcijas a)–d) punktā, darbojas saskaņā ar 18.5. panta 1. punkta noteikumiem, uzskata, ka Puse, kuras teritorijā atrodas aptvertā iestāde, atbilst 1. punktā noteiktajām saistībām attiecībā uz minēto aptverto iestādi.

18.5. PANTS

Komerciāli apsvērumi

1. Katra Puse nodrošina, ka aptverta iestāde tās teritorijā darbojas saskaņā ar komerciāliem apsvērumiem, pērkot vai pārdodot preces, tostarp attiecībā uz cenu, kvalitāti, pieejamību, pārdošanas iespējām, transportēšanu un citiem pirkšanas vai pārdošanas noteikumiem, kā arī attiecībā uz pakalpojumu pirkšanu vai sniegšanu, tostarp, kad šādas preces vai pakalpojumi tiek nodrošināti otras Puses ieguldītāja ieguldījumam vai tos nodrošina otras Puses ieguldītāja ieguldījums.

2. Ja aptvertas iestādes rīcība ir saderīga ar 18.4. pantu un 17. nodaļu (Konkurences politika), 1. punktā ietvertās saistības nepiemēro:

a) monopola gadījumā — tā nolūka īstenošanai, kuram monopols tika izveidots vai kuram tika piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, piemēram, sabiedrisko pakalpojumu saistības vai reģionālā attīstība; vai

b) valsts uzņēmuma gadījumā — tā publisko pilnvaru īstenošanai.

DEVIŅPADSMITĀ NODAĻA

PUBLISKAIS IEPIRKUMS

19.1. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā:

komerciālas preces vai pakalpojumi ir tāda veida preces vai pakalpojumi, ko parasti pārdod vai piedāvā pārdošanai un ko komerctirgū parasti pērk nevalstiskas personas nevalstiskiem mērķiem;

būvniecības pakalpojums ir pakalpojums, kura mērķis ir inženiertehnisko būvdarbu vai būvdarbu izpilde, izmantojot jebkādus līdzekļus, pamatojoties uz Apvienoto Nāciju Organizācijas Centrālā preču klasifikatora (turpmāk "CPK") 51. nodaļu;

elektroniska izsole ir iteratīvs process, kas saistīts ar elektronisko līdzekļu izmantošanu, lai piegādātāji varētu iesniegt vai nu jaunas cenas, vai jaunas vērtības skaitliski izsakāmiem un ar cenu nesaistītiem iepirkuma elementiem, kuri saistīti ar vērtēšanas kritērijiem, vai gan vienu, gan otru, kā rezultātā piedāvājumi tiek sarindoti vai mainīta to secība;

rakstveidā vai **rakstiski** nozīmē informācijas izteikšanu vārdos vai skaitļos, ko var nolasīt, atveidot un pēc tam paziņot tālāk. Šeit var ietilpt elektroniski pārraidīta un saglabāta informācija;

ierobežota iepirkuma procedūra ir iepirkuma metode, kurā iepirkuma iestāde apspriežas ar vienu vai vairākiem pašas izraudzītiem piegādātājiem;

pasākums ir jebkurš tiesību akts, noteikums, procedūra, administratīva norāde vai prakse, vai jebkura darbība, ko veic iepirkuma iestāde saistībā ar aptverto iepirkumu;

daudzkārt lietojamais saraksts ir saraksts, kurā norādītos piegādātājus iepirkuma iestāde ir atzinusi par dalības nosacījumiem atbilstīgiem un kuru iepirkuma iestāde plāno izmantot vairāk nekā vienu reizi;

paziņojums par gaidāmo iepirkumu ir iepirkuma iestādes publicēts paziņojums, kurā ieinteresētie piegādātāji aicināti iesniegt dalības pieteikumu, piedāvājumu vai tos abus;

kompensācijas prasības ir nosacījumi vai pasākumi, kas veicina vietējo attīstību vai uzlabo kādas Puses maksājumu bilances kontus, piemēram, iekšzemes daļas izmantošana, tehnoloģijas licencēšana, ieguldījumi, saistības sniegt pretpakalpojumus un tamlīdzīgas darbības vai prasības;

atklāta iepirkuma procedūra ir iepirkuma metode, saskaņā ar kuru piedāvājumu var iesniegt visi ieinteresētie piegādātāji;

persona nozīmē "personu", kā definēts 1.1. pantā (Vispārpiemērojamas definīcijas);

iepirkuma iestāde ir iestāde, uz kuru attiecas 19–1., 19–2. vai 19–3. pielikums Puses tirgus piekļuves nodrošināšanas grafikam saistībā ar šo nodaļu;

atbilstošs piegādātājs ir piegādātājs, kuru iepirkuma iestāde atzīst par tādu, kas atbilst dalības nosacījumiem;

selektīva iepirkuma procedūra ir iepirkuma metode, saskaņā ar kuru piedāvājumu var iesniegt vienīgi atbilstošie piegādātāji, kurus uzaicina iepirkuma iestāde;

pakalpojumi ietver būvdarbu pakalpojumus, ja nav noteikts citādi;

standarts ir dokuments, kuru apstiprinājusi atzīta struktūra, kas vispārējai un atkārtotai izmantošanai sagatavo noteikumus, norādījumus vai preču vai pakalpojumu vai ar tiem saistīto procesu un ražošanas metožu raksturojumus, kuru ievērošana nav obligāta. Tajā var iekļaut vai arī tas var attiekties vienīgi uz terminoloģiju, simboliem, iepakojumu, marķēšanas vai etiķetēšanas prasībām, ja tās attiecas uz produktu, pakalpojumu, procesu vai ražošanas metodi;

piegādātājs ir persona vai personu grupa, kas piegādā preces vai sniedz pakalpojumus vai arī varētu to darīt; un

tehniskā specifikācija ir iepirkuma procedūras prasība, ar kuru:

a) nosaka iepērkamās preces vai sniedzamā pakalpojuma parametrus, tostarp kvalitāti, veiktspēju, drošumu un izmērus, vai to ražošanas vai sniegšanas procesus un metodes vai

b) risina jautājumus par terminoloģiju, simboliem, iepakojumu, marķēšanas vai etiķetēšanas prasībām, ja tās attiecas uz produktu vai pakalpojumu.

19.2. PANTS

Darbības joma un tvērums

Šīs nodaļas piemērošana

1. Šī nodaļa attiecas uz ikvienu pasākumu, kas saistīts ar aptverto iepirkumu, neatkarīgi no tā, vai tas pilnībā vai daļēji tiek veikts elektroniski.

2. Šajā nodaļā "aptvertais iepirkums" ir iepirkums valstiskām vajadzībām:

a) kas attiecas uz preci, pakalpojumu vai jebkādu to apvienojumu,

   i) kā norādīts katras Puses ar šo nodaļu saistītā tirgus piekļuves nodrošināšanas grafika pielikumos un

   ii) ja iepirkums netiek veikts komerciālas pārdošanas vai tālākpārdošanas nolūkā vai nolūkā izmantot komerciālai pārdošanai vai tālākpārdošanai paredzētas preces ražošanā vai pakalpojuma sniegšanā;

b) ko veic, slēdzot līgumu, tostarp pirkuma, nomas, īres līgumu vai līgumu par pirkumu uz nomaksu, ar iespēju iegādāties vai bez tās;

c) kura vērtība, kas aplēsta saskaņā ar 6.–8. punktu, laikā, kad saskaņā ar 19.6. pantu publicē paziņojumu, ir ne mazāka kā attiecīgais slieksnis, kurš norādīts Puses ar šo nodaļu saistītā tirgus piekļuves nodrošināšanas grafika pielikumos;

d) kuru veic iepirkuma iestāde; un

e) kas nav citādi izslēgts no iekļaušanas 3. punktā vai Puses ar šo nodaļu saistītā tirgus piekļuves nodrošināšanas grafika pielikumos.

3. Ja vien Puses ar šo nodaļu saistītā tirgus piekļuves nodrošināšanas grafika pielikumos nav norādīts citādi, šo nodaļu neattiecina uz:

a) zemes, esošo ēku vai cita nekustama īpašuma vai ar to saistīto tiesību iegādi vai nomu;

b) ārpuslīgumiskiem vienošanās aktiem vai jebkāda veida palīdzību, ko sniedz Puse, tostarp sadarbības nolīgumiem, dotācijām, aizdevumiem, kapitāla ieguldīšanu, garantijām un fiskāliem stimuliem;

c) finanšu aģentu vai depozitāriju pakalpojumu, likvidācijas un vadības pakalpojumu regulētām finanšu iestādēm un pakalpojumu, kas attiecas uz valsts parāda pārdošanu, izpirkšanu un izplatīšanu, tostarp aizņēmumu un obligāciju, parādzīmju un citu vērtspapīru, iepirkumam vai iegādei;

d) valsts nodarbinātības līgumiem;

e) iepirkumu, ko veic:

i) ar īpašu nolūku sniegt starptautisku palīdzību, tostarp attīstības palīdzību;

ii) atbilstīgi īpašai procedūrai vai nosacījumam starptautiskā nolīgumā, kas attiecas uz karaspēka izvietošanu vai uz parakstītājvalstu projekta kopīgu īstenošanu; vai

iii) atbilstīgi starptautiskas organizācijas īpašai procedūrai vai nosacījumam, vai ja to finansē no starptautiskām dotācijām, aizdevumiem vai citāda atbalsta, ja piemērojamā procedūra vai nosacījums būtu pretrunā šai nodaļai.

4. Iepirkumi, uz ko attiecas šī nodaļa, ir visi iepirkumi, uz ko attiecas Kanādas un Eiropas Savienības tirgus piekļuves nodrošināšanas grafiki, kuros katras Puses saistības ir izklāstītas šādi:

a) 19–1. pielikumā — centrālās valdības struktūras, kuru iepirkumam piemēro šo nodaļu;

b) 19–2. pielikumā — teritoriālās pārvaldes struktūras, kuru iepirkumam piemēro šo nodaļu;

c) 19–3. pielikumā — visas pārējās struktūras, kuru iepirkumam piemēro šo nodaļu;

d) 19–4. pielikumā — preces, kurām piemēro šo nodaļu;

e) 19–5. pielikumā — pakalpojumi, izņemot būvniecības pakalpojumus, kuriem piemēro šo nodaļu;

f) 19–6. pielikumā — būvniecības pakalpojumi, kuriem piemēro šo nodaļu;

g) 19–7. pielikumā — jebkādas vispārīgas piezīmes; un

h) 19–8. pielikumā — publicēšanas līdzekļi, kas izmantoti saistībā ar šo nodaļu.

5. Ja iepirkuma iestāde saistībā ar aptverto iepirkumu pieprasa, lai persona, kas nav iekļauta Puses ar šo nodaļu saistītā tirgus piekļuves nodrošināšanas grafika pielikumos, veic iepirkumu atbilstoši īpašām prasībām, šādām prasībām *mutatis mutandis* piemēro 19.4. pantu.

Vērtēšana

6. Aplēšot iepirkuma vērtību ar mērķi noskaidrot, vai tas ir aptvertais iepirkums, iepirkuma iestāde:

a) iepirkuma vērtības aplēšanai nedala iepirkumu atsevišķos iepirkumos, neizvēlas un neizmanto vērtēšanas metodi ar mērķi pilnībā vai daļēji izslēgt to no šīs nodaļas piemērošanas; un

b) ietver aplēsto iepirkuma maksimālo kopējo vērtību visā tā laikā neatkarīgi no tā, vai pasūtījums piešķirts vienam vai vairākiem piegādātājiem, ņemot vērā visas atlīdzības formas, ieskaitot:

   i) prēmijas, honorārus, komisijas maksu un procentus; un

ii) ja iepirkums paredz variantus, kopējo šādu variantu vērtību.

7. Ja atsevišķas iepirkuma prasības rezultātā tiek piešķirtas tiesības slēgt vairāk nekā vienu līgumu vai tiesības slēgt līgumu atsevišķās daļās (“atkārtoti līgumi”), aplēsto maksimālo kopējo vērtību aprēķina, pamatojoties uz:

a) atkārtotu līgumu vērtību, kas noslēgti par viena veida precēm vai pakalpojumiem un piešķirti iepriekšējos 12 mēnešos vai iepirkuma iestādes iepriekšējā fiskālajā gadā, un iespēju robežās pielāgoti, lai ņemtu vērā plānotās pārmaiņas nākamo 12 mēnešu laikā nodrošināmo preču vai pakalpojumu daudzumos vai vērtībā; vai

b) atkārtotu līgumu aplēsto vērtību, kas noslēgti par viena veida precēm vai pakalpojumiem un kas jāpiešķir 12 mēnešu laikā pēc sākotnējā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas vai attiecīgās iepirkuma iestādes fiskālajā gadā.

8. Ja preces vai pakalpojuma iepirkumu veic, izmantojot nomāšanu un īrēšanu vai izpirkumnomu, vai ja nav precizēta iepirkuma kopējā cena, novērtējuma pamatā ir:

a) līgumam uz noteiktu laiku:

i) līgumam, kura termiņš ir 12 mēneši vai mazāk, kopējā aplēstā maksimālā vērtība par visu līguma darbības laiku; vai

ii) līgumam, kura termiņš pārsniedz 12 mēnešus, kopējā aplēstā maksimālā vērtība, tostarp atlikusī aplēstā vērtība;

b) līgumam uz nenoteiktu laiku — aplēstā mēneša iemaksa, kas reizināta ar 48; un

c) līgumam, par kuru nav skaidrs, vai tas būs uz noteiktu laiku, piemēro b) apakšpunktu.

19.3. PANTS

Drošība un vispārīgi izņēmumi

1. Nekas šajā nodaļā neliedz kādai Pusei veikt darbības vai neizpaust informāciju, ko Puse uzskata par vajadzīgu tai būtisku drošības interešu aizsardzībai saistībā ar šādiem iepirkumiem:

a) ieroču, munīcijas[27] vai militārās inventāra iepirkums;

b) iepirkums, kas nepieciešams valsts drošībai; vai

c) iepirkums, kas nepieciešams valsts aizsardzības vajadzībām.

[27] *Zemsvītras piezīme neattiecas uz tekstu latviešu valodā*.

2. Atbilstoši prasībai par to, ka šādus pasākumus nepiemēro tā, lai rastos patvarīga vai neattaisnojama diskrimināciju starp Pusēm, kur prevalē tādi paši apstākļi vai pastāv slēpts starptautiskās tirdzniecības ierobežojums, šīs nodaļas noteikumus nav interpretējami tā, lai aizkavētu Pusi pieņemt vai veikt pasākumus, kas

a) nepieciešami sabiedrības morāles, sabiedriskās kārtības vai drošības aizsardzībai;

b) nepieciešami cilvēku, dzīvnieku dzīvības vai veselības vai augu aizsardzībai;

c) nepieciešami intelektuālā īpašuma aizsardzībai vai

d) attiecas uz precēm, ko ražo, vai pakalpojumiem, ko sniedz personas ar invaliditāti, filantropiskas institūcijas vai ieslodzījuma vietas.

19.4. PANTS

Vispārīgi principi

Diskriminācijas aizliegums

1. Attiecībā uz jebkuru pasākumu, kas attiecas uz aptverto iepirkumu, katra Puse, tostarp tās iepirkuma iestādes, nekavējoties un bez nosacījumiem piemēro otras Puses precēm un pakalpojumiem un otras Puses piegādātājiem, kas piedāvā šādas preces vai pakalpojumus, tādu režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs par to, ko šī Puse, tostarp tās iepirkuma iestādes, piemēro savām precēm, pakalpojumiem un piegādātājiem. Lielākai noteiktībai — šādā režīmā ietilpst:

a) attiecībā uz Kanādu, režīms, kas nav mazāk labvēlīgs par režīmu, kuru nosaka province vai teritorija, tostarp tās iepirkuma iestādes, šīs provinces vai teritorijas precēm un pakalpojumiem vai tur reģistrētiem pakalpojumu sniedzējiem; un

b) attiecībā uz Eiropas Savienību, režīms, kas nav mazāk labvēlīgs par režīmu, kuru nosaka dalībvalsts vai dalībvalsts teritoriāls reģions, tostarp to iepirkuma iestādes, šīs dalībvalsts vai teritoriālā reģiona precēm un pakalpojumiem un tur reģistrētiem pakalpojumu sniedzējiem, atbilstoši situācijai.

2. Attiecībā uz jebkuru pasākumu saistībā ar aptverto iepirkumu Puse, tostarp tās iepirkuma iestādes:

a) nepiemēro valsts teritorijā reģistrētam piegādātājam mazāk labvēlīgu režīmu kā kādam citam valsts teritorijā reģistrētam piegādātājam, pamatojoties uz ārvalstu piederības vai īpašumtiesību līmeni; vai

b) nediskriminē valsts teritorijā reģistrētu piegādātāju, tāpēc ka šis piegādātājs konkrētajā iepirkumā piedāvā otras Puses preces vai pakalpojumus.

Elektronisko saziņas līdzekļu izmantošana

3. Ja aptvertā iepirkuma procedūru veic ar elektroniskajiem saziņas līdzekļiem, iepirkuma iestāde:

a) nodrošina, ka iepirkums tiek veikts, izmantojot informācijas tehnoloģijas sistēmas un programmatūru, tostarp ar informācijas autentifikāciju un šifrēšanu saistītas sistēmas un programmatūru, kas ir vispārēji pieejama un spēj sadarboties ar citām informācijas tehnoloģijas sistēmām un programmatūru; un

b) uztur mehānismus, kas nodrošina dalības pieteikumu un piedāvājumu integritāti, tostarp ļauj konstatēt to saņemšanas laiku un novērš nesankcionētu piekļuvi tiem.

Iepirkuma norise

4. Iepirkuma iestāde vada aptvertā iepirkuma procedūru pārredzamā un taisnīgā veidā, kas:

a) ir saderīgs ar šo nodaļu, izmantojot tādas metodes kā atklātu iepirkumu, selektīvu iepirkumu un ierobežotu iepirkumu;

b) izvairās no interešu konfliktiem; un

c) nepieļauj korupciju.

Izcelsmes noteikumi

5. Aptvertā iepirkuma nolūkā neviena Puse nepiemēro precēm vai pakalpojumiem, ko importē vai piegādā no otras Puses, tādus izcelsmes noteikumus, kuri atšķiras no izcelsmes noteikumiem, kurus šī Puse tajā pašā laikā piemēro šo pašu preču vai pakalpojumu importam parastajai tirdzniecībai vai piegādēm no tās pašas Puses.

Kompensācijas

6. Attiecībā uz aptverto iepirkumu Puse un tās iepirkuma iestādes neprasa, neņem vērā, neuzspiež vai neizpilda kompensācijas prasības.

Iepirkumam neraksturīgi pasākumi

7. Šā panta 1. un 2. punktu nepiemēro muitas nodokļiem un jebkāda veida maksājumiem, ko uzliek importam vai saistībā ar to, iekasēšanas paņēmienam, piemēram, nodokļu un maksājumu veidā, citiem importa noteikumiem vai formalitātēm un pasākumiem, kuri skar pakalpojumu tirdzniecību, izņemot pasākumus, kas reglamentē aptverto iepirkumu.

19.5. PANTS

Informēšana par iepirkuma sistēmu

1. Katra Puse:

a) oficiāli izraudzītos elektroniskos vai drukātos plašsaziņas līdzekļos, kas tiek plaši izplatīti un ir viegli pieejami sabiedrībai, nekavējoties publicē tiesību aktus, noteikumus, tiesas lēmumus un vispārēji piemērojamus administratīvus nolēmumus, līgumu standarta klauzulas, kas paredzētas tiesību aktos vai noteikumos un ar atsauci iekļautas paziņojumos un iepirkuma procedūras dokumentācijā, un procedūras attiecībā uz aptverto iepirkumu, jebkuras to izmaiņas, un

b) pēc pieprasījuma otrai Pusei sniedz to skaidrojumu.

2. Katra Puse tās tirgus piekļuves nodrošināšanas grafika 19–8. pielikumā uzskaita:

a) elektroniskus vai drukātus plašsaziņas līdzekļus, kuros Puse publicē 1. punktā aprakstīto informāciju;

b) elektroniskos vai drukātos plašsaziņas līdzekļus, kuros Puse publicē paziņojumus, kas noteikti 19.6. pantā, 19.8. panta 7. punktā un 19.15. panta 2. punktā; un

c) tīmekļa vietnes adresi vai adreses, kurā Puse publicē:

i) savu iepirkuma statistiku saskaņā ar 19.15. panta 5. punktu vai

ii) savus paziņojumus par piešķirtajām līguma slēgšanas tiesībām saskaņā ar 19.15. panta 6. punktu.

3. Katra Puse nekavējoties paziņo Publiskā iepirkuma komitejai par jebkādām izmaiņām Puses sniegtajā informācijā, kas norādīta 19–8. pielikumā.

19.6. PANTS

Paziņojumi

Paziņojums par paredzēto iepirkumu

1. Attiecībā uz katru aptverto iepirkumu iepirkuma iestāde publicē paziņojumu par paredzēto iepirkumu, izņemot 19.12. pantā minētajos apstākļos.

Visi paziņojumi par plānotajiem iepirkumiem ir tieši pieejami, izmantojot elektroniskos līdzekļus, bez maksas, vienā piekļuves punktā, pamatojoties uz 2. punktu. Paziņojumus var arī publicēt atbilstošā, plaši izplatītā drukātā formā, un šādi paziņojumi ir viegli pieejami sabiedrībai vismaz līdz paziņojumā norādītā laikposma beigām.

Katra Puse 19–8. pielikuma sarakstā norāda attiecīgo drukāto un elektronisko plašsaziņas līdzekli.

2. Puse var piemērot pārejas laikposmu līdz 5 gadiem no šā nolīguma spēkā stāšanās dienas iestādēm, uz ko attiecas 19–2. un 19–3. pielikums un kas nav gatavas iesaistīties 1. punktā norādītajā vienotajā piekļuves punktā. Šādos pārejas laikposmos minētās iestādes sniedz paziņojumus par paredzēto iepirkumu, ja tie pieejami elektroniski, izmantojot saites vārtejas elektroniskā vietnē, kas ir pieejama bez maksas un iekļauta 19–8. pielikumā.

3. Ja vien šajā nodaļā nav paredzēts citādi, katrā paziņojumā par paredzēto iepirkumu iekļauj:

a) iepirkuma iestādes nosaukumu un adresi un citas ziņas, kas nepieciešamas, lai sazinātos ar iepirkuma iestādi un iegūtu visus attiecīgos dokumentus saistībā ar iepirkumu, un tā izmaksas un samaksas noteikumus, ja tādi paredzēti;

b) iepirkuma aprakstu, tostarp iepērkamo preču vai pakalpojumu veidu un daudzumu vai paredzamo daudzumu gadījumā, ja daudzums nav zināms;

c) attiecībā uz atkārtotiem līgumiem — ja iespējams, paredzētā iepirkuma nākamo paziņojumu aptuvenu laiku;

d) iespējamo variantu aprakstu;

e) preču vai pakalpojumu piegādes termiņu vai līguma darbības ilgumu;

f) iepirkuma metodi, ko izmantos, un informāciju par to, vai ir paredzamas sarunas vai elektroniska izsole;

g) attiecīgā gadījumā — adresi un termiņu dalības pieteikumu iesniegšanai iepirkumā;

h) piedāvājumu iesniegšanas adresi un termiņu;

i) valodu vai valodas, kādās var iesniegt piedāvājumus vai dalības pieteikumus, ja tos var iesniegt valodā, kas nav iepirkuma iestādes Puses oficiālā valoda;

j) piegādātāju dalības nosacījumu sarakstu un īsu aprakstu, ieskaitot visas prasības attiecībā uz konkrētiem dokumentiem vai apliecinājumiem, kas piegādātājiem iesniedzami šajā sakarā, ja vien šādas prasības nav jau iekļautas iepirkuma procedūras dokumentācijā, kura ir darīta pieejama visiem ieinteresētajiem piegādātājiem vienlaikus ar paziņojumu par paredzēto iepirkumu;

k) ja saskaņā ar 19.8. pantu iepirkuma iestāde plāno izraudzīties ierobežotu skaitu atbilstošu piegādātāju, kurus uzaicinās iesniegt piedāvājumu – kritērijus to atlasei un attiecīgā gadījumā jebkurus ierobežojumus attiecībā uz to piegādātāju skaitu, kuriem būs atļauts piedalīties iepirkuma procedūrā; un

l) norādi, ka uz iepirkumu attiecas šī nodaļa.

Kopsavilkuma paziņojums

4. Attiecībā uz katru paredzēto iepirkumu iepirkuma iestāde publicē kopsavilkuma paziņojumu, kas ir viegli pieejams, publicēts angļu vai franču valodā vienlaikus ar paziņojumu par gaidāmo iepirkumu. Kopsavilkuma paziņojumā iekļauj vismaz šādu informāciju:

a) iepirkuma priekšmets;

b) piedāvājumu iesniegšanas termiņš vai, attiecīgā gadījumā, pieteikumu iesniegšanas termiņš dalībai iepirkuma procedūrā vai iekļaušanai daudzkārt lietojamā sarakstā; un

c) adrese, kurā var pieprasīt dokumentus, kas attiecas uz iepirkumu.

Paziņojums par plānoto iepirkumu

5. Iepirkuma iestādes tiek mudinātas katrā fiskālajā gadā iespējami agri 19–8. pielikumā minētajā attiecīgajā elektroniskajā un, ja pieejams, drukātajā plašsaziņas līdzeklī publicēt paziņojumu par turpmākajiem iepirkuma plāniem ("paziņojums par plānoto iepirkumu"). Paziņojumu par plānoto iepirkumu publicē arī vienotā piekļuves punkta vietnē, kas norādīta 19–8. pielikumā, pamatojoties uz 2. punktu. Paziņojumā par plānoto iepirkumu norāda iepirkuma priekšmetu un paziņojuma par paredzamo iepirkumu plānoto publicēšanas datumu.

6. Iepirkuma iestāde, kas minēta 19–2. vai 19–3. pielikumā, var izmantot paziņojumu par plānoto iepirkumu kā paziņojumu par paredzētu iepirkumu, ja tajā iekļauj tik daudz 3. punktā minētās informācijas, cik vien ir pieejams, un paziņojumu par to, ka ieinteresētajiem piegādātājiem sava interese par iepirkumu jāizsaka iepirkuma iestādei.

19.7. PANTS

Dalības nosacījumi

1. Iepirkuma iestāde aprobežojas vienīgi ar tiem nosacījumiem dalībai iepirkuma procedūrā, kuri ir būtiski, lai nodrošinātu, ka piegādātājam ir juridiskās un finansiālās iespējas un komerciālās un tehniskās spējas nodrošināt attiecīgo iepirkumu.

2. Nosakot dalības nosacījumus, iepirkuma iestāde:

a) neuzstāda nosacījumu, kas paredz, ka iepirkumā var piedalīties tikai tāds piegādātājs, kuram Puses iepirkuma iestāde jau iepriekš ir piešķīrusi līguma slēgšanas tiesības vienu vai vairākas reizes;

b) var pieprasīt attiecīgu iepriekšēju pieredzi, ja tā ir svarīga iepirkuma prasību izpildei; un

c) neprasa iepriekšēju pieredzi Puses teritorijā kā nosacījumu dalībai iepirkumā.

3. Izvērtējot, vai piegādātājs atbilst dalības nosacījumiem, iepirkuma iestāde:

a) pamatojoties uz piegādātāja uzņēmējdarbību gan iepirkuma iestādes Puses teritorijā, gan ārpus tās, izvērtē piegādātāja finansiālās, komerciālās un tehniskās spējas; un

b) balsta savu izvērtējumu uz nosacījumiem, ko iepirkuma iestāde iepriekš precizējusi paziņojumos vai iepirkuma procedūras dokumentācijā.

4. Ja ir pamatojoši pierādījumi, Puse, tostarp tās iepirkuma iestādes, var izslēgt piegādātāju, pamatojoties uz tādiem iemesliem kā:

a) bankrots;

b) nepatiesi apliecinājumi;

c) būtiski vai konsekventi trūkumi, nespējot izpildīt kādu svarīgu prasību vai pienākumu, kas ietverts iepriekšējā līgumā vai līgumos;

d) galīgi spriedumi attiecībā uz smagiem noziegumiem vai citiem smagiem pārkāpumiem;

e) profesionālās darbības pārkāpums vai darbības vai bezdarbības, kas negatīvi ietekmē piegādātāja komerciālo integritāti; vai

f) nodokļu nemaksāšana.

19.8. PANTS

Piegādātāju kvalifikācija

Reģistrācijas sistēmas un kvalificēšanas procedūras

1. Puse, tostarp tās iepirkuma iestādes, var uzturēt piegādātāju reģistrācijas sistēmu, kurā ieinteresētajiem piegādātājiem ir jāreģistrējas un jāsniedz konkrēta informācija.

2. Katra Puse nodrošina, ka

a) tās iepirkuma iestādes cenšas līdz minimumam samazināt atšķirības to kvalificēšanas procedūrās; un

b) ja tās iepirkuma iestādes uztur reģistrācijas sistēmas, tad minētās iestādes cenšas līdz minimumam samazināt savu reģistrācijas sistēmu atšķirības.

3. Puse, tostarp tās iepirkuma iestādes, nepieņem un nepiemēro reģistrācijas sistēmas vai kvalificēšanas procedūru, kuru mērķis vai ietekme ir tāda, ka tiek radīti nevajadzīgi šķēršļi otras Puses piegādātāju dalībai pirmās minētās Puses iepirkumā.

Selektīva iepirkuma procedūra

4. Ja iepirkuma iestāde plāno izmantot selektīvu iepirkuma procedūru, tā:

a) paziņojumā par paredzēto iepirkumu iekļauj vismaz informāciju, kas norādīta 19.6. panta 3. punkta a), b), f), g), j), k) un l) apakšpunktā, un uzaicina piegādātājus iesniegt dalības pieteikumu; un

b) līdz piedāvājumu iesniegšanas termiņa sākumam atbilstošajiem piegādātājiem, kuriem ir paziņots, kā norādīts 19.10. panta 3. punkta b) apakšpunktā, sniedz vismaz informāciju, kas minēta 19.6. panta 3. punkta c), d), e), h) un i) apakšpunktā.

5. Iepirkuma iestāde ļauj visiem atbilstošajiem piegādātājiem piedalīties konkrētā iepirkumā, ja attiecīgā iepirkuma iestāde paziņojumā par paredzēto iepirkumu nenorāda uz jebkādu ierobežojumu attiecībā uz piegādātāju skaitu, kuriem ļaus izteikt piedāvājumu, un atlases kritērijus ierobežotam piegādātāju skaitam.

6. Ja iepirkuma procedūras dokumentācija nav publiski pieejama no 4. punktā minētā paziņojuma publicēšanas dienas, iepirkuma iestāde nodrošina, lai minētie dokumenti vienā un tajā pašā laikā būtu pieejami visiem atbilstošajiem piegādātājiem, kas atlasīti saskaņā ar 5. punktu.

Daudzkārt lietojami saraksti

7. Iepirkuma iestāde var uzturēt piegādātāju daudzkārt lietojamu sarakstu, ja vien paziņojums, ar ko uzaicina ieinteresētos piegādātājus pieteikties iekļaušanai sarakstā:

a) tiek publicēts ik gadu; un

b) gadījumā, ja to publicē ar elektroniskiem līdzekļiem, ir nepārtraukti pieejams

kādā no attiecīgajiem plašsaziņas līdzekļiem, kas uzskaitīti 19–8. pielikumā.

8. Paziņojumā, kas paredzēts 7. punktā, norāda:

a) to preču, pakalpojumu vai to kategoriju aprakstu, kuriem sarakstu var izmantot;

b) dalības nosacījumus, kas piegādātājiem jāizpilda iekļaušanai sarakstā, un metodes, ko iepirkuma iestāde izmantos, lai pārbaudītu piegādātāja atbilstību nosacījumiem;

c) iepirkuma iestādes nosaukumu un adresi un citas ziņas, kas nepieciešamas, lai sazinātos ar iestādi un iegūtu visus attiecīgos dokumentus, kas attiecas uz sarakstu;

d) saraksta derīguma termiņu un tā pagarināšanas vai izbeigšanas līdzekļus vai, ja derīguma termiņš netiek sniegts, norādi uz to, kā tiks paziņots par saraksta izmantošanas izbeigšanu; un

e) norādi, ka sarakstu var izmantot iepirkumam, uz kuru attiecas šī nodaļa.

9. Neatkarīgi no 7. punkta, ja daudzkārt lietojams saraksts ir derīgs ne ilgāk kā trīs gadus, iepirkuma iestāde var publicēt 7. punktā minēto paziņojumu tikai vienreiz, saraksta derīguma termiņa sākumā, ja paziņojums:

a) ietver derīguma termiņu un to, ka turpmāki paziņojumi netiks publicēti; un

b) tiek publicēts elektroniski un ir nepārtraukti pieejams tā derīguma perioda laikā.

10. Iepirkuma iestāde ļauj piegādātājiem pieteikties jebkurā laikā, lai tos iekļautu daudzkārt lietojamā sarakstā, un iekļauj attiecīgajā sarakstā visus atbilstošos piegādātājus pietiekami īsā laikā.

11. Ja piegādātājs, kas nav ietverts daudzkārt lietojamā sarakstā, iesniedz pieteikumu dalībai iepirkuma procedūrā, kas balstīta uz daudzkārt lietojamu sarakstu, un visus pieprasītos dokumentus 19.10. panta 2. punktā noteiktajā laikposmā, iepirkuma iestāde izskata šādu pieprasījumu. Iepirkuma iestāde neizslēdz attiecīgo piegādātāju no izskatīšanas attiecībā uz iepirkumu, pamatojoties uz to, ka iestādei nepietiek laika, lai pieteikumu izskatītu, ja vien ārkārtas gadījumos iepirkuma procedūras sarežģītības dēļ iestāde nespēj pabeigt pieteikuma izskatīšanu laikposmā, kas atvēlēts piedāvājumu iesniegšanai.

Iepirkuma iestādes, uz ko attiecas 19–2. un 19–3. pielikums

12. Iepirkuma iestāde, uz kuru attiecas 19–2. vai 19–3. pielikums, paziņojumu, ar kuru uzaicina piegādātājus pieteikties iekļaušanai daudzkārt lietojamā sarakstā, var izmantot kā paziņojumu par paredzētu iepirkumu, ja:

a) attiecīgais paziņojums ir publicēts saskaņā ar 7. punktu un ietver šādu informāciju: saskaņā ar 8. punktu pieprasīto informāciju, 19.6. panta 3. punktā pieprasīto informāciju tik lielā mērā, cik tā ir pieejama, un apgalvojumu, ka tas ir paziņojums par paredzēto iepirkumu vai ka tikai piegādātāji, kas iekļauti daudzkārt lietojamā sarakstā, saņems turpmākus paziņojumus par iepirkumu, uz ko attiecas daudzkārt lietojamais saraksts; un

b) iestāde piegādātājiem, kuri tai darījuši zināmu savu ieinteresētību minētajā iepirkumā, nekavējoties sniedz pietiekamu informāciju, lai tie varētu izvērtēt savu interesi par dalību iepirkumā, tostarp visu pārējo informāciju, kas paredzēta 19.6. panta 3. punktā, ciktāl minētā informācija ir pieejama.

13. Iepirkuma iestāde, uz kuru attiecas 19–2. vai 19–3. pielikums, var atļaut piegādātājam, kas ir pieteicies iekļaušanai daudzkārt lietojamā sarakstā saskaņā ar 10. punktu, piedalīties iepirkuma procedūrā attiecībā uz konkrēto iepirkumu, ja ir pietiekami daudz laika, lai iepirkuma iestāde varētu pārbaudīt, vai piegādātājs atbilst dalības noteikumiem.

Informācija par iepirkuma iestādes lēmumiem

14. Iepirkuma iestāde nekavējoties informē piegādātāju, kas iesniedz pieteikumu dalībai iepirkuma procedūrā vai pieteikumu iekļaušanai daudzkārt lietojamā sarakstā, par iepirkuma iestādes lēmumu attiecībā uz jebkuru no šādiem pieteikumiem.

15. Ja iepirkuma iestāde noraida piegādātāja pieteikumu dalībai iepirkumā vai pieteikumu iekļaušanai daudzkārt lietojamā sarakstā, vairs neatzīst piegādātāju par atbilstošu vai svītro to no daudzkārt lietojamā saraksta, iestāde nekavējoties informē piegādātāju un pēc tā pieprasījuma nekavējoties sniedz piegādātājam rakstisku skaidrojumu par sava lēmuma iemesliem.

19.9. PANTS

Tehniskās specifikācijas un iepirkuma procedūras dokumentācija

Tehniskās specifikācijas

1. Iepirkuma iestāde nesagatavo, nepieņem un nepiemēro tehniskās specifikācijas un nenosaka atbilstības novērtēšanas procedūras nolūkā radīt nevajadzīgus šķēršļus starptautiskai tirdzniecībai, un tam nav tādu seku.

2. Nosakot tehniskās specifikācijas iepērkamajām precēm vai pakalpojumiem, iepirkuma iestāde attiecīgos gadījumos:

a) izklāsta tehniskās specifikācijas izpildījuma un funkcionālo prasību aspektā, nevis konstrukcijas vai aprakstošu parametru aspektā; un

b) balsta tehnisko specifikāciju uz starptautiskiem standartiem, ja tādi ir; ja tādu nav — uz valsts tehniskajiem noteikumiem, atzītiem valsts standartiem vai būvnormatīviem.

3. Ja tehniskajās specifikācijās tiek izmantoti konstrukcijas vai aprakstošie parametri, tad iepirkuma iestādei attiecīgā gadījumā būtu jānorāda, ka tā izskatīs piedāvājumus līdzvērtīgu preču vai pakalpojumu piegādei, kuri acīmredzami atbilst iepirkuma prasībām, iekļaujot iepirkuma procedūras dokumentācijā tādus vārdus kā "vai līdzvērtīgs".

4. Iepirkuma iestāde tehniskajās specifikācijās neizvirza prasības par konkrētas preču zīmes vai tirdzniecības nosaukumu, patentu, autortiesībām, dizainparaugu vai modeli, konkrētu izcelsmi, ražotāju vai piegādātāju un nenorāda uz tiem, ja vien citādi nav iespējams pietiekami precīzi vai saprotami raksturot iepirkuma prasības, ar noteikumu, ka tādos gadījumos iepirkuma procedūras dokumentācijā iestāde iekļauj vārdus "vai līdzvērtīgs".

5. Iepirkuma iestāde no personas, kam var būt komerciāla interese par iepirkumu, neprasa un nepieņem tādus ieteikumus, kas var izslēgt konkurenci un ko var izmantot, gatavojot vai pieņemot tehniskas specifikācijas konkrētam iepirkumam.

6. Lielākai noteiktībai — Puse, tostarp tās iepirkuma iestādes var sagatavot, pieņemt vai piemērot tehniskās specifikācijas, lai veicinātu dabas resursu saglabāšanu vai vides aizsardzību, ja Puse to veic saskaņā ar šo pantu.

Iepirkuma procedūras dokumentācija

7. Iepirkuma iestāde dara pieejamu piegādātājiem iepirkuma procedūras dokumentāciju, kurā ietverta visa informācija, kas vajadzīga, lai piegādātāji varētu sagatavot un iesniegt atbilstošus piedāvājumus. Ja vien paziņojumā par paredzēto iepirkumu nav paredzēts citādi, šādā dokumentācijā pilnībā apraksta:

a) iepirkumu, tostarp iepērkamo preču vai pakalpojumu veidu un daudzumu, vai, ja to daudzums nav zināms, aplēsto daudzumu un prasības, kas jāizpilda, tostarp visas tehniskās specifikācijas, atbilstības novērtēšanas sertifikātus, plānus, rasējumus vai instrukcijas;

b) visus piegādātāju dalības nosacījumus, tostarp informācijas un to dokumentu sarakstu, kas piegādātājiem jāiesniedz saistībā ar dalības nosacījumiem;

c) visus vērtēšanas kritērijus, ko iestāde piemēros, piešķirot līguma slēgšanas tiesības, un minēto kritēriju relatīvo nozīmīgumu, izņemot gadījumus, kad vienīgais kritērijs ir cena;

d) visas autentifikācijas un šifrēšanas prasības vai citas prasības, kas saistītas ar informācijas iesniegšanu elektroniskā veidā, ja iepirkuma iestāde veiks iepirkumu, izmantojot elektroniskos saziņas līdzekļus;

e) ja iepirkuma iestāde veiks elektronisku izsoli — noteikumus, ar kādiem tiks veikta izsole, identificējot tos iepirkuma procedūras elementus, kas saistīti ar vērtēšanas kritērijiem;

f) piedāvājumu atvēršanas datumu, laiku un vietu, ja piedāvājumi tiks atvērti publiski, un attiecīgā gadījumā — par personām, kas tiesīgas tajā piedalīties;

g) jebkurus citus noteikumus, tostarp samaksas noteikumus un jebkurus ierobežojumus attiecībā uz piedāvājumu iesniegšanas līdzekļiem, piemēram, drukātā vai elektroniskā formā; un

h) preču piegādes vai pakalpojumu sniegšanas datumus.

8. Nosakot iepērkamo preču piegādes vai pakalpojumu izpildes datumu, iepirkuma iestāde ņem vērā tādus faktorus kā iepirkuma sarežģītība, paredzamo apakšuzņēmumu līgumu apjoms un laiks, kas reāli vajadzīgs preču saražošanai, preču krājumu izņemšanai un transportēšanai no piegādes vietas vai pakalpojumu sniegšanai.

9. Vērtēšanas kritērijos, kas izklāstīti paziņojumā par paredzēto iepirkumu vai iepirkuma procedūras dokumentācijā, cita starpā var ietvert šādus kritērijus: cena vai citi izmaksu faktori, kvalitāte, tehniska vērtība, vides raksturlielumi un piegādes noteikumi.

10. Iepirkuma iestāde nekavējoties:

a) dara pieejamu iepirkuma procedūras dokumentāciju, lai ieinteresētajiem piegādātājiem būtu pietiekami daudz laika iesniegt pieņemamus piedāvājumus;

b) pēc pieprasījuma sniedz iepirkuma procedūras dokumentāciju ikvienam ieinteresētajam piegādātājam; un

c) atbild uz pamatotiem informācijas pieprasījumiem, kurus iesniedzis ieinteresētais piegādātājs vai piegādātājs, kas piedalās iepirkumā, ja šāda informācija attiecīgajam piegādātājam nedod priekšrocības salīdzinājumā ar citiem piegādātājiem.

Izmaiņas

11. Ja pirms līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas iepirkuma iestāde maina kritērijus vai prasības, kas noteiktas paziņojumā par paredzēto iepirkumu vai iepirkuma procedūras dokumentācijā, kas iesniegta piegādātājiem, kuri piedalās iepirkumā, vai arī groza vai atkārtoti publicē paziņojumu vai iepirkuma procedūras dokumentāciju, tā rakstiski iesniedz visas minētās izmaiņas vai grozīto vai atkārtoti izdoto paziņojumu, vai iepirkuma procedūras dokumentāciju:

a) visiem piegādātājiem, kuri piedalās iepirkumā tad, kad tiek mainīta, grozīta vai atkārtoti publicēta informācija, ja tie ir iestādei zināmi, un visos pārējos gadījumos — tādā pašā veidā, kādā tika sniegta sākotnējā informācija; un

b) pietiekamā laikā, lai attiecīgā gadījumā minētie piegādātāji varētu izmainīt un no jauna iesniegt grozītos piedāvājumus.

19.10. PANTS

Termiņi

Vispārīgi noteikumi

1. Iepirkuma iestāde atbilstoši tās samērīgām vajadzībām nodrošina piegādātājiem pietiekamu laiku, kurā sagatavot un iesniegt dalības pieteikumus un pieņemamus piedāvājumus, ņemot vērā šādus faktorus:

a) iepirkuma raksturs un sarežģītība;

b) gaidāmo apakšlīgumu apjoms; un

c) laiks, kas nepieciešams, lai nosūtītu piedāvājumus ar neelektroniskiem līdzekļiem no ārzemēm, kā arī iekšzemes vietām, kur elektroniskie līdzekļi netiek lietoti.

Šie termiņi, tostarp jebkādi to pagarinājumi, ir vienādi visiem ieinteresētajiem piegādātājiem vai piegādātājiem, kas piedalās iepirkumā.

Galīgie termiņi

2. Iepirkuma iestāde, kura izmanto selektīvu iepirkuma procedūru, nosaka, ka dalības pieteikumu iesniegšanas termiņš principā nevar būt mazāks par 25 dienām no dienas, kad publicēts paziņojums par paredzēto iepirkumu. Ja iepirkuma iestādes pienācīgi pamatotas neatliekamības dēļ šos termiņus nav iespējams piemērot, šo termiņu var saīsināt mazākais līdz 10 dienām.

3. Izņemot 4., 5., 7. un 8. punktā paredzētos gadījumus, iepirkuma iestāde nosaka, ka piedāvājumu iesniegšanas pēdējā diena nav agrāk kā 40 dienas pēc dienas, kad:

a) atklātā iepirkuma procedūrā — ir publicēts paziņojums par paredzēto iepirkumu; vai

b) selektīvā iepirkuma procedūrā – iepirkuma iestāde ir paziņojusi piegādātājiem, ka tie tiks uzaicināti iesniegt piedāvājumus neatkarīgi no tā, vai tā izmanto daudzkārt lietojamu sarakstu.

4. Iepirkuma iestāde var saīsināt saskaņā ar 3. punktu paredzēto piedāvājumu iesniegšanas termiņu mazākais līdz 10 dienām šādos gadījumos:

a) iepirkuma iestāde ir publicējusi paziņojumu par plānoto iepirkumu saskaņā ar 19.6. panta 5. punktu vismaz 40 dienas, bet ne vairāk kā 12 mēnešus pirms paziņojuma par paredzēto iepirkumu publicēšanas, un paziņojumā par plānoto iepirkumu ir šāda informācija:

   i) iepirkuma apraksts;

ii) aptuveni norādīta pēdējā diena, līdz kurai jāiesniedz piedāvājumi vai dalības pieteikumi;

iii) ieinteresēto piegādātāju apliecinājums iepirkuma iestādei par viņu interesi piedalīties iepirkumā;

iv) adrese, kurā var saņemt dokumentus, kas attiecas uz iepirkumu; un

v) visa pieejamā informācija, kas ir vajadzīga paziņojumam par paredzēto iepirkumu saskaņā ar 19.6. panta 3. punktu;

b) attiecībā uz atkārtotiem līgumiem — iepirkuma iestāde sākotnējā paziņojumā par paredzēto iepirkumu norāda, ka turpmākajos paziņojumos tiks norādīti piedāvājumu iesniegšanas termiņi, pamatojoties uz šo punktu; vai

c) iepirkuma iestādes pienācīgi pamatotas neatliekamības dēļ piedāvājumu iesniegšanas termiņu, kas noteikts saskaņā ar 3. punktu, nav iespējams piemērot.

5. Iepirkuma iestāde var saīsināt 3. punktā paredzēto piedāvājumu iesniegšanas termiņu par piecām dienām vienā no šādiem gadījumiem:

a) paziņojums par paredzēto iepirkumu tiek publicēts elektroniski;

b) visa iepirkuma procedūras dokumentācija ir pieejama elektroniski kopš dienas, kad publicēts paziņojums par paredzēto iepirkumu; un

c) iestāde pieņem piedāvājumus elektroniski.

6. Piemērojot 5. punktu saistībā ar 4. punktu, piedāvājumu iesniegšanas termiņš, kas paredzēts 3. punktā, nekādā gadījumā netiek saīsināts līdz mazāk par 10 dienām no dienas, kurā tika publicēts paziņojums par paredzēto iepirkumu.

7. Neskarot citus šajā pantā minētos noteikumus, ja iepirkuma iestāde iegādājas komerciālas preces vai pakalpojumus, tā var saīsināt 3. punktā minēto piedāvājumu iesniegšanas termiņu mazākais līdz 13 dienām, ja iepirkuma iestāde, izmantojot elektroniskus saziņas līdzekļus, vienlaikus publicē gan paziņojumu par paredzēto iepirkumu, gan attiecīgo iepirkuma procedūras dokumentāciju. Turklāt, ja iestāde pieņem komerciālu preču vai pakalpojumu piedāvājumus, izmantojot elektroniskus saziņas līdzekļus, tā var saīsināt saskaņā ar 3. punktu noteikto termiņu līdz mazākais 10 dienām.

8. Ja iepirkuma iestāde, uz kuru attiecas 19–2. vai 19–3. pielikums, ir izraudzījusies visus vai ierobežotu skaitu atbilstošu piegādātāju, piedāvājumu iesniegšanas termiņu var noteikt, iepirkuma iestādei un izraudzītajiem piegādātājiem savstarpēji vienojoties. Vienošanās neesamības gadījumā šis termiņš nav mazāks par 10 dienām.

19.11. PANTS

Sarunas

1. Puse var paredzēt, ka tās iepirkuma iestādes risina sarunas ar piegādātājiem:

a) ja attiecīgā iestāde ir norādījusi uz savu nodomu risināt sarunas paziņojumā par paredzēto iepirkumu saskaņā ar 19.6. panta 3. punktu; vai

b) ja, izvērtējot piedāvājumus atbilstīgi paziņojumā par paredzēto iepirkumu vai iepirkuma procedūras dokumentācijā noteiktajiem kritērijiem, neviens piedāvājums nav acīmredzami visizdevīgākais.

2. Iepirkuma iestāde:

a) nodrošina, ka piegādātāju, kuri piedalās sarunās, izslēgšana tiek izdarīta saskaņā ar novērtēšanas kritērijiem, kas izklāstīti paziņojumā par paredzēto iepirkumu vai iepirkuma procedūras dokumentācijā; un

b) ja sarunas tiek pabeigtas, nosaka vienotu termiņu pārējiem piegādātājiem, kuri piedalās sarunās, jaunu vai pārskatītu piedāvājumu iesniegšanai.

19.12. PANTS

Ierobežota iepirkuma procedūra

1. Ja iepirkuma iestāde neizmanto šo noteikumu, lai izvairītos no konkurences starp pakalpojumu sniedzējiem, vai veidā, kas diskriminē otras Puses pakalpojumu sniedzējus vai aizsargā vietējos piegādātājus, iepirkuma iestāde var izmantot ierobežotu iepirkuma procedūru un var izvēlēties nepiemērot 19.6.–19.8. pantu, 19.9. panta 7.–11. punktu un 19.10., 19.11., 19.13. un 19.14. pantu atbilstoši jebkādiem šādiem apstākļiem:

a) ja:

i) nav iesniegts neviens piedāvājums vai neviens piegādātājs nav pieteicies dalībai;

ii) nav iesniegts neviens piedāvājums, kas atbilst iepirkuma procedūras dokumentācijas būtiskajām prasībām;

iii) neviens piegādātājs neatbilst dalības nosacījumiem vai

iv) iesniegtie piedāvājumi ir saistīti ar slepenu vienošanos,

ar nosacījumu, ka iepirkuma procedūras dokumentācijas prasības nav būtiski mainītas;

b) ja preces vai pakalpojumus var piegādāt vienīgi konkrēts piegādātājs un nav pieņemamas alternatīvas vai aizstājēju preču vai pakalpojumu šādu iemeslu dēļ:

i) pieprasījums attiecas uz mākslas darbu;

ii) jāaizsargā patenti, autortiesības vai citas ekskluzīvas tiesības vai

iii) konkurences nav tehnisku iemeslu dēļ;

c) attiecībā uz tādu preču vai pakalpojumu papildu piegādēm, ko veic sākotnējais piegādātājs un kas nebija iekļautas sākotnējā iepirkumā, ja piegādātāja maiņa šādu papildu preču vai pakalpojumu piegādi:

i) nav iespējama tādu ekonomisku vai tehnisku iemeslu dēļ kā prasības par aizvietojamību vai sadarbspēju ar esošo aprīkojumu, programmatūru, pakalpojumiem vai iekārtām, kas iepirktas saskaņā ar sākotnējo iepirkumu; un

ii) radītu iepirkuma iestādei ievērojamas neērtības vai izmaksu būtisku pieaugumu;

d) tikai noteikti vajadzīgos gadījumos, ja tādu notikumu rezultātā, ko iepirkuma iestāde nav varējusi paredzēt, radusies ārkārtēja steidzamība, kā dēļ preces vai pakalpojumus nav iespējams laikus iegūt, izmantojot atklāto vai selektīvo iepirkuma procedūru;

e) attiecībā uz precēm, ko iegādājas preču tirgū;

f) ja iepirkuma iestāde iepērk paraugus vai pirmo ražojumu, vai pakalpojumu, kas radīts pēc tās pieprasījuma saistībā ar konkrētu līgumu par pētniecību, izmēģinājumu, pētījumu vai oriģināla izstrādi. Pirmās preces vai pakalpojuma oriģināla izstrāde var ietvert ierobežotu daudzumu ražošanu vai piegādi ar mērķi iekļaut praktisko izmēģinājumu rezultātus un parādīt, ka prece vai pakalpojums ir piemērots ražošanai vai piegādei zināmā daudzumā atbilstoši pieņemamiem kvalitātes standartiem, bet neietver ražošanu lielos apjomos vai piegādi, kas nodrošina ekonomisku dzīvotspēju vai sedz izpētes un izstrādes izmaksas;

g) pirkumiem, ko izdara ar īpaši izdevīgiem nosacījumiem, kuri rodas vienīgi ļoti īsā termiņā īpašas realizācijas gadījumā, piemēram, likvidācijas, maksātnespējas administrēšanas vai bankrota dēļ, bet ne attiecībā uz regulāriem pirkumiem no pastāvīgajiem piegādātājiem; vai

h) ja līguma slēgšanas tiesības piešķir dizainparaugu konkursa uzvarētājam, ar nosacījumu, ka

   i) konkurss tiek organizēts tā, ka tas ir saderīgs ar šīs nodaļas principiem, jo īpaši attiecībā uz paziņojuma par paredzēto iepirkumu publicēšanu; un

   ii) dalībniekus vērtē neatkarīga žūrija, kuras uzdevums ir piešķirt uzvarētājam tiesības slēgt dizainparaugu līgumu.

2. Iepirkuma iestāde sagatavo rakstveida ziņojumu par katru līgumu, kura slēgšanas tiesības piešķirtas saskaņā ar 1. punktu. Ziņojumā norāda iepirkuma iestādes nosaukumu, preču vai pakalpojumu vērtību un veidu un paziņojumu, kurā norāda 1. punktā aprakstītos apstākļus un nosacījumus, uz kuru pamata tika izmantota ierobežota iepirkuma procedūra.

19.13. PANTS

Elektroniskās izsoles

Ja iepirkuma iestāde plāno veikt aptvertā iepirkuma procedūru, izmantojot elektroniskos sakaru līdzekļus, pirms elektroniskās izsoles sākšanas iestāde katram dalībniekam dara zināmu:

a) automātiskās izvērtēšanas metodi, tostarp matemātisko formulu, kas balstīta uz izvērtēšanas kritērijiem, kuri izklāstīti iepirkuma procedūras dokumentācijā un izsolē tiks izmantoti automātiskā klasificēšanā vai pārklasificēšanā;

b) tās iepirkuma procedūras elementu sākotnējās novērtēšanas rezultātus, ja līguma slēgšanas tiesības piešķir visizdevīgākajam piedāvājumam; un

c) citu attiecīgu informāciju, kas saistīta ar izsoles norisi.

19.14. PANTS

Piedāvājumu izskatīšana un līguma slēgšanas tiesību piešķiršana

Piedāvājumu izskatīšana

1. Iepirkuma iestāde saņem, atver un izskata visus piedāvājumus saskaņā ar procedūrām, kuras garantē iepirkuma procesa godīgumu un objektivitāti un piedāvājumu konfidencialitāti.

2. Iepirkuma iestāde nesoda piegādātājus, kuru piedāvājums saņemts pēc noteiktā saņemšanas termiņa, ja kavēšanās notikusi vienīgi iepirkuma iestādes nepareizas rīcības dēļ.

3. Ja laikposmā no piedāvājumu atvēršanas līdz līguma slēgšanas tiesību piešķiršanai iepirkuma iestāde dod iespēju piegādātājam labot neapzinātas formas kļūdas, iepirkuma iestāde tādu pašu iespēju nodrošina visiem piegādātājiem, kuri piedalās iepirkuma procedūrā.

Līguma slēgšanas tiesību piešķiršana

4. Lai varētu izskatīt līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas iespēju, piedāvājumu iesniedz rakstveidā un atvēršanas brīdī tas atbilst būtiskajām prasībām, kas izklāstītas paziņojumos un iepirkuma procedūras dokumentācijā, un to ir iesniedzis piegādātājs, kurš atbilst dalības nosacījumiem.

5. Ja vien iepirkuma iestāde nenolemj sabiedrības interesēs līguma slēgšanas tiesības nepiešķirt, tā piešķir līguma slēgšanas tiesības tam piegādātājam, kuru iestāde atzinusi par spējīgu izpildīt līguma noteikumus un kurš, pamatojoties vienīgi uz tiem novērtēšanas kritērijiem, kas noteikti paziņojumos un iepirkuma procedūras dokumentācijā, ir iesniedzis:

a) visizdevīgāko piedāvājumu vai

b) viszemāko cenu, ja vienīgais kritērijs ir cena.

6. Ja iepirkuma iestāde saņem piedāvājumu, kurā cena ir nesamērīgi zemāka par citos iesniegtajos piedāvājumos norādīto cenu, iestāde var konsultēties ar piegādātāju, lai pārliecinātos, ka tas atbilst dalības nosacījumiem un spēj izpildīt līguma noteikumus.

7. Iepirkuma iestāde neizmanto alternatīvas iespējas, neatceļ iepirkumu, nedz arī groza piešķirtās līguma slēgšanas tiesības tādā veidā, ka tiek apieti šajā nodaļā minētie pienākumi.

19.15. PANTS

Iepirkuma informācijas pārredzamība

Piegādātājiem sniegtā informācija

1. Iepirkuma iestāde nekavējoties informē piegādātājus, kuri piedalās iepirkumā, par lēmumiem, kas attiecas uz līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, un pēc piegādātāja pieprasījuma dara to rakstiski. Saskaņā ar 19.6. panta 2. un 3. punktu iepirkuma iestāde neizraudzītajam piegādātājam pēc pieprasījuma sniedz paskaidrojumu par iemesliem, kuru dēļ tas nav izraudzīts, un par sekmīgā piegādātāja piedāvājuma salīdzinošajām priekšrocībām.

Informācijas par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu publicēšana

2. Ne vēlāk kā 72 dienas pēc tādu līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas, uz ko attiecas šī nodaļa, iepirkuma iestāde publicē paziņojumu attiecīgajā drukātajā vai elektroniskajā plašsaziņas līdzeklī, kas norādīts 19–8. pielikumā. Ja iepirkuma iestāde publicē šo paziņojumu tikai elektroniskā saziņas līdzeklī, informācija samērīgu laiku paliek viegli pieejama. Paziņojumā iekļauj vismaz šādu informāciju:

a) iepērkamo preču vai pakalpojumu apraksts;

b) iepirkuma iestādes nosaukums un adrese;

c) izraudzītā piegādātāja nosaukums un adrese;

d) izraudzītā piedāvājuma vērtība vai dārgākais un lētākais piedāvājums, kas ņemts vērā, piešķirot līguma slēgšanas tiesības;

e) līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas datums; un

f) izmantotā iepirkuma metode un — gadījumos, ja izmantota ierobežota iepirkuma procedūra saskaņā ar 19.12. pantu, — to apstākļu apraksts, kuri pamato ierobežotas iepirkuma procedūras izmantojumu.

Dokumentācijas un ziņojumu glabāšana un elektroniskā izsekojamība

3. Katra iepirkuma iestāde vismaz trīs gadus no līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas dienas glabā:

a) dokumentāciju un ziņojumus par iepirkuma procedūrām un piešķirtajām līguma slēgšanas tiesībām, kas attiecas uz aptverto iepirkumu, tostarp ziņojumus, kas pieprasīti 19.12. pantā, un

b) datus, kas nodrošina aptvertā iepirkuma pienācīgu izsekojamību ar elektroniskiem līdzekļiem.

Statistikas datu vākšana un ziņošana par tiem

4. Katra Puse apkopo un paziņo Publiskā iepirkuma komitejai statistiku par tās līgumiem, uz ko attiecas šī nodaļa. Katrs ziņojums attiecas uz vienu gadu, un to iesniedz divu gadu laikā pēc pārskata perioda beigām, un tajā ietver:

a) attiecībā uz 19–1. pielikumā minētajām iepirkuma iestādēm:

i) visām šādām iestādēm — visu līgumu, uz kuriem attiecas šī nodaļa, skaitu un kopējo vērtību;

ii) katras šādas iestādes piešķirto visu līgumu, uz kuriem attiecas šī nodaļa, skaitu un kopējo vērtību, kas sadalīta pa preču un pakalpojumu kategorijām saskaņā ar starptautiski atzītu vienotu klasifikācijas sistēmu; un

iii) katras šādas iestādes saskaņā ar ierobežotu iepirkuma procedūru piešķirto visu līgumu, uz kuriem attiecas šī nodaļa, skaitu un kopējo vērtību;

b) attiecībā uz 19–2. un 19–3. pielikumā minētajām iepirkuma iestādēm visu šo iestāžu piešķirto līgumu, uz kuriem attiecas šī nodaļa, skaitu un kopējo vērtību, to sadalot pa pielikumiem; un

c) aplēses par a) un b) apakšpunktā pieprasītajiem datiem, norādot izmantotās metodes šādām aplēsēm, ja datus nav iespējams nodrošināt.

5. Ja Puse savu statistiku publicē oficiālā tīmekļa vietnē saskaņā ar 4. punkta prasībām, Puse paziņojumu Publiskā iepirkuma komitejai var aizstāt ar tīmekļa vietnes adresi, pievienojot norādes par piekļuvi šādiem statistikas datiem un to lietošanu.

6. Ja Puse prasa, ka paziņojumi par piešķirtajām līguma slēgšanas tiesībām saskaņā ar 2. punktu jāpublicē elektroniski, un ja šādi paziņojumi ir publiski pieejami vienotā datubāzē veidā, kas ļauj veikt aptverto līgumu analīzi, Puse Publisko iepirkumu komitejai iesniedzamo paziņojumu var aizstāt ar tīmekļa vietnes adresi, pievienojot norādes par piekļuvi šādiem datiem un to lietošanu.

19.16. PANTS

Informācijas izpaušana

Informācijas sniegšana Pusēm

1. Pēc otras Puses pieprasījuma Puse nekavējoties sniedz visu informāciju, kas ir vajadzīga, lai noteiktu, vai iepirkuma procedūra veikta godīgi, objektīvi un saskaņā ar šo nodaļu, tostarp informāciju par izraudzītā piedāvājuma parametriem un salīdzinošajām priekšrocībām. Gadījumos, kad šīs informācijas izpaušana varētu kaitēt konkurencei turpmākos iepirkumos, Puse, kura saņem minēto informāciju, neizpauž to piegādātājiem, iepriekš neapspriežoties ar Pusi, kas šo informāciju sniegusi, un nesaņemot tās piekrišanu.

Informācijas neizpaušana

2. Neatkarīgi no citiem šīs nodaļas noteikumiem Puse, tostarp tās iepirkuma iestādes, nesniedz konkrētiem piegādātājiem informāciju, kas varētu traucēt godīgai konkurencei starp piegādātājiem.

3. Nekas šajā nodaļā nav interpretējams tā, ka tas liktu Pusei, tostarp tās iepirkuma iestādēm, iestādēm un pārskatīšanas struktūrām, izpaust konfidenciālu informāciju, ja šāda izpaušana:

a) kavētu tiesību aktu izpildi;

b) varētu kaitēt godīgai konkurencei starp piegādātājiem;

c) kaitētu konkrētu personu likumīgajām komerciālajām interesēm, tostarp intelektuālā īpašuma aizsardzībai; vai

d) kā citādi būtu pretrunā sabiedrības interesēm.

19.17. PANTS

Vietējās izskatīšanas procedūras

1. Katra Puse nodrošina savlaicīgu, efektīvu, pārredzamu un nediskriminējošu administratīvās izskatīšanas procedūru vai izskatīšanu tiesā, kurā piegādātājs var apstrīdēt:

a) šīs nodaļas noteikumu pārkāpumu vai,

b) ja piegādātājam nav tiesību tieši apstrīdēt šīs nodaļas noteikumu pārkāpumu saskaņā ar Puses tiesību aktiem — to Puses pasākumu neievērošanu, ar kuriem īsteno šīs nodaļas noteikumus,

kas izriet no aptvertā iepirkuma, kurā piegādātājam ir vai ir bijusi ieinteresētība. Visi apstrīdēšanas procedūras noteikumi ir izklāstīti rakstveidā un ir vispārēji pieejami.

2. Ja piegādātājs saistībā ar aptverto piedāvājumu, kurā tam ir vai ir bijusi ieinteresētība, iesniedz sūdzību par to, ka ir izdarīts pārkāpums vai notikusi neizpilde, kā izklāstīts 1. punktā, Puse, kuras iepirkuma iestāde veic iepirkumu, mudina iepirkuma iestādi un piegādātāju šo jautājumu risināt, savstarpēji apspriežoties. Iestāde objektīvi un laikus izskata jebkuru šādu sūdzību, neskarot piegādātāja dalību pašreizējā vai turpmākā iepirkumā vai tā tiesības pieprasīt korektīvus pasākumus saskaņā ar administratīvās izskatīšanas procedūru vai izskatīšanu tiesā.

3. Katram piegādātājam tiek dots pietiekams laiks sagatavot un iesniegt sūdzību, un tas nekādā gadījumā nevar būt mazāks par desmit dienām no brīža, kad apstrīdējuma pamats kļuvis zināms vai kad tam būtu jākļūst zināmam piegādātājam.

4. Katra Puse izveido vai norīko vismaz vienu neitrālu, no tās iepirkuma iestādēm neatkarīgu administratīvu vai tiesas iestādi, kas pieņem un izskata piegādātāju sūdzības, kuras radušās aptvertā iepirkuma kontekstā.

5. Ja sākotnēji sūdzību izskata iestāde, kas nav 4. punktā minētā iestāde, Puse nodrošina, ka piegādātājs var apstrīdēt sākotnējo lēmumu neitrālā administratīvā vai tiesas iestādē, kas ir neatkarīga no iepirkuma iestādes, kuras iepirkums ir apstrīdējuma priekšmets.

6. Katra Puse nodrošina, ka pārskatīšanas iestādes, kas nav tiesa, lēmumu var juridiski pārskatīt, vai arī tā ievēro procedūras, kuras nodrošina, ka:

a) iepirkuma iestāde rakstiski atbild uz sūdzību un sniedz visus attiecīgos dokumentus iestādei, kas lietu izskata atkārtoti;

b) tiesvedības dalībniekiem (“dalībniekiem”) ir tiesības tikt uzklausītiem, pirms pārskatīšanas iestāde pieņem lēmumu par sūdzību;

c) dalībniekiem ir tiesības tikt pārstāvētiem un pavadītiem;

d) dalībnieki var piedalīties visās tiesvedībās;

e) dalībniekiem ir tiesības pieprasīt, lai tiesvedība būtu publiska un lai tajā varētu piedalīties liecinieki; un

f) pārskatīšanas iestāde laikus rakstveidā pieņem lēmumus vai sagatavo ieteikumus un ietver paskaidrojumu, ar ko pamato katru lēmumu vai ieteikumu.

7. Katra Puse pieņem vai saglabā procedūras, kurās paredz:

a) ātrus starpposma pasākumus, lai saglabātu piegādātājam iespēju piedalīties iepirkumā. Minēto pagaidu pasākumu rezultātā iepirkumu var apturēt. Procedūrās var paredzēt, ka, pieņemot lēmumu par to, vai šādi pasākumi būtu jāpiemēro, var ņemt vērā sevišķi svarīgas nelabvēlīgas sekas attiecīgām interesēm, tostarp sabiedrības interesēm. Pamatojumu pasākumu nepiemērošanai sniedz rakstveidā; un

b) korektīvus pasākumus vai kompensāciju par zaudējumiem vai nodarīto kaitējumu, kuri var aprobežoties vai nu ar piedāvājuma sagatavošanas izmaksām, vai izmaksām, kas saistītas ar apstrīdēšanu, vai arī abām šīm izmaksām, ja pārskatīšanas iestāde ir konstatējusi, ka ir noticis pārkāpums vai neizpilde, kā minēts 1. punktā.

8. Ne vēlāk kā desmit gadus pēc šā nolīguma stāšanās spēkā Puses iesaistās sarunās, lai turpinātu pilnveidot tiesiskās aizsardzības līdzekļus, tostarp iespējamo apņemšanos ieviest vai atstāt spēkā tiesiskās aizsardzības līdzekļus pirms līguma noslēgšanas.

19.18. PANTS

Piemērošanas jomas grozījumi un labojumi

1. Puse var grozīt vai labot savus šīs nodaļas pielikumus.

Grozījumi

2. Ja Puse groza šīs nodaļas pielikumu, tā:

a) rakstiski informē otru Pusi; un

b) iekļauj paziņojumā priekšlikumu otrai Pusei par atbilstošiem kompensējošiem pielāgojumiem, lai saglabātu piemērošanas jomas līmeni, kas pielīdzināms tam, kāds tas bija pirms izmaiņām.

3. Neatkarīgi no 2. punkta b) apakšpunkta, Pusei nav jāsniedz kompensējoši pielāgojumi, ja:

a) konkrēto grozījumu ietekme ir neliela; vai

b) grozījums attiecas uz struktūru, pār kuru Puse ir faktiski atcēlusi savu kontroli vai ietekmi.

4. Ja otra Puse apstrīd, ka:

a) saskaņā ar 2. punkta b) apakšpunktu ierosinātais pielāgojums ir pietiekams, lai saglabātu abpusēji saskaņotas piemērošanas jomas salīdzināmu līmeni;

b) grozījuma ietekme ir neliela vai

c) grozījums attiecas uz struktūru, pār kuru Puse ir faktiski atcēlusi savu kontroli vai ietekmi saskaņā ar 3. punkta b) apakšpunktu,

tai jāiesniedz iebildums rakstveidā 45 dienu laikā no 2. punkta a) apakšpunktā norādītā paziņojuma saņemšanas, vai arī uzskata, ka tā ir piekritusi pielāgojumam vai grozījumam, tostarp divdesmit devītās nodaļas (Domstarpību izšķiršana) nolūkos.

Labojumi

5. Šādas izmaiņas Puses pielikumos uzskata par labojumiem, ar nosacījumu, ka tās neietekmē šajā nolīgumā abpusēji saskaņoto piemērošanas jomu:

a) izmaiņas struktūras nosaukumā;

b) divu vai vairāku tādu struktūru apvienošanās, kuras uzskaitītas pielikumā; un

c) vienas pielikumā ietvertās struktūras sadalīšana divās vai vairākās struktūrās, ja visas jaunās struktūras tiek iekļautas tajā pašā pielikumā.

6. Gadījumā, ja tiek ierosināti labojumi kādas Puses pielikumos, šī Puse par to paziņo otrai Pusei reizi divos gados saskaņā ar paziņojumu ciklu, kas noteikts Līgumā par valsts pasūtījumu, kurš ietverts PTO līguma 4. pielikumā, pēc šā nolīguma stāšanās spēkā.

7. Puse var paziņot otrai Pusei par iebildumu pret ierosinātajiem labojumiem 45 dienu laikā no paziņojuma saņemšanas dienas. Ja Puse iesniedz iebildumu, tā izklāsta iemeslus, kādēļ tā uzskata, ka ierosinātais labojums nav grozījums, kas paredzēts šā panta 5. punktā, un raksturo ierosinātā labojuma ietekmi uz šajā nolīgumā abpusēji saskaņoto darbības jomu. Ja šādi iebildumi netiek iesniegti rakstiski 45 dienu laikā pēc paziņojuma saņemšanas dienas, uzskata, ka Puse ir piekritusi ierosinātajiem labojumiem.

19.19. PANTS

Publiskā iepirkuma komiteja

1. Publiskā iepirkuma komitejā, kas izveidota saskaņā ar 26.2. panta 1. punkta e) apakšpunktu, jāietilpst katras Puses pārstāvjiem, un tās sanāksmes notiek pēc vajadzības nolūkā sniegt Pusēm iespēju apspriesties par jebkādiem jautājumiem, kas attiecas uz šīs nodaļas īstenošanu vai tās mērķu veicināšanu, un īstenot citas saistības, ko tai var būt uzdevušas Puses.

2. Publiskā iepirkuma komitejas sanāksmes notiek pēc Puses pieprasījuma nolūkā:

a) izskatīt ar publisko iepirkumu saistītus jautājumus, ko tai iesniegusi Puse;

b) apmainīties ar informāciju par publiskā iepirkuma iespējām katras Puses teritorijā;

c) apspriest jebkādus citus jautājumus saistībā ar šīs nodaļas īstenošanu; un

d) apsvērt saskaņotu darbību sekmēšanu, lai atvieglotu pakalpojumu sniedzējiem piekļuvi iepirkuma iespējām katras Puses teritorijā. Šīs darbības var ietvert informatīvas sanāksmes, jo īpaši nolūkā uzlabot elektronisku piekļuvi publiski pieejamai informācijai par katras Puses iepirkuma režīmu, un iniciatīvas nolūkā sekmēt mazo un vidējo uzņēmumu piekļuvi publiskajam iepirkumam.

3. Katra Puse reizi gadā iesniedz Publiskā iepirkuma komitejai statistiku, kas attiecas uz šīs nodaļas aptverto iepirkumu, kā noteikts 19.15. pantā.

DIVDESMITĀ NODAĻA

INTELEKTUĀLAIS ĪPAŠUMS

A IEDAĻA

Vispārīgi noteikumi

20.1. PANTS

Mērķi

Šīs nodaļas mērķi ir šādi:

a) atvieglināt inovatīvu un radošās darbības produktu ražošanu un komercializāciju Pušu starpā; un

b) panākt atbilstīgu un efektīvu intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības un piemērošanas līmeni.

20.2. PANTS

Saistību būtība un darbības joma

1. Šīs nodaļas noteikumi papildina Pušu tiesības un pienākumus, kas noteikti *TRIPS* līgumā.

2. Katra Puse savā tiesību sistēmā un praksē var brīvi noteikt atbilstīgu metodi šā nolīguma noteikumu īstenošanai.

3. Šis nolīgums neuzliek saistības attiecībā uz resursu sadali starp intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu un tiesību īstenošanu kopumā.

20.3. PANTS

Sabiedrības veselības problēmas

1. Puses atzīst PTO Ministru konferencē 2001. gada 14. novembrī pieņemtās *Dohas Deklarācijas par TRIPS līgumu un sabiedrības veselību* (“Dohas deklarācija”) nozīmi. Interpretējot un īstenojot tiesības un pienākumus saskaņā ar šo nodaļu, Puses nodrošina, ka tiek ievērota minētā deklarācija.

2. Puses atbalsta PTO Ģenerālpadomes 2003. gada 30. augusta lēmuma par Dohas deklarācijas 6. punktu, kā arī 2005. gada 6. decembrī Ženēvā parakstītā *Protokola par TRIPS līguma grozījumiem* īstenošanu un ievērošanu.

20.4. PANTS

Tiesību izsmelšana

Šī nodaļa neskar Pušu brīvību noteikt, vai un kādos apstākļos tiek piemērota intelektuālā īpašuma tiesību izsmelšana.

20.5. PANTS

Informācijas izpaušana

Šī nodaļa neliek Pusei izpaust informāciju, kas citādi būtu pretrunā tās tiesību aktiem, vai atbrīvot no informācijas izpaušanas atbilstoši tās tiesību aktiem attiecībā uz piekļuvi informācijai un privātumu.

B IEDAĻA

Intelektuālā īpašuma tiesību standarti

20.6. PANTS

Definīcija

Šajā iedaļā:

zāles ir ražojums, tostarp ķīmiskās zāles, bioloģiskās zāles, vakcīnas vai radiofarmaceitiskie preparāti, ko ražo, pārdod vai izmanto lietošanai šādās jomās:

a) slimības diagnozes noteikšana, ārstēšana, slimības simptomu mazināšana vai novēršana, veselības traucējumi, abnormāls fiziskais stāvoklis vai tā simptomi, vai

b) fizioloģisko funkciju atjaunošana, labošana vai mainīšana.

A apakšiedaļa

Autortiesības un blakustiesības

20.7. PANTS

Piešķirtā aizsardzība

1. Puses ievēro šādus starptautiskos nolīgumus:

a) 2.–20. pants *Bernes konvencijā par literatūras un mākslas darbu aizsardzību*, kas parakstīta Parīzē, 1971. gada 24. jūlijā;

b) 1.–14. pants *Vispasaules intelektuālā īpašuma organizācijas (WIPO) līgumā par autortiesībām*, kas parakstīts Ženēvā 1996. gada 20. decembrī;

c) 1.–23. pants *WIPO līgumā par izpildījumu un fonogrammām*, kas parakstīts Ženēvā 1996. gada 20. decembrī; un

d) 1.–22. pants *Starptautiskajā konvencijā par izpildītāju, fonogrammu producentu un raidorganizāciju tiesību aizsardzību*, kas parakstīta Romā 1961. gada 26. oktobrī.

2. Ciktāl to pieļauj 1. punktā minētie nolīgumi, šī nodaļa neierobežo katras Puses iespēju ierobežot intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību, ko tā nosaka fonogrammā fiksētā izpildījuma atskaņošanai.

20.8. PANTS

Apraide un publiskošana

1. Katra Puse paredz izpildītājiem ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt raidīt bezvadu sistēmā un publiskot viņu izpildījumus, izņemot gadījumus, kad šis izpildījums ir jau pārraidīts vai izdarīts no fiksētas vietas.

2. Katra Puse nodrošina to, ka vienreizēju taisnīgu atlīdzību maksā lietotāji, ja komerciālos nolūkos publicētas fonogrammas vai šādu fonogrammu reprodukcijas izmanto raidīšanai bezvadu sistēmā vai publiskošanai, un nodrošina to, ka šo atlīdzību savā starpā sadala attiecīgie izpildītāji un fonogrammu producenti. Ja nav noslēgts nolīgums starp izpildītājiem un fonogrammu producentiem, katra Puse var izstrādāt noteikumus par to, kā šo atlīdzību sadalīt viņu starpā.

20.9. PANTS

Tehnoloģisko pasākumu aizsardzība

1. Šajā pantā **tehnoloģiski pasākumi** ir jebkura tehnoloģija, ierīce vai komponents, kas parasti attiecībā uz darbiem, izpildījumiem vai fonogrammām ir paredzēts tādu darbību novēršanai vai ierobežošanai, kuras saskaņā ar Puses tiesību aktiem nav atļāvuši fonogrammu autori, izpildītāji vai producenti. Neskarot autortiesību vai blakustiesību piemērošanas jomu, kas noteikta Puses tiesību aktos, tehnoloģiskus pasākumus uzskata par efektīviem, ja aizsargāto darbu, izpildījumu vai fonogrammu izmantošanu kontrolē fonogrammu autori, izpildītāji vai producenti, piemērojot attiecīgu piekļuves kontroli vai aizsardzības procedūras, piemēram, šifrēšanas vai jaukšanas kodus vai kopēšanas kontroles mehānismu, kurš sasniedz aizsardzības mērķi.

2. Katra Puse paredz pienācīgu tiesisko aizsardzību un efektīvus tiesiskās aizsardzības līdzekļus pret tādu efektīvu tehnoloģisko pasākumu apiešanu, kurus izmanto fonogrammu autori, izpildītāji vai producenti saistībā ar savu tiesību īstenošanu attiecībā uz saviem darbiem, izpildījumiem un fonogrammām un kuri ierobežo tādas darbības ar šiem darbiem, izpildījumiem un fonogrammām, ko nav atļāvuši attiecīgie fonogrammu autori, izpildītāji vai producenti vai ja tās neatļauj tiesību akti.

3. Lai paredzētu 2. punktā minēto pienācīgo tiesisko aizsardzību un efektīvos tiesiskās aizsardzības līdzekļus, katra Puse paredz aizsardzību vismaz pret:

a) ciktāl tas paredzēts tās tiesību aktos:

i) efektīva tehnoloģiskā pasākuma neatļautu apiešanu, kas ir apzināta vai ko ir pamats apzināties; un

ii) to, ka sabiedrībai ar mārketinga palīdzību piedāvā ierīci vai ražojumu, tai skaitā datorprogrammas, vai pakalpojumu kā efektīva tehnoloģiskā pasākuma apiešanas līdzekli; un

b) tādas ierīces vai ražojuma, tai skaitā tādu datorprogrammu ražošanu, importu vai izplatīšanu, vai tāda pakalpojuma sniegšanu:

i) kas galvenokārt izstrādāts vai izgatavots, lai apietu efektīvu tehnoloģisko pasākumu; vai

ii) kam ir tikai ierobežots komerciāli nozīmīgs mērķis papildus mērķim apiet efektīvu tehnoloģisko pasākumu.

4. Saskaņā ar 3. punktu jēdziens "ciktāl tas paredzēts tiesību aktos" nozīmē, ka katra Puse var elastīgi īstenot a) apakšpunkta i) un ii) punktu.

5. Īstenojot 2. un 3. punktu, Pusei nav pienākuma pieprasīt, lai plaša patēriņa elektronikas ražojumu un ar telekomunikāciju vai datoriem saistītu ražojumu dizains un to konkrētas daļas un komponenti nodrošina reakciju uz ikvienu konkrētu tehnoloģisko pasākumu, ciktāl šis ražojums citādi nav pretrunā Puses pasākumiem, īstenojot šos punktus. Šā noteikuma nolūks ir tāds, ka šīs nolīgums neprasa Pusei noteikt obligātu sadarbspēju savos tiesību aktos: informācijas sakaru tehnoloģijas nozarei nav pienākuma izstrādāt ierīces, ražojumus, sastāvdaļas vai pakalpojumus, kas atbilst konkrētiem tehnoloģiskiem pasākumiem.

6. Paredzot pienācīgu tiesisko aizsardzību un efektīvus tiesiskās aizsardzības līdzekļus saskaņā ar 2. punktu, Puse var pieņemt vai saglabāt pienācīgus ierobežojumus vai izņēmumus attiecībā uz pasākumiem, ar ko īsteno 2. un 3. punkta noteikumus. Pienākumi, kas izklāstīti 2. un 3. punktā, neskar Puses tiesību aktos noteiktās tiesības, ierobežojumus, izņēmumus vai aizsardzības pasākumus saistībā ar autortiesību vai blakustiesību pārkāpumiem.

20.10. PANTS

Tiesību pārvaldības informācijas aizsardzība

1. Šā panta nolūkos **tiesību pārvaldības informācija** ir:

a) informācija, ar ko identificē darbu, izpildījumu vai fonogrammu; darba autoru, izpildījuma izpildītāju vai fonogrammas producentu; vai jebkādu darbā, izpildījumā vai fonogrammā ietvertu tiesību īpašnieku;

b) informācija par darba, izpildījuma vai fonogrammas izmantošanas noteikumiem un nosacījumiem; vai

c) jebkādi cipari vai kodi, kas norāda iepriekš a) un b) apakšpunktā aprakstīto informāciju,

ja jebkura no šīm informācijas vienībām ir pievienota darba, izpildījuma vai fonogrammas kopijai vai ja tā uzrādās saistībā ar darba, izpildījuma vai fonogrammas nodošanu sabiedrībai vai publiskošanu.

2. Lai aizsargātu elektronisku tiesību pārvaldības informāciju, katra Puse paredz pienācīgu tiesisko aizsardzību un efektīvus tiesiskās aizsardzības līdzekļus pret ikvienu personu, kura apzināti un bez atļaujas veic jebkuras no turpmāk nosauktajām darbībām, apzinoties, ka tas izraisīs, pieļaus, sekmēs vai apslēps kādu autortiesību vai blakustiesību pārkāpumu:

a) tiesību elektroniskās pārvaldības informācijas dzēšana vai mainīšana; vai

b) darbu, izpildījumu vai fonogrammu kopiju izplatīšana, importēšana izplatīšanai, pārraidīšana, paziņošana vai piedāvāšana sabiedrībai, apzinoties, ka tiesību elektroniskās pārvaldības informācija ir dzēsta vai mainīta bez atļaujas.

3. Saskaņā ar 2. punktu paredzot pienācīgu tiesisko aizsardzību un efektīvus tiesiskās aizsardzības līdzekļus, Puse var pieņemt vai saglabāt atbilstošus ierobežojumus vai izņēmumus attiecībā uz pasākumiem, ar ko īsteno 2. punktu. Pienākumi, kas izklāstīti 2. punktā, neskar Puses tiesību aktos noteiktās tiesības, ierobežojumus, izņēmumus vai aizsardzības pasākumus saistībā ar autortiesību vai blakustiesību pārkāpumiem.

20.11. PANTS

Starpnieku pakalpojumu sniedzēju atbildība

1. Pamatojoties uz pārējiem šā panta punktiem, katra Puse savos tiesību aktos paredz ierobežojumus vai izņēmumus attiecībā uz pakalpojumu sniedzēju atbildību, tiem darbojoties kā starpniekiem, par notikušajiem autortiesību vai blakustiesību pārkāpumiem sakaru tīklos vai, izmantojot tos, saistībā ar to pakalpojumu sniegšanu vai izmantošanu.

2. Ierobežojumi vai izņēmumi, kas norādīti 1. punktā:

a) attiecas vismaz uz šādām funkcijām:

i) informācijas mitināšana pēc viesošanas pakalpojumu lietotāja pieprasījuma;

ii) kešdarbe, kas notiek automātiskā procesā, kad pakalpojumu sniedzējs;

A) groza informāciju tikai tehnisku apsvērumu dēļ;

B) nodrošina, ka tiek ievēroti jebkādi ar informācijas kešdarbi saistīti norādījumi, kas ir izteikti veidā, kurš ir plaši atzīts un izmantots šajā nozarē; un

C) neiejaucas likumīgā tehnoloģijas izmantošanā, kas ir plaši atzīta un izmantota šajā nozarē, lai iegūtu datus par informācijas izmantošanu; un

iii) vienkārša pārraidīšana, kurā ietilpst līdzekļi lietotāja sniegtas informācijas pārraidīšanas nodrošināšanai vai sakaru tīkla piekļuves līdzekļi; un

b) var attiekties arī uz citām funkcijām, tostarp informācijas lokalizēšanas rīka nodrošināšanu, veicot ar autortiesībām aizsargāta materiāla pavairošanu automatizēti, un informācijas sniegšanu par kopijām.

3. Piemērotība šajā pantā noteiktajiem ierobežojumiem vai izņēmumiem nevar būt atkarīga no tā, vai pakalpojumu sniedzējs uzrauga savu pakalpojumu vai apstiprinoši meklē faktus, kas norāda uz pārkāpuma veikšanu.

4. Katra Puse savos tiesību aktos var paredzēt nosacījumus, ar kādiem pakalpojumu sniedzējiem var piemērot šajā pantā noteiktos ierobežojumus vai izņēmumus. Neskarot iepriekšminēto, katra Puse var noteikt piemērotas procedūras efektīvai paziņojumu sniegšanai par iespējamiem pārkāpumiem un efektīvai pretpaziņojumu sniegšanai, ko veic tie, kuru materiāls ir izņemts vai atspējots kļūdas vai nepareizas identifikācijas dēļ.

5. Šis pants neskar citu aizsardzības pasākumu, ierobežojumu un izņēmumu pieejamību Puses tiesību aktos saistībā ar autortiesību vai blakustiesību pārkāpumiem. Šis pants neietekmē tiesas vai administratīvās iestādes tiesības saskaņā ar Puses tiesību sistēmu pieprasīt pakalpojuma sniedzējam izbeigt vai novērst pārkāpumu.

20.12. PANTS

Ierakstīšana, izmantojot videokameru

Katra Puse saskaņā ar tās normatīvajiem aktiem var paredzēt kriminālprocesa un soda piemērošanu personai, kas bez kinoteātra vadītāja vai kinematogrāfijas darba autortiesību subjekta atļaujas izdara šāda darba vai jebkādas tā daļas kopiju, kad darbs tiek izpildīts kinofilmu izrādīšanas vietā, kas ir publiski pieejama.

B apakšiedaļa

Preču zīmes

20.13. PANTS

Starptautiskie nolīgumi

Katra Puse veic visus pamatotos pasākumus, lai atbilstu 1.–22. panta noteikumiem *Singapūras Līgumā par preču zīmēm*, kas parakstīts Singapūrā 2006. gada 27. martā, un pievienotos *Madrides Nolīguma par preču zīmju starptautisko reģistrāciju Madrides protokolam*, kas parakstīts Madridē 1989. gada 27. jūnijā.

20.14. PANTS

Reģistrācijas procedūra

Katra Puse nodrošina preču zīmju reģistrācijas sistēmu, kurā rakstveidā tiek paziņoti preču zīmes reģistrācijas atteikuma iemesli pieteikuma iesniedzējam, kuram ir iespēja apstrīdēt šo atteikumu un pārsūdzēt tiesu iestādē galīgo atteikumu. Katra Puse nodrošina iespēju iesniegt iebildumus vai nu pret preču zīmju reģistrācijas pieteikumiem, vai pret preču zīmju reģistrāciju. Katra Puse nodrošina preču zīmju pieteikumu un reģistrēto preču zīmju elektronisku datubāzi, kas ir pieejama publiski.

20.15. PANTS

Izņēmumi no preču zīmes piešķirtajām tiesībām

Katra Puse nodrošina aprakstošu apzīmējumu, tostarp ģeogrāfiskās izcelsmes aprakstošo apzīmējumu, taisnīgu izmantošanu kā ierobežotu izņēmumu no preču zīmes piešķirtajām tiesībām. Nosakot, kas ir taisnīga izmantošana, vērā jāņem preču zīmju īpašnieku un trešo personu likumīgās intereses. Katra Puse var paredzēt citus ierobežotus izņēmumus, ja šie izņēmumi ņem vērā preču zīmju īpašnieku un trešo personu likumīgās intereses.

C apakšiedaļa

Ģeogrāfiskās izcelsmes norādes

20.16. PANTS

Definīcijas

Šajā apakšiedaļā:

ģeogrāfiskās izcelsmes norāde ir norāde, kas nosaka, ka lauksaimniecības produkta vai pārtikas produkta izcelsme ir kādas Puses teritorijā vai reģionā, vai kādā minētās teritorijas apvidū, kur produkta attiecīgā kvalitāte, reputācija vai cita raksturīgā īpašība ir būtiski saistāma ar tā ģeogrāfisko izcelsmi; un

produktu klase ir produkta klase, kas norādīta 20.–C pielikumā.

20.17. PANTS

Darbības joma

Šī apakšiedaļa attiecas uz ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm, ar ko identificē produktus, kuri ietilpst vienā no 20.–C pielikumā iekļautajām produktu klasēm.

20.18. PANTS

Sarakstā iekļautās ģeogrāfiskās izcelsmes norādes

Šajā apakšiedaļā:

a) 20.–A pielikuma A daļā iekļautās norādes ir ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, kas nosaka, ka produkta izcelsme ir Eiropas Savienības teritorijā vai šīs teritorijas reģionā vai apvidū; un

b) 20.–A pielikuma B daļā iekļautās norādes ir ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, kas nosaka, ka produkta izcelsme ir Kanādas teritorijā vai šīs teritorijas reģionā vai apvidū.

20.19. PANTS

20.–A pielikumā iekļauto ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzība

1 Pēc otras Puses ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu pārbaudes katra Puse tās aizsargā atbilstoši šajā apakšiedaļā norādītajam aizsardzības līmenim.

2. Katra Puse nodrošina ieinteresētajām personām tiesiskus līdzekļus, lai novērstu:

a) otras Puses 20.–A pielikumā iekļauto ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu izmantošanu attiecībā uz produktu, kas ietilpst 20.–A pielikumā norādītajā produktu klasē attiecībā uz šo ģeogrāfiskās izcelsmes norādi un kura izcelsme vai nu:

i) nav 20.–A pielikumā norādītajā izcelsmes vietā attiecībā uz šo ģeogrāfiskās izcelsmes norādi; vai

ii) ir 20.–A pielikumā norādītajā izcelsmes vietā attiecībā uz šo ģeogrāfiskās izcelsmes norādi, bet nav izgatavots vai ražots saskaņā ar otras Puses normatīvajiem aktiem, kas būtu piemērojami, ka produktu patērētu otras Puses teritorijā;

b) tādu līdzekļu izmantošanu preču aprakstā vai noformējumā, kuri norāda vai vedina uz domām, ka konkrētās preces izcelsme ir ģeogrāfiskā teritorijā, kas nav īstā preces izcelsmes vieta, tā ka sabiedrība tiek maldināta par preces ģeogrāfisko izcelsmi; un

c) jebkādu lietojumu, kas ir negodīga konkurence 10.*bis* panta nozīmē *Parīzes Konvencijā par rūpnieciskā īpašuma aizsardzību*, kura parakstīta Stokholmā 1967. gada 14. jūlijā.

3. Šā panta 2. punkta a) apakšpunktā norādīto aizsardzību nodrošina pat tad, ja produkta patiesā izcelsme ir norādīta vai ģeogrāfiskās izcelsmes norāde ir izmantota tulkojumā vai lietota ar tādiem vārdiem kā "veids", "tips", "stils", "imitācija" vai tamlīdzīgiem.

4. Katra Puse nodrošina administratīvā procesa izpildi, ciktāl paredzēts tās tiesību aktos, lai aizliegtu personai ražot, gatavot, iepakot, marķēt, pārdot, importēt vai reklamēt pārtikas preces veidā, kas ir nepatiess, maldinošs vai mānīgs vai arī var radīt maldīgu priekšstatu par to izcelsmi.

5. Saskaņā ar 4. punktu katra Puse nodrošina administratīvo procesu attiecībā uz sūdzībām par produktu marķēšanu, tostarp to noformēšanu, veidā, kas ir nepatiess, maldinošs vai mānīgs vai arī var radīt maldīgu priekšstatu par to izcelsmi.

6. Preču zīmes reģistrāciju, kurā ietverta vai norādīta 20.–A pielikumā iekļautā otras Puses ģeogrāfiskās izcelsmes norāde, noraida vai atzīst par spēkā neesošu pēc savas iniciatīvas, ja Puses tiesību akti to atļauj, vai pēc ieinteresētas personas lūguma attiecībā uz produktu, kurš ietilpst 20.–A pielikumā norādītā produktu klasē attiecībā uz šo ģeogrāfiskās izcelsmes norādi un kura izcelsme nav 20.–A pielikumā norādītajā izcelsmes vietā attiecībā uz šo ģeogrāfiskās izcelsmes norādi.

7. Šī apakšiedaļa neuzliek saistības aizsargāt tādas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, kuras to izcelsmes vietā netiek aizsargātas, kuru aizsardzība tiek apturēta vai arī kuras minētajā vietā ir atzītas par nelietojamām. Ja 20.–A pielikumā iekļauto Puses ģeogrāfiskās izcelsmes norādi pārstāj aizsargāt tās izcelsmes vietā vai arī to tur vairs neizmanto, šī Puse par to paziņo otrai Pusei un lūdz veikt anulēšanu.

20.20. PANTS

Homonīmas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes

1. Ja Pusēm ir homonīmas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes produktiem, kas ietilpst vienā produktu klasē, katra Puse paredz praktiskus nosacījumus, atbilstoši kuriem attiecīgās homonīmās norādes atšķir vienu no otras, ņemot vērā nepieciešamību nodrošināt vienlīdzīgu attieksmi pret iesaistītajiem ražotājiem un to, ka netiek maldināti patērētāji.

2. Ja Puse sarunu kontekstā ar trešo valsti ierosina aizsargāt tādu ģeogrāfiskās izcelsmes norādi, kas identificē produktu, kura izcelsme ir trešās valsts teritorijā, ja šī izcelsmes norāde ir homonīma ar otras Puses ģeogrāfiskās izcelsmes norādi, kas iekļauta 20.–A pielikumā, un ja šis produkts ietilpst produktu klasē, kas norādīta 20.–A pielikumā attiecībā uz otras Puses homonīmo ģeogrāfiskās izcelsmes norādi, otra Puse tiek informēta, un tai tiek dota iespēja iesniegt piezīmes, pirms ģeogrāfiskās izcelsmes norāde kļūst aizsargāta.

20.21. PANTS

Izņēmumi

1. Neatkarīgi no 20.19. panta 2. un 3. punkta noteikumiem Kanādai nav jānodrošina ieinteresētajām personām tiesiski līdzekļi, lai novērstu 20.–A pielikuma A daļā minēto apzīmējumu izmantošanu, kas atzīmēti ar vienu zvaigznīti[28], ja šādu apzīmējumu izmantošana ir saistīta ar tādiem vārdiem kā "veids", "tips", "stils", "imitācija" vai tamlīdzīgiem un tie ir kombinācijā ar attiecīgā produkta ģeogrāfiskās izcelsmes salasāmu un saskatāmu norādi.

2. Neatkarīgi no 20.19. panta 2. un 3. punkta to ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzība, kas iekļautas 20.–A pielikuma A daļā un atzīmētas ar vienu zvaigznīti[29], neliedz izmantot Kanādas teritorijā jebkuru no šīm norādēm jebkurām personām, tostarp to pēctečiem un pārstāvjiem, kas minētās norādes izmantoja komerciālā nolūkā attiecībā uz "sieru" klases produktiem pirms 2013. gada 18. oktobra.

3. Neatkarīgi no 20.19. panta 2. un 3. punkta tās ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzība, kas iekļauta 20.–A pielikuma A daļā un atzīmēta ar divām zvaigznītēm, neliedz šo norādi izmantot jebkurām personām, tostarp to pēctečiem un pārstāvjiem, kas minēto norādi izmantoja komerciālā nolūkā attiecībā uz "svaigas, saldētas un pārstrādātas gaļas" klases produktiem vismaz piecus gadus pirms 2013. gada 18. oktobra. Piecu gadu pārejas laikposmu no šā panta stāšanās spēkā, kura laikā iepriekšminēto norādi neliedz izmantot, piemēro visām pārējām personām, tostarp to pēctečiem un pārstāvjiem, kas šīs norādes izmantoja komerciālā nolūkā attiecībā uz "svaigas, saldētas un pārstrādātas gaļas" klases produktiem vismaz piecus gadus 2013. gada 18. oktobra.

---

28 Lielākai noteiktībai — šis punkts tāpat attiecas uz apzīmējumu "feta".

29 Lielākai noteiktībai — šis punkts tāpat attiecas uz apzīmējumu "feta".

4. Neatkarīgi no 20.19. panta 2. un 3. punkta to ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzība, kas iekļautas 20.–A pielikuma A daļā un atzīmētas ar trim zvaigznītēm, neliedz šīs norādes izmantot jebkurām personām, tostarp to pēctečiem un pārstāvjiem, kas minētās norādes izmantoja komerciālā nolūkā attiecībā uz "apsālot konservētas gaļas" un "sieru" klases produktiem vismaz desmit gadus pirms 2013. gada 18. oktobra. Piecu gadu pārejas laikposmu no šā panta stāšanās spēkā, kura laikā iepriekšminētās norādes neliedz izmantot, piemēro visām pārējām personām, tostarp to pēctečiem un pārstāvjiem, kas šīs norādes izmantoja komerciālā nolūkā attiecībā uz "apsālot konservētas gaļas" un "sieru" klases produktiem vismaz desmit gadus 2013. gada 18. oktobra.

5. Ja par preču zīmi labticīgi iesniegts reģistrācijas pieteikums vai tā labticīgi reģistrēta vai iedibināta kādas Puses teritorijā pirms 6. punktā noteiktās piemērošanas dienas, pasākumi, kas pieņemti, īstenojot šo apakšiedaļu šīs Puses teritorijā, neierobežo tiesības uz preču zīmes reģistrāciju vai tās derīgumu, vai arī tiesības izmantot preču zīmi, pamatojoties uz to, ka preču zīme ir identiska vai līdzīga ģeogrāfiskās izcelsmes norādei.

6. Šā panta 5. punkta nolūkā piemērošanas diena ir:

a) attiecībā uz ģeogrāfiskās izcelsmes norādi, kas iekļauta 20.–A pielikumā šā nolīguma parakstīšanas diena, šīs apakšiedaļas spēkā stāšanās diena; vai

b) attiecībā uz ģeogrāfiskās izcelsmes norādi, kas 20.–A pielikumam pievienota pēc šā nolīguma parakstīšanas dienas atbilstoši 20.22. pantam, diena, kurā ģeogrāfiskās izcelsmes norāde ir pievienota.

7. Ja ģeogrāfiskās izcelsmes norādes tulkojums ir identisks parastam apzīmējumam ikdienas valodā vai ietver sevī parastu apzīmējumu ikdienas valodā, ko Puses teritorijā lieto kā produkta vispārpieņemtu nosaukumu, vai ja ģeogrāfiskās izcelsmes norāde nav identiska ar šādu apzīmējumu, bet ietver sevī to, šīs apakšiedaļas noteikumi neierobežo jebkuras personas tiesības izmantot šo apzīmējumu saistībā ar šo produktu minētās Puses teritorijā.

8. Nekas neliedz izmantot kādas Puses teritorijā attiecībā uz jebkuru produktu augu šķirnes vai dzīvnieku sugas parasto nosaukumu, kas ir minētās Puses teritorijā šīs apakšiedaļas spēkā stāšanās dienā.

9. Puse var paredzēt, ka ikviens ar preču zīmes izmantošanu vai reģistrāciju saistīts pieteikums, ko iesniedz saskaņā ar apakšiedaļu, ir jāiesniedz piecu gadu laikā pēc tam, kad šīs Puses teritorijā ir kļuvis vispārzināms, ka aizsargātā norāde tiek izmantota ļaunprātīgi, vai pēc preču zīmes reģistrācijas šīs Puses teritorijā ar nosacījumu, ka preču zīme līdz tam laikam jau ir publicēta, ja publicēšana notiek, pirms ir kļuvusi vispārzināma ļaunprātīgā izmantošana šīs Puses teritorijā, ar nosacījumu, ka ģeogrāfiskās izcelsmes norāde netiek izmantota vai reģistrēta negodprātīgi.

10. Šīs apakšiedaļas nosacījumi neierobežo nevienas personas tiesības izmantot tirdzniecībā šīs personas vārdu vai šīs personas priekšgājēja vārdu uzņēmējdarbībā, izņemot gadījumu, kad šāda vārda izmantošana var maldināt sabiedrību.

11. a) Šīs apakšiedaļas noteikumi neierobežo nevienas personas tiesības izmantot vai reģistrēt Kanādā preču zīmi, kurā ietverti vai norādīti jebkuri 20.–B pielikuma A daļā iekļautie apzīmējumi; un

b) šā punkta a) apakšpunktu neattiecina uz apzīmējumiem, kas iekļauti 20.–B pielikuma A daļā, saistībā ar jebkādu izmantošanu, kas maldinātu sabiedrību par preču ģeogrāfisko izcelsmi.

12. Uz 20.–B pielikuma B daļā iekļauto apzīmējumu izmantošanu Kanādā neattiecina šīs apakšiedaļas noteikumus.

13. Šā panta 2.–4. punktā minētais norādījums neietver pašas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes izmantošanas tiesību nodošanu.

20.22. PANTS

20.–A pielikuma grozījumi

1. *CETA* Apvienotā komiteja, kas izveidota saskaņā ar 26.1. pantu (*CETA* Apvienotā komiteja), darbojoties vienprātīgi un atbilstoši *CETA* Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu komitejas ieteikumiem, var nolemt grozīt 20.–A pielikumu, pievienojot ģeogrāfiskās izcelsmes norādes vai svītrojot ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, ko vairs neaizsargā vai ko vairs neizmanto to izcelsmes vietā.

2. Ģeogrāfiskās izcelsmes norādi principā nepievieno 20.–A pielikuma A daļai, ja tā ir nosaukums, kas šā nolīguma parakstīšanas dienā ir iekļauts attiecīgajā Eiropas Savienības reģistrā ar statusu "reģistrēts" attiecībā uz Eiropas Savienības dalībvalsti.

3. Ģeogrāfiskās izcelsmes norādi, ar ko identificē produktu, kura izcelsme ir konkrētas Puses teritorijā, nepievieno 20.–A pielikumam:

a) ja tā ir identiska preču zīmei, kas ir reģistrēta otras Puses teritorijā attiecībā uz tiem pašiem vai līdzīgiem produktiem, vai preču zīmei, attiecībā uz kuru otras Puses teritorijā tiesības ir iegūtas, to labticīgi iedibinot, un ir iesniegts pieteikums attiecībā uz tiem pašiem vai līdzīgiem produktiem;

b) ja tā ir identiska augu šķirnes vai dzīvnieku sugas parastajam nosaukumam, kas ir otras Puses teritorijā; vai

c) ja tā ir identiska parastam apzīmējumam ikdienas valodā kā šāda produkta vispārpieņemtajam nosaukumam otras Puses teritorijā.

20.23. PANTS

Citi aizsardzības līdzekļi

Šīs apakšiedaļas noteikumi neskar tiesības lūgt atzīt un aizsargāt ģeogrāfiskās izcelsmes norādi atbilstoši Puses attiecīgajiem tiesību aktiem.

D apakšiedaļa

Dizainparaugi

20.24. PANTS

Starptautiskie nolīgumi

Katra Puse dara visu iespējamo, lai pievienotos *Hāgas Vienošanās par dizainparaugu starptautisko reģistrāciju Ženēvas aktam*, kas parakstīts Ženēvā 1999. gada 2. jūlijā.

20.25. PANTS

Saistība ar autortiesībām

Dizainparauga tiesību priekšmetu var aizsargāt atbilstoši autortiesību likumam, ja ir ievēroti šīs aizsardzības nosacījumi. Kādā mērā un ar kādiem nosacījumiem, ietverot prasīto oriģinalitātes līmeni, šādu aizsardzību piešķir, nosaka katra Puse.

E apakšiedaļa

Patenti

20.26. PANTS

Starptautiskie nolīgumi

Katra Puse veic pamatotus pasākumus, lai nodrošinātu atbilstību 1.–14. pantam un 22. pantam *Līgumā par patentu tiesībām*, kas parakstīts Ženēvā 2000. gada 1. jūnijā.

20.27. PANTS

Zāļu *sui generis* aizsardzība

1. Šajā pantā:

pamatpatents ir patents, kas aizsargā produktu kā tādu, kāda produkta iegūšanas vai izmantošanas procesu un ko patenta turētājs ir izraudzījies par tādu, kurš var kalpot kā pamatpatents, kā pamatpatents nolūkā piešķirt *sui generis* aizsardzību; un

produkts ir zāļu aktīvā viela vai aktīvo vielu kombinācija.

2. Katra Puse paredz *sui generis* aizsardzības laikposmu attiecībā uz produktu, ko aizsargā ar pamatpatentu, kurš ir spēkā pēc patenta turētāja vai tā tiesību pārņēmēja lūguma, ja ir ievēroti šādi nosacījumi:

a) ir piešķirta atļauja laist produktu attiecīgās Puses tirgū kā zāles (šajā pantā — "tirdzniecības atļauja");

b) uz produktu jau nav attiecināts *sui generis* aizsardzības laikposms; un

c) šā punkta a) apakšpunktā norādītā tirdzniecības atļauja ir pirmā atļauja produkta laišanai attiecīgās Puses tirgū kā zāles.

3. Katra Puse var:

a) paredzēt *sui generis* aizsardzības laikposmu tikai tad, ja samērīgā termiņā, ko noteikusi attiecīgā Puse, ir iesniegts pirmais pieteikums tirdzniecības atļaujai; un

b) noteikt ne mazāk kā 60 dienu termiņu no dienas, kurā piešķirta pirmā tirdzniecības atļauja attiecībā uz lūguma iesniegšanu par *sui generis* aizsardzības laikposmu. Tomēr, ja pirmā tirdzniecības atļauja ir izsniegta pirms patenta piešķiršanas, katra Puse nodrošina vismaz 60 dienu laikposmu no patenta piešķiršanas, kura laikā var iesniegt lūgumu par aizsardzības laikposma noteikšanu atbilstoši šim pantam.

4. Gadījumā, ja produktu aizsargā viens pamatpatents, *sui generis* aizsardzības laikposms stājas spēkā šā patenta likumīgā termiņa beigās.

Gadījumā, ja produktu aizsargā vairāk nekā viens patents, kas var kalpot kā pamatpatents, Puse var paredzēt tikai vienu *sui generis* aizsardzības laikposmu, kas stājas spēkā pamatpatenta likumīgā termiņa beigās,

a) ja visi patenti, kas var kalpot kā pamatpatenti, ir vienai personai, kuru izraugās persona, kas lūdz *sui generis* aizsardzības laikposmu; un

b) ja patenti, kas var kalpot kā pamatpatents, nav vienai personai, un šā iemesla dēļ ir konfliktējoši lūgumi *sui generis* aizsardzībai, ko izraugās, vienojoties patentu turētājiem.

5. Katra Puse nodrošina, ka *sui generis* aizsardzības laikposms ir vienāds ar laikposmu, kas pagājis no dienas, kurā iesniegts pieteikums pamatpatenta saņemšanai, un dienu, kurā izsniegta pirmā tirdzniecības atļauja, atņemot piecu gadu laikposmu.

6. Neatkarīgi no 5. punkta un neskarot iespējamu Puses veiktu *sui generis* aizsardzības laikposma pagarināšanu kā stimulu vai atlīdzību par pētījumiem konkrētās mērķa grupās, piemēram, bērni, *sui generis* aizsardzības ilgums nedrīkst pārsniegt divu līdz piecu gadu laikposmu, ko nosaka katra Puse.

7. Katra Puse var paredzēt, ka *sui generis* aizsardzības laikposms beidzas:

a) ja no *sui generis* aizsardzības ir atteicies labuma guvējs vai

b) ja nav samaksātas jebkādas paredzētās administratīvās maksas.

Katra Puse var samazināt *sui generis* aizsardzības laikposmu proporcionāli jebkādai nepamatotai novilcināšanai, kas izriet no pieteikuma iesniedzēja bezdarbības pēc tam, kad iesniegts pieteikums tirdzniecības atļaujas saņemšanai, ja pamatpatenta turētājs ir tirdzniecības atļaujas pieteikuma iesniedzējs vai ar to saistīta struktūra.

8. Ar pamatpatentu piešķirtās aizsardzības robežās *sui generis* aizsardzību paplašina tikai uz tādām zālēm, uz ko attiecas tirdzniecības atļauja, un jebkādu šādu produkta izmantošanu par zālēm, kas ir atļauta pirms *sui generis* aizsardzības beigšanās. Ievērojot iepriekšējo teikumu, *sui generis* aizsardzība piešķir tādas pašas tiesības kā patents, un uz to attiecas tie paši ierobežojumi un tie paši pienākumi.

9. Neatkarīgi no 1.–8. punkta katra Puse var arī ierobežot aizsardzības darbības jomu, paredzot izņēmumus produktu izgatavošanai, lietošanai, piedāvāšanai tirdzniecībā, pārdošanai vai importēšanai nolūkā veikt eksportu aizsardzības laikposmā.

10. Katra Puse var atsaukt *sui generis* aizsardzību, pamatojoties uz pamatpatenta nederīgumu, tostarp, ja šā patenta darbības beigusies, pirms beidzas tā likumīgais termiņš, vai tas ir atsaukts vai ierobežots, ciktāl produkts, kuram aizsardzība bija piešķirta, vairs netiktu aizsargāts, pamatojoties uz pamatpatenta pretenzijām vai pamatojoties uz tirdzniecības atļauju vai attiecīgā tirgus atļauju atsaukšanu, vai ja aizsardzība bija piešķirta pretrunā ar 2. punkta noteikumiem.

20.28. PANTS

Patentu sasaistes mehānismi zālēm

Ja Puse paļaujas uz "patentu sasaistes" mehānismiem, atbilstoši kam tirdzniecības atļauju (vai atbilstības paziņojumu vai līdzīgu jēdzienu) piešķiršana ģenēriskām zālēm ir saistīta ar patentu aizsardzības esību, tā nodrošina, ka visiem tiesvedībā aizsaistītajiem ir nodrošinātas līdzvērtīgas un efektīvas tiesības iesniegt pārsūdzību.

F apakšiedaļa

Datu aizsardzība

20.29. PANTS

Ar zālēm saistītu neizpaustu datu aizsardzība

1. Ja Puse kā nosacījumu tādu zāļu tirdzniecības atļaušanai, kurās izmanto jaunas ķīmiskās vienības[30] (šajā pantā — "atļauja"), izvirza neizpaustu testu rezultātu vai citu ar šo produktu lietošanas drošumu un efektivitāti saistītu datu iesniegšanu, Puse aizsargā šādus datus pret izpaušanu, ja šādu datu radīšana ir saistīta ar ievērojamām pūlēm, izņemot, ja izpaušana ir nepieciešama, lai aizsargātu sabiedrību, vai ja vien nav veikti pasākumi, lai nodrošinātu, ka dati ir aizsargāti pret negodīgu komerciālu izmantošanu.

2. Katra Puse nodrošina, ka saistībā ar datiem, uz ko attiecas 1. punkts un ko iesniedz Pusei pēc šā nolīguma stāšanās spēkā:

a) neviena persona, izņemot datu iesniedzēju, nedrīkst bez datu iesniedzēja atļaujas atsaukties uz šādiem datiem, pamatojot pieteikumu atļaujas saņemšanai laikposmā, kas nav mazāks par sešiem gadiem no dienas, kurā Puse piešķīra atļauju personai, kas sagatavoja datus atļaujas vajadzībām; un

[30] Lielākai noteiktībai — attiecībā uz datu aizsardzību "ķīmiska vienība" Kanādā ietver bioloģiskas izcelsmes vai radiofarmaceitiskos preparātus, ko reglamentē kā jaunas zāles atbilstoši Kanādas Pārtikas un zāļu regulai.

b) Puse nepiešķir atļauju nevienai personai, kas atsaucas uz šādiem datiem laikposmā, kurš nav mazāks par astoņiem gadiem no dienas, kurā Puse piešķīra atļauju personai, kas sagatavojusi datus atļaujas vajadzībām, ja vien persona, kas sagatavojusi šos datus, nedod atļauju.

Pamatojoties uz šo punktu, nevienai no Pusēm nav ierobežojumu ieviest saīsinātas atļauju izsniegšanas procedūras šādiem produktiem, pamatojoties uz bioekvivalenci un biopieejamības pētījumiem.

20.30. PANTS

Ar augu aizsardzības līdzekļiem saistītu datu aizsardzība

1. Katra Puse pirms atļaujas izsniegšanas augu aizsardzības līdzekļu laišanai tirgū (šajā pantā — "atļauja") nosaka drošuma un iedarbīguma prasības.

2. Katra Puse paredz ierobežotu laikposmu datu aizsardzībai saistībā ar izmēģinājuma vai pētījuma ziņojumu, kas iesniegts pirmo reizi nolūkā saņemt atļauju. Šādā laikposmā katra Puse nodrošina, ka izmēģinājuma vai pētījuma ziņojumu neizmantos jebkuras citas personas labā, kas vēlas saņemt atļauju, izņemot, ja ir sniegta pirmā atļaujas turētāja nepārprotama piekrišana.

3. Izmēģinājumu vai pētījuma ziņojums būtu vajadzīgs atļaujas piešķiršanai vai atļaujas grozīšanai, lai atļautu lietošanu attiecībā uz citu kultūraugu.

4. Katras Puses teritorijā datu aizsardzības laikposms ir vismaz desmit gadi, sākot no pirmās atļaujas dienas šīs Puses teritorijā attiecībā uz izmēģinājuma vai pētījuma ziņojumu, kas atbalsta jaunas aktīvās sastāvdaļas atļauju, un datiem, kas atbalsta pašreizējo reģistrāciju galapatēriņa produktam, kas satur aktīvo sastāvdaļu. Aizsardzības ilgumu drīkst pagarināt, lai veicinātu atļauju izsniegšanu zema riska augu aizsardzības līdzekļiem un šaurai lietošanai.

5. Katra Puse var arī noteikt datu aizsardzības prasības vai finanšu kompensācijas prasības par izmēģinājuma vai pētījuma ziņojumu, kas atbalsta atļaujas grozījumu vai atjaunošanu.

6. Katra Puse paredz noteikumus, lai izvairītos no divkāršiem izmēģinājumiem ar mugurkaulniekiem. Jebkurš pieteikuma iesniedzējs, kas vēlas veikt izmēģinājumus un pētījumus, kuros iesaistīti mugurkaulnieki, jāmudina veikt vajadzīgos pasākumus, lai pārliecinātos, vai šādi izmēģinājumi un pētījumi jau ir veikti vai uzsākti.

7. Katrai Pusei būtu jāmudina katrs jaunais pieteikuma iesniedzējs un katrs attiecīgo atļauju turētājs darīt visu iespējamo, lai nodrošinātu apmaiņu ar tādu izmēģinājumu un pētījumu rezultātiem, kuros iesaistīti mugurkaulnieki. Izmaksas par šādu izmēģinājumu un pētījumu ziņojumu apmaiņu nosaka taisnīgi, pārredzami un bez diskriminācijas. Pieteikuma iesniedzējam jāpiedalās izmaksu segšanā vienīgi attiecībā uz to informāciju, kas viņam jāiesniedz, lai izpildītu atļaujas saņemšanas prasības.

8. Attiecīgās atļaujas turētājam vai turētājiem ir tiesības saņemt kompensāciju par to izmaksu taisnīgu sadalīšanu, kas viņiem radušās attiecībā uz pieteikuma iesniedzēja veiktu izmēģinājuma vai pētījuma ziņojumu, kurš atbalstīja šādu atļaujas izsniegšanu, pamatojoties uz šādiem izmēģinājuma un pētījumu ziņojumiem, lai iegūtu atļauju jaunam augu aizsardzības līdzeklim. Katra Puse var virzīt iesaistītās personas uz jebkāda jautājuma izšķiršanu saistošā šķīrējtiesā, ko pārvalda saskaņā ar tās tiesību aktiem.

G apakšiedaļa

Augu šķirnes

20.31. PANTS

Augu šķirnes

Katra Puse sadarbojas, lai sekmētu un pastiprinātu augu šķirņu aizsardzību, pamatojoties uz 1991. gada dokumentu *Starptautiskajai konvencijai par jaunu augu šķirņu aizsardzību*, kas pieņemta Parīzē 1961. gada 2. decembrī.

C IEDAĻA

Intelektuālā īpašuma tiesību piemērošana

20.32. PANTS

Vispārēji pienākumi

1. Katra Puse nodrošina, ka procedūras intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanai ir taisnīgas un objektīvas un nav nevajadzīgi sarežģītas vai dārgas, nav īstenojamas nepiemērotos termiņos vai ar nepamatotu kavēšanos. Šīs procedūras tiek piemērotas tādējādi, lai izvairītos no šķēršļu radīšanas likumīgai tirdzniecībai un nodrošinātu aizsardzības līdzekļus pret to ļaunprātīgu izmantošanu.

2. Īstenojot šīs iedaļas noteikumus, katra Puse ņem vērā proporcionalitātes nepieciešamību starp pārkāpuma smagumu, trešo personu interesēm un piemērojamajiem pasākumiem, tiesiskās aizsardzības līdzekļiem un sodiem.

3. Šā nolīguma 20.33.–20.42. pants attiecas uz civiltiesisko piemērošanu.

4. Šā nolīguma 20.33.–20.42. panta vajadzībām, ja vien nav norādīts citādi, **intelektuālā īpašuma tiesības** nozīmē visas intelektuālā īpašuma kategorijas, uz kurām attiecas *TRIPS* līguma II daļas 1.–7. iedaļa.

20.33. PANTS

Tiesīgie prasītāji

Katra Puse par personām, kas tiesīgas prasīt 20.34.–20.42. pantā minēto procedūru un aizsardzības līdzekļu piemērošanu, atzīst:

a) intelektuālā īpašuma tiesību subjektus saskaņā ar tās tiesību aktu noteikumiem;

b) visas citas personas, kam atļauts izmantot šīs tiesības, ja šīm personām ir tiesības meklēt palīdzību saskaņā ar tās tiesību aktiem;

c) intelektuālā īpašuma kolektīvo tiesību pārvaldes iestādes, ko regulāri atzīst par tādām, kuras ir tiesīgas pārstāvēt intelektuālā īpašuma tiesību subjektus, ja šīm iestādēm ir tiesības meklēt palīdzību saskaņā ar tās tiesību aktiem; un

d) profesionālās aizstāvības iestādes, ko regulāri atzīst par tādām, kuras ir tiesīgas pārstāvēt intelektuālā īpašuma tiesību subjektus, ja šīm iestādēm ir tiesības meklēt palīdzību saskaņā ar tās tiesību aktiem.

20.34. PANTS

Pierādījumi

Ja tiek apgalvots, ka komerciālos nolūkos pārkāptas intelektuālā īpašuma tiesības, katra Puse nodrošina, ka tiesu iestādes ir tiesīgas, attiecīgā gadījumā un saņemot iesniegumu, pieprasīt vajadzīgās informācijas sagatavošanu, kā paredzēts tās tiesību aktos, tostarp pretējās Puses rīcībā esošos banku, finanšu vai tirdzniecības dokumentus, ievērojot konfidenciālas informācijas aizsardzības prasības.

20.35. PANTS

Pasākumi pierādījumu saglabāšanai

1. Katra Puse nodrošina, ka, pat pirms uzsākt lietas izskatīšanu pēc būtības, tiesu iestādes, saņemot iesniegumu no tiesību subjekta, kas ir sniedzis tam pamatoti pieejamus pierādījumus, lai pamatotu savus apgalvojumus, ka tā intelektuālā īpašuma tiesības ir pārkāptas vai drīzumā tiks pārkāptas, var noteikt ātrus un efektīvus pagaidu pasākumus, lai saglabātu vajadzīgos pierādījumus attiecībā uz iespējamo pārkāpumu, ievērojot konfidenciālas informācijas aizsardzības prasības.

2. Katra Puse var paredzēt, ka 1. punktā norādītie pasākumi ietver sīku aprakstīšanu, ņemot vai neņemot paraugus, vai arestu, ko piemēro iespējamajām pārkāpuma precēm un attiecīgos gadījumos materiāliem un darbarīkiem, kas izmantoti šo preču ražošanai vai izplatīšanai, un ar to saistītajiem dokumentiem. Tiesu iestādēm ir tiesības veikt šos pasākumus, vajadzības gadījumā neuzklausot otru Pusi, jo īpaši tad, ja kavēšanās var radīt nelabojamu kaitējumu tiesību subjektam vai ja pastāv uzskatāms risks, ka pierādījumi var tikt iznīcināti.

20.36. PANTS

Tiesības uz informāciju

Neskarot tiesību aktus, kas reglamentē priekšrocības, informācijas avotu konfidencialitātes aizsardzību vai personas datu apstrādi, katra Puse nodrošina, ka saistībā ar civilo tiesvedību, kas attiecas uz intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu, tās tiesu iestādes ir pilnvarotas pēc tiesību subjekta pamatota pieprasījuma likt pārkāpējam vai iespējamajam pārkāpējam sniegt tiesību subjektam vai tiesu iestādēm (vismaz nolūkā iegūt pierādījumus) pārkāpēja vai iespējamā pārkāpēja īpašumā vai rīcībā esošo attiecīgo informāciju, kā paredzēts Puses piemērojamajos normatīvajos aktos. Šajā informācijā var ietvert informāciju par ikvienu personu, kas iesaistīta kādā pārkāpuma vai iespējamā pārkāpuma aspektā, un attiecībā uz pārkāpuma vai iespējamā pārkāpuma preču vai pakalpojumu radīšanas līdzekļiem vai izplatīšanas kanāliem, tostarp to trešo personu noteikšanu, kuras, iespējams, ir iesaistītas šādu preču vai pakalpojumu radīšanā vai izplatīšanā, un attiecībā uz izplatīšanas kanāliem.

20.37. PANTS

Pagaidu un piesardzības pasākumi

1. Katra Puse nodrošina, ka tās tiesu iestādes ir pilnvarotas noteikt ātrus un efektīvus pagaidu un piesardzības pasākumus, tostarp rīkojumu par pagaidu noregulējumu, pret personu vai attiecīgos gadījumos pret trešo personu, attiecībā uz kuru minētajai tiesu iestādei ir jurisdikcija, lai novērstu intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpuma veikšanu un jo īpaši lai novērstu pārkāpuma preču iekļūšanu tirdzniecības kanālos.

2. Katra Puse nodrošina, ka tās tiesu iestādes ir pilnvarotas dot rīkojumu konfiscēt vai citādi aizturēt preces, ar kurām, iespējams, tiek pārkāptas intelektuālā īpašuma tiesības, lai novērstu to iekļūšanu vai apriti tirdzniecības kanālos.

3. Katra Puse nodrošina, ka gadījumā, ja tiek apgalvots, ka intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpums izdarīts komerciālos nolūkos, tiesu iestādes saskaņā ar tās tiesību aktiem var noteikt iespējamā pārkāpēja īpašuma konfiskāciju piesardzības nolūkos, tostarp tā bankas kontu un citu aktīvu bloķēšanu. Šajā nolūkā tiesu iestādes var pieprasīt attiecīgās bankas paziņojumu, finanšu vai tirdzniecības dokumentus vai piekļuvi citai vajadzīgajai informācijai, atbilstoši situācijai.

20.38. PANTS

Citi tiesiskās aizsardzības līdzekļi

1. Katra Puse nodrošina, ka tiesu iestādes pēc prasītāja pieprasījuma, neskarot pārkāpuma dēļ tiesību subjektam radīto zaudējumu atlīdzināšanu un neparedzot nekādu kompensāciju, var dot rīkojumu galīgi izņemt no tirdzniecības kanāliem vai iznīcināt preces, par kurām ir konstatēts, ka ar tām tiek pārkāptas intelektuālā īpašuma tiesības. Katra Puse nodrošina, ka tiesu iestādes vajadzības gadījumā var dot rīkojumu iznīcināt materiālus un darbarīkus, ko galvenokārt izmanto šo preču radīšanā vai ražošanā. Izskatot šādu tiesiskās aizsardzības līdzekļu pieprasījumu, ņem vērā nepieciešamību samērot pārkāpuma smagumu un noteiktos tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kā arī trešo personu intereses.

2. Katra Puse nodrošina, ka tiesu iestādēm ir pilnvaras noteikt, ka 1. punktā minētie tiesiskās aizsardzības līdzekļi jāveic uz pārkāpēja rēķina, ja vien nav īpašu iemeslu tā nedarīt.

20.39. PANTS

Izpildraksti

1. Katra Puse nodrošina, ka civilajā tiesvedībā, kas saistīta ar intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu, tās tiesu iestādes ir pilnvarotas izdot rīkojumu pret kādu pusi, lai atturētu no pārkāpuma, un cita starpā rīkojumu minētajai pusei vai attiecīgā gadījumā trešai personai, attiecībā uz kuru minētajai tiesu iestādei ir jurisdikcija, lai novērstu pārkāpuma preču iekļūšanu tirdzniecības kanālos.

2. Neatkarīgi no citiem šīs iedaļas noteikumiem Puse var ierobežot tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kas pieejami valdībai vai valdības pilnvarotām trešām personām bez tiesību subjektu atļaujas, paredzot tikai atlīdzības izmaksāšanu, ja Puse atbilst *TRIPS* līguma II daļas noteikumiem, kuros īpaši aplūkota šāda izmantošana. Citos gadījumos piemēro šajā iedaļā paredzētos tiesiskās aizsardzības līdzekļus vai, ja tie neatbilst Puses tiesību aktiem, ir pieejami deklaratīvi nolēmumi un atbilstīga kompensācija.

20.40. PANTS

Zaudējumu atlīdzība

1. Katra Puse nodrošina, ka:

a) civilajā tiesvedībā tās tiesu iestādes ir pilnvarotas dot rīkojumu pārkāpējam, kurš apzināti vai, iespējams, apzināti iesaistījies intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumā, atlīdzināt tiesību subjektam:

i) zaudējumus apmērā, kas kompensē tiesību subjektam ar pārkāpumu nodarīto kaitējumu; vai

ii) pārkāpēja gūto peļņu, kas saistīta ar pārkāpumu un ko var uzskatīt par i) punktā norādīto zaudējumu summu; un

b) nosakot zaudējumu summu par intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumiem, tās tiesu iestādes cita starpā var apsvērt jebkādu likumīgu vērtības norādīšanas līdzekli, ko var iesniegt tiesību subjekts, tostarp zaudēto peļņu.

2. Kā alternatīvu 1. punktam Puses tiesību akti var paredzēt atlīdzības izmaksāšanu, piemēram, honorāru vai maksu, lai nodrošinātu tiesību subjektam kompensāciju par tā intelektuālā īpašuma neatļautu izmantošanu.

20.41. PANTS

Tiesāšanās izdevumi

Katra Puse paredz, ka tās tiesu iestādes attiecīgos gadījumos pēc tam, kad pabeigta civilā tiesvedība attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu, ir pilnvarotas dot rīkojumu, ka zaudētājai pusei jāmaksā uzvarētājai pusei tās tiesas izdevumi vai citas izmaksas, kā paredzēts Puses tiesību aktos.

20.42. PANTS

Pieņēmums par autortiesībām vai īpašuma tiesībām

1. Tādas civilās tiesvedības nolūkos, kas saistīta ar autortiesībām vai blakustiesībām, pietiek, ja uz darba ierastā veidā ir norādīts literāra vai mākslas darba autora vārds, lai viņu uzskatītu par autoru un attiecīgi viņam būtu tiesības uzsākt pārkāpuma tiesvedību, ja vien nav pierādījuma par pretējo. Pierādījums par pretējo var būt arī reģistrācija.

2. Šā panta 1. punktu *mutatis mutandis* piemēro blakustiesību subjektiem attiecībā uz tiesību objektu, ko aizsargā ar šādām tiesībām.

D IEDAĻA

Robežpasākumi

20.43. PANTS

Robežpasākumu darbības joma

1. Šajā iedaļā:

preces ar viltotu ģeogrāfiskās izcelsme norādi ir jebkuras 20.17. pantā norādītās preces, kuras ietilpst vienā no 20.–C pielikumā ietvertajām produktu klasēm, tostarp iepakojums, uz kura bez atļaujas norādīta ģeogrāfiskās izcelsmes norāde, kas ir identiska tādai ģeogrāfiskās izcelsmes norādei, kura likumīgi reģistrēta vai citādi aizsargāta attiecībā uz šādām precēm, un kas pārkāpj konkrētās ģeogrāfiskās izcelsmes norādes īpašnieka vai tiesību subjekta tiesības atbilstoši tās Puses tiesību aktiem, kurā tiek piemērotas robežpasākumu procedūras;

preces ar viltotām preču zīmēm ir preces, tostarp iepakojums, uz kā bez atļaujas ir izmantota preču zīme, kura ir identiska preču zīmei, kas likumīgi reģistrēta attiecībā uz šādām precēm, vai kuras būtiskākos aspektus nevar atšķirt no šādas preču zīmes un kura pārkāpj konkrētās preču zīmes īpašnieka tiesības atbilstoši tās Puses tiesību aktiem, kurā tiek piemērotas robežpasākuma procedūras;

eksporta sūtījumi ir preču sūtījumi, kas jāpaņem Puses teritorijā un jānogādā ārpus šīs teritorijas, izņemot sūtījumus muitas tranzītā un pārkrāvumus;

importa sūtījumi ir preču sūtījumi, kas ievesti Puses teritorijā no vietas, kura atrodas ārpus šīs teritorijas, šīm precēm paliekot muitas uzraudzībā, tostarp preces, kas ievestas teritorijā esošā brīvā zonā vai muitas noliktavā, bet neietverot sūtījumus muitas tranzītā un pārkrāvumus;

pirātiskas autortiesību preces ir jebkuras preces, kas ir kopijas, kuras izgatavotas bez tiesību subjekta piekrišanas vai tiesību subjekta attiecīgi pilnvarotas personas piekrišanas ražošanas valstī un kuras ir izgatavotas tieši vai netieši no kāda izstrādājuma, ja šādas kopijas izgatavošana būtu autortiesību vai blakustiesību pārkāpums saskaņā ar tās Puses tiesību aktiem, kurā piemēro robežpasākumu procedūras;

sūtījumi muitas tranzītā ir preču sūtījumi, ko ieved Puses teritorijā no vietas, kura atrodas ārpus šīs teritorijas, un ko muitas dienesti ir atļāvuši pārvadāt nepārtrauktā muitas uzraudzībā no preču ievešanas muitas iestādes līdz izvešanas muitas iestādei nolūkā atstāt teritoriju. Sūtījumus muitas tranzītā, kuriem pēc tam apstiprina muitas kontroles atcelšanu, tos neizvedot no teritorijas, uzskata par importa sūtījumiem; un

pārkrāvumi ir preču sūtījumi, ko muitas uzraudzībā pārceļ no importētāja transportlīdzekļa uz eksportētāju transportlīdzekli vienas muitas iestādes teritorijā, kas ir gan importēšanas, gan eksportēšanas iestāde.

2. Atsauces uz intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu šajā iedaļā tiek interpretētas kā atsauces uz precēm ar viltotām preču zīmēm, pirātiskām autortiesību precēm vai precēm ar viltotu ģeogrāfiskās izcelsmes norādi.

3. Puses vienojas, ka nav pienākuma attiecināt šajā iedaļā paredzētās procedūras uz precēm, kas laistas tirgū citā valstī ar tiesību subjekta piekrišanu.

4. Katra Puse attiecībā uz importa un eksporta sūtījumiem pieņem vai patur spēkā procedūras, atbilstoši kurām tiesību subjekts var pieprasīt savām kompetentajām iestādēm apturēt tādu preču izlaišanu, ar kurām, iespējams, tiek pārkāptas intelektuālā īpašuma tiesības, vai aizturēt šādas preces.

5. Katra Puse attiecībā uz importa un eksporta sūtījumiem pieņem vai patur spēkā procedūras, atbilstoši kurām tās kompetentās iestādes var rīkoties pēc savas iniciatīvas, lai uz laiku apturētu tādu preču izlaišanu, ar kurām, iespējams, tiek pārkāptas intelektuālā īpašuma tiesības, vai aizturētu šādas preces, lai nodrošinātu iespēju tiesību subjektiem formāli lūgt 4. pantā norādīto palīdzību.

6. Katra Puse var vienoties ar vienu vai vairākām trešām valstīm par kārtību, kādā izveidot kopīgas drošības muitošanas procedūras. Uzskata, ka preces, kas atmuitotas atbilstoši šādā kārtībā paredzētajām kopīgajām muitas procedūrām, atbilst 4. un 5. punkta noteikumiem, ja attiecīgā Puse saglabā savas juridiskās tiesības nodrošināt atbilstību šiem punktiem.

7. Katra Puse var pieņemt vai atstāt spēkā 4. un 5. punktā norādītās procedūras attiecībā uz pārkrāvumiem un sūtījumiem muitas tranzītā.

8. Katra Puse var nepiemērot šo pantu nelieliem nekomerciāla rakstura preču daudzumiem, kas ietilpst ceļotāja personīgajā bagāžā, vai nelieliem nekomerciāla rakstura preču daudzumiem, kas sūtīti mazos sūtījumos.

20.44. PANTS

Tiesību subjekta pieteikums

1. Katra Puse nodrošina, ka tās kompetentās iestādes pieprasa tiesību subjektam, kas pieprasa 20.43. pantā aprakstītās procedūras, sniegt pietiekamus pierādījumus, lai kompetentās iestādes varētu pārliecināties, ka saskaņā ar Puses, kura paredz procedūras, tiesību aktiem pastāv *prima facie* pārkāpums attiecībā uz tiesību subjekta intelektuālā īpašuma tiesībām, un sniegt pietiekamu informāciju, par ko var pamatoti uzskatīt, ka tā ir tiesību subjekta rīcībā, lai aizdomīgās preces būtu pienācīgi atpazīstamas kompetentajām iestādēm. Prasība sniegt pietiekamu informāciju nevar nepamatoti atturēt no 20.43. pantā aprakstīto procedūru izmantošanas.

2. Katra Puse paredz pieteikumus, ar ko apturēt tādu savā teritorijā muitas uzraudzībā esošu preču izlaišanu, ar kurām, iespējams, tiek pārkāptas intelektuālā īpašuma tiesības, vai aizturēt šādas preces, kā norādīts 20.43. pantā. Uz prasību nodrošināt šādus pieteikumus attiecina pienākumu nodrošināt 20.43. panta 4. un 5. punktā norādītās procedūras. Kompetentās iestādes var paredzēt, ka šādus pieteikumus attiecina uz vairākiem sūtījumiem. Katra Puse var paredzēt, ka pēc tiesību subjekta pieprasījuma pieteikumu, ar ko lūdz apturēt tādu preču izlaišanu, ar kurām, iespējams, tiek pārkāptas intelektuālā īpašuma tiesības, vai aizturēt šādas preces, var piemērot konkrētiem ievešanas un izvešanas punktiem, kur īsteno muitas uzraudzību.

3. Katra Puse nodrošina, ka tās kompetentās iestādes informē pieteikuma iesniedzēju saprātīgā laikposmā par to, vai tās ir pieteikumu pieņēmušas. Ja tās kompetentās iestādes ir pieņēmušas pieteikumu, tās arī informē pieteikuma iesniedzēju par pieteikuma derīguma termiņu.

4. Katra Puse var paredzēt, ka tās kompetentās iestādes ir tiesīgas noraidīt, apturēt vai atcelt pieteikumu, ja pieteikuma iesniedzējs ir ļaunprātīgi izmantojis 20.43. pantā aprakstītās procedūras vai ja ir pamatots iemesls.

20.45. PANTS

Tiesību subjekta sniegta informācija

Katra Puse atļauj tās kompetentajām iestādēm pieprasīt tiesību subjektam sniegt attiecīgu informāciju, par ko var pamatoti uzskatīt, ka tā ir tiesību subjekta rīcībā, lai palīdzētu kompetentajām iestādēm veikt šajā iedaļā norādītos robežpasākumus. Katra Puse var arī atļaut tiesību subjektam sniegt šādu informāciju savām kompetentajām iestādēm.

20.46. PANTS

Nodrošinājums vai līdzvērtīga garantija

1. Katra Puse paredz, ka tās kompetentās iestādes ir tiesīgas pieprasīt tiesību subjektam, kas lūdz 20.43. pantā aprakstītās procedūras, sniegt pamatotu nodrošinājumu vai līdzvērtīgu garantiju, kas ir pietiekama, lai aizsargātu apsūdzēto un kompetentās iestādes un novērstu ļaunprātīgu izmantošanu. Katra Puse nodrošina, ka šāds nodrošinājums vai līdzvērtīgas garantijas bez iemesla neattur no šo procedūru izmantošanas.

2. Katra Puse var paredzēt, ka šāds nodrošinājums var būt tāds, kam jānodrošina apsūdzētā aizsardzība pret jebkādiem zaudējumiem vai kaitējumiem, kurus radījusi preču izlaišanas pārtraukšana vai to aizturēšana, ja kompetentās iestādes nosaka, ka preces nav iesaistītas pārkāpumā. Puse var — tikai ārkārtas gadījumos vai saskaņā ar tiesas rīkojumu — atļaut apsūdzētajam saņemt aizdomīgās preces, ja apsūdzētais sniedz galvojumu vai citu nodrošinājumu.

20.47. PANTS

Pārkāpuma noteikšana

Katra Puse pieņem vai patur spēkā procedūras, ar kurām kompetentās iestādes var saprātīgā laikposmā pēc 20.43. pantā aprakstīto procedūru ierosināšanas noteikt, vai aizdomīgās preces ir intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpums.

20.48. PANTS

Tiesiskās aizsardzības līdzekļi

1. Katra Puse nodrošina, ka tās kompetentās iestādes ir pilnvarotas likt iznīcināt preces pēc tam, kad saskaņā ar 20.47. pantu ir noteikts, ka tās ir pārkāpuma preces. Ja šādas preces netiek iznīcinātas, katra Puse nodrošina, ka, izņemot ārkārtas gadījumus, no šādām precēm atbrīvojas ārpus tirdzniecības apritē tā, lai izvairītos no kaitējuma nodarīšanas tiesību subjektam.

2. Attiecībā uz precēm ar viltotām preču zīmēm nepietiek ar nelikumīgi piestiprinātas preču zīmes noņemšanu, lai atļautu preču laišanu tirdzniecības apritē, izņemot ārkārtas gadījumus.

3. Katra Puse var nodrošināt, ka tās kompetentās iestādes ir pilnvarotas piemērot administratīvas sankcijas pēc tam, kad saskaņā ar 20.47. pantu ir noteikts, ka preces ir pārkāpuma preces.

20.49. PANTS

Īpaša sadarbība robežpasākumu jomā

1. Katra Puse piekrīt sadarboties ar otru Pusi, lai nepieļautu intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumus preču starptautiskajā tirdzniecībā. Šajā nolūkā katra Puse izveido kontaktpunktus savā administrācijā un ir gatava informācijas apmaiņai par tirdzniecību ar pārkāpuma precēm. Katra Puse jo īpaši sekmē informācijas apmaiņu un sadarbību starp saviem un otras Puses muitas dienestiem attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumiem preču tirdzniecībā.

2. Šā panta 1. punktā norādītā sadarbība var ietvert informācijas apmaiņu par mehānismiem informācijas saņemšanai no tiesību subjektiem, paraugpraksi un pieredzi saistībā ar riska pārvaldības stratēģijām, kā arī informāciju, kas palīdz identificēt sūtījumus, par kuriem ir aizdomas, ka tajos ir pārkāpuma preces.

3. Sadarbību atbilstoši šai iedaļai veic saskaņā ar attiecīgajiem starptautiskajiem nolīgumiem, kas ir saistoši abām Pusēm. Apvienotā muitas sadarbības komiteja, kas norādīta 6.14. pantā (Apvienotā muitas sadarbības komiteja), nosaka prioritātes un nodrošina šīs iedaļas prasībām atbilstošas sadarbības procedūras starp Pušu kompetentajām iestādēm.

E IEDAĻA

Sadarbība

20.50. PANTS

Sadarbība

1. Katra Puse piekrīt sadarboties ar otru Pusi, lai atbalstītu to saistību un pienākumu izpildi, ko tās uzņēmušās saskaņā ar šo nodaļu. Sadarbības jomās ietilpst informācija apmaiņa par pieredzi šādās jomās:

a) intelektuālā īpašuma tiesību, tostarp ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu, aizsardzība un piemērošana; un

b) kārtības izveide starp to attiecīgajām autortiesību aģentūrām.

2. Saskaņā ar 1. punktu katra Puse piekrīt izveidot un uzturēt efektīvu dialogu par intelektuālā īpašuma tiesību jautājumiem, lai risinātu tematus, kas attiecas uz šajā nodaļā ietverto intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību un piemērošanu, un jebkādus citus saistītus jautājumus.

DIVDESMIT PIRMĀ NODAĻA

REGULATĪVĀ SADARBĪBA

21.1. PANTS

Darbības joma

Šī nodaļa attiecas uz Pušu regulatīvo iestāžu regulatīvo pasākumu izstrādi, pārskatīšanu un metodoloģiskajiem aspektiem, kas ir ietverti arī *TBT* līgumā, *SPS* līgumā, *GATT* 1994, *GATS*, un 4. nodaļā (Tehniskie šķēršļi tirdzniecībai), 5. nodaļā (Sanitārie un fitosanitārie pasākumi), 9. nodaļā (Pakalpojumu pārrobežu tirdzniecība), 22. nodaļā (Tirdzniecība un ilgtspējīga attīstība), 23. nodaļā (Tirdzniecība un nodarbinātība) un 24. nodaļā (Tirdzniecība un vide).

21.2. PANTS

Principi

1. Puses atkārtoti apstiprina savas tiesības un pienākumus attiecībā uz regulatīvajiem pasākumiem, kas ietverti *TBT* līgumā, *SPS* līgumā, *GATT* 1994 un *GATS*.

2. Puses apņemas nodrošināt augstu aizsardzības līmeni attiecībā uz cilvēku, dzīvnieku dzīvību vai veselību un augu veselību, un vidi saskaņā ar *TBT* līgumu, *SPS* līgumu, *GATT* 1994, *GATS* un šo nolīgumu.

3. Puses atzīst, cik nozīmīga ir regulatīvā sadarbība ar to attiecīgajiem tirdzniecības partneriem gan divpusējā, gan daudzpusējā aspektā. Puses, kad vien iespējams un abpusēji izdevīgi, iesaistās regulatīvajā sadarbībā veidā, kas ir atvērts citu starptautisko tirdzniecības partneru līdzdalībai.

4. Neierobežojot katras Puses spēju veikt tās regulatīvās, likumdošanas un politiskās darbības, Puses apņemas turpināt attīstīt regulatīvo sadarbību, ņemot vērā savstarpējo interesi, lai:

a) novērstu un likvidētu nevajadzīgus šķēršļus tirdzniecības un ieguldījumu jomā;

b) uzlabotu konkurētspējas un inovācijas gaisotni, tostarp piemērojot normatīvo savietojamību, līdzvērtības atzīšanu un konverģenci; un

c) sekmētu pārredzamus, lietderīgus un efektīvus regulatīvos procesus, kas atbalsta sabiedriskās politikas mērķus un īsteno regulatīvo struktūru pilnvaras, tostarp sekmējot informācijas apmaiņu un labākās prakses pastiprinātu izmantošanu.

5. Šī nodaļa aizstāj Kanādas valdības un Eiropas Komisijas regulatīvās sadarbības un pārredzamības regulējumu, kas parakstīts Briselē 2004. gada 21. decembrī, un pārvalda darbības, ko iepriekš veica minētā regulējuma kontekstā.

6. Puses var veikt regulatīvās sadarbības pasākumus brīvprātīgi. Lielākai noteiktībai — Pusei nav jāiesaistās konkrētā regulatīvās sadarbības pasākumā, un tā var noraidīt sadarbību vai atteikties no sadarbības. Tomēr, ja Puse noraida regulatīvās sadarbības ierosināšanu vai atsakās no sadarbības, tai jābūt gatavai paskaidrot sava lēmuma iemeslus otrai Pusei.

21.3. PANTS

Regulatīvās sadarbības mērķi

Regulatīvās sadarbības mērķos ietilpst šādas darbības:

a) sekmēt cilvēku dzīvības, veselības vai drošības, dzīvnieku dzīvības vai veselības vai augu un vides aizsardzību:

   i) piesaistot starptautiskos resursus tādās jomās kā pētniecība, pirmspārdošanas pārskats un riska analīze, lai risinātu regulatīvos jautājumus, kas ir svarīgi vietējā, valsts un starptautiskajā mērogā; un

ii) sekmējot tās informācijas pamatu, ko regulatīvās nodaļas izmanto, lai identificētu, novērtētu un pārvaldītu riskus;

b) veidot uzticēšanos, padziļināt savstarpējo izpratni var regulatīvo pārvaldību un gūt vienam no otra labumu, ko sniedz zinātība un perspektīvas, lai:

i) uzlabotu tiesību aktu priekšlikumu plānošanu un izstrādi;

ii) sekmētu pārredzamību un prognozējamību regulējuma izstrādē un izveidē;

iii) uzlabotu regulējuma efektivitāti;

iv) noteiktu alternatīvus instrumentus;

v) atpazītu regulējuma saistīto ietekmi;

vi) izvairītos no pārmērīgām regulējuma atšķirībām; un

vii) uzlabotu regulējuma īstenošanu un atbilstību;

c) sekmēt divpusējo tirdzniecību un ieguldījumus veidā, kas:

i) pamatojas uz esošo sadarbības kārtību;

ii) samazina nevajadzīgas regulējuma atšķirības; un

iii) nosaka jaunus darbības veidus sadarbībai konkrētās nozarēs;

d) sekmēt konkurētspējas un nozares efektivitātes uzlabošanos veidā, kas:

i) kad vien iespējams, līdz minimumam samazina administratīvās izmaksas;

ii) kad vien iespējams, samazina divkāršas regulatīvās prasības un izrietošās atbilstības izmaksas; un

iii) ievēro saderīgu regulatīvo pieeju, tostarp, ja iespējams un vajadzīgs, izmantojot:

A) tādas regulatīvas pieejas piemērošanu, kas ir tehnoloģiju ziņā neitrāla; un

B) līdzvērtības atzīšanu vai konverģences veicināšanu.

21.4. PANTS

Regulatīvās sadarbības pasākumi

Puses cenšas izpildīt 21.3. pantā noteiktos mērķus, veicot regulatīvās sadarbības pasākumus, kas var ietvert šādas darbības:

a) iesaistīties notiekošās divpusējās diskusijās par regulatīvo pārvaldību, tostarp:

   i) apspriest regulatīvo reformu un tās ietekmi uz Pušu attiecībām;

   ii) noteikt gūto pieredzi;

   iii) attiecīgā gadījumā izpētīt alternatīvas regulējuma pieejas; un

   iv) veikt pieredzes apmaiņu par regulatīvajiem rīkiem un līdzekļiem, tostarp regulatīvās ietekmes novērtējumiem, riska novērtējumu un atbilstības un izpildes stratēģijām;

b) pēc vajadzības apspriesties savā starpā un apmainīties ar informāciju visā regulējuma izstrādes procesā. Šī apspriešanās un informācijas apmaiņa būtu jāuzsāk, cik ātri vien šā procesa laikā iespējams;

c) apmainīties ar publiski nepieejamu informāciju, ciktāl šādu informāciju var darīt pieejamu citu valstu valdībām saskaņā ar tās Puses piemērojamajiem noteikumiem, kas sniedz informāciju;

d) apmainīties ar ierosināto tehnisko vai sanitāro un fitosanitāro regulējumu, kas var ietekmēt tirdzniecību ar otru Pusi, visagrākajā iespējamajā posmā, lai varētu ņemt vērā piezīmes un grozījumu priekšlikumus;

e) pēc otras Puses pieprasījuma nodrošināt ierosinātā regulējuma kopiju, pamatojoties uz piemērojamajām privātuma tiesībām, un paredzēt pietiekamu laiku, lai ieinteresētās personas varētu rakstveidā sniegt piezīmes;

f) apmainīties ar informāciju par iecerētajiem regulatīvajiem pasākumiem, darbībām vai izskatītajiem grozījumiem visagrākajā iespējamajā posmā, lai:

i) izprastu Puses regulatīvās izvēles loģisko pamatojumu, tostarp instrumentu izvēli, un pārbaudītu iespējas panākt lielāku konverģenci starp Pusēm jautājumā par to, kā noteikt regulējuma mērķus un kā definēt to darbības jomu. Šajā saistībā Pusēm būtu arī jāievēro saskarsme starp regulējumu, standartiem un atbilstības novērtējumu;

ii) salīdzinātu metodes un pieņēmumus, kas izmantoti tiesību aktu priekšlikumu analīzē, tostarp attiecīgā gadījumā tehniskās vai ekonomiskās lietojamības analīzē, un ieguvumus attiecībā uz mērķi, kas jāsasniedz ar ikvienu nozīmīgu alternatīvu regulatīvo prasību vai apsvērto pieeju. Šajā informācijas apmaiņā var ietilpt atbilstības stratēģijas un ietekmes novērtējumi, tostarp tiesību aktu priekšlikumu un nozīmīgu alternatīvu regulatīvo prasību vai apsvērto pieeju potenciālās izmaksu lietderības salīdzinājums;

g) pārbaudīt iespējas līdz minimumam samazināt nevajadzīgas regulējuma atšķirības, izmantojot tādas iespējas kā:

   i) veikt vienlaicīgu vai kopīgu riska novērtējumu un regulatīvās ietekmes novērtējumu, ja tas ir praktiski iespējams un abpusēji izdevīgi;

   ii) sasniegt saskaņotu, līdzvērtīgu vai saderīgu risinājumu vai

   iii) apsvērt savstarpējo atzīšanu konkrētos gadījumos;

h) sadarboties jautājumos, kas attiecas uz starptautisko standartu, norādījumu un ieteikumu izstrādi, pieņemšanu, ieviešanu un uzturēšanu;

i) pārbaudīt piemērotību un iespējas tādu pašu vai līdzīgu datu vākšanai par to problēmu veidu, apmēru un biežumu, kas potenciāli var būt par regulatīva pasākuma iemeslu, ja tas paātrinātu statistiski nozīmīgu spriedumu pieņemšanu par šīm problēmām;

j) periodiski salīdzināt datu vākšanas prakses;

k) pārbaudīt piemērotību un iespējas izmantot tādus pašus vai līdzīgus pieņēmumus un metodoloģiju, ko izmanto otra Puse, analizējot datus un novērtējot pamatā esošos jautājumus, kas jārisina, izmantojot regulējumu, lai:

   i) samazinātu atšķirības, nosakot jautājumus; un

   ii) veicinātu rezultātu līdzību;

l) periodiski salīdzināt analītiskos pieņēmumus un metodoloģiju;

m) apmainīties ar informāciju par regulējuma pārvaldību, īstenošanu un piemērošanu, kā arī par līdzekļiem atbilstības iegūšanai un novērtēšanai;

n) īstenot kopīgas pētniecības programmas, lai:

   i) samazinātu divkāršus pētījumus;

   ii) iegūtu vairāk informācijas ar mazākām izmaksām;

   iii) iegūtu vislabākos datus;

   iv) attiecīgos gadījumos izveidotu kopīgu zinātnisko bāzi;

v) risinātu steidzamākās regulējuma problēmas saskaņotākā un uz sniegumu vērstā veidā; un

vi) līdz minimumam samazinātu nevajadzīgās atšķirības jaunos tiesību aktu priekšlikumos, vienlaikus efektīvāk uzlabojot veselības, drošības un vides aizsardzību;

o) vadīt regulējuma vai politikas pēcieviešanas pārskatu veikšanu;

p) salīdzināt metodes un pieņēmumus, kas izmantoti minētajos pēc pēcieviešanas pārskatos;

q) attiecīgos gadījumos darīt savstarpēji pieejamus minēto pēcieviešanas pārskatu rezultātu kopsavilkumus;

r) noteikt atbilstošu pieeju, lai samazinātu esošo regulējuma atšķirību negatīvo ietekmi uz divpusējo tirdzniecību un ieguldījumiem Puses noteiktajās nozarēs, tostarp attiecīgos gadījumos izmantojot lielāku konverģenci, savstarpēju atzīšanu, līdz minimumam samazinot tirdzniecību un ieguldījumus kropļojošu regulatīvo instrumentu izmantošanu, un izmantojot starptautiskos standartus, tostarp atbilstības novērtējuma standartus un norādījumus; vai

s) apmainīties ar informāciju, zinātību un pieredzi dzīvnieku labturības jomā, lai sekmētu Pušu sadarbību dzīvnieku labturības jomā.

21.5. PANTS

Regulatīvo pasākumu savienojamība

Nolūkā uzlabot Pušu regulatīvo pasākumu konverģenci un savietojamību, katra Puse attiecīgos gadījumos ņem vērā otras Puses regulatīvo pasākumus vai iniciatīvas par tiem pašiem vai saistītiem tematiem. Pusei nav aizliegts pieņemt atšķirīgus regulatīvos pasākumus vai īstenot atšķirīgas iniciatīvas tādu iemeslu dēļ, kas saistīti ar atšķirīgu institucionālo vai likumdošanas pieeju, apstākļiem, vērtībām vai prioritātēm, kas attiecas uz minēto Pusi.

21.6. PANTS

Regulatīvās sadarbības forums

1. Regulatīvās sadarbības forums (“RSF”) ir izveidots saskaņā ar 26.2. panta (Specializētās komitejas) 1. punkta h) apakšpunktu, lai sekmētu un veicinātu Pušu regulatīvo sadarbību saskaņā ar šo nodaļu.

2. RSF veic šādas funkcijas:

a) nodrošina forumu, lai apspriestu regulatīvās politikas jautājumus, kas interesē abas Puses un ko Puses ir noteikušas, cita starpā apspriežoties saskaņā ar 21.8. pantu;

b) palīdz atsevišķiem regulatoriem noteikt potenciālos sadarbības pasākumu partnerus un nodrošina viņiem šajā nolūkā piemērotus līdzekļus, piemēram, konfidencialitātes nolīgumu paraugus;

c) pārskata īstenošanas procesā esošās un plānotās regulatīvās iniciatīvas, kas, pēc Puses domām, var nodrošināt sadarbības potenciālu. Pārskatīšanā, ko veiks, apspriežoties ar regulatīvajām nodaļām un aģentūrām, būtu jāatbalsta šīs nodaļas īstenošana; un

d) mudināt izstrādāt divpusējus sadarbības pasākumus saskaņā ar 21.4. pantu un, pamatojoties uz informāciju, kas saņemta no regulatīvajām nodaļām un aģentūrām, pārskatīt regulatīvās sadarbības iniciatīvu progresu, sasniegumus un labāko praksi konkrētās nozarēs.

3. RSF līdzpriekšsēdētāji ir Kanādas valdības augsta līmeņa pārstāvis ministra vietnieka līmenī, amatā līdzvērtīgs vai nozīmēts, un Eiropas Komisijas augsta līmeņa pārstāvis ģenerāldirektora līmenī, amatā līdzvērtīgs vai nozīmēts, un tajā ietilpst katras Puses attiecīgās amatpersonas. Puses, savstarpēji vienojoties, var uzaicināt citas ieinteresētās personas piedalīties RSF sanāksmēs.

4. RSF:

a) pirmajā sanāksmē pēc šā nolīguma stāšanās spēkā pieņem savus darba uzdevumus, procedūras un darba plānu;

b) rīko sanāksmes viena gada laikā pēc šā nolīguma stāšanās spēkā un vismaz reizi gadā pēc tam, ja vien Puses nenolemj citādi; un

c) attiecīgi paziņo *CETA* Apvienotajai komitejai par šīs nodaļas īstenošanu.

21.7. PANTS

Turpmāka Pušu sadarbība

1. Saskaņā ar 21.6. panta 2. punkta c) apakšpunktu un lai ļautu uzraudzīt gaidāmos regulatīvos projektus un noteiktu regulatīvās sadarbības iespējas, Puses periodiski apmainās ar informāciju par notiekošiem vai plānotiem regulatīviem projektiem atbilstoši to kompetences jomām. Šajā informācijā vajadzības gadījumā var ietvert jaunus tehniskos noteikumus un esošo tehnisko noteikumu grozījumus, ko varētu ierosināt vai pieņemt.

2. Puses var sekmēt regulatīvo sadarbību, veicot amatpersonu apmaiņu atbilstoši noteiktai kārtībai.

3. Puses cenšas brīvprātīgi sadarboties un apmainīties ar informāciju nepārtikas preču drošības jomā. Šī sadarbība vai informācijas apmaiņa jo īpaši var attiekties uz:

a) zinātniskiem, tehniskiem un regulatīviem jautājumiem, lai palīdzētu uzlabot nepārtikas preču drošību;

b) aktuāliem jautājumiem, kas ir būtiski veselības un drošības ziņā un ietilpst Puses pilnvaru jomā;

c) saistīto darbību standartizāciju;

d) tirgus uzraudzību un īstenošanas darbībām;

e) riska novērtēšanas metodēm un ražojumu testēšanu; un

f) ražojumu saskaņotu atsaukšanu vai citām līdzīgām darbībām.

4. Puses var noteikt abpusēju informācijas apmaiņu par patēriņa preču drošību un par veiktajiem profilaktiskajiem, ierobežojošajiem un korektīvajiem pasākumiem. Jo īpaši Kanāda var saņemt piekļuvi atlasītai informācijai no Eiropas Savienības ātrās ziņošanas sistēmas *RAPEX* vai tās pēcteča par patēriņa precēm, kā norādīts Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 3. decembra Direktīvā 2001/95/EK par produktu vispārēju drošību. Eiropas Savienība var saņemt agrīnās brīdināšanas informāciju par ierobežojošiem pasākumiem un ražojumu atsaukšanu no Kanādas patēriņa preču incidentu ziņošanas sistēmas, ko sauc *RADAR*, vai tās pēcteča saistībā ar patēriņa precēm, kas definētas *Kanādas Patēriņa preču drošības likumā* (*S.C.*, 2010. g., 21. nodaļa), un kosmētikas līdzekļiem, kas definēti *Pārtikas un zāļu likumā* (*R.S.C.*, 1985. g., F-27. nodaļa). Šo savstarpējo informācijas apmaiņu veic, pamatojoties uz kārtību, kurā noteikti 5. punktā norādītie pasākumi.

5. Pirms Puses veic pirmo informācijas apmaiņu, kā paredzēts 4. punktā, tās nodrošina, ka Preču tirdzniecības komiteja apstiprina pasākumus šīs informācijas apmaiņas īstenošanai. Puses nodrošina, ka šajos pasākumos norādīts tās informācijas veids, ar ko jāapmainās, informācijas apmaiņas kārtība, un konfidencialitātes un personas datu aizsardzības noteikumu piemērošana.

6. Preču tirdzniecības komiteja apstiprina 5. punktā norādītos pasākumus viena gada laikā no šā nolīguma stāšanās spēkā, ja vien Puses nenolemj pagarināt šo termiņu.

7. Puses var grozīt 5. punktā norādītos pasākumus. Preču tirdzniecības komiteja apstiprina jebkādus ar pasākumiem saistītos grozījumus.

21.8. PANTS

Apspriešanās ar privātām struktūrām

Lai uzzinātu nevalstiskās jomas pārstāvju viedokļus jautājumos, kas attiecas uz šīs nodaļas īstenošanu, katra Puse pēc vajadzības var apspriesties ar ieinteresētajām personām un pusēm, tostarp akadēmisko aprindu, ideju darbnīcu, nevalstisko organizāciju, uzņēmumu, patērētāju un citu organizāciju pārstāvjiem. Šo apspriežu vadīšanu var īstenot jebkādiem līdzekļiem, ko Puse vai Puses uzskata par piemērotiem.

21.9. PANTS

Kontaktpunkti

1. Kontaktpunkti saziņai starp Pusēm jautājumos, kas saistīti ar šo nodaļu, ir:

a) Kanādas gadījumā — Ārlietu departamenta Tehnisko šķēršļu un regulējuma nodaļa vai tās saistību pārņēmējs; un

b) Eiropas Savienības gadījumā — Eiropas Komisijas Iekšējā tirgus, rūpniecības, uzņēmējdarbības un MVU ģenerāldirektorāta Starptautisko jautājumu nodaļa vai tās saistību pārņēmējs.

2. Katrs kontaktpunkts ir atbildīgs par to, ka notiek konsultēšanās un koordinēšana ar tā attiecīgajām regulatīvajām nodaļām un aģentūrām atbilstoši par jautājumiem, kas izriet no šīs nodaļas.

DIVDESMIT OTRĀ NODAĻA

TIRDZNIECĪBA UN ILGTSPĒJĪGA ATTĪSTĪBA

22.1. PANTS

Konteksts un mērķi

1. Puses atsaucas uz Rio 1992. gada Deklarāciju par vidi un attīstību, 1992. gada rīcības plānu "Agenda 21" par vidi un attīstību, Johannesburgas 2002. gada Deklarāciju par ilgtspējīgu attīstību, 2002. gada Pasaules samita par ilgtspējīgu attīstību īstenošanas plānu, ANO Ekonomikas un sociālo lietu padomes 2006. gada Ministru deklarāciju par tādas vides izveidi valstu un starptautiskajā līmenī, kas nodrošina pilnīgu un ražīgu nodarbinātību un pienācīgas kvalitātes darbavietas visiem, un tās ietekmi uz ilgtspējīgu attīstību, un SDO 2008. gada Deklarāciju par sociālo taisnīgumu godīgai globalizācijai. Puses atzīst, ka ekonomiskā attīstība, sociālā attīstība un vides aizsardzība ir ilgtspējīgas attīstības savstarpēji atkarīgas un savstarpēji pastiprinošas sastāvdaļas, un atkārtoti apstiprina savu apņemšanos veicināt starptautiskās tirdzniecības attīstību tā, lai sekmētu ilgtspējīgas attīstības mērķi pašreizējo un nākamo paaudžu labklājībai.

2. Puses uzsver priekšrocības, ko rada pieeja ar tirdzniecību saistītus nodarbinātības un vides jautājumus izskatīt kā daļu no globālās pieejas tirdzniecībai un ilgtspējīgai attīstībai. Attiecīgi Puses piekrīt, ka tiesības un pienākumi, kas ietverti 23. nodaļā (Tirdzniecība un nodarbinātība) un 24. nodaļā (Tirdzniecība un vide), ir jāaplūko šā nolīguma kontekstā.

3. Šajā saistībā, īstenojot 23. nodaļu (Tirdzniecība un nodarbinātība) un 24. nodaļu (Tirdzniecība un vide), Pušu mērķis ir:

a) veicināt ilgtspējīgu attīstību, uzlabojot to attiecīgo darba, vides un tirdzniecības politiku un pasākumu saskaņošanu un integrāciju;

b) veicināt dialogu un sadarbību starp Pusēm nolūkā pilnveidot to tirdzniecības un ekonomiskās attiecības veidā, kas atbalsta to attiecīgos darba un vides aizsardzības pasākumus un standartus, un atbalstīt to vides un darba aizsardzības mērķus brīvu, atvērtu un pārredzamu tirdzniecības attiecību kontekstā;

c) uzlabot to attiecīgo darba un vides tiesību piemērošanu un darba un vides starptautisko nolīgumu ievērošanu;

d) veicināt tādu instrumentu pilnīgu izmantošanu kā ietekmes novērtējums un ieinteresēto personu konsultēšana tirdzniecības, darba un vides jautājumu regulējumā un mudināt uzņēmumus, pilsoniskās sabiedrības organizācijas un iedzīvotājus izstrādāt un ieviest prakses, kas sekmē ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanu; un

e) veicināt sabiedrisko apspriešanu un sabiedrības iesaistīšanos diskusijās par ilgtspējīgas attīstības jautājumiem, kas izriet no šā nolīguma, un attiecīgo tiesību aktu un politiku izstrādē.

22.2. PANTS

Pārredzamība

Puses uzsver, cik svarīgi ir nodrošināt pārredzamību kā vajadzīgu elementu, lai veicinātu sabiedrības iesaistīšanos un padarītu informāciju publiski pieejamu šīs nodaļas kontekstā saskaņā ar noteikumiem, kas ietverti šajās nodaļā un 27. nodaļā (Pārredzamība), kā arī 23.6. pantā (Sabiedrības informēšana un izglītošana) un 24.7. pantā (Sabiedrības informēšana un izglītošana).

22.3. PANTS

Sadarbība un tādas tirdzniecības veicināšana, kas atbalsta ilgtspējīgu attīstību

1. Puses atzīst starptautiskās sadarbības nozīmīgumu, lai sasniegtu ilgtspējīgas attīstības mērķi un integrāciju ekonomiskās, sociālās un vides attīstības starptautiskajā līmenī, un aizsardzības iniciatīvas, darbības un pasākumus. Tāpēc Puses piekrīt dialogam un apspriežas savā starpā par kopīgu interešu ar tirdzniecību saistītiem ilgtspējīgas attīstības jautājumiem.

2. Puses apstiprina, ka tirdzniecībai būtu jāveicina ilgtspējīga attīstība. Attiecīgi katra Puse cenšas veicināt tirdzniecības un ekonomikas plūsmas un prakses, kas sekmē pienācīgas kvalitātes nodarbinātības un vides aizsardzības uzlabošanu, tostarp:

a) mudinot izstrādāt un izmantot brīvprātīgas shēmas, kas attiecas uz preču un pakalpojumu ilgtspējīgu ražošanu, piemēram, ekomarķējums un taisnīgas tirdzniecības shēmas;

b) mudinot izstrādāt un izmantot uzņēmumu korporatīvās sociālās atbildības brīvprātīgas labākās prakses, piemēram, kas ietvertas ESAO Pamatnostādnēs daudznacionāliem uzņēmumiem, lai stiprinātu saskaņotību starp ekonomikas, sociālajiem un vides mērķiem;

c) mudinot integrēt ilgtspējības apsvērumus privātā un publiskā patēriņa lēmumos; un

d) veicinot ekoloģisko raksturlielumu mērķu un standartu izstrādi, izveidi, uzturēšanu vai uzlabošanu.

3. Puses atzīst, cik svarīgi ir risināt konkrētus ilgtspējīgas attīstības jautājumus, novērtējot iespējamo darbību potenciālo ietekmi ekonomikas, sociālajā un vides jomā, ņemot vērā ieinteresēto personu viedokļus. Tāpēc katra Puse apņemas pārskatīt, uzraudzīt un novērtēt šā nolīguma īstenošanas ietekmi uz ilgtspējīgu attīstību savā teritorijā, lai noteiktu jebkādu rīcības nepieciešamību, kas var rasties saistībā ar šo nolīgumu. Puses var veikt kopīgus novērtējumus. Šos novērtējumus veic veidā, kas ir pielāgots katras Puses praksei un apstākļiem, īstenojot attiecīgos Pušu līdzdalības procesus, kā arī atbilstoši šim nolīgumam izveidotos procesus.

22.4. PANTS

Institucionālie mehānismi

1. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības komitejā, kas izveidota atbilstoši 26.2. panta (Specializētās komitejas) 1. punkta g) apakšpunktam, ietilpst Pušu augsta līmeņa pārstāvji, kas atbild par jautājumiem, uz kuriem attiecas šī nodaļa, un 23. nodaļa (Tirdzniecība un nodarbinātība) un 24. nodaļa (Tirdzniecība un vide). Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības komiteja uzrauga minēto nodaļu īstenošanu, tostarp sadarbības pasākumus un šā nolīguma ietekmes pārskatīšanu ilgtspējīgas attīstības jomā, un integrētā veidā risina jebkādus Pušu kopīgo interešu jautājumus attiecībā uz saskarsmi starp ekonomikas attīstību, sociālo attīstību un vides aizsardzību. Kas attiecas uz 23. nodaļu (Tirdzniecība un nodarbinātība) un 24. nodaļu (Tirdzniecība un vide), Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības komiteja var arī veikt savus pienākumus, organizējot tematiskas sēdes, kurās piedalās dalībnieki, kas atbild par jebkuriem jautājumiem, uz kuriem atbilstoši attiecas minētās nodaļas.

2. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības komitejas sanāksme notiek pirmajā gadā pēc šā nolīguma stāšanās spēkā un pēc tam tik bieži, kā Puses uzskata par nepieciešamu. Šā nolīguma 23.8. pantā (Institucionālie mehānismi) un 24.13. pantā (Institucionālie mehānismi) norādītie kontaktpunkti ir atbildīgi par saziņu starp Pusēm jautājumos par šo sanāksmju vai tematisko sēžu grafika sastādīšanu un organizēšanu.

3. Katrā Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības komitejas kārtējā sanāksmē vai tematiskajā sēdē ietilpst tikšanās ar sabiedrību, kurā apspriež jautājumus, kas saistīti ar attiecīgo nodaļu īstenošanu, ja vien Puses nenolemj citādi.

4. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības komiteja veicina pārredzamību un sabiedrības iesaistīšanos. Šajā nolūkā:

a) jebkurš Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības komitejas lēmums vai ziņojums tiek publiskots, ja vien tā nenolemj citādi;

b) Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības komiteja iesniedz atjauninājumus par jebkādiem jautājumiem, kas attiecas uz šo nodaļu, tostarp tās īstenošanu, 22.5. pantā norādītajam Pilsoniskās sabiedrības forumam. Jebkādu Pilsoniskās sabiedrības foruma uzskatu vai viedokli Pusēm paziņo tieši vai ar konsultatīvo mehānismu palīdzību, kas norādīti 23.8. panta 3. punktā (Institucionālie mehānismi) un 24.13. pantā (Institucionālie mehānismi). Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības komiteja ik gadu paziņo par turpmākajiem pasākumiem saistībā ar šiem paziņojumiem;

c) Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības komiteja ik gadu paziņo par ikvienu jautājumu, ko tā risina, atbilstoši 24.7. panta 3. punktam (Sabiedrības informēšana un izglītošana) vai 23.8. panta 4. punktam (Institucionālie mehānismi).

22.5. PANTS

Pilsoniskās sabiedrības forums

1. Puses sekmē kopīgu Pilsoniskās sabiedrības forumu, kurā ietilpst to teritorijās reģistrētu pilsoniskās sabiedrības organizāciju pārstāvji, tostarp to konsultatīvo mehānismu dalībnieki, kas norādīti 23.8. panta 3. punktā (Institucionālie mehānismi) un 24.13. pantā (Institucionālie mehānismi), lai vadītu dialogu par šā nolīguma ilgtspējīgas attīstības aspektiem.

2. Pilsoniskās sabiedrības forums notiek vienu reizi gadā, ja vien Puses nevienojas citādi. Puses veicina attiecīgo interešu līdzsvarotu pārstāvību, aptverot neatkarīgas organizācijas, kas pārstāv darba devējus, arodbiedrības, darba un uzņēmējdarbības organizācijas, vides aizsardzības grupas, kā arī pēc vajadzības citas attiecīgas pilsoniskās sabiedrības organizācijas. Puses var arī sekmēt virtuālu līdzdalību.

DIVDESMIT TREŠĀ NODAĻA

TIRDZNIECĪBA UN NODARBINĀTĪBA

23.1. PANTS

Konteksts un mērķi

1. Puses atzīst starptautiskās sadarbības un nolīgumu nozīmi nodarbinātības lietu jomā, starptautiskajai kopienai risinot ekonomikas, nodarbinātības un sociālās problēmas un izmantojot globalizācijas sniegtās iespējas. Tās atzīst, kādu ieguldījumu starptautiskā tirdzniecība varētu sniegt attiecībā uz pilnīgu un produktīvu nodarbinātību un pienācīgas kvalitātes darbavietām visiem, un apņemas attiecīgi konsultēt un sadarboties savstarpēji interesējošos ar tirdzniecību saistītos darbaspēka un nodarbinātības jautājumos.

2. Apstiprinot vērtību, kāda ir lielākai politikas saskaņotībai attiecībā uz pienācīgas kvalitātes darbavietām, ietverot galvenos darba standartus, un augsta līmeņa darba aizsardzībai, savienojot ar to efektīvu piemērošanu, Puses atzīst labvēlīgo nozīmi, kāda šīm nozarēm var būt attiecībā uz ekonomikas efektivitāti, inovāciju un produktivitāti, tostarp eksporta rādītājiem. Šajā saistībā tās arī atzīst, cik svarīgs ir sociālais dialogs nodarbinātības jautājumos starp darba ņēmējiem un darba devējiem un to attiecīgajām organizācijām un valdībām, un apņemas veicināt šādu dialogu.

23.2. PANTS

Tiesības reglamentēt un aizsardzības līmeņi

Atzīstot katras Puses tiesības noteikt tās nodarbinātības prioritātes, darba aizsardzības līmeņus un attiecīgi pieņemt vai grozīt tās tiesību aktus un politiku veidā, kas ir saderīgs ar starptautiskajām darba saistībām, ietverot šajā nodaļā norādītās, katra Puse mēģina nodrošināt, ka šie tiesību akti un politika nodrošina un veicina augstus darba aizsardzības līmeņus, un cenšas turpināt uzlabot šādus tiesību aktus un politiku ar mērķi nodrošināt augstus darba aizsardzības līmeņus.

23.3. PANTS

Daudzpusēji darba standarti un nolīgumi

1. Katra Puse nodrošina, ka tās darba tiesības un prakse ietver sevī un nodrošina aizsardzību attiecībā uz pamatprincipiem un tiesībām darbā, kā norādīts turpmāk. Puses apstiprina savas saistības ievērot, veicināt un īstenot šos principus un tiesības saskaņā ar Starptautiskās Darba organizācijas ("SDO") dalībnieku pienākumiem un saistībām atbilstoši SDO Deklarācijai par pamatprincipiem un tiesībām darbā un tās atjauninātajai redakcijai, kas pieņemta Starptautiskās Darba konferences 86. sesijā 1998. gadā:

a) biedrošanās brīvību un koplīguma slēgšanas tiesību reālu atzīšanu;

b) jebkāda piespiedu vai obligātā darba izskaušanu;

c) bērnu darba faktisku atcelšanu; un

d) diskriminācijas izskaušanu attiecībā uz nodarbinātību un profesiju.

2. Katra Puse nodrošina, ka tās darba tiesības un prakse saskaņā ar SDO 2008. gada Deklarāciju par sociālo taisnīgumu godīgai globalizācijai, kas pieņemta Starptautiskās Darba konferences 97. sesijā, un citām starptautiskajām saistībām veicina šādus mērķus, kas ietverti SDO pienācīga darba nodrošināšanas programmā:

a) veselība un drošība darbā, tostarp darba traumu vai arodslimību novēršana, un kompensācija šādu traumu vai slimību gadījumā;

b) pieņemamu minimālo nodarbinātības standartu noteikšana algotiem strādniekiem, tostarp strādniekiem, uz ko neattiecas darba kopīgums; un

c) nediskriminācija attiecībā uz darba apstākļiem, tostarp migrējošiem darba ņēmējiem.

3. Saskaņā ar 2. punkta a) apakšpunktu katra Puse nodrošina, ka tās darba tiesības un prakse ietver sevī un nodrošina aizsardzību attiecībā uz darba apstākļiem, kuros tiek ievērota darba ņēmēju veselība un drošība, tostarp definējot politiku, kas veicina pamatprincipus, kuru nolūks ir novērst nelaimes gadījumus un traumas, kas rodas saistībā ar darbu vai darba laikā, un kuru mērķis ir izstrādāt preventīvu drošības un veselības kultūru, kurā profilakses principam ir piešķirta augstākā prioritāte. Sagatavojot un īstenojot pasākumus, kuru mērķis ir veselības un drošības aizsardzība darbā, katra Puse ņem vērā esošo attiecīgo zinātnisko un tehnisko informāciju un saistītos starptautiskos standartus, pamatnostādnes vai ieteikumus, ja šie pasākumi var skart Pušu tirdzniecību vai ieguldījumus. Puses atzīst, ja esoša vai potenciāla apdraudējuma gadījumā vai apstākļos, kas pamatoti varētu izraisīt fiziskas personas traumu vai slimību, Puse neizmanto pilnīga zinātniskā pamatojuma un pierādījumu trūkumu kā iemeslu tam, lai atliktu izmaksu ziņā lietderīgus aizsardzības pasākumus.

4. Katra Puse atkārtoti apstiprina savas saistības efektīvi īstenot savos tiesību aktos un praksē visā savā teritorijā SDO pamatkonvencijas, ko Kanāda un Eiropas Savienības dalībvalstis ir attiecīgi ratificējušas. Puses pastāvīgi un neatlaidīgi cenšas ratificēt SDO pamatkonvencijas, ja tas vēl nav izdarīts. Puses apmainās ar informāciju par to attiecīgo situāciju un progresu attiecībā uz šādu konvenciju ratifikāciju: pamatkonvencijas, kā arī prioritārās un citas SDO konvencijas, ko SDO klasificējusi kā atjauninātas.

23.4. PANTS

Aizsardzības līmeņu uzturēšana

1. Puses atzīst, ka nav piemēroti veicināt tirdzniecību vai ieguldījumus, vājinot vai samazinot aizsardzības līmeņus, kas paredzēti to darba tiesībās un standartos.

2. Puse neatsauc savus darba tiesību aktus un standartus vai citādi neatkāpjas no tiem, vai nepiedāvā tos atsaukt vai citādi atkāpties no tiem, lai veicinātu tirdzniecību vai ieguldījuma izveidi, iegādi, paplašināšanu vai paturēšanu savā teritorijā.

3. Puse nepārtrauc savu darba tiesību aktu un standartu efektīvu īstenošanu nolūkā veicināt tirdzniecību vai ieguldījumus, veicot ilglaicīgas vai regulāras darbības vai bezdarbību.

23.5. PANTS

Tiesībaizsardzības procedūras, administratīvā tiesvedība un administratīvā procesa pārskatīšana

1. Saskaņā ar 23.4. pantu katra Puse veicina atbilstību savām darba tiesībām un efektīvi īsteno tās, tostarp:

a) uzturot darba inspekcijas sistēmu saskaņā ar tās starptautiskajām saistībām nolūkā nodrošināt ar darba apstākļiem saistīto tiesību normu īstenošanu un darba ņēmēju aizsardzību, kas ir jāizpilda darba inspektoriem; un

b) nodrošinot, ka administratīvā tiesvedība un tiesas procesi ir pieejami personām ar likumīgi atzītu interesi par konkrētu jautājumu, kas apgalvo, ka atbilstoši tās tiesību aktiem ir pārkāptas tiesības, lai atļautu efektīvu rīcību pret tās darba tiesību pārkāpumiem, tostarp atbilstošus tiesiskās aizsardzības līdzekļus par šādu tiesību pārkāpumiem.

2. Katra Puse saskaņā ar tās tiesību aktiem nodrošina, ka 1. punkta b) apakšpunktā norādītās tiesvedības nav nevajadzīgi sarežģītas vai pārmērīgi dārgas, tās neparedz nepamatotus termiņus vai nepamatotas kavēšanās un attiecīgā gadījumā nodrošina pagaidu noregulējumu un ir taisnīgas un objektīvas, tostarp:

a) sniedzot apsūdzētajiem motivētu paziņojumu, kad ir ierosināta procedūra, tostarp aprakstu par tiesvedības būtību un prasības pamatojumu;

b) sniedzot tiesvedības pusēm pienācīgu iespēju atbalstīt vai aizstāvēt to attiecīgās nostājas, tostarp sniedzot informāciju vai pierādījumus, pirms galīgā lēmuma;

c) nodrošinot, ka galīgie lēmumi ir izteikti rakstveidā un atbilstīgi sniedz lietas pamatojumu un balstās uz informāciju vai pierādījumu, attiecībā uz kuru tiesvedības pusēm tika piedāvāta iespēja tikt uzklausītām; un

d) dodot administratīvās tiesvedības pusēm iespēju pārskatīt un pamatotos gadījumos koriģēt galīgos administratīvos lēmumus samērīgā termiņā likumīgi izveidotā šķīrējtiesā, attiecīgi nodrošinot tiesas neatkarību un objektivitāti.

23.6. PANTS

Sabiedrības informēšana un izglītošana

1. Papildus 27.1. pantā (Publicēšana) norādītajām saistībām katra Puse veicina publiskas debates ar nevalstiskajiem dalībniekiem un to starpā par politikas veidošanu un definēšanu, kā rezultātā to valsts sektora iestādes var pieņemt darba tiesības un standartus.

2. Katra Puse veicina sabiedrības informēšanu par tās darba tiesībām un standartiem, kā arī izpildes un atbilstības procedūrām, tostarp nodrošinot informācijas pieejamību un veicot pasākumus, lai padziļinātu darba ņēmēju, darba devēju un to pārstāvju zināšanas un izpratni.

23.7. PANTS

Sadarbības pasākumi

1. Puses apņemas sadarboties, lai sekmētu šīs nodaļas mērķus, veicot tādas darbības kā:

a) informācijas apmaiņa par labāko praksi kopīgu interešu jautājumos un par saistītajiem notikumiem, darbībām un iniciatīvām;

b) sadarbība starptautiskajos forumos, kuros risina jautājumus, kas attiecas uz tirdzniecību un nodarbinātību, tostarp jo īpaši PTO un SDO;

c) darbības, ar ko starptautiskā mērogā veicina un efektīvi piemēro pamatprincipus un tiesības darbā, kā norādīts 23.3. panta 1. punktā un SDO pienācīga darba nodrošināšanas programmā;

d) dialogs un informācijas apmaiņa par darba noteikumiem Pušu attiecīgo tirdzniecības nolīgumu kontekstā, un to īstenošana;

e) sadarbības iespēju izpēte iniciatīvās, kas attiecas uz trešām personām; un

f) jebkādas citas sadarbības formas, ko uzskata par atbilstošām.

2. Puses apsver visus darba ņēmēju, darba devēju un pilsoniskās sabiedrības organizāciju pārstāvju sniegtos viedokļus, apzinot sadarbības jomas un veicot sadarbības pasākumus.

3. Puses var noteikt kārtību sadarbībai ar SDO un citām kompetentām starptautiskām vai reģionālām organizācijām, lai izmantotu to zinātību un resursus nolūkā sasniegt šīs nodaļas mērķus.

23.8. PANTS

Institucionālie mehānismi

1. Katra Puse izraugās biroju, kas kalpo kā kontaktpunkts saziņai ar otru Pusi šīs nodaļas īstenošanas nolūkā, tostarp attiecībā uz:

a) sadarbības programmām un pasākumiem saskaņā ar 23.7. pantu;

b) šā nolīguma 23.9. pantā norādīto iesniegumu un paziņojumu saņemšanu; un

c) informāciju, kas jāsniedz otrai Pusei, ekspertu grupām un sabiedrībai.

2. Katra Puse rakstveidā informē otru Pusi par 1. punktā norādīto kontaktpunktu.

3. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības komiteja, kas izveidota atbilstoši 26.2. panta (Specializētās komitejas) 1. punkta g) apakšpunktam, kārtējās sanāksmēs vai tematiskajās sēdēs, kurās ietilpst dalībnieki, kas atbildīgi par šīs nodaļas aptvertajiem jautājumiem:

a) pārrauga šīs nodaļas īstenošanu un pārskata atbilstoši tai panākto progresu, tostarp tās darbību un efektivitāti; un

b) apspriež citus jautājumus, kas ietilpst šīs nodaļas darbības jomā.

4. Katra Puse sasauc jaunu padomdevēju grupu vai apspriežas ar Puses vietējām darba vai ilgtspējīgas attīstības padomdevējām grupām, lai uzzinātu viedokļus un padomus jautājumos, kas attiecas uz šo nodaļu. Minētajās grupās ietilpst neatkarīgas pilsonisko sabiedrību pārstāvošas organizācijas, nodrošinot līdzsvarotu darba devēju, arodbiedrību, darba un uzņēmējdarbības organizāciju, kā arī pēc vajadzības citu attiecīgi ieinteresēto personu pārstāvību. Tās pēc savas iniciatīvas var iesniegt atzinumus un veikt ieteikumus par jebkuriem jautājumiem, kas attiecas uz šo nodaļu.

5. Katra Puse ir atvērta saņemt un pienācīgi ņemt vērā iesniegumus no sabiedrības jautājumos, kas attiecas uz šo nodaļu, tostarp paziņojumus par īstenošanas problēmām. Katra Puse informē tās attiecīgās vietējās darba vai ilgtspējīgas attīstības padomdevējas grupas par šiem paziņojumiem.

6. Puses ņem vērā SDO darbības, kuru mērķis ir veicināt plašāku sadarbību un saskanību Pušu un SDO veiktajā darbā.

23.9. PANTS

Apspriešanās

1. Puse var pieprasīt apspriešanos ar otru Pusi par jebkuru no šīs nodaļas izrietošu jautājumu, iesniedzot otras Puses kontaktpunktam rakstisku pieprasījumu. Puse savā pieprasījumā skaidri izklāsta problēmu, norāda neskaidros jautājumus un sniedz īsu kopsavilkumu par jebkādām pretenzijām saistībā ar šo nodaļu. Apspriešanās jāuzsāk nekavējoties, tiklīdz Puse iesniegusi pieprasījumu rīkot apspriešanos.

2. Apspriešanās laikā katra Puse sniedz otrai Pusei pietiekamu informāciju, kas ir tās rīcībā, lai ļautu pilnībā pārbaudīt uzdotos jautājumus, pamatojoties uz tās tiesību aktiem par konfidenciālu personisko un komerciālo informāciju.

3. Attiecīgā gadījumā un ar abu Pušu piekrišanu Puses lūdz informāciju vai viedokļus ikvienai personai, organizācijai vai struktūrai, tostarp SDO, kas var sekmēt radušos jautājumu pārbaudi.

4. Ja Puse uzskata, ka jautājuma izskatīšana ir jāturpina, šī Puse, iesniedzot rakstisku pieprasījumu otras Puses kontaktpunktam, var lūgt sasaukt Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības komiteju jautājuma izskatīšanai. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības komiteja sapulcējas nekavējoties un cenšas atrisināt jautājumu. Attiecīgā gadījumā tā lūdz padomu Pušu vietējām darba vai ilgtspējīgas attīstības padomdevējām grupām, izmantojot 23.8. pantā norādītos konsultatīvos mehānismus.

5. Katra Puse dara publiski pieejamu ikvienu risinājumu vai lēmumu par jautājumu, kas apspriests atbilstoši šim pantam.

23.10. PANTS

Ekspertu grupa

1. Par ikvienu jautājumu, kas nav apmierinoši atrisināts, izmantojot 23.9. pantā norādīto apspriešanos, Puse 90 dienu laikā pēc 23.9. panta 1. punktā norādītā pieprasījuma rīkot apspriešanos saņemšanas, iesniedzot rakstisku pieprasījumu otras Puses kontaktpunktam, var pieprasīt sasaukt ekspertu grupu, lai pārbaudītu jautājumu.

2. Pamatojoties uz šīs nodaļas noteikumiem, Puses piemēro 29.–A un 29.–B pielikumā norādīto reglamentu un rīcības kodeksu, ja vien Puses nenolemj citādi.

3. Ekspertu grupā ir trīs locekļi.

4. Puses apspriežas nolūkā panākt vienošanos par ekspertu grupas sastāvu 10 darbdienu laikā pēc tam, kad atbildētāja Puse saņēmusi pieprasījumu par ekspertu grupas izveidi. Pienācīgu uzmanību pievērš tam, lai nodrošinātu, ka izvirzītie grupas locekļi atbilst 7. punktā norādītajām prasībām un ka viņiem ir konkrētā jautājuma risināšanai atbilstoša pieredze.

5. Ja Puses nespēj nolemt par ekspertu grupas sastāvu 4. punktā norādītajā laikposmā, attiecībā uz 6. punktā noteikto sarakstu piemēro atlases procedūru, kas norādīta 29.7. panta (Šķīrējtiesas kolēģijas sastāvs) 3.–7. punktā.

6. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības komiteja savā pirmajā sanāksmē pēc šā nolīguma stāšanās spēkā izveido vismaz deviņu personu sarakstu, izraugoties atbilstoši viņu objektivitātei, uzticamībai un labām spriešanas spējām un ņemot vērā viņu vēlmi un spējas darboties kā grupas locekļiem. Katra Puse nosauc vismaz trīs personas, kuras ietver sarakstā kā grupas locekļus. Turklāt Puses nosauc arī vismaz trīs personas, kas nav nevienas Puses valstspiederīgie un kas vēlas un spēj darboties kā ekspertu grupas priekšsēdētāji. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības komiteja nodrošina, ka sarakstā vienmēr ir minētais personu skaits.

7. Ekspertiem, kas ierosināti kā grupas locekļi, jābūt speciālām zināšanām vai pieredzei darba tiesībās, citos jautājumos, uz ko attiecas šī nodaļa, vai domstarpību izšķiršanā, kas rodas saistībā ar starptautiskiem nolīgumiem. Viņiem jābūt neatkarīgiem, jārīkojas patstāvīgi, un viņi nedrīkst pieņemt norādījumus no jebkādām organizācijām vai valdības par konkrēto jautājumu. Viņi nedrīkst būt saistīti ar kādas Puses valdību, un viņiem jāievēro 2. punktā norādītais rīcības kodekss.

8. Ja vien Puses piecu darbdienu laikā no grupas locekļu izraudzīšanās dienas nenolemj citādi, ekspertu grupas darba uzdevumi ir šādi:

"Ņemot vērā attiecīgos 23. nodaļas (Tirdzniecība un nodarbinātība) noteikumus, izskatīt jautājumu, kas norādīts pieprasījumā par ekspertu grupas izveidi, un saskaņā ar 23. nodaļas (Tirdzniecība un nodarbinātība) 23.10. pantu (Ekspertu grupa) sniegt ziņojumu, kurā ietverti ieteikumi jautājuma risināšanai."

9. Kas attiecas uz jautājumiem par daudzpusējiem nolīgumiem, kā norādīts 23.3. pantā, ekspertu grupai būtu jālūdz informācija SDO, tostarp jebkādus piemērotus pieejamus skaidrojošus norādījumus, konstatējumus vai lēmumus, ko pieņēmusi SDO[31].

10. Ekspertu grupa var pieprasīt un saņemt rakstiskus iesniegumus vai jebkādu citu informāciju no personām, kam ir attiecīgā informācija vai speciālās zināšanas.

11. Ekspertu grupa sniedz Pusēm starpposma ziņojumu un galīgo ziņojumu, norādot konstatētos faktus, tās lēmumus par jautājumu, tostarp par to, vai atbildētāja Puse ir ievērojusi savas saistības atbilstoši šai nodaļai, un jebkādu tās konstatējumu, lēmumu un ieteikumu loģisko pamatojumu. Ekspertu grupa sniedz Pusēm starpposma ziņojumu 120 dienu laikā pēc tam, kad izraudzīts pēdējais grupas loceklis, vai kā citādi nolēmušas Puses. Puses var iesniegt ekspertu grupai piezīmes par starpposma ziņojumu 45 dienu laikā pēc tā sniegšanas. Pēc šo piezīmju izvērtēšanas ekspertu grupa var pārskatīt savu ziņojumu vai veikt jebkādu papildu pārbaudi, ko tā uzskata par piemērotu. Ekspertu grupa galīgo ziņojumu Pusēm sniedz 60 dienu laikā no starpposma ziņojuma iesniegšanas. Katra Puse galīgo ziņojumu dara publiski pieejamu 30 dienu laikā no tā sniegšanas.

[31] Puses piemēro šo noteikumu saskaņā ar 29.–A pielikumā norādītā šķīrējtiesas reglamenta 42. noteikumu.

12. Ja ekspertu grupas galīgajā ziņojumā noteikts, ka Puse nav ievērojusi savas saistības atbilstoši šai nodaļai, Puses iesaistās diskusijās un cenšas trīs mēnešu laikā no galīgā ziņojuma sniegšanas noteikt piemērotus pasākumus vai attiecīgā gadījumā nolemt par savstarpēji pieņemamu rīcības plānu. Šajās diskusijās Puses ņem vērā galīgo ziņojumu. Atbildētāja Puse laikus informē tās darba vai ilgtspējīgas attīstības padomdevējas grupas un prasītāju Pusi par savu lēmumu saistībā ar jebkādiem īstenojamiem pasākumiem vai darbībām. Turklāt prasītāja Puse laikus informē tās darba vai ilgtspējīgas attīstības padomdevējas grupas un atbildētāju Pusi par jebkādu citu pasākumu vai darbību, ko tā var nolemt veikt kā papildu pasākumu galīgajam ziņojumam, lai veicinātu jautājuma atrisināšanu ar šo nolīgumu saderīgā veidā. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības komiteja uzrauga ar galīgo ziņojumu saistītos papildu pasākumus un ieteikumus ekspertu grupai. Pušu darba vai ilgtspējīgas attīstības padomdevējas grupas un Pilsoniskās sabiedrības forums šajā saistībā var iesniegt novērojumus Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības komitejai.

13. Ja Puses panāk savstarpēji saskaņotu jautājuma risinājumu pēc ekspertu grupas izveides, tās paziņo Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības komitejai un ekspertu grupai par šo risinājumu. Pēc šāda paziņojuma saņemšanas grupas procedūru izbeidz.

23.11. PANTS

Domstarpību izšķiršana

1. Attiecībā uz jebkādām domstarpībām, kas izriet no šīs nodaļas, Puses piemēro tikai šajā nodaļā paredzētos noteikumus un procedūras.

2. Puses dara visu iespējamo, lai panāktu abpusēji pieņemamu domstarpību izšķiršanu. Jebkurā laikā Puses var piemērot vidutāja, samierināšanas vai mediācijas procedūru, lai izšķirtu šādas domstarpības.

3. Puses saprot, ka šajā nodaļā ietvertie pienākumi ir saistoši un īstenojami, izmantojot 23.10. pantā paredzētās domstarpību izšķiršanas procedūras. Šajā kontekstā Puses Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības komitejas sanāksmēs apspriež šīs nodaļas īstenošanas efektivitāti, politikas attīstību katrā Pusē, starptautisko nolīgumu attīstību un ieinteresēto personu sniegtos viedokļus, kā arī 23.10. pantā paredzēto domstarpību izšķiršanas procedūru iespējamo pārskatīšanu.

4. Ja atbilstoši 3. punktam rodas domstarpības, Puse var lūgt apspriešanos atbilstoši 23.9. pantā noteiktajām procedūrām, lai pārskatītu 23.10. pantā paredzēto domstarpību izšķiršanas noteikumu pārskatīšanu nolūkā panākt jautājuma abpusēji saskaņotu risinājumu.

5. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības komiteja var ieteikt *CETA* Apvienotajai komitejai šīs nodaļas attiecīgo noteikumu grozījumus saskaņā ar 30.2. pantā (Grozījumi) noteiktajām grozījumu procedūrām.

DIVDESMIT CETURTĀ NODAĻA

TIRDZNIECĪBA UN VIDE

24.1. PANTS

Definīcija

Šajā nodaļā:

vides tiesību akti ir tiesību akti, tostarp tiesību normas vai regulatīvi noteikumi, vai citi juridiski saistoši Puses pasākumi, kuru nolūks ir aizsargāt vidi, tostarp novērst vides ietekmes radīto apdraudējumu cilvēka dzīvībai vai veselībai, kuru mērķis ir, piemēram:

a) novērst, samazināt vai kontrolēt piesārņojošo vielu vai vides piesārņotāju izplūdi, novadīšanu vai emisiju;

b) apsaimniekot ķīmiskās vielas un atkritumus vai pārvaldīt ar to saistītās informācijas izplatīšanu; vai

c) saglabāt un aizsargāt savvaļas floru un faunu, tostarp apdraudētās sugas un to dzīvotnes, kā arī aizsargājamās teritorijas,

bet tajos neietilpst tādi Puses pasākumi, kuri attiecas tikai uz darba ņēmēju veselību un drošību, kam piemēro 23. nodaļu (Tirdzniecība un nodarbinātība), vai tādi Puses pasākumi, kuru mērķis ir pārvaldīt iztikas līdzekļus vai aborigēnu veikto dabas resursu ieguvi.

24.2. PANTS

Konteksts un mērķi

Puses atzīst, ka vide ir ilgtspējīgas attīstības pamata pīlārs, un atzīst ieguldījumu, ko tirdzniecība varētu veikt ilgtspējīgas attīstības jomā. Puses uzsver, ka sadarbības uzlabošana, aizsargājot un saglabājot vidi, sniedz priekšrocības, kas:

a) veicina ilgtspējīgu attīstību;

b) stiprina Pušu vides pārvaldību;

c) balstās uz starptautiskajiem vides nolīgumiem, kā puses tās ir; un

d) papildina šā nolīguma mērķus.

24.3. PANTS

Tiesības reglamentēt un aizsardzības līmeņi

Puses atzīst katras Puses tiesības noteikt savas prioritātes vides jomā, paredzēt savus vides aizsardzības līmeņus un pieņemt vai grozīt savus tiesību aktus un politiku pēc vajadzības un veidā, kas ir saderīgs ar daudzpusējiem vides nolīgumiem, kuru puses tās ir, un ar šo nolīgumu. Katra Puse mēģina nodrošināt, ka šie tiesību akti un politika paredz un veicina augstus vides aizsardzības līmeņus, un centīsies arī turpmāk uzlabot šādus tiesību aktus un politiku un to pamatā esošos aizsardzības līmeņus.

24.4. PANTS

Daudzpusēji nolīgumi vides jomā

1. Puses atzīst, ka, starptautiskajai sabiedrībai risinot globālās vai reģionālās vides problēmas, vērtīgs instruments ir starptautiska vides pārvaldība un nolīgumi, un uzsver nepieciešamību pastiprināt savstarpēju atbalstu starp tirdzniecības un vides politiku, noteikumiem un pasākumiem.

2. Katra Puse atkārtoti apstiprina savu apņemšanos efektīvi ieviest savos tiesību aktos un praksē visā savā teritorijā daudzpusējos vides nolīgumus, kuru puse tā ir.

3. Puses apņemas pēc vajadzības apspriesties un sadarboties par savstarpēju interešu vides jautājumiem, kas saistīti ar daudzpusējiem vides nolīgumiem un jo īpaši tirdzniecības jautājumiem. Šī apņemšanās ietver informācijas apmaiņu par:

a) tādu daudzpusēju vides nolīgumu īstenošanu, kuru puse ir šā nolīguma Puse;

b) notiekošām sarunām par jauniem daudzpusējiem vides nolīgumiem; un

c) katras Puses attiecīgajiem viedokļiem par to, vai kļūt par papildu daudzpusēju vides nolīgumu pusēm.

4. Puses atzīst savas tiesības izmantot 28.3. pantu (Vispārīgi izņēmumi) attiecībā uz vides pasākumiem, tostarp pasākumiem, kas veikti atbilstoši daudzpusējiem vides nolīgumiem, kuru puses tās ir.

24.5. PANTS

Aizsardzības līmeņu uzturēšana

1. Puses atzīst, ka nav piemēroti veicināt tirdzniecību vai ieguldījumus, vājinot vai samazinot aizsardzības līmeņus, kas paredzēti to vides tiesību aktos.

2. Puse neatsauc savus vides tiesību aktus vai citādi neatkāpjas no tiem, vai nepiedāvā tos atsaukt vai citādi atkāpties no tiem, lai veicinātu tirdzniecību vai ieguldījuma izveidi, iegādi, paplašināšanu vai paturēšanu savā teritorijā.

3. Puse nepārtrauc savu vides tiesību aktu efektīvu īstenošanu nolūkā veicināt tirdzniecību vai ieguldījumus, veicot ilglaicīgas vai regulāras darbības vai bezdarbību.

24.6. PANTS

Tiesiskās aizsardzības līdzekļu un procesuālo garantiju pieejamība

1. Saskaņā ar 24.5. pantā noteiktajām saistībām:

a) katra Puse saskaņā ar tās tiesību aktiem nodrošina, ka tās iestādes, kas ir kompetentas piemērot vides tiesību aktus, pienācīgi ņem vērā iespējamos vides tiesību aktu pārkāpumus, uz kuriem tai norādījušas ieinteresētās personas, kas dzīvo vai ir reģistrētas tās teritorijā; un

b) katra Puse nodrošina, ka administratīvā tiesvedība vai tiesas procesi ir pieejami personām, kam ir likumīgi atzīta interese par konkrētu jautājumu vai kas apgalvo, ka atbilstoši tās tiesību aktiem ir pārkāptas tiesības, lai atļautu efektīvu rīcību pret tās vides tiesību aktu pārkāpumiem, tostarp atbilstošus tiesiskās aizsardzības līdzekļus par šādu tiesību aktu pārkāpumiem.

2. Katra Puse saskaņā ar tās tiesību aktiem nodrošina, ka 1. punkta b) apakšpunktā norādītās tiesvedības nav nevajadzīgi sarežģītas vai pārmērīgi dārgas, tās neparedz nesamērīgus termiņus vai nepamatotas kavēšanās , un attiecīgā gadījumā nodrošina pagaidu noregulējumu un ir taisnīgas, objektīvas un pārredzamas, tostarp:

a) sniedzot apsūdzētajiem motivētu paziņojumu, kad ir ierosināta tiesvedība, tostarp aprakstu par tiesvedības būtību un prasības pamatojumu;

b) sniedzot tiesvedības pusēm pienācīgu iespēju pirms galīgā lēmuma atbalstīt vai aizstāvēt to attiecīgās nostājas, tostarp sniedzot informāciju vai pierādījumus;

c) nodrošinot, ka galīgie lēmumi ir izteikti rakstveidā, attiecīgi sniedz lietas pamatojumu un balstās uz informāciju vai pierādījumu, attiecībā uz kuru tiesvedības pusēm tika piedāvāta iespēja tikt uzklausītām; un

d) dodot administratīvās tiesvedības pusēm iespēju samērīgā termiņā pārskatīt un pamatotos gadījumos koriģēt galīgos administratīvos lēmumus likumīgi izveidotā šķīrējtiesā, attiecīgi nodrošinot tiesas neatkarību un objektivitāti.

24.7. PANTS

Sabiedrības informēšana un izglītošana

1. Papildus 27.1. pantam (Publicēšana) katra Puse veicina publiskas debates ar nevalstiskajiem dalībniekiem un to starpā par politikas veidošanu un definēšanu, kā rezultātā to valsts sektora iestādes var pieņemt vides tiesību aktus.

2. Katra Puse veicina sabiedrības informēšanu par tās vides tiesību aktiem, kā arī par izpildes un atbilstības procedūrām, nodrošinot informācijas pieejamību ieinteresētajām personām.

3. Katra Puse ir atvērta saņemt un pienācīgi ņemt vērā iesniegumus no sabiedrības jautājumos, kas attiecas uz šo nodaļu, tostarp paziņojumus par īstenošanas problēmām. Katra Puse informē savas attiecīgās pilsoniskās sabiedrības organizācijas par šiem paziņojumiem, izmantojot 24.13. panta 5. punktā norādītos konsultatīvos mehānismus.

24.8. PANTS

Zinātniskā un tehniskā informācija

1. Sagatavojot un īstenojot pasākumus, kuru mērķis ir vides aizsardzība, kas var skart Pušu tirdzniecību vai ieguldījumus, katra Puse ņem vērā attiecīgo zinātnisko un tehnisko informāciju un saistītos starptautiskos standartus, pamatnostādnes vai ieteikumus.

2. Puses atzīst, ka nopietna vai nenovēršama kaitējuma draudu gadījumā pilnīgs zinātniskā pamatojuma un pierādījumu trūkums netiks izmantots kā iemesls tam, lai atliktu izmaksu ziņā lietderīgus pasākumus vides degradācijas novēršanai.

24.9. PANTS

Vides aizsardzību veicinoša tirdzniecība

1. Puses apņemas mēģināt atvieglot un veicināt tirdzniecību un ieguldījumus vides precēs un pakalpojumos, tostarp veicot to ar tarifiem nesaistīto šķēršļu samazināšanu, kas attiecas uz šīm precēm un pakalpojumiem.

2. Puses saskaņā ar to starptautiskajām saistībām īpašu uzmanību pievērš tirdzniecības vai ieguldījumu šķēršļu novēršanas veicināšanai attiecībā uz tādām precēm un pakalpojumiem, kas īpaši saistās ar klimata pārmaiņu mazināšanu un jo īpaši ar tirdzniecību un ieguldījumiem atjaunojamajās enerģijas preču un saistīto pakalpojumu jomā.

24.10. PANTS

Mežsaimniecības produktu tirdzniecība

1. Puses atzīst, cik svarīgi ir saglabāt un ilgtspējīgi apsaimniekot mežus, lai nodrošinātu vides funkcijas un ekonomiskās un sociālās iespējas esošajām un nākamajām paaudzēm, un cik svarīga ir tādu mežsaimniecības produktu tirgus pieejamība, kas iegūti saskaņā ar ieguves valsts tiesību aktiem un no ilgtspējīgi apsaimniekotiem mežiem.

2. Šajā nolūkā un veidā, kas ir saderīgs ar to starptautiskajām saistībām, Puses apņemas:

a) veicināt tādu mežsaimniecības produktu tirdzniecību no ilgtspējīgi apsaimniekotiem mežiem, kas iegūti saskaņā ar ieguves valsts tiesību aktiem;

b) apmainīties ar informāciju un vajadzības gadījumā sadarboties jautājumos, kas saistīti ar iniciatīvām, kuru mērķis ir veicināt ilgtspējīgu mežu apsaimniekošanu, tostarp iniciatīvām, kuru nolūks ir apkarot nelikumīgu mežizstrādi un ar to saistīto tirdzniecību;

c) veicināt Vašingtonā 1973. gada 3. martā parakstītās *Konvencijas par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām* efektīvu izmantošanu attiecībā uz kokmateriālu sugām, kas tiek uzskatītas par apdraudētām; un

d) attiecīgos gadījumos sadarboties starptautiskajos forumos, kuros risina jautājumus par mežu saglabāšanu un ilgtspējīgu apsaimniekošanu.

3. Puses apspriež 2. punktā norādītos tematus Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības komitejā vai divpusējā dialogā par mežsaimniecības produktiem, kas norādīts 25. nodaļā (Divpusējie dialogi un sadarbība) atbilstoši to attiecīgajām kompetences jomām.

24.11. PANTS

Zivsaimniecības un akvakultūras produktu tirdzniecība

1. Puses atzīst, cik svarīgi ir saglabāt un ilgtspējīgi un atbildīgi pārvaldīt zivsaimniecību un akvakultūru un to ieguldījumu, lai nodrošinātu vides, ekonomiskās un sociālās iespējas esošajām un nākamajām paaudzēm.

2. Šajā nolūkā un veidā, kas ir saderīgs ar to starptautiskajām saistībām, Puses apņemas:

a) pieņemt vai atstāt spēkā tādus efektīvus uzraudzības, kontroles un pārraudzības pasākumus kā, piemēram, novērotāju programmas, kuģu uzraudzības sistēmas, pārkraušanas citā kuģī kontrole, inspekcijas jūrā, ostas valsts kontrole un saistītās sankcijas, kuru mērķis ir saglabāt zivju krājumus un novērst pārzveju;

b) pieņemt vai atstāt spēkā darbības un sadarboties, lai apkarotu nelegālu, nereģistrētu un neregulētu ("NNN") zveju, tostarp vajadzības gadījumā apmainīties ar informāciju par NNN darbībām savos ūdeņos un īstenot politiku un pasākumus, lai izslēgtu NNN zvejas produktus no tirdzniecības plūsmām un zivkopības darbībām;

c) sadarboties ar reģionālajām zvejniecības pārvaldības organizācijām un vajadzības gadījumā šādās organizācijās, kurās Puses ir vai nu dalībnieki, novērotāji, vai sadarbības partneri, kas nav līgumslēdzēja puses, nolūkā sasniegt labu pārvaldību, tostarp aizstāvot zinātniski pamatotus lēmumus un šo lēmumu ievērošanu minētajās organizācijās; un

d) veicināt videi nekaitīgas un ekonomiski konkurētspējīgas akvakultūras nozares attīstību.

24.12. PANTS

Sadarbība vides jautājumos

1. Puses atzīst, ka sadarbības uzlabošana ir svarīgs elements, lai sekmētu šīs nodaļas mērķu sasniegšanu, un apņemas sadarboties kopīgu interešu ar tirdzniecību saistītos vides jautājumos tādās jomās kā:

a) šā nolīguma potenciālā ietekme uz vidi un veidi, kā uzlabot, novērst vai mazināt šādu ietekmi, ņemot vērā Pušu veiktos ietekmes novērtējumus;

b) darbība starptautiskos forumos, kuros risina jautājumus, kas attiecas gan uz tirdzniecības, gan uz vides politiku, tostarp jo īpaši PTO, ESAO, ANO Vides programmā, un daudzpusējos vides nolīgumos;

c) uzņēmumu sociālās atbildības un pārskatatbildības vides aspekts, tostarp starptautiski atzītu pamatnostādņu īstenošana un pārraudzība;

d) vides regulējuma un standartu ietekme uz tirdzniecību, kā arī tirdzniecības un ieguldījumu noteikumu ietekme uz vidi, tostarp uz vides regulējuma un politikas izstrādi;

e) pašreizējā un nākotnes starptautiskā klimata pārmaiņu režīma aspekti, kas saistīti ar tirdzniecību, kā arī valstu klimata politikas un programmas, kas attiecas uz klimata pārmaiņu ierobežošanu un pielāgošanos tām, tostarp jautājumi saistībā ar CO_2 emisiju tirgiem, veidi tirdzniecības nelabvēlīgās ietekmes uz klimatu novēršanai, kā arī līdzekļi energoefektivitātes veicināšanai un tādu tehnoloģiju izstrāde un izvēršana, kam ir zemas oglekļa emisijas un kas ir klimatam labvēlīgas;

f) tirdzniecība un ieguldījumi vides precēs un pakalpojumos, tostarp videi draudzīgās un nekaitīgās tehnoloģijās un praksēs; atjaunojamo energoresursu enerģijā; energoefektivitātē un ūdens izmantošanā, saglabāšanā un attīrīšanā;

g) sadarbība ar tirdzniecību saistītos aspektos bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas un ilgtspējīgas izmantošanas jomā;

h) preču aprites cikla pārvaldības veicināšana, tostarp oglekļa uzskaite un darbmūža beigu apsaimniekošana, paplašināta ražotāju atbildība, pārstrāde un atkritumu samazināšana, un citi labākās prakses veidi;

i) uzlabota izpratne par saimnieciskās darbības un tirgus spēku ietekmi uz vidi; un

j) viedokļu apmaiņa par daudzpusējo vides nolīgumu un starptautisko tirdzniecības noteikumu saistību.

2. Sadarbība atbilstoši 1. punktam notiek, izmantojot darbības un instrumentus, kuros var ietilpt tehniska apmaiņa, informācijas un labākās prakses apmaiņa, pētījumu projekti, izpēte, ziņojumi, konferences un darbsemināri.

3. Puses apsver sabiedrības un ieinteresēto personu sniegtos viedokļus vai devumu attiecībā uz sadarbības pasākumu definēšanu un īstenošanu, un tās pēc tam vajadzības gadījumā var iesaistīt šādas ieinteresētās personas minētajās darbībās.

24.13. PANTS

Institucionālie mehānismi

1. Katra Puse izraugās biroju, kas kalpo kā kontaktpunkts saziņai ar otru Pusi šīs nodaļas īstenošanas nolūkā, tostarp attiecībā uz:

a) sadarbības programmām un pasākumiem saskaņā ar 24.12. pantu;

b) šā nolīguma 24.7. panta 3. punktā norādīto iesniegumu un paziņojumu saņemšanu; un

c) informāciju, kas jāsniedz otrai Pusei, ekspertu grupām un sabiedrībai.

2. Katra Puse rakstveidā informē otru Pusi par 1. punktā norādīto kontaktpunktu.

3. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības komiteja, kas izveidota atbilstoši 26.2. panta (Specializētās komitejas) 1. punkta g) apakšpunktam, kārtējās sanāksmēs vai tematiskajās sēdēs, kurās piedalās par šīs nodaļas jautājumiem atbildīgie dalībnieki:

a) pārrauga šīs nodaļas īstenošanu un pārskata atbilstoši tai panākto progresu;

b) apspriež kopīgu interešu jautājumus; un

c) apspriež citus jautājumus, kas ietilpst šīs nodaļas darbības jomā, kā Puses kopīgi nolemj.

4. Puses ņem vērā attiecīgo daudzpusējo vides organizāciju vai struktūru darbības, kuru mērķis ir veicināt plašāku sadarbību un saskanību Pušu un šo organizāciju vai struktūru veiktajā darbā.

5. Katra Puse izmanto esošos vai izveido jaunus konsultatīvos mehānismus, piemēram, vietējās padomdevējas grupas, lai uzzinātu viedokļus un padomus jautājumos, kas attiecas uz šo nodaļu. Minētajos konsultatīvajos mehānismos ietilpst neatkarīgas pilsonisko sabiedrību pārstāvošas organizācijas, nodrošinot līdzsvarotu vides grupu, uzņēmējdarbības organizāciju, kā arī pēc vajadzības citu attiecīgi ieinteresēto personu pārstāvību. Izmantojot šādus konsultatīvos mehānismus, ieinteresētās personas pēc savas iniciatīvas var iesniegt atzinumus un veikt ieteikumus par jebkuriem jautājumiem, kas attiecas uz šo nodaļu.

24.14. PANTS

Apspriešanās

1. Puse var pieprasīt apspriešanos ar otru Pusi par jebkuru no šīs nodaļas izrietošu jautājumu, iesniedzot otras Puses kontaktpunktam rakstisku pieprasījumu. Puse savā pieprasījumā skaidri izklāsta problēmu, norāda neskaidros jautājumus un sniedz īsu kopsavilkumu par jebkādām pretenzijām saistībā ar šo nodaļu. Apspriešanās jāuzsāk nekavējoties, tiklīdz Puse iesniegusi pieprasījumu rīkot apspriešanos.

2. Apspriešanās laikā katra Puse sniedz otrai Pusei pietiekamu informāciju, kas ir tās rīcībā, lai ļautu pilnībā pārbaudīt uzdotos jautājumus, pamatojoties uz tās tiesību aktiem par konfidenciālas vai ar autortiesībām aizsargātas informācijas aizsardzību.

3. Attiecīgā gadījumā un ar abu Pušu piekrišanu Puses lūdz informāciju vai viedokļus ikvienai personai, organizācijai vai struktūrai, tostarp attiecīgajai starptautiskajai organizācijai vai struktūrai, kas var sekmēt neskaidro jautājumu pārbaudi.

4. Ja Puse uzskata, ka jautājuma apspriešana ir jāturpina, šī Puse var lūgt sasaukt Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības komiteju jautājuma izskatīšanai, iesniedzot rakstisku pieprasījumu otras Puses kontaktpunktam. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības komiteja sapulcējas nekavējoties un cenšas atrisināt jautājumu. Attiecīgā gadījumā tā lūdz padomu Pušu pilsoniskās sabiedrības organizācijām, izmantojot 24.13. panta 5. punktā norādītos konsultatīvos mehānismus.

5. Katra Puse dara publiski pieejamu ikvienu risinājumu vai lēmumu par jautājumu, kas apspriests atbilstoši šim pantam.

24.15. PANTS

Ekspertu grupa

1. Par ikvienu jautājumus, kas nav apmierinoši atrisināts, izmantojot 24.14. pantā norādīto apspriešanos, Puse 90 dienu laikā pēc 24.14. panta 1. punktā norādītā pieprasījuma rīkot apspriešanos saņemšanas, iesniedzot rakstisku pieprasījumu otras Puses kontaktpunktam, var pieprasīt sasaukt ekspertu grupu, lai pārbaudītu jautājumu.

2. Pamatojoties uz šīs nodaļas noteikumiem, Puses piemēro 29.–A un 29.–B pielikumā norādīto reglamentu un rīcības kodeksu, ja vien Puses nenolemj citādi.

3. Ekspertu grupā ir trīs locekļi.

4. Puses apspriežas nolūkā panākt vienošanos par ekspertu grupas sastāvu 10 darbdienu laikā pēc tam, kad atbildētāja Puse saņēmusi pieprasījumu par ekspertu grupas izveidi. Pienācīgu uzmanību pievērš tam, lai nodrošinātu, ka izvirzītie grupas locekļi atbilst 7. punktā norādītajām prasībām un ka viņiem ir konkrētā jautājuma risināšanā atbilstoša pieredze.

5. Ja Puses nespēj nolemt par ekspertu grupas sastāvu 4. punktā norādītajā laikposmā, attiecībā uz 6. punktā noteikto sarakstu piemēro atlases procedūru, kas norādīta 29.7. panta (Šķīrējtiesas kolēģijas sastāvs) 3.–7. punktā.

6. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības komiteja savā pirmajā sanāksmē pēc šā nolīguma stāšanās spēkā izveido vismaz deviņu personu sarakstu, izraugoties atbilstoši viņu objektivitātei, uzticamībai un labām spriešanas spējām un ņemot vērā viņu vēlmi un spējas darboties kā grupas locekļiem. Katra Puse nosauc vismaz trīs personas, kuras ietver sarakstā kā grupas locekļus. Turklāt Puses nosauc arī vismaz trīs personas, kas nav nevienas Puses valstspiederīgie un kas vēlas un spēj darboties kā ekspertu grupas priekšsēdētāji. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības komiteja nodrošina, ka sarakstā vienmēr ir minētais personu skaits.

7. Ekspertiem, kas ierosināti kā grupas locekļi, jābūt speciālām zināšanām vai pieredzei vides tiesību aktu jomā, citos jautājumos, uz ko attiecas šī nodaļa, vai domstarpību izšķiršanā, kas rodas saistībā ar starptautiskiem nolīgumiem. Viņiem jābūt neatkarīgiem, jārīkojas patstāvīgi, un viņi nedrīkst pieņemt norādījumus no jebkādām organizācijām vai valdības par konkrēto jautājumu. Viņi nedrīkst būt saistīti ar kādas Puses valdību, un viņiem jāievēro 2. punktā norādītais rīcības kodekss.

8. Ja vien Puses piecu darbdienu laikā no grupas locekļu izraudzīšanās dienas nenolemj citādi, ekspertu grupas darba uzdevumi ir šādi:

"Ņemot vērā attiecīgos 24. nodaļas (Tirdzniecība un vide) noteikumus, izskatīt jautājumu, kas norādīts pieprasījumā par ekspertu grupas izveidi, un saskaņā ar 24. nodaļas (Tirdzniecība un vide) 24.15. pantu (Ekspertu grupa) sniegt ziņojumu, kurā ietverti ieteikumi jautājuma risināšanai."

9. Kas attiecas uz jautājumiem par daudzpusējiem vides nolīgumiem, kā norādīts 24.4. pantā, ekspertu grupai būtu jālūdz viedokļi un informācija attiecīgajām struktūrām, kas izveidotas atbilstoši šiem nolīgumiem. tostarp jebkādus piemērotus pieejamus skaidrojošus norādījumus, konstatējumus vai lēmumus, ko pieņēmušas minētās struktūras[32].

10. Ekspertu grupa sniedz Pusēm starpposma ziņojumu un galīgo ziņojumu, norādot konstatētos faktus, lēmumus par jautājumu, tostarp par to, vai atbildētāja Puse ir ievērojusi savas saistības atbilstoši šai nodaļai, kā arī jebkādu tās pieņemto konstatējumu, lēmumu un ieteikumu loģisko pamatojumu. Ekspertu grupa sniedz Pusēm starpposma ziņojumu 120 dienu laikā pēc tam, kad izraudzīts pēdējais grupas loceklis, vai kā citādi nolēmušas Puses. Puses var iesniegt ekspertu grupai piezīmes par starpposma ziņojumu 45 dienu laikā pēc tā sniegšanas. Pēc šo piezīmju izvērtēšanas ekspertu grupa var pārskatīt savu ziņojumu vai veikt jebkādu papildu pārbaudi, ko tā uzskata par piemērotu. Ekspertu grupa galīgo ziņojumu Pusēm sniedz 60 dienu laikā no starpposma ziņojuma iesniegšanas. Katra Puse galīgo ziņojumu dara publiski pieejamu 30 dienu laikā no tā sniegšanas.

[32] Puses piemēro šo noteikumu saskaņā ar 29.–A pielikumā norādītā šķīrējtiesas reglamenta 42. noteikumu.

11. Ja ekspertu grupas galīgajā ziņojumā noteikts, ka Puse nav ievērojusi savas saistības atbilstoši šai nodaļai, Puses iesaistās diskusijās un cenšas trīs mēnešu laikā no galīgā ziņojuma sniegšanas noteikt piemērotu pasākumu vai attiecīgā gadījumā nolemt par savstarpēji pieņemamu rīcības plānu. Šajās diskusijās Puses ņem vērā galīgo ziņojumu. Atbildētāja Puse laikus informē tās pilsoniskās sabiedrības organizācijas, izmantojot 24.13. panta 5. punktā norādītos konsultatīvos mehānismus, un prasītāju Pusi par savu lēmumu saistībā ar jebkādu īstenojamo pasākumu vai darbību. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības komiteja uzrauga ar galīgo ziņojumu saistītos papildu pasākumus un ieteikumus ekspertu grupai. Pušu pilsoniskās sabiedrības organizācijas, izmantojot 24.13. panta 5. punktā norādītos konsultatīvos mehānismus, un Pilsoniskās sabiedrības forums šajā saistībā var iesniegt novērojumus Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības komitejai.

12. Ja Puses panāk savstarpēji saskaņotu jautājuma risinājumu pēc ekspertu grupas izveides, tās paziņo Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības komitejai un ekspertu grupai par šo risinājumu. Pēc šāda paziņojuma saņemšanas grupas procedūru izbeidz.

24.16. PANTS

Domstarpību izšķiršana

1. Attiecībā uz jebkādām domstarpībām, kas izriet no šīs nodaļas, Puses piemēro tikai šajā nodaļā paredzētos noteikumus un procedūras.

2. Puses dara visu iespējamo, lai panāktu abpusēji pieņemamu domstarpību izšķiršanu. Jebkurā laikā Puses var piemērot vidutāja, samierināšanas vai mediācijas procedūru, lai izšķirtu šādas domstarpībām.

DIVDESMIT PIEKTĀ NODAĻA

DIVPUSĒJIE DIALOGI UN SADARBĪBA

25.1. PANTS

Mērķi un principi

1. Pamatojoties uz savu labi izveidoto partnerību un kopīgajām vērtībām, Puses piekrīt sekmēt sadarbību kopīgu interešu jautājumos, tostarp:

a) stiprināt divpusējo sadarbību biotehnoloģijas jomā, īstenojot dialogu par biotehnoloģiju tirgus piekļuves jautājumiem;

b) sekmē un veicina divpusējo dialogu un informācijas apmaiņu jautājumos, kas saistīti ar mežsaimniecības produktu tirdzniecību, īstenojot divpusējo dialogu par mežsaimniecības produktiem;

c) cenšas izveidot un uzturēt efektīvu sadarbību izejvielu jautājumos, īstenojot divpusējo dialogu par izejvielām; un

d) mudina uzlabot sadarbību zinātnes, tehnoloģijas, pētniecības un inovācijas jautājumos.

2. Ja vien šajā nolīgumā nav paredzēts citādi, divpusējie dialogi notiek bez nepamatotas kavēšanās pēc kādas Puses vai *CETA* Apvienotās komitejas pieprasījuma. Dialogu līdzpriekšsēdētāji ir Kanādas un Eiropas Savienības pārstāvji. Sanāksmju grafikus un darba kārtību nosaka, līdzpriekšsēdētājiem vienojoties.

3. Divpusējā dialoga līdzpriekšsēdētāji informē *CETA* Apvienoto komiteju par ikviena divpusējā dialoga grafikiem un darba kārtību pietiekamu laiku pirms sanāksmēm. Divpusējā dialoga līdzpriekšsēdētāji paziņo *CETA* Apvienotajai komitejai par dialoga rezultātiem un secinājumiem pēc vajadzības vai pēc *CETA* Apvienotās komitejas pieprasījuma. Dialoga izveide vai pastāvēšana neliedz Pusēm iesniegt jautājumus izskatīšanai tieši *CETA* Apvienotajai komitejai.

4. *CETA* Apvienotā komiteja var nolemt mainīt vai uzņemties uzdevumu, kas uzticēts dialogam, vai pārtraukt dialogu.

5. Puses var iesaistīties divpusējā sadarbībā citās šā nolīguma jomās ar *CETA* Apvienotās komitejas piekrišanu.

25.2. PANTS

Dialogs par biotehnoloģiju tirgus piekļuves jautājumiem

1. Puses piekrīt, ka sadarbība un informācijas apmaiņa jautājumos, kas saistīti ar biotehnoloģijas produktiem, ir savstarpēju interešu jomā. Šāda sadarbība un informācijas apmaiņa notiek divpusējā dialogā par lauksaimniecības biotehnoloģiju tirgus piekļuves abpusēju interešu jautājumiem, kas tika izveidots ar 2009. gada 15. jūlijā panākto Kanādas un Eiropas Savienības savstarpēji saskaņoto risinājumu pēc PTO strīda "*Eiropas Kopienas — pasākumi, kas ietekmē biotehnoloģijas produktu atzīšanu un tirdzniecību*" (WT/DS292). Divpusējais dialogs attiecas uz visiem saistītajiem jautājumiem, kas interesē abas Puses, tostarp:

a) biotehnoloģijas produktu apstiprinājumi Pušu teritorijā, kā arī attiecīgos gadījumos gaidāmie pieteikumi komerciālas intereses produktu apstiprināšanai vienā vai otrā pusē;

b) biotehnoloģijas produktu turpmāko apstiprinājumu komerciālās un ekonomiskās perspektīvas;

c) jebkāda tirdzniecības ietekme, kas saistīta ar biotehnoloģijas produktu asinhronu apstiprināšanu vai neatļautu produktu nejaušu izlaišanu, un šajā saistībā atbilstošie pasākumi;

d) jebkādi ar biotehnoloģiju saistīti pasākumi, kas var ietekmēt Pušu tirdzniecību, tostarp Eiropas Savienības dalībvalstu pasākumi;

e) jebkādi jauni tiesību akti biotehnoloģijas jomā; un

f) labākā prakse, īstenojot biotehnoloģijas nozares tiesību aktus.

2. Puses arī atzīmē, cik svarīgi ir šādi kopīgie mērķi attiecībā uz sadarbību biotehnoloģijas jomā:

a) apmainīties ar informāciju par politiku, regulatīviem un tehniskiem kopīgu interešu jautājumiem, kas saistīti ar biotehnoloģijas produktiem, un jo īpaši ar informāciju par Pušu attiecīgajām sistēmām un procesiem riska novērtēšanai nolūkā pieņemt lēmumus par ģenētiski modificētu organismu izmantošanu;

b) sekmēt efektīvus, zinātniski pamatotus biotehnoloģijas produktu apstiprināšanas procesus;

c) sadarboties starptautiskā mērogā tādos ar biotehnoloģiju saistītos jautājumos kā ģenētiski modificētu organismu neliela klātbūtne; un

d) iesaistīties regulatīvā sadarbībā, lai līdz minimumam samazinātu ar biotehnoloģijas produktiem saistītās regulatīvās prakses negatīvo ietekmi uz tirdzniecību.

25.3. PANTS

Divpusējais dialogs par mežsaimniecības produktiem

1. Puses piekrīt, ka divpusējais dialogs, sadarbība un informācijas un viedokļu apmaiņa par attiecīgajiem tiesību aktiem, noteikumiem, politiku un jautājumiem, kas svarīgi saistībā ar mežsaimniecības produktu ražošanu, tirdzniecību un patēriņu, ir savstarpēju interešu jomā. Puses piekrīt īstenot šo dialogu, sadarbību un apmaiņu saistībā ar divpusējo dialogu par mežsaimniecības produktiem, tostarp veikt šādus pasākumus:

a) attiecīgo tiesību aktu, noteikumu, politikas un standartu izstrāde, pieņemšana un īstenošana, un testēšanas, sertifikācijas un akreditācijas prasības un to potenciālā ietekme uz mežsaimniecības produktu tirdzniecību Pušu starpā;

b) Pušu iniciatīvas, kas attiecas uz mežu ilgtspējīgu apsaimniekošanu un mežu pārvaldību;

c) mehānismi, kas nodrošina mežsaimniecības produktu likumīgu vai ilgtspējīgu izcelsmi;

d) mežsaimniecības produktu pieejamība Pušu vai citos tirgos;

e) perspektīvas daudzpusējās un daudzpusīgās organizācijās un procesos, kuros tās piedalās un ar kuriem mēģina sekmēt ilgtspējīgu mežu apsaimniekošanu vai izskaust nelikumīgu mežizstrādi;

f) šā nolīguma 24.10. pantā norādītie jautājumi (Mežsaimniecības produktu tirdzniecība); un

g) jebkādi citi jautājumi saistībā ar mežsaimniecības produktiem, kā vienojušās Puses.

2. Divpusējais dialogs par mežsaimniecības produktiem norisinās pirmajā gadā pēc šā nolīguma stāšanās spēkā un pēc tam saskaņā ar 25.1. panta 2. punkta noteikumiem.

3. Puses piekrīt, ka diskusijas, kas norisinās divpusējā dialogā par mežsaimniecības produktiem, var būt par pamatu apspriedēm Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības komitejā.

25.4. PANTS

Divpusējais dialogs par izejvielām

1. Atzīstot, cik svarīga ir atvērta, nediskriminējoša un pārredzama tirdzniecības vide, kas pamatojas un noteikumiem un zinātni, Puses cenšas izveidot un uzturēt efektīvu sadarbību izejvielu jomā. Šīs sadarbības nolūkā pie izejvielām pieskaita, bet ne tikai, rūpniecībā izmantojamus derīgos izrakteņus, metālus un lauksaimniecības produktus.

2. Divpusējais dialogs par izejvielām attiecas uz ikvienu saistīto abpusēju interešu jautājumu, tostarp nolūkā:

a) nodrošināt diskusiju forumu par Pušu sadarbību izejmateriālu jomā, veicināt izejvielu, preču un saistīto pakalpojumu un ieguldījumu piekļuvi tirgum un izvairīties no ar tarifiem nesaistītiem šķēršļiem izejvielu tirdzniecībā;

b) uzlabot savstarpējo izpratni izejvielu jomā nolūkā apmainīties ar informāciju par labāko praksi un par Pušu regulatīvo politiku attiecībā uz izejvielām;

c) veicināt darbības, kas atbalsta uzņēmumu sociālo atbildību saskaņā ar tādiem starptautiski atzītiem standartiem kā ESAO Pamatnostādnes daudznacionāliem uzņēmumiem un ESAO Pienācīgas pārbaudes pamatnostādnes attiecībā uz atbildīgām izrakteņu piegādes ķēdēm no konfliktu skartajām un augsta riska teritorijām; un

d) vajadzības gadījumā sekmēt apspriešanos par Pušu nostāju daudzpusējos vai daudzpusīgos forumos, kuros var rasties un tikt apspriesti jautājumi par izejvielām.

25.5. PANTS

Uzlabota sadarbība zinātnes, tehnoloģijas, pētniecības un inovācijas jautājumos

1. Puses atzīst zinātnes, tehnoloģijas, pētniecības un inovācijas, un starptautiskās tirdzniecības un ieguldījumu savstarpējo atkarību, palielinot rūpniecības konkurētspēju un sociālo un ekonomisko labklājību.

2. Pamatojoties uz šo kopīgo izpratni, Puses piekrīt stiprināt savu sadarbību zinātnes, tehnoloģijas, pētniecības un inovācijas jomās.

3. Puses cenšas uz abpusēja pamata veicināt, attīstīt un sekmēt sadarbības pasākumus, atbalstot vai papildinot Halifaksā 1995. gada 17. jūnijā parakstīto *Nolīgumu par zinātnisko un tehnoloģisko sadarbību starp Eiropas Kopienu un Kanādu*. Puses vienojas veikt šīs darbības, pamatojoties uz šādiem principiem:

a) pasākumi ir savstarpēji izdevīgi Pusēm;

b) Puses vienojas par darbību jomu un parametriem un

c) darbībās būtu jāņem vērā privātā sektora un pētniecības iestāžu svarīgā nozīme zinātnes, tehnoloģijas, pētniecības un inovācijas attīstībā un preču un pakalpojumu komercializācija sakarā ar to.

4. Puses arī atzīst, cik svarīgi ir uzlabot sadarbību zinātnes, tehnoloģijas, pētniecības un inovācijas jomā, piemēram, darbības, ko ierosina, izstrādā vai veic dažādas ieinteresētās personas, tostarp Kanādas federālā valdība, Kanādas provinces un teritorijas, Eiropas Savienība un tās dalībvalstis.

5. Katra Puse saskaņā ar tās tiesību aktiem veicina privātā sektora, pētniecības iestāžu un pilsoniskās sabiedrības līdzdalību tās teritorijā darbībās, kas paredzētas sadarbības uzlabošanai.

DIVDESMIT SESTĀ NODAĻA

ADMINISTRATĪVIE UN INSTITUCIONĀLIE NOTEIKUMI

26.1. PANTS

CETA Apvienotā komiteja

1. Puses ar šo izveido *CETA* Apvienoto komiteju, kurā ietilpst Eiropas Savienības pārstāvji un Kanādas pārstāvji. *CETA* Apvienotās komitejas līdzpriekšsēdētāji ir Kanādas starptautiskās tirdzniecības un ministrs un par tirdzniecību atbildīgais Eiropas Komisijas loceklis vai viņu attiecīgās pilnvarotās personas.

2. *CETA* Apvienotās komitejas sanāksmes notiek reizi gadā vai pēc Puses pieprasījuma. *CETA* Apvienotā komiteja vienojas par sanāksmju grafiku un darba kārtību.

3. *CETA* Apvienotā komiteja ir atbildīga par visiem jautājumiem, kas attiecas uz Pušu tirdzniecību un ieguldījumiem un šā nolīguma īstenošanu un piemērošanu. Puse var vērsties *CETA* Apvienotajai komitejā ar ikvienu jautājumu, kas attiecas uz šā nolīguma īstenošanu un interpretāciju, vai arī jebkuru citu jautājumu, kas attiecas uz Pušu tirdzniecību un ieguldījumiem.

4. *CETA* Apvienotā komiteja:

a) uzrauga un veicina šā nolīguma īstenošanu un piemērošanu un sekmē tā vispārējo mērķu sasniegšanu;

b) pārrauga visu specializēto komiteju un citu saskaņā ar šo nolīgumu izveidoto struktūru darbu;

c) neskarot 8. nodaļu (Ieguldījumi), 22. nodaļu (Tirdzniecība un ilgtspējīga attīstība), 23. nodaļu (Tirdzniecība un nodarbinātība), 24. nodaļu (Tirdzniecība un vide) un 29. nodaļu (Domstarpību izšķiršana), meklē atbilstošus veidus un metodes, kā novērst problēmas, kas var rasties šā nolīguma aptvertajās jomās, vai kā izšķirt domstarpības, kas var rasties saistībā ar šā nolīguma interpretāciju vai piemērošanu;

d) pieņem savu reglamentu;

e) pieņem lēmumus, kā norādīts 26.3. pantā; un

f) izskata jebkādus citus interesējošus jautājumus, kas ietilpst šā nolīguma darbības jomā.

5. *CETA* Apvienotā komiteja var:

a) deleģēt pienākumus specializētajām komitejām, kas izveidotas atbilstoši 26.2. pantam;

b) sazināties ar visām ieinteresētajām personām, tostarp privāto sektoru un pilsoniskās sabiedrības organizācijām;

c) apsvērt grozījumus vai vienoties par tiem, kā paredzēts šajā nolīgumā;

d) pētīt Pušu tirdzniecības norises un apsvērt veidus, kā turpmāk uzlabot Pušu tirdzniecības attiecības;

e) pieņemt šā nolīguma noteikumu interpretācijas, kas ir saistošas šķīrējtiesām, kuras izveidotas atbilstoši 8. nodaļas F iedaļai (Ieguldītāju un valstu ieguldījumu strīdu izšķiršana) un 29. nodaļai (Domstarpību izšķiršana);

f) sagatavot ieteikumus, kas piemēroti tam, lai sekmētu tirdzniecības un ieguldījumu paplašināšanos, kā paredzēts šajā nolīgumā;

g) mainīt vai uzņemties uzdevumus, kas uzticēti specializētajām komitejām, kuras izveidotas atbilstoši 26.2. pantam, vai likvidēt jebkuru no šīm specializētajām komitejām;

h) izveidot specializētās komitejas un divpusējos dialogus, lai palīdzētu tai tās uzdevumu veikšanā; un

i) veikt citas šāda veida darbības, pildot Pušu tai uzticētos uzdevumus.

26.2. PANTS

Specializētās komitejas

1. Ar šo izveido šādas specializētās komitejas vai c) apakšpunktā norādītās Apvienotās muitas sadarbības komitejas gadījumā – piešķir pilnvaras darboties *CETA* Apvienotās komitejas aizbildnībā:

a) Preču tirdzniecības komiteja, kas risina jautājumus par preču tirdzniecību, tarifiem, tehniskajiem šķēršļiem tirdzniecībai, Protokolu par atbilstības novērtēšanas rezultātu savstarpēju atzīšanu un intelektuālā īpašuma tiesībām, kas attiecas uz precēm. Pēc Puses pieprasījuma vai atsaucoties uz attiecīgo specializēto komiteju, vai sagatavojot diskusiju *CETA* Apvienotajā komitejā, Preču tirdzniecības komiteja var arī risināt jautājumus, kas rodas tādās jomās kā izcelsmes noteikumi, izcelsmes procedūras, muitas un tirdzniecības veicināšana un robežpasākumi, sanitārie un fitosanitārie pasākumi, publiskais iepirkums vai regulatīvā sadarbība, ja tas atvieglo tāda jautājuma atrisināšanu, ko attiecīgā specializētā komiteja citādi nevar atrisināt. Tirdzniecības preču komitejas pakļautībā izveido arī Lauksaimniecības komiteju, Vīna un stipro alkoholisko dzērienu komiteju un Apvienoto nozares darba grupu zāļu jomā, un tās atskaitās Tirdzniecības preču komitejai;

b) Pakalpojumu un ieguldījumu komiteja, kas risina jautājumus par pakalpojumu pārrobežu tirdzniecību, ieguldījumiem, pagaidu ievešanu, elektronisko komerciju un intelektuālā īpašuma tiesībām, kas saistītas ar pakalpojumiem. Pēc Puses pieprasījuma vai atsaucoties uz attiecīgo specializēto komiteju, vai sagatavojot diskusiju *CETA* Apvienotajā komitejā, Pakalpojumu un ieguldījumu komiteja var arī risināt jautājumus, kas rodas tādās jomās kā finanšu pakalpojumi vai publiskais iepirkums, ja tas atvieglo tāda jautājuma atrisināšanu, ko attiecīgā specializētā komiteja citādi nevar atrisināt.

Pakalpojumu un ieguldījumu komitejas pakļautībā izveido Profesionālo kvalifikāciju savstarpējas atzīšanas apvienoto komiteju, kas atskaitās Pakalpojumu un ieguldījumu komitejai;

c) Apvienotā muitas sadarbības komiteja, kas izveidota atbilstoši 1998. gada *Eiropas Kopienas un Kanādas nolīgumam par muitas sadarbību un savstarpējo palīdzību muitas lietās*, kurš parakstīts Otavā 1997. gada 4. decembrī un kurā risināti šajā nolīgumā ietvertie jautājumi par izcelsmes noteikumiem, izcelsmes procedūrām, muitas un tirdzniecības veicināšanu, robežpasākumiem un preferenciālā tarifu režīma pagaidu apturēšanu;

d) Sanitāro un fitosanitāro pasākumu apvienotā pārvaldības komiteja, kas risina jautājumus par sanitārajiem un fitosanitārajiem pasākumiem;

e) Publiskā iepirkuma komiteja, kas risina jautājumus par publisko iepirkumu;

f) Finanšu pakalpojumu komiteja, kas risina jautājumus par finanšu pakalpojumiem;

g) Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības komiteja, kas risina jautājumus par ilgtspējīgu attīstību;

h) Regulatīvās sadarbības forums, kas risina jautājumus par regulatīvo sadarbību; un

i) *CETA* Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu komiteja, kas risina jautājumus par ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm.

2. Atbilstoši 1. punktam izveidotās specializētās komitejas darbojas saskaņā ar 3.–5. punkta noteikumiem.

3. Atbilstoši 1. punktam izveidoto specializēto komiteju pilnvaras un uzvedumi ir sīkāk definēti šā nolīguma attiecīgajās nodaļās un protokolos.

4. Ja vien šajā nolīgumā nav paredzēts citādi vai ja vien līdzpriekšsēdētāji nenolemj citādi, specializēto komiteju sanāksmes notiek vienu reizi gadā. Papildu sanāksmes var organizēt pēc Puses vai *CETA* Apvienotās komitejas pieprasījuma. Komiteju līdzpriekšsēdētāji ir Kanādas un Eiropas Savienības pārstāvji. Specializētās komitejas nosaka savu sanāksmju grafiku un darba kārtību, savstarpēji vienojoties. Tās nosaka un groza savu reglamentu, ja to uzskata par lietderīgu. Specializētās komitejas var ierosināt lēmumu projektus, kas jāpieņem *CETA* Apvienotajai komitejai, vai pieņemt lēmumus, ja tā paredzēts šajā nolīgumā.

5. Katra Puse nodrošina, ka specializēto komiteju sanāksmēs ir pārstāvētas visas iestādes, kas kompetentas katrā darba kārtības jautājumā atbilstoši katras Puses ieskatiem, un ka katru jautājumu var apspriest atbilstošā zināšanu līmenī.

6. Specializētās komitejas informē *CETA* Apvienoto komiteju par saviem grafikiem un darba kārtību pietiekamu laiku pirms sanāksmēm un paziņo *CETA* Apvienotajai komitejai par katras savas sanāksmes rezultātiem un secinājumiem. Specializētās komitejas izveide vai pastāvēšana neliedz Pusei iesniegt jebkuru jautājumu tieši *CETA* Apvienotajā komitejā.

26.3. PANTS

Lēmumu pieņemšana

1. *CETA* Apvienotajai komitejai šā nolīguma mērķu sasniegšanas nolūkā ir tiesības pieņemt lēmumus visos jautājumos, ja tā paredzēts šajā nolīgumā.

2. *CETA* Apvienotās komitejas pieņemtie lēmumi ir saistoši Pusēm, pamatojoties uz jebkādu nepieciešamo iekšējo prasību un procedūru pabeigšanu, un Puses tos īsteno. *CETA* Apvienotā komiteja drīkst arī sniegt atbilstošus ieteikumus.

3. *CETA* Apvienotā komiteja pieņem savus lēmumus un ieteikumus, savstarpēji vienojoties.

26.4. PANTS

Informācijas apmaiņa

Ja Puse *CETA* Apvienotajai komitejai vai jebkurai specializētajai komitejai, kas izveidota atbilstoši šim nolīgumam, iesniedz informāciju, kura saskaņā ar tās tiesību aktiem tiek uzskatīta par konfidenciālu vai aizsargātu pret izpaušanu, tad otra Puse šo informāciju uzskata par konfidenciālu.

26.5. PANTS

CETA kontaktpunkti

1. Katra Puse nekavējoties ieceļ *CETA* kontaktpunktu un paziņo par to otrai Pusei 60 dienu laikā pēc šā nolīguma stāšanās spēkā.

2. *CETA* kontaktpunkts:

a) uzrauga visu saskaņā ar šo nolīgumu izveidoto institucionālo struktūru darbu, tostarp paziņojumus par šo struktūru saistību pārņēmējiem;

b) saskaņo komiteju sanāksmju sagatavošanu;

c) vajadzības gadījumā pārrauga jebkādus *CETA* Apvienotās komitejas pieņemtos lēmumus;

d) ja vien šajā nolīgumā nav paredzēts citādi, saņem visus paziņojumus un informāciju, kas paredzēta atbilstoši šim nolīgumam, un vajadzības gadījumā veicina Pušu saziņu par visiem jautājumiem, uz ko attiecas šis nolīgums;

e) atbild uz visiem informācijas pieprasījumiem atbilstoši 27.2. pantam (Informācijas sniegšana); un

f) izskata jebkādus citus jautājumus, kas var ietekmēt šā nolīguma darbību, atbilstoši *CETA* Apvienotās komitejas pilnvarojumam.

3. *CETA* kontaktpunkti sazinās pēc vajadzības.

26.6. PANTS

Sanāksmes

1. Šajā nodaļā minētajās sanāksmēs jātiekas klātienē. Puses var arī vienoties tikties videokonferencē vai telekonferencē.

2. Puses cenšas sasaukt sanāksmi 30 dienu laikā no brīža, kad Puse saņem otras Puses lūgumu sasaukt sanāksmi.

DIVDESMIT SEPTĪTĀ NODAĻA

PĀRREDZAMĪBA

27.1. PANTS

Publicēšana

1. Katra Puse nodrošina, ka tās tiesību akti, regulējums, procedūras un vispārēji piemērojami administratīvi nolēmumi saistībā ar jebkuru jautājumu, uz ko attiecas šis nolīgums, nekavējoties tiek publicēti vai darīti pieejami veidā, kas ļauj ieinteresētajām personām un otrai Pusei ar tiem iepazīties.

2. Katra Puse pēc iespējas:

a) iepriekš paziņo par jebkādiem pasākumiem, ko tā ierosina pieņemt; un

b) sniedz ieinteresētajām personām un otrai Pusei pienācīgu iespēju sniegt piezīmes par šādiem ierosinātajiem pasākumiem.

27.2. PANTS

Informācijas sniegšana

1. Pēc otras Puses pieprasījuma Puse iespējamajā apmērā nekavējoties sniedz informāciju un atbild uz jautājumiem, kas attiecas uz jebkādu esošu vai ierosinātu pasākumu, kurš būtiski ietekmē šā nolīguma darbību.

2. Informācija, kas tiek sniegta saskaņā ar šo pantu, neskar to, vai pasākums ir saderīgs ar šo nolīgumu.

27.3. PANTS

Administratīvā tiesvedība

Lai konsekventi, objektīvi un pamatoti pārvaldītu vispārēji piemērojamu pasākumu, kas attiecas uz šajā nolīgumā ietvertiem jautājumiem, katra Puse nodrošina, ka tās administratīvā tiesvedība, piemērojot 27.1. pantā norādītos pasākumus konkrētai otras Puses personai, precei vai pakalpojumam konkrētā lietā:

a) kad vien iespējams, sniedz motivētu paziņojumu otras Pusei personai, kuru tieši skar tiesvedība, saskaņā ar savas valsts procedūrām, kad tiesvedība ir uzsākta, tostarp tiesvedības būtības aprakstu, tiesisko pamatojumu, saskaņā ar kuru tiesvedība tiek uzsākta, un ar domstarpībām saistīto jautājumu vispārīgu aprakstu;

b) nodrošina a) apakšpunktā norādītajai personai pienācīgu iespēju iesniegt faktus un argumentus, kas pamato tās nostāju, pirms galīgās administratīvās darbības veikšanas, ja to pieļauj termiņš, tiesvedības veids un sabiedrības intereses; un

c) ir veikta saskaņā ar tās tiesību aktiem.

27.4. PANTS

Pārskatīšana un pārsūdzēšana

1. Katra Puse izveido vai saglabā tiesu iestādes, tiesai pielīdzināmas iestādes vai administratīvās tiesas vai procedūras ar nolūku pienācīgi pārskatīt un pamatotos gadījumos koriģēt galīgās administratīvās darbības saistībā ar šajā nolīgumā iekļautajiem jautājumiem. Katra Puse nodrošina, ka tās tiesas ir objektīvas un neatkarīgas no iestādes vai amatpersonas, kurai uzticēta administratīvā izpilde, un tās nav būtiski ieinteresētas lietas iznākumā.

2. Katra Puse nodrošina, lai visās 1. punktā norādītajās tiesās vai procedūrās tiesvedības pusēm tiktu nodrošinātas šādas tiesības:

a) pienācīga iespēja atbalstīt vai aizsargāt savu attiecīgo nostāju; un

b) pieņemt lēmumu, kas balstīts uz pierādījumiem un iesniegtajiem dokumentiem vai, ja to pieprasa tās tiesību akti, dokumentiem, ko apkopojusi administratīvā iestāde.

3. Katra Puse nodrošina, ka atbilstīgi tās tiesību aktos paredzētām pārsūdzēšanas vai turpmākas pārskatīšanas procedūrām šādus lēmumus īsteno un savā darbībā ņem vērā biroji vai iestādes attiecībā uz attiecīgo administratīvo procesu.

27.5. PANTS

Sadarbība lielākas pārredzamības veicināšanai

Puses vienojas sadarboties divpusējos, reģionālos un daudzpusējos forumos, lai veicinātu pārredzamību attiecībā uz starptautisko tirdzniecību un ieguldījumiem.

DIVDESMIT ASTOTĀ NODAĻA

IZŅĒMUMI

28.1. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā:

rezidences vieta ir rezidences vieta nodokļu vajadzībām;

nodokļu konvencija ir konvencija par dubultas nodokļu uzlikšanas atcelšanu vai cits starptautisks nolīgums vai kārtība; un

nodoklis vai **nodokļu pasākums** ietver akcīzes nodokli, bet neietver:

a) muitas nodokli, kā definēts 1.1. pantā (Vispārīgas definīcijas), un

b) pasākumu, kas ietverts "muitas nodokļa" definīcijas izņēmumos 1.1. panta (Vispārīgas definīcijas) b) vai c) punktā.

28.2. PANTS

Konkrētai Pusei piemērojamas definīcijas

Šajā nodaļā:

konkurences iestāde ir:

a) attiecībā uz Kanādu — konkurences komisārs vai tā pēctecis, kā paziņots otrai Pusei, izmantojot *CETA* kontaktpunktus; un

b) attiecībā uz Eiropas Savienību — Eiropas Savienības Komisija attiecībā uz tās pienākumiem atbilstoši Eiropas Savienības konkurences tiesību aktiem;

konkurences tiesību akti ir:

a) attiecībā uz Kanādu — *Konkurences likums* (*R.S.C.*, 1985. g., C-34. nodaļa); un

b) attiecībā uz Eiropas Savienību — 2007. gada 13. decembra *Līguma par Eiropas Savienības darbību* 101., 102. un 106. pants, Padomes 2004. gada 20. janvāra Regula (EK) Nr. 139/2004 par kontroli pār uzņēmumu koncentrāciju un to īstenošanas noteikumi vai grozījumi; un

informācija, kas aizsargāta ar tās konkurences tiesību aktiem, nozīmē:

a) attiecībā uz Kanādu — informācija 29. iedaļas darbības jomā *Konkurences likumā* (*R.S.C.*, 1985. g., C-34. nodaļa); un

b) attiecībā uz Eiropas Savienību — informācija 28. panta darbības jomā Padomes 2002. gada 16. decembra Regulā (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Līguma 81. un 82. pantā, vai 17. panta darbības jomā Padomes 2004. gada 20. janvāra Regulā (EK) Nr. 139/2004 par kontroli pār uzņēmumu koncentrāciju.

28.3. PANTS

Vispārēji izņēmumi

1. Šā nolīguma 30.8. panta 5. punkta (Citu spēkā esošo nolīgumu izbeigšana, apturēšana vai iekļaušana), 2. nodaļas (Valsts režīms un preču tirgus pieejamība), 5. nodaļas (Sanitārie un fitosanitārie pasākumi), 6. nodaļas (Muita un tirdzniecības veicināšana), Protokola par izcelsmes noteikumiem un izcelsmes procedūrām, un 8. nodaļas (Ieguldījumi) B iedaļas (Ieguldījumu izveide) un C iedaļas (Nediskriminējoša attieksme) vajadzībām *GATT* 1994 XX pants ir iekļauts šajā nolīgumā un kļūst par tā daļu. Puses saprot, ka *GATT* 1994 XX panta b) punktā norādītie pasākumi ietver vides pasākumus, kas nepieciešami cilvēku, dzīvnieku dzīvības vai veselības vai augu aizsardzībai. Puses saprot, ka *GATT* 1994 XX panta g) punkts attiecas uz pasākumiem dzīvo un nedzīvo neatjaunojamo dabas resursu saglabāšanai.

2. Šā nolīguma 9. nodaļas (Pakalpojumu pārrobežu tirdzniecība), 10. nodaļas (Fizisku personu pagaidu ieceļošana un uzturēšanās darījumdarbības nolūkā), 12. nodaļas (Iekšzemes regulējums), 13. nodaļas (Finanšu pakalpojumi), 14. nodaļas (Starptautiskie jūras transporta pakalpojumi), 15. nodaļas (Telekomunikācijas), 16. nodaļas (Elektroniskā komercija) un 8. nodaļas (Ieguldījumi) B iedaļas (Ieguldījumu izveide) un C iedaļas (Nediskriminējoša attieksme) vajadzībām, ievērojot prasību, ka šādus pasākumus nepiemēro veidā, kas būtu Pušu savstarpēja patvaļīga vai neattaisnojama diskriminācija vienādos apstākļos vai pakalpojumu tirdzniecības slēpts ierobežojumu, nekas šajā nolīgumā neliedz Pusēm pieņemt vai piemērot pasākumus, kas vajadzīgi:

a) sabiedriskās drošības vai sabiedrības morāles aizsardzībai vai sabiedriskās kārtības uzturēšanai[33];

b) cilvēku, dzīvnieku dzīvības vai veselības vai augu aizsardzībai[34]; vai

c) lai nodrošinātu atbilstību normatīvajiem aktiem, kuri neatbilst šā nolīguma noteikumiem, tostarp noteikumiem, kas attiecas uz:

   i) krāpnieciskas un maldinošas prakses vai līgumsaistību neizpildes seku novēršanu;

   ii) personu privātās dzīves aizsardzību saistībā ar personas datu apstrādi un izplatīšanu un privātā īpašumā esošas dokumentācijas un grāmatvedības konfidencialitātes aizsardzību vai

[33] Izņēmumus, kas attiecas uz sabiedrisko drošību un sabiedrisko kārtību, var izmantot tikai tādā gadījumā, ja reāli un pietiekami nopietni tiek apdraudētas kādas no sabiedrības pamatinteresēm.

[34] Puses saprot, ka b) apakšpunktā norādītie pasākumi ietver vides pasākumus, kas nepieciešami cilvēku, dzīvnieku dzīvības vai veselības vai augu aizsardzībai.

iii) drošību.

28.4. PANTS

Pagaidu aizsardzības pasākumi attiecībā uz kapitāla apriti un maksājumiem

1. Ja ārkārtas apstākļos kapitāla aprite un maksājumi, tostarp pārvedumi, rada vai draud radīt nopietnas grūtības Eiropas Savienības ekonomiskās un monetārās savienības darbībai, Eiropas Savienība var noteikt drošības pasākumus, kas ir noteikti nepieciešami, lai novērstu šādas grūtības, uz laikposmu, kas nepārsniedz 180 dienas.

2. Eiropas Savienības atbilstoši 1. punktam noteiktie pasākumi nav patvaļīgas vai neattaisnojamas diskriminācijas veids attiecībā uz Kanādu vai tās ieguldītājiem salīdzinājumā ar kādu trešo pusi vai tās ieguldītājiem. Eiropas Savienība informē Kanādu nekavējoties un iespējami īsā laikā iesniedz šādu pasākumu atcelšanas grafiku.

28.5. PANTS

Ierobežojumi nopietnu maksājumu bilances un ārēju finansiālu grūtību gadījumā

1. Ja Kanāda vai kāda Eiropas Savienības dalībvalsts, kas nav Eiropas monetārās savienības dalībniece, saskaras ar nopietnām maksājumu bilances vai ārējām finansiālām grūtībām, vai pastāv šādu grūtību draudi, minētā valsts var pieņemt vai atstāt spēkā ierobežojošus pasākumus attiecībā uz kapitāla apriti vai maksājumiem, tostarp pārvedumiem.

2. Šā panta 1. punktā norādītie pasākumi:

a) ir otrai Pusei ne mazāk labvēlīgi kā pret trešo valsti līdzīgās situācijās;

b) ir saderīgi ar Bretonvudā 1944. gada 22. jūlijā parakstītā *Starptautiskā Valūtas fonda Vienošanās līguma* pantiem, ja tie ir piemērojami;

c) nerada nevajadzīgu kaitējumu kādas Puses komerciālajām, ekonomiskajām un finansiālajām interesēm;

d) ir pagaidu pasākumi, tos pakāpeniski samazina līdz ar 1. punktā norādītās situācijas uzlabošanos, un tie nepārsniedz 180 dienas. Ja rodas galēji ārkārtas apstākļi, kuru dēļ Puse vēlas pagarināt šādus pasākumus, pārsniedzot 180 dienu termiņu, tā par jebkādu ierosināto termiņa pagarinājumu iepriekš apspriežas ar otru Pusi.

3. Attiecībā uz preču tirdzniecību Puse var pieņemt ierobežojošus pasākumus, lai aizsargātu maksājumu bilanci vai ārējo finanšu pozīciju. Šādi pasākumi ir saderīgi ar *GATT* 1994 un *GATT* 1994 Vienošanos par maksājumu bilances noteikumiem, kas ietverti PTO līguma 1.A pielikumā.

4. Attiecībā uz pakalpojumu tirdzniecību Puse var pieņemt ierobežojošus pasākumus, lai aizsargātu maksājumu bilanci vai ārējo finanšu pozīciju. Šādi pasākumi atbilst *GATS*.

5. Puse, kas pieņem vai atstāj spēkā 1. punktā norādīto pasākumu, nekavējoties paziņo par to otrai Pusei un, cik ātri vien iespējams, iesniedz tā atcelšanas grafiku.

6. Ja ierobežojoši pasākumi tiek pieņemti vai atstāti spēkā saskaņā ar šo pantu, nekavējoties notiek Pušu apspriešanās *CETA* Apvienotajā komitejā, ja šāda apspriešana nenotiek citādi forumā ārpus šā nolīguma. Apspriedēs, ko organizē atbilstoši šim punktam, novērtē maksājumu bilances vai ārējās finanšu grūtības, kas izraisīja attiecīgos pasākumus, ņemot vērā arī šādus faktorus:

a) grūtību raksturs un apmērs;

b) ārējā ekonomikas un tirdzniecības vide vai

c) alternatīvu korektīvo pasākumu pieejamība.

7. Šā panta 6. punktā norādītajās apspriedēs apspriež jebkādu ierobežojošo pasākumu atbilstību 1.–4. punktam. Puses atzīst visus Starptautiskā Valūtas fonda (“SVF”) iesniegtos konstatējumus par statistikas un citiem faktiem, kas attiecas uz ārvalstu valūtām, monetāro rezervi, maksājumu bilanci, un to secinājumu pamatā ir SVF veiktais novērtējums par attiecīgās Puses maksājumu bilanci un ārējo finansiālo stāvokli.

28.6. PANTS

Valsts drošība

Nekas šajā nolīgumā:

a) neliek Pusei nodrošināt vai atļaut piekļuvi informācijai, ja attiecīgā Puse nosaka, ka šādas informācijas izpaušana būtu pretrunā tās būtiskām drošības interesēm; vai

b) neattur Pusi no tādas darbības veikšanas, kuru tās uzskata par nepieciešamu savu būtisko drošības interešu aizsardzībai:

i) saistībā ar ieroču, munīcijas un militārā inventāra ražošanu vai transportu un citu preču un materiālu tirdzniecību un darījumiem, veiktajiem pakalpojumiem un tehnoloģiju, un saimnieciskajām darbībām, ko tieši vai netieši veic nolūkā apgādāt militāru vai citu drošības formējumu[35];

ii) kara laikā vai citādā ārkārtas situācijā starptautiskajās attiecībās vai

iii) attiecībā uz skaldmateriāliem un kodolmateriāliem vai materiāliem, no kuriem tie iegūti; vai

c) netraucē Pusēm veikt jebkādus pasākumus, lai pildītu to starptautiskās saistības nolūkā uzturēt starptautisku mieru un drošību.

35 Jēdziens "ieroču, munīcijas un militārā inventāra transports" šajā pantā ir līdzvērtīga jēdzienam "ieroču, munīcijas un militārā aprīkojuma tirdzniecība".

28.7. PANTS

Nodokļu politika

1. Nekas šajā nolīgumā nav interpretējams tā, lai aizkavētu kādu Pusi pieņemt vai atstāt spēkā jebkādu nodokļu pasākumu, kas nošķir personas, kuras neatrodas vienādā situācijā, jo īpaši attiecībā uz to rezidences vietu vai attiecībā uz vietu, kurā tiek ieguldīts kapitāls.

2. Neko šajā nolīgumā nav interpretējams tā, lai aizkavētu kādu Pusi pieņemt vai atstāt spēkā jebkādu nodokļu pasākumu, kura nolūks ir novērst izvairīšanos no nodokļiem vai nodokļu nemaksāšanu atbilstoši tās nodokļu tiesību aktiem vai nodokļu konvencijām.

3. Šis nolīgums neskar Puses tiesības un pienākumus atbilstoši nodokļu konvencijai. Ja šis nolīgums nav saderīgs ar kādu nodokļu konvenciju, tad minētā konvencija prevalē, ciktāl tas attiecas uz nesaderība.

4. Neko šajā nolīgumā vai jebkurā citā kārtībā, kas pieņemta atbilstoši šim nolīgumam, nepiemēro:

a) Puses nodokļu pasākumam, kas paredz labvēlīgāku nodokļu režīmu kādai korporācijai vai korporācijas akcionāram, pamatojoties uz to, ka šī korporācija pilnībā vai daļēji pieder vienam vai vairākiem ieguldītājiem, kas ir minētās Puses rezidenti, vai ko minētās personas tieši vai netieši kontrolē;

b) Puses nodokļu pasākumam, kas paredz priekšrocību attiecībā uz veiktajām iemaksām režīmā vai ieņēmumiem no režīma, kas paredz nodokļu atlikšanu vai atbrīvojumu no nodokļa pensijas, pensionēšanās, uzkrājumu, izglītības, veselības, invaliditātes vai citā līdzīgā nolūkā ar nosacījumu, ka attiecīgā Puse saglabā nepārtrauktu jurisdikciju attiecībā uz šādu režīmu;

c) Puses nodokļu pasākumam, kas paredz priekšrocību attiecībā uz konkrēta pakalpojuma pirkšanu vai patēriņu, ar nosacījumu, ka pakalpojums ir jāsniedz minētās Puses teritorijā;

d) Puses nodokļu pasākumam, kura mērķis ir nodrošināt nodokļu taisnīgu vai efektīvu uzlikšanu vai iekasēšanu, tostarp pasākumam, ko Puse veic, lai nodrošinātu atbilstību Puses nodokļu sistēmai;

e) nodokļu pasākumam, kas paredz priekšrocību valdībai, valdības daļai vai personai, kas tieši vai netieši pieder valdībai vai ko valdība kontrolē vai ir izveidojusi;

f) esošam neatbilstošam nodokļu pasākumam, uz ko citādi neattiecas 1., 2. punkts un 4. punkta a)–e) apakšpunkts, šāda pasākuma turpināšanai vai tūlītējai atjaunināšanai vai šāda pasākuma grozīšanai, ja grozījums nemazina tā atbilstību šā nolīguma noteikumiem, kādi tie bija tieši pirms grozījuma.

5. Lielākai noteiktībai — tas, ka nodokļu pasākums ir esoša nodokļu pasākuma būtisks grozījums, ka tas stājas spēkā uzreiz pēc tā paziņošanas, ka tas precizē esošā nodokļu pasākuma iecerēto piemērošanu vai ka tam ir negaidīta ietekme uz ieguldītāju vai aptverto ieguldījumu, pats par sevi nav 8.10. panta (Attieksme pret ieguldītājiem un aptvertajiem ieguldījumiem) pārkāpums.

6. Šā nolīguma 8.7. pantu (Vislielākās labvēlības režīms), 9.5. pantu (Vislielākās labvēlības režīms) un 13.4. pantu (Vislielākās labvēlības režīms) nepiemēro priekšrocībai, ko Puse noteikusi saskaņā ar nodokļu konvenciju.

7. a) Ja ieguldītājs iesniedz pieprasījumu rīkot apspriešanos atbilstoši 8.19. pantam (Apspriešanās), apgalvojot, ka nodokļu pasākums pārkāpj saistības, kas paredzētas 8. nodaļas (Ieguldījumi) C iedaļā (Nediskriminējoša attieksme) vai D iedaļā (Ieguldījumu aizsardzība), atbildētājs var nosūtīt jautājumu Pusēm apspriešanai un kopīga lēmuma pieņemšanai par to, vai:

i) pasākums ir nodokļu pasākums;

ii) pasākums, ja to atzīst par nodokļu pasākumu, pārkāpj 8. nodaļas (Ieguldījumi) C iedaļā (Nediskriminējoša attieksme) vai D iedaļā (Ieguldījumu aizsardzība) paredzētās saistības; vai

iii) pastāv nesaderība starp šā nolīguma saistībām, kas, iespējams, ir pārkāptas, un nodokļu konvencijas saistībām.

b) Atzinuma pieprasījumu, kas atbilst a) apakšpunktam, nedrīkst nosūtīt vēlāk kā dienā, ko šķīrējtiesa nosaka atbildētājam kā tā pretargumentu iesniegšanas dienu. Ja atbildētājs nosūta šādu atzinuma pieprasījumu, 8. nodaļas (Ieguldījumi) F iedaļā (Ieguldītāju un valstu ieguldījumu strīdu izšķiršana) norādītie laikposmi vai tiesvedība tiek atlikti. Ja 180 dienu laikā no atzinuma pieprasījuma Puses nevienojas apsvērt jautājumu vai arī nepieņem kopīgu lēmumu, laikposmu vai tiesvedības atlikšanu vairs nepiemēro un ieguldītājs var turpināt savu prasību.

c) Pušu kopīgais lēmums, kas atbilst a) apakšpunktam, ir saistošs šķīrējtiesai.

d) Katra Puse nodrošina, ka tās atbilstoši a) apakšpunktam īstenojamās apspriešanās delegācijā ietilpst personas ar atbilstošu pieredzi šā panta aptvertajos jautājumos, tostarp pārstāvji no katras Puses attiecīgajām nodokļu iestādēm. Attiecībā uz Kanādu tas nozīmē Kanādas Finanšu departamenta amatpersonas.

8. Lielākai noteiktībai:

a) **Puses nodokļu pasākums** nozīmē nodokļu pasākumu, kas pieņemts jebkurā Puses valdības līmenī; un

b) attiecībā uz zemāka līmeņa valdību **Puses rezidents** nozīmē vai nu attiecīgās zemāka līmeņa jurisdikcijas rezidentu, vai tās Puses rezidentu, kuras daļa tā ir.

28.8. PANTS

Informācijas izpaušana

1. Šis nolīgums neprasa Pusei nodrošināt vai atļaut piekļuvi informācijai, kura, ja tā tiktu izpausta, traucētu tiesībaizsardzībai vai kuras izpaušana ir aizliegta vai ierobežota atbilstoši tās tiesību aktiem.

2. Domstarpību izšķiršanas procedūras laikā atbilstoši šim nolīgumam:

a) Pusei nav jānodrošina vai jāatļauj piekļuve informācijai, kas aizsargāta atbilstoši tās konkurences tiesību aktiem; un

b) Puses kompetentajai iestādei nav jānodrošina vai jāatļauj piekļuve informācijai, kas ir konfidenciāla vai citādi aizsargāta pret izpaušanu.

28.9. PANTS

Kultūrai piemērojamie izņēmumi

Puses atgādina kultūrai piemērojamos izņēmumus, kā norādīts 7. nodaļas (Subsīdijas), 8. nodaļas (Ieguldījumi), 9. nodaļas (Pakalpojumu pārrobežu tirdzniecība), 12. nodaļas (Iekšzemes regulējums) un 19. nodaļas (Publiskais iepirkums) attiecīgajos noteikumos.

28.10. PANTS

PTO atbrīvojumi

Ja šajā nolīgumā ietvertās tiesības vai pienākumi dublē kādu no PTO līguma tiesībām vai pienākumiem, Puses piekrīt, ka pasākums, kas atbilst atbrīvojuma lēmumam, kuru PTO pieņēmusi atbilstoši PTO līguma IX pantam, tiek uzskatīts arī par atbilstošu dublētajam šā nolīguma noteikumam.

DIVDESMIT DEVĪTĀ NODAĻA

DOMSTARPĪBU IZŠĶIRŠANA

A IEDAĻA

Sākuma noteikumi

29.1. PANTS

Sadarbība

Puses vienmēr cenšas vienoties par šā nolīguma interpretāciju un piemērošanu un ar sadarbības un apspriešanās palīdzību visiem spēkiem cenšas panākt savstarpēji pieņemamu risinājumu ikvienā jautājumā, kas var skart tā darbību.

29.2. PANTS

Darbības joma

Ja vien šajā nolīgumā nav paredzēts citādi, šo nodaļu piemēro attiecībā uz visām domstarpībām par šā nolīguma noteikumu interpretāciju vai piemērošanu.

29.3. PANTS

Tiesību akta izvēle

1. Šīs nodaļas domstarpību izšķiršanas noteikumu izmantošana neskar tādas domstarpību izšķiršanas izmantošanu, kas paredzēta PTO līgumā vai jebkurā citā nolīgumā, kuriem pievienojušās Puses.

2. Neatkarīgi no 1. punkta, ja pienākums pēc būtības ir līdzvērtīgs pienākumam, kas iekļauts šajā nolīgumā un PTO līgumā vai jebkurā citā nolīgumā, kuram pievienojušās Puses, Puse nedrīkst izmantot nevienu no abiem tiesību aktiem, lai iesniegtu prasību par šāda pienākuma pārkāpumu. Tādā gadījumā, tiklīdz ir uzsākta domstarpību izšķiršanas procedūra atbilstoši vienam nolīgumam, Puse neiesniedz prasību par būtībā līdzvērtīga pienākuma neizpildi atbilstīgi otram nolīgumam, ja vien ar izvēlēto tiesību aktu procesuālu vai juridisku iemeslu dēļ, izņemot 29.–A pielikuma 20. punktā norādīto izbeigšanu, nav iespējams izdarīt secinājumus par prasību.

3. Šā panta 2. punktā:

a) uzskata, ka domstarpību izšķiršanas procedūru saskaņā ar PTO līgumu ir ierosinājusi Puse, pieprasot izveidot šķīrējtiesas sastāvu atbilstīgi VSI 6. pantam;

b) par domstarpību izšķiršanas procedūru saskaņā ar šo nodaļu uzskata tādu procesu, kas uzsākts, vienai Pusei pieprasot izveidot šķīrējtiesas kolēģiju atbilstoši 29.6. pantam; un

c) uzskata, ka domstarpību izšķiršanas procedūru saskaņā ar jebkuru citu nolīgumu ir ierosinājusi Puse, pieprasot izveidot domstarpību izšķiršanas kolēģiju vai šķīrējtiesu saskaņā ar šā nolīguma noteikumiem.

4. Nekas šajā nolīgumā neliedz Pusei apturēt saistību izpildi, ko atļauj PTO Strīdu izšķiršanas padome. Puse nedrīkst atsaukties uz PTO līgumu, lai neatļautu otrai Pusei apturēt pienākumus, kas paredzēti šajā nodaļā.

B IEDAĻA

Apspriešanās un mediācija

29.4. PANTS

Apspriešanās

1. Puse var pieprasīt rakstveidā apspriešanos ar otru Pusi par ikvienu jautājumus, kas norādīts 29.2. pantā.

2. Prasītāja Puse nodod pieprasījumu atbildētājai Pusei un izklāsta pieprasījuma iemeslus, tostarp norāda konkrēto aplūkojamo pasākumu un sūdzības juridisko pamatojumu.

3. Pamatojoties uz 4. punktu, Puses uzsāk apspriešanos 30 dienu laikā no dienas, kurā saņemts atbildētājas Puses pieprasījums.

4. Steidzamības gadījumos, tostarp gadījumos, kas saistīti ar ātrbojīgām vai sezonas precēm vai pakalpojumiem, kas ātri zaudē savu tirdzniecības vērtību, apspriešanos uzsāk 15 dienu laikā no brīža, kad atbildētāja Puse saņēmusi pieprasījumu.

5. Puses dara visu iespējamo, lai apspriešanās procesā panāktu savstarpēji pieņemamu jautājuma risinājumu. Šajā nolūkā katra Puse:

a) sniedz pietiekamu informāciju, lai ļautu pilnībā pārbaudīt aplūkojamo jautājumu;

b) aizsargā jebkādu konfidenciālu vai ar autortiesībām aizsargātu informāciju, ar ko notikusi apmaiņa apspriešanās laikā, pēc tās Puses pieprasījuma, kas sniegusi informāciju; un

c) dara pieejamu savu valdības aģentūru vai citu regulatīvo struktūru personālu, kam ir pieredze jautājumā, uz kuru attiecas apspriešanās.

6. Apspriešanās ir konfidenciāla, un tā neskar nevienas Pušu tiesības šajā nodaļā paredzētajās tiesvedībās.

7. Apspriešanās notiek atbildētājas Puses teritorijā, ja vien Puses nevienojas citādi. Apspriešanās var notikt klātienē vai jebkādā citā Pušu saskaņotā veidā.

8. Uz Puses ierosinātu pasākumu var attiecināt apspriešanos atbilstoši šim pantam, bet uz to nevar attiecināt 29.5. pantā paredzēto mediāciju vai C iedaļā paredzētās domstarpību izšķiršanas procedūras.

29.5. PANTS

Mediācija

Attiecībā uz pasākumu, kas negatīvi ietekmē Pušu tirdzniecību un ieguldījumus, Puses var izmantot mediāciju. Mediācijas procedūras ir norādītas 29.–C pielikumā.

C IEDAĻA

Domstarpību izšķiršanas procedūras un atbilstība

A apakšiedaļa

Domstarpību izšķiršanas procedūras

29.6. PANTS

Pieprasījums izveidot šķīrējtiesas kolēģiju

1. Ja vien Puses nevienojas citādi, ja 29.4. pantā norādītais jautājums nav atrisināts:

a) 45 dienu laikā no pieprasījuma rīkot apspriešanos vai

b) 25 dienu laikā no pieprasījuma rīkot apspriešanos jautājumos, kas norādīti 29.4. panta 4. punktā,

prasītāja Puse var vērsties ar jautājumu šķīrējtiesas kolēģijā, iesniedzot atbildētājai Pusei rakstisku lūgumu izveidot šķīrējtiesas kolēģiju.

2. Prasītāja Puse savā rakstiskajā pieprasījumā norāda konkrēto aplūkojamo pasākumu un sūdzības juridisko pamatojumu, tostarp izskaidro, kādā veidā šāds pasākums ir 29.2. panta noteikumu pārkāpums.

29.7. PANTS

Šķīrējtiesas kolēģijas sastāvs

1. Šķīrējtiesas kolēģijā ir trīs šķīrējtiesneši.

2. Puses apspriežas nolūkā panākt vienošanos par šķīrējtiesas kolēģijas sastāvu 10 darbdienu laikā no dienas, kad atbildētāja Puse ir saņēmusi pieprasījumu par šķīrējtiesas kolēģijas izveidi.

3. Ja Puses nespēj vienoties par šķīrējtiesas kolēģijas sastāvu 2. punktā noteiktajā termiņā, jebkura Puse var pieprasīt *CETA* Apvienotās komitejas priekšsēdētājam vai viņa pilnvarotai personai ar izlozes palīdzību izraudzīties šķīrējtiesnešus no saraksta, kurš izveidots atbilstoši 29.8. pantam. Vienu šķīrējtiesnesi izlozē no prasītājas Puses apakšsaraksta, vienu no atbildētājas Puses apakšsaraksta un vienu no priekšsēdētāju apakšsaraksta. Ja Puses ir vienojušās par vienu vai vairākiem šķīrējtiesnešiem, tikai atlikušo šķīrējtiesnesi tādā pašā kārtībā izraugās no attiecīgā šķīrējtienešu saraksta. Ja Puses ir vienojušās par šķīrējtiesnesi, izņemot šķīrējtiesas priekšsēdētāju, kas nav nevienas Puses valstspiederīgais, priekšsēdētāju un otru šķīrējtiesnesi izraugās no priekšsēdētāju apakšsaraksta.

4. *CETA* Apvienotās komitejas priekšsēdētājs vai priekšsēdētāja deleģētā persona izraugās šķīrējtiesnešus, cik ātri vien iespējams un parasti piecu darbdienu laikā no 3. punktā minētā vienas vai otras Puses pieprasījuma iesniegšanas. Priekšsēdētājs vai priekšsēdētāja deleģētā persona nodrošina katras Puses pārstāvjiem pienācīgu iespēju būt klāt izlozes laikā. Viens no priekšsēdētājiem var viens pats veikt izraudzīšanos izlozes kārtā, ja otrs priekšsēdētājs ticis informēts par izlozes kārtā veiktās izraudzīšanās datumu, laiku un vietu un nav piekritis piedalīties piecu darbdienu laikā pēc 3. punktā norādītā pieprasījuma.

5. Šķīrējtiesas kolēģijas izveides diena ir diena, kad izvēlēts pēdējais no trim šķīrējtiesnešiem.

6. Ja brīdī, kad tiek iesniegts pieprasījums saskaņā ar 3. punktu, 29.8. pantā paredzētais saraksts nav izveidots vai tajā nav pietiekams skaits kandidātu, trīs šķīrējtiesnešus izvēlas ar izlozes palīdzību no to šķīrējtiesnešu vidus, kurus ierosinājusi viena vai abas Puses saskaņā ar 29.8. panta 1. punktu.

7. Šķīrējtiesnešu nomaiņa notiek vienīgi tādu iemeslu dēļ un atbilstoši procedūrai, kā izklāstīts 29.–A pielikuma 21.–25. punktā.

29.8. PANTS

Šķīrējtiesnešu saraksts

1. *CETA* Apvienotā komiteja savā pirmajā sanāksmē pēc šā nolīguma stāšanās spēkā izveido vismaz 15 personu sarakstu, izraugoties atbilstoši viņu objektivitātei, uzticamībai un labām spriešanas spējām, ņemot vērā viņu vēlmi un spējas darboties kā šķīrējtiesnešiem. Saraksts sastāv no trim apakšsarakstiem: viens apakšsaraksts katrai Pusei un viens to personu apakšsaraksts, kas nav nevienas Puses valstspiederīgie un var būt šķīrējtiesas priekšsēdētāji. Katra apakšsarakstā ietver vismaz piecas personas. *CETA* Apvienotā komiteja var pārskatīt sarakstu jebkurā laikā un nodrošina, ka saraksts atbilst šā panta prasībām.

2. Šķīrējtiesnešiem jābūt speciālām zināšanām starptautiskajās tirdzniecības tiesībās. Šķīrējtiesnešiem, kas darbojas kā priekšsēdētāji, jābūt arī pieredzei kā advokātam vai kolēģijas loceklim domstarpību izšķiršanas tiesvedībā jomās, kas ietilpst šā nolīguma darbības jomā. Šķīrējtiesneši ir neatkarīgi, rīkojas patstāvīgi un nepieņem norādījumus ne no vienas organizācijas vai valdības, vai nav saistīti ar kādas Puses valdībām un ievēro 29.–B pielikumā ietverto ētikas kodeksu.

29.9. PANTS

Šķīrējtiesas kolēģijas starpposma ziņojums

1. Šķīrējtiesas kolēģija sniedz Pusēm starpposma ziņojumu 150 dienu laikā no šķīrējtiesas kolēģijas izveides dienas. Ziņojumā norāda šādu informāciju:

a) konstatētie fakti un

b) konstatējums, vai atbildētāja Puse ir ievērojusi šajā nolīgumā paredzētos pienākumus.

2. Katra Puse var iesniegt šķīrējtiesas kolēģijai rakstiskas piezīmes par starpposma ziņojumu, ievērojot jebkādus šķīrējtiesas kolēģijas noteiktos laika ierobežojumus. Pēc šādu piezīmju apsvēršanas šķīrējtiesas kolēģija var:

a) atkārtoti pārskatīt savu ziņojumu vai

b) veikt papildu pārbaudi, ja kolēģija to uzskata pat piemērotu.

3. Šķīrējtiesas kolēģijas starpposma ziņojums ir konfidenciāls.

29.10. PANTS

Šķīrējtiesas kolēģijas galīgais ziņojums

1. Ja vien Puses nevienojas citādi, šķīrējtiesas kolēģija var sniegt ziņojumu saskaņā ar šo nodaļu. Kolēģijas galīgajā ziņojumā izklāsta konstatētos faktus, šā nolīguma attiecīgo noteikumu piemērojamību un kolēģijas izdarīto konstatējumu un secinājumu galveno pamatojumu. Šķīrējtiesas kolēģijas galīgajā ziņojumā ietvertais nolēmums ir saistošs Pusēm.

2. Šķīrējtiesas kolēģija sniedz Pusēm un *CETA* Apvienotajai komitejai galīgo ziņojumu 30 dienu laikā pēc starpposma ziņojuma.

3. Katra Puse kolēģijas galīgo ziņojumu dara publiski pieejamu, pamatojoties uz 29.–A pielikuma 39. punkta noteikumiem.

29.11. PANTS

Steidzama tiesvedība

Steidzamības gadījumos, tostarp gadījumos, kas saistīti ar ātrbojīgām vai sezonas precēm vai pakalpojumiem, kas ātri zaudē savu tirdzniecības vērtību, šķīrējtiesas kolēģija un Puses dara visu iespējamo, lai maksimāli paātrinātu tiesvedību. Šķīrējtiesas kolēģija mēģina sniegt Pusēm starpposma ziņojumu 75 dienu laikā no šķīrējtiesas kolēģijas izveides dienas un galīgo ziņojumu — 15 dienās no starpposma ziņojuma. Pēc Puses pieprasījuma šķīrējtiesas kolēģija 10 dienu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas sniedz prejudiciālu nolēmumu par to, vai tā uzskata lietu par steidzamu.

B apakšiedaļa

Atbilstība

29.12. PANTS

Atbilstība šķīrējtiesas kolēģijas galīgajam ziņojumam

Atbildētāja Puse veic visus nepieciešamos pasākumus, lai atbilstu kolēģijas galīgajam ziņojumam. Ne vēlāk kā 20 dienas pēc tam, kad Puses saņēmušas kolēģijas galīgo ziņojumu, atbildētāja Puse informē otru Pusi un *CETA* Apvienoto komiteju par tās nodomiem saistībā ar atbilstību.

29.13. PANTS

Samērīgs termiņš atbilstības nodrošināšanai

1. Ja tūlītēju atbilstību nodrošināt nav iespējams, ne vēlāk kā 20 dienas pēc tam, kad Puses saņēmušas kolēģijas galīgo ziņojumu, atbildētāja Puse paziņo prasītājai Pusei un *CETA* Apvienotajai komitejai par termiņu, kas tai vajadzīgs atbilstības nodrošināšanai.

2. Ja Pusēm ir domstarpības par samērīgo termiņu, kurā nodrošināt atbilstību kolēģijas galīgajam ziņojumam, prasītāja Puse 20 dienu laikā pēc tam, kad atbildētāja Puse ir saņēmusi atbilstoši 1. punktam sniegto paziņojumu, rakstiski pieprasa šķīrējtiesas kolēģijai noteikt samērīgā termiņa ilgumu. Par šādu pieprasījumu vienlaikus paziņo otrai Pusei un *CETA* Apvienotajai komitejai. Šķīrējtiesas kolēģija sniedz savu nolēmumu Pusēm un *CETA* Apvienotajai komitejai 30 dienu laikā no pieprasījuma dienas.

3. Puses, savstarpēji vienojoties, var pagarināt samērīgo termiņu.

4. Jebkurā laikā pēc samērīgā termiņa viduspunkta un pēc prasītājas Puses pieprasījuma atbildētāja Puse ir pieejama to pasākumu apspriešanai, ko tā veic, lai panāktu atbilstību kolēģijas galīgajam ziņojumam.

5. Atbildētāja Puse pirms samērīgā termiņa beigām paziņo otrai Pusei un *CETA* Apvienotajai komitejai par pasākumiem, ko tā veikusi, lai panāktu atbilstību kolēģijas galīgajam ziņojumam.

29.14. PANTS

Pagaidu tiesiskās aizsardzības līdzekļi neizpildes gadījumā

1. Ja:

a) atbildētāja Puse nepaziņo par savu nodomu panākt atbilstību kolēģijas galīgajam ziņojumam saskaņā ar 29.12. pantu vai par laiku, kas tai vajadzīgs, lai nodrošinātu atbilstību 29.13. panta 1. punktam;

b) pēc samērīgā termiņa beigām atbildētāja Puse nepaziņo par pasākumiem, kas veikti, lai nodrošinātu atbilstību kolēģijas galīgajam ziņojumam; vai

c) šķīrējtiesas kolēģija attiecībā uz 6. punktā norādīto atbilstību konstatē, ka atbilstības nodrošinājuma nolūkā veiktais pasākums ir nesaderīgs ar Puses saistībām atbilstoši 29.2. pantā izklāstītajiem noteikumiem,

prasītājai Pusei ir tiesības apturēt saistību izpildi vai saņemt kompensāciju. Anulējuma un kaitējuma līmeni aprēķina, sākot no kolēģijas galīgā ziņojuma paziņošanas dienas Pusēm.

2. Pirms saistību izpildes apturēšanas prasītāja Puse paziņo atbildētājai Pusei un *CETA* Apvienotajai komitejai savu lēmumu rīkoties šādi, tostarp to saistību līmeni, ko tā vēlas apturēt.

3. Ja vien šajā nolīgumā nav paredzēts citādi, saistību izpildes apturēšana var attiekties uz jebkādiem 29.2. pantā norādītajiem noteikumiem un ir ierobežota līmenī, kas līdzvērtīgs pārkāpuma izraisītajam anulējumam vai kaitējumam.

4. Prasītāja Puse var apturēt saistību izpildi 10 darbdienas pēc dienas, kurā atbildētāja Puse ir saņēmusi 2. punktā norādīto paziņojumu, ja vien Puse nav pieprasījusi domstarpību izšķiršanu saskaņā ar 6. un 7. punktu.

5. Pušu domstarpības par jebkāda tāda pasākuma esību, kas veikts, lai nodrošinātu atbilstību, vai par tā saderību ar 29.2. pantā izklāstītajiem noteikumiem ("domstarpības par atbilstību"), vai par līdzvērtību starp apturēšanas līmeni un pārkāpuma izraisīto anulējumu vai kaitējumu ("domstarpības par līdzvērtību"), nosūta šķīrējtiesas kolēģijai.

6. Puse var no jauna sasaukt šķīrējtiesas kolēģiju, iesniedzot rakstisku lūgumu šķīrējtiesas kolēģijai, otrai Pusei un *CETA* Apvienotajai komitejai. Ja ir domstarpības par atbilstību, šķīrējtiesas kolēģiju no jauna sasauc prasītāja Puse. Ja ir domstarpības par līdzvērtību, šķīrējtiesas kolēģiju no jauna sasauc atbildētāja Puse. Ja ir domstarpības gan par atbilstību, gan par līdzvērtību, šķīrējtiesas kolēģija vispirms sniedz nolēmumu attiecībā uz domstarpībām par atbilstību un pēc tam attiecībā uz domstarpībām par līdzvērtību.

7. Šķīrējtiesas kolēģija paziņo savu nolēmumu Pusēm un *CETA* Apvienotajai komitejai attiecīgi:

a) 90 dienu laikā pēc lūguma no jauna sasaukt šķīrējtiesas kolēģiju, ja ir domstarpības par atbilstību;

b) 30 dienu laikā pēc lūguma no jauna sasaukt šķīrējtiesas kolēģiju, ja ir domstarpības par līdzvērtību;

c) 120 dienu laikā pēc pirmā lūguma no jauna sasaukt šķīrējtiesas kolēģiju, ja ir domstarpības gan par atbilstību, gan par līdzvērtību.

8. Prasītāja Puse neaptur saistību izpildi, pirms atbilstoši 6. un 7. punktam no jauna sasauktā šķīrējtiesas kolēģija nav sniegusi savu nolēmumu. Jebkāda apturēšana ir saderīga ar šķīrējtiesas kolēģijas nolēmumu.

9. Saistību izpildi aptur uz laiku un piemēro tikai tik ilgi, kamēr pasākums, par kuru konstatēts, ka tas nav saderīgs ar 29.2. pantā minētajiem noteikumiem, nav atsaukts vai grozīts, lai tas atbilstu minētajiem noteikumiem saskaņā ar 29.15. pantu, vai tik ilgi, kamēr Puses nav atrisinājušas domstarpības.

10. Prasītāja Puse jebkurā laikā var pieprasīt atbildētājai Pusei sniegt pagaidu kompensācijas piedāvājumu, un atbildētāja Puse sniedz šādu piedāvājumu.

29.15. PANTS

To pasākumu pārskatīšana, kas veikti, lai nodrošinātu atbilstību pēc saistību izpildes apturēšanas

1. Ja pēc tam, kad prasītāja Puse ir apturējusi saistību izpildi, atbildētāja Puse veic pasākumus, lai nodrošinātu atbilstību kolēģijas galīgajam ziņojumam, atbildētāja Puse informē otru Pusi un *CETA* Apvienoto komiteju un pieprasa izbeigt saistību izpildes apturēšanu, ko piemēro prasītāja Puse.

2. Ja Puses 60 dienās no paziņojuma saņemšanas dienas nevienojas par paziņotā pasākuma atbilstību 29.2. pantā minētajiem noteikumiem, prasītāja Puse rakstiski pieprasa šķīrējtiesas kolēģijai pieņemt nolēmumu šajā jautājumā. Par šādu pieprasījumu vienlaikus paziņo otrai Pusei un *CETA* Apvienotajai komitejai. Kolēģijas galīgo ziņojumu paziņo Pusēm un *CETA* Apvienotajai komitejai 90 dienu laikā pēc pieprasījuma iesniegšanas dienas. Ja šķīrējtiesas kolēģija nolemj, ja jebkurš pasākums, kas veikts, lai panāktu atbilstību, atbilst 29.2. panta noteikumiem, saistību izpildes apturēšanu izbeidz.

D IEDAĻA

Vispārīgi noteikumi

29.16. PANTS

Procedūras noteikumi

Ja vien Puses nevienojas citādi, domstarpību izšķiršanas procedūru saskaņā ar šo nodaļu reglamentē, ievērojot 29.–A pielikumā ietverto šķīrējtiesas reglamentu.

29.17. PANTS

Vispārīgs interpretācijas noteikums

Šķīrējtiesas kolēģija interpretē šā nolīguma noteikumus saskaņā ar parastajiem starptautisko publisko tiesību interpretācijas noteikumiem, tostarp noteikumiem, kas paredzēti *Vīnes Konvencijā par starptautisko līgumu tiesībām*. Šķīrējtiesas kolēģija ņem vērā attiecīgās interpretācijas arī kolēģijas un Apelācijas institūcijas ziņojumos, ko pieņēmusi PTO Strīdu izšķiršanas padome.

29.18. PANTS

Šķīrējtiesas kolēģijas nolēmumi

Šķīrējtiesas kolēģijas nolēmumi nevar paplašināt vai sašaurināt šajā nolīgumā paredzētās tiesības un pienākumus.

29.19. PANTS

Savstarpēji saskaņoti risinājumi

Puses katrā laikā atbilstīgi šai nodaļai var panākt savstarpēji saskaņotu domstarpību risinājumu. Tās par šādu risinājumu paziņo *CETA* Apvienotajai komitejai un šķīrējtiesas kolēģijai. Pēc tam, kad ir paziņots par savstarpēji saskaņoto risinājumu, šķīrējtiesas kolēģija beidz savu darbību, un tiesvedība tiek izbeigta.

TRĪSDESMITĀ NODAĻA

NOBEIGUMA NOTEIKUMI

30.1. PANTS

Šā nolīguma neatņemamas daļas

Šā nolīguma protokoli, pielikumi, deklarācijas, kopīgās deklarācijas, vienošanās un zemsvītras piezīmes ir tā neatņemamas daļas.

30.2. PANTS

Grozījumi

1. Puses var rakstiski vienoties par grozījumu izdarīšanu šajā nolīgumā. Grozījums stājas spēkā pēc tam, kad Puses apmainās ar rakstiskiem paziņojumiem, kas apliecina, ka Puses ir izpildījušas savas attiecīgās piemērojamās iekšējās prasības un procedūras, kuras nepieciešamas, lai grozījums stātos spēkā, vai Pušu saskaņotā dienā.

2. Neatkarīgi no 1. punkta noteikumiem *CETA* Apvienotā komiteja var nolemt grozīt šā nolīguma protokolus un pielikumus. Puses var apstiprināt *CETA* Apvienotās komitejas lēmumu saskaņā ar to attiecīgajām iekšējām prasībām un procedūrām, kas nepieciešamas, lai grozījums stātos spēkā. Lēmums stājas spēkā Pušu saskaņotā dienā. Šī procedūra neattiecas uz grozījumiem, I, II un III pielikumā, un uz grozījumiem 8. nodaļas (Ieguldījumi), 9. nodaļas (Pakalpojumu pārrobežu tirdzniecība), 10. nodaļas (Fizisku personu pagaidu ieceļošana un uzturēšanās darījumdarbības nolūkā) un 13. nodaļas (Finanšu pakalpojumi) pielikumos, izņemot 10.–A pielikumu (Eiropas Savienības dalībvalstu kontaktpunktu saraksts).

30.3. PANTS

Preferenču izmantošana

Desmit gadu laikposmā pēc šā nolīguma stāšanās spēkā Puses apmainās ar ceturkšņa rādītājiem tarifa pozīciju līmenī attiecībā uz HS 1.–97. nodaļu par preču importu no otras Puses, uz ko attiecas vislielākās labvēlības režīma tarifu likmes un tarifa preferences atbilstoši šim nolīgumam. Ja vien Puses nenolemj citādi, šo laikposmu atjaunina uz pieciem gadiem, ko Puses pēc tam var pagarināt.

30.4. PANTS

Norēķinu konts

Puses atļauj brīvi konvertējamā valūtā un saskaņā ar Bretonvudā 1944. gada 22. jūlijā parakstītā *Starptautiskā Valūtas fonda Vienošanās līguma* VIII panta noteikumiem Pušu starpā veikt maksājumus un pārvedumus uz maksājumu bilances norēķinu kontu.

30.5. PANTS

Kapitāla aprite

Puses savstarpēji apspriežas, lai atvieglotu kapitāla apriti to starpā, turpinot īstenot savu politiku attiecībā uz kapitāla un finanšu konta liberalizāciju un atbalstot stabilu un drošu satvaru ilgtermiņa ieguldījumiem.

30.6. PANTS

Privātās tiesības

1. Nekas šajā nolīgumā nav interpetējams tā, ka tas piešķirtu tiesības vai uzliktu pienākumus personām, kas nav izveidotas Pušu starpā saskaņā ar starptautiskajām publiskajām tiesībām, ne arī atļautu uz šo nolīgumu atsaukties tieši Pušu valsts tiesību sistēmās.

2. Puse nenodrošina prasījuma tiesības atbilstoši tās tiesību aktiem pret otru Pusi, pamatojoties uz to, ka otras Puses pasākums ir nesaderīgs ar šo nolīgumu.

30.7. PANTS

Stāšanās spēkā un provizoriska piemērošana

1. Puses apstiprina šo nolīgumu saskaņā ar savām attiecīgajām iekšējām prasībām un procedūrām.

2. Šis nolīgums stājas spēkā otrā mēneša pirmajā dienā pēc dienas, kad Puses ir apmainījušās ar rakstiskiem paziņojumiem, apliecinot, ka tās ir izpildījušas savas attiecīgās piemērojamās iekšējās prasības un procedūras, vai citā dienā, par kuru Puses var vienoties.

3. a) Puses var piemērot šo nolīgumu provizoriski no tā mēneša pirmās dienas, kas seko dienai, kurā Puses ir paziņojušas viena otrai, ka to attiecīgās iekšējās prasības un procedūras, kas vajadzīgas šā nolīguma provizoriskai piemērošanai, ir izpildītas, vai citā dienā, par kuru Puses var vienoties.

b) Ja Puse plāno provizoriski nepiemērot kādu šā nolīguma noteikumu, tā vispirms paziņo otrai Pusei par noteikumiem, ko tā nepiemēros provizoriski, un piedāvā nekavējoties iesaistīties apspriedēs. 30 dienu laikā no paziņojuma otra Puse var vai nu iebilst (šādā gadījumā šo nolīgumu provizoriski nepiemēro), vai sniegt savu paziņojumu par līdzvērtīgiem šā nolīguma noteikumiem, ja tādi ir, ko tā neplāno provizoriski piemērot. Ja 30 dienu laikā no otrā paziņojuma otra Puse izsaka iebildumu, šo nolīgumu provizoriski nepiemēro.

Noteikumus, uz ko neattiecas Puses paziņojums, minētā Puse provizoriski piemēro no tā mēneša pirmās dienas, kas seko vēlākajam paziņojumam, vai citā tādā dienā, par kuru Puses var vienoties, ar nosacījumu, ka Puses ir apmainījušās ar a) apakšpunktā minētajiem paziņojumiem.

c) Puse var izbeigt provizorisku šā nolīguma piemērošanu, rakstiski par to paziņojot otrai Pusei. Šāda izbeigšana stājas spēkā otrā mēneša pirmajā dienā pēc minētās paziņošanas.

d) Ja šo nolīgumu vai konkrētus šā nolīguma noteikumus piemēro provizoriski, Puses saprot, ka jēdziens "šā nolīguma stāšanās spēkā" nozīmē provizoriskās piemērošanas dienu. *CETA* Apvienotā komiteja un citas struktūras, kas izveidotas saskaņā ar šo nolīgumu, var pildīt savas funkcijas šā nolīguma provizoriskas piemērošanas laikā. Jebkādi lēmumi, kas pieņemti, pildot to funkcijas, zaudē spēku tad, ja šā nolīguma provizoriskā piemērošana tiek izbeigta atbilstoši c) apakšpunktam.

4. Paziņojumus atbilstoši šim pantam Kanāda iesniedz Eiropas Savienības Padomes Ģenerālsekretariātam vai tā saistību pārņēmējam. Eiropas Savienība paziņojumus atbilstoši šim pantam iesniedz Kanādas Ārlietu, tirdzniecības un attīstības departamentam vai tā saistību pārņēmējam.

30.8. PANTS

Citu spēkā esošo nolīgumu izbeigšana, apturēšana vai iekļaušana

1. Šā nolīguma 30.–A pielikumā iekļautie nolīgumi zaudē spēku, un tos aizstāj un nomaina šis nolīgums. 30.–A pielikumā iekļauto nolīgumu izbeigšana stājas spēkā šā nolīguma spēkā stāšanās dienā.

2. Ja saskaņā ar 30.7. panta 3. punkta a) apakšpunktu provizoriski tiek piemērota 8. nodaļa (Ieguldījumi), 30.–A pielikumā iekļautos nolīgumus, kā arī no tiem izrietošās tiesības un pienākumus aptur no pagaidu piemērošanas dienas. Ja pagaidu piemērošana tiek izbeigta, spēku zaudē 30.–A pielikumā iekļauto nolīgumu apturēšana.

3. Neatkarīgi no 1. un 2. punkta prasību atbilstoši 30.–A pielikumā iekļautajiem noteikumiem var iesniegt saskaņā ar nolīgumā paredzētajiem noteikumiem un procedūrām, ja:

a) režīms, kas ir prasības mērķis, bija saskaņots, kad nolīgums nebija apturēts vai izbeigts; un

b) nav pagājuši vairāk nekā trīs gadi kopš nolīguma apturēšanas vai izbeigšanas.

4. Neatkarīgi no 1. un 2. punkta, ja šā nolīguma provizoriskā piemērošana tiek izbeigta un šis nolīgums nestājas spēkā, prasību atbilstoši 8. nodaļas (Ieguldījumi) F iedaļai var iesniegt laikposmā, kas nepārsniedz trīs gadus pēc pagaidu piemērošanas izbeigšanas dienas, attiecībā uz ikvienu jautājumu, kas rodas šā nolīguma provizoriskās piemērošanas laikā, saskaņā ar šajā nolīgumā paredzētajiem noteikumiem un procedūrām.

5. *Eiropas Ekonomikas kopienas un Kanādas Alkoholisko dzērienu tirdzniecības un aprites nolīgums*, kas parakstīts Briselē 1989. gada 28. februārī, atbilstoši grozījumiem ("1989. gada alkoholisko dzērienu nolīgums") un *Nolīgums starp Eiropas Kopienu un Kanādu par tirdzniecību ar vīniem un stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem*, kas parakstīts Niagārā pie Ezera 2003. gada 16. septembrī ("2003. gada vīna un stipro alkoholisko dzērienu nolīgums"), ir iekļauti šajā nolīgumā un kļūst par tā daļu atbilstoši grozījumiem, kas izdarīti ar 30.–B pielikumu.

6. 1989. gada alkoholisko dzērienu nolīguma vai 2003. gada vīna un stipro alkoholisko dzērienu nolīguma noteikumiem, kas ir grozīti un iekļauti šajā nolīgumā, ir prevalējoši, ciktāl pastāv neatbilstība starp minēto nolīgumu noteikumiem un jebkuru citu šā nolīguma noteikumu.

7. *Nolīgums par starp Eiropas Kopienu un Kanādu par savstarpējo atzīšanu* ("Nolīgums par savstarpējo atzīšanu"), kas parakstīts Londonā 1998. gada 14. maijā, tiek izbeigts šā nolīguma spēkā stāšanās dienā. Ja saskaņā ar 30.7. panta 3. punkta a) apakšpunktu provizoriski tiek piemērota 4. nodaļa (Tehniskie šķēršļi tirdzniecībai), Nolīgumu par savstarpējo atzīšanu, kā arī no tā izrietošās tiesības un pienākumus aptur no pagaidu piemērošanas dienas. Ja pagaidu piemērošana tiek izbeigta, spēku zaudē Nolīguma par savstarpējo atzīšanu apturēšana.

8. Puses atzīst sasniegumus, kas panākti atbilstoši *Eiropas Kopienas un Kanādas valdības nolīgumam par sanitārajiem pasākumiem, lai aizsargātu sabiedrības un dzīvnieku veselību saistībā ar tirdzniecību ar dzīviem dzīvniekiem un dzīvnieku izcelsmes produktiem*, kas parakstīts Otavā 1998. gada 17. decembrī ("Veterinārais nolīgums") un apstiprina savu nodomu turpināt šo darbu atbilstoši šim nolīgumam. Veterinārā nolīguma darbība tiek izbeigta no šā nolīguma spēkā stāšanās dienas. Ja saskaņā ar 30.7. panta 3. punkta a) apakšpunktu provizoriski tiek piemērota 5. nodaļa (Sanitārie un fitosanitārie noteikumi), Veterināro nolīgumu, kā arī no tā izrietošās tiesības un pienākumus aptur no pagaidu piemērošanas dienas. Ja pagaidu piemērošana tiek izbeigta, spēku zaudē Veterinārā nolīguma apturēšana.

9. Šā nolīguma 30.7. panta 3. punkta d) apakšpunktā norādīto definīciju "šā nolīguma stāšanās spēkā" neattiecina uz šo pantu.

30.9. PANTS

Izbeigšana

1. Puse var denonsēt šo nolīgumu, iesniedzot rakstisku paziņojumu par izbeigšanu Eiropas Savienības Padomes Ģenerālsekretariātam un Kanādas Ārlietu, tirdzniecības un attīstības departamentam vai to attiecīgajiem saistību pārņēmējiem. Šā nolīguma darbība tiek izbeigta 180 dienas pēc šāda paziņojuma dienas. Puse, kas iesniedz paziņojumu par izbeigšanu, iesniedz paziņojuma kopiju arī *CETA* Apvienotajai komitejai.

2. Neatkarīgi no 1. punkta, ja šā nolīguma darbība tiek izbeigta, 8. nodaļas (Ieguldījumi) noteikumi paliek spēkā 20 gadus ilgā laikposmā pēc šā nolīguma darbības izbeigšanas dienas attiecībā uz ieguldījumiem, kas veikti pirms minētās dienas. Šo punktu nepiemēro šā nolīguma provizoriskas piemērošanas gadījumā.

30.10. PANTS

Jaunu dalībvalstu pievienošanās Eiropas Savienībai

1. Eiropas Savienība paziņo Kanādai par ikvienu kādas valsts lūgumu pievienoties Eiropas Savienībai.

2. Sarunu laikā starp Eiropas Savienību un valsti, kas vēlas pievienoties, Eiropas Savienība:

a) pēc Kanādas pieprasījuma iespējamā apmērā sniedz informāciju par jautājumiem, uz kuriem attiecas šis nolīgums; un

b) ņem vērā jebkādas Kanādas paustās bažas.

3. Eiropas Savienība paziņo Kanādai, ja spēkā stājas kāds līgums par pievienošanos Eiropas Savienībai.

4. Pietiekamu laiku pirms kādas valsts pievienošanās dienas Eiropas Savienībai *CETA* Apvienotā komiteja pārbauda jebkādu pievienošanās ietekmi uz šo nolīgumu un lemj par visiem nepieciešamajiem pielāgojumiem vai pārejas pasākumiem.

5. Katra jaunā Eiropas Savienības dalībvalsts pievienojas šim nolīgumam dienā, kad tā pievienojas Eiropas Savienībai, šajā nolūkā iekļaujot attiecīgu klauzulu aktā par pievienošanas Eiropas Savienībai. Ja akts par pievienošanos Eiropas Savienībai neparedz Eiropas Savienības dalībvalsts automātisku pievienošanos šim nolīgumam, attiecīgā Eiropas Savienības dalībvalsts pievienojas šim nolīgumam, deponējot aktu par pievienošanos šim nolīgumam Eiropas Savienības Padomes Ģenerālsekretariātā un Kanādas Ārlietu, tirdzniecības un attīstības departamentā vai to attiecīgajos saistību pārņēmējos.

30.11. PANTS

Autentiskie teksti

Šis nolīgums ir sagatavots divos eksemplāros angļu, bulgāru, čehu, dāņu, franču, grieķu, horvātu, holandiešu, igauņu, itāļu, latviešu, lietuviešu, maltiešu, poļu, portugāļu, rumāņu, slovāku, slovēņu, somu, spāņu, ungāru, vācu un zviedru valodā, un visi teksti ir vienlīdz autentiski.